

ESTAFETTEGEZIN

Een onderzoek naar het onderscheid van de methode Estafettegezin ten opzichte van andere gezinsmethoden en de visie van professionals op de methode

Wianne van Dijk, Esther de Hoog, Anneke van der Weide, Jesse Wolf
Studenten SPH/MWD Viaa Gereformeerde Hogeschool 2016

ESTAFETTEGEZIN

Een onderzoek naar het onderscheid van de methode Estafettegezin
ten opzichte van andere gezinsmethoden en de visie van professionals op de methode

Uitgevoerd door:

Wianne van Dijk, Esther de Hoog, Anneke van der Weide en Jesse Wolf (studenten Viaa
Gereformeerde Hogeschool) in opdracht van Centrum voor Samenlevingsvraagstukken Zwolle in
samenwerking met Agathos Thuiszorg (Lelie Zorggroep).

Eerste beoordelaar en begeleider: Alke Haarsma

Tweede beoordelaar: Beatrijs Dijkman

Juni 2016

Afbeelding omslag: Mommy online

Viaa Gereformeerde Hogeschool

Postbus 10030

8000 GA

Zwolle

038 - 425 55 42

Woord vooraf

Voor u ligt het onderzoeksrapport van Wianne van Dijk, Esther de Hoog, Anneke van der Weide en Jesse Wolf. Als studenten van de Viaa Gereformeerde Hogeschool hebben wij ervoor gekozen ons onderzoeksproject te richten op een verdieping van het bestaande onderzoek naar de methode Estafettegezin. Het onderzoek naar estafettegezinnen is een samenwerking van het Centrum voor Samenlevings-vraagstukken met de organisatie Agathos Thuiszorg. De methode Estafettegezin richt zich op de kracht van het gezin. Op basis van ervaring helpen de gezinnen, die aan elkaar gekoppeld zijn, elkaar verder in hun persoonlijk proces als gezin.

In dit onderzoek hebben wij ons gericht op het onderscheid van de methode Estafettegezin ten opzichte van andere gezinsmethoden. Dit onderscheid is onderzocht aan de hand van een literatuurstudie. Door deze literatuurstudie wordt inzichtelijk gemaakt op welke punten de methode Estafettegezin zich nog verder kan ontwikkelen, of waarin de kracht van de methode ligt. Daarnaast is, door middel van interviews, de visie van betrokken professionals onderzocht. Hun visie geeft nieuwe inzichten op de werkzaamheid van de methode en geeft aan waar de professionals verbeterpunten zien.

Twee leden van onze onderzoeksgroep doen de opleiding Sociaal Pedagogisch Hulpverlening met een specifieke interesse naar het onderwerp Jeugd en Gezin. De andere twee leden van de groep doen de opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en hebben de minor Kracht van de Samenleving gevolgd, die gericht is op de veranderingen in de samenleving en het wijkgericht werken. De interesses van ons als groep werden samengevoegd in dit onderzoek.

Wij wensen u veel leesplezier.

Wianne van Dijk
Esther de Hoog
Anneke van der Weide
Jesse Wolf

Inhoudsopgave

Woord vooraf	2
Samenvatting	7
Hoofdstuk 1: Inleiding	10
1.1 Ontstaan en behoefte	10
1.2 Geschiedenis van het knelpunt	10
1.3 Agathos Thuiszorg	11
1.4 De methode	11
1.4.1 Ontwikkeling van methode	11
1.4.2 Basis theorieën	12
1.4.3 Ervaringsdeskundigheid	12
1.4.4 Wederkerigheid	13
1.5 Andere gezinsmethoden	13
1.6 Veranderende rol professionals	13
1.7 Invloed van gemeenten	14
1.8 Visie Agathos	14
1.9 Probleemomschrijving en doelstelling	15
1.9.1 Probleemomschrijving	15
1.9.2 Doelstelling	15
1.10 Hoofdvraag en deelvragen	15
Hoofdstuk 2: Methode	16
2.1 Onderzoeksgroep	16
2.1.1 Populatie	16
2.1.2 Steekproef	16
2.1.3 Achtergrondkenmerken onderzoeksgroep	16
2.2 Meetinstrumenten	17
2.2.1 Literatuuronderzoek	17
2.2.2 Kwalitatief onderzoek	17
2.3 Onderzoeksprocedure	18
2.3.1 Benadering en interviewen professionals	18
2.3.2 Respons	18
2.4 Analysemethoden	19
2.4.1 Literatuuronderzoek	19
2.4.2 Interviews	20
Hoofdstuk 3: Resultaten	21
3.1 Deelvraag 1	21

3.1.1 Estafettegezin	22
3.1.2 Families First	23
3.1.3 Family by Family	25
3.1.4 Gezinnen: Present!	26
3.1.5 Home-Start	28
3.1.6 Multidimensionele Familietherapie	30
3.1.7 Praktisch Pedagogische Gezinsbegeleiding	32
3.1.8 Steunouders	34
3.1.9 Video Hometraining	36
3.1.10 Toelichting op tabel vergelijking gezinsmethoden	38
3.2 Deelvraag 2	40
3.2.1 Omschrijving van methode	40
3.2.2 Doel	41
3.2.3 Doelgroep	44
3.2.4 Aanpak	48
3.2.5 Onderbouwing	51
3.2.6 Aanvullende informatie	56
Hoofdstuk 4: Conclusies en aanbevelingen	59
4.1 Conclusies	59
4.1.1 De overeenkomsten en het onderscheid van de methode Estafettegezin, ten opzichte van andere gezinsmethoden.	59
4.1.2 De visie van professionals op de methode Estafettegezin	62
4.1.3 Verbanden tussen het onderscheid en de visie van professionals	64
4.2 Aanbevelingen	66
4.2.1 Samenwerken met andere organisaties	66
4.2.2 Methode ook inzetbaar voor individu	66
4.2.3 Aandacht voor implementatie van de methode	66
4.2.4 Vervolgonderzoek	67
4.3 Discussies	68
4.3.1 Veranderingen in de samenleving	68
4.3.2 Professionals 'werken met de handen op de rug'?	68
Begripsafbakening	69
Bibliografie	71
Bijlagen	74
Bijlage 1: Mail naar respondenten	74
Bijlage 2: Interviewgids	75

Bijlage 3: Tabel voor vergelijking gezinsmethoden	77
Bijlage 4: Interviews	82

Samenvatting

Inleiding methode

Gedreven door bezuinigingen wil de Nederlandse overheid dat de verzorgingsstaat richting een participatiesamenleving gaat. Om op deze ontwikkelingen in de maatschappij in te gaan heeft Agathos¹ in samenwerking met het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken (CvSv) de methode Estafettegezin ontwikkeld. In deze methode wordt het koploopgezin, wat het hulpverleningsproces al voor een deel doorlopen heeft, gekoppeld aan het startgezin, welke aan het begin van het hulpverleningsproces staat. De twee gezinnen worden aan elkaar gekoppeld aan de hand van overeenkomstige problematiek. Deze gezinnen krijgen ambulante begeleiding vanuit Agathos (Agathos, 2015). Het beeld is dat het koploopgezin door haar ervaringen het stokje door kan geven aan het gezin dat nog aan de start staat. Op basis van wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid leren de gezinnen van elkaar.

Vraag en doelstelling

Binnen het CvSv loopt een onderzoek om de methode Estafettegezin te onderzoeken. Dit onderzoek van het CvSv richt zich op de effectiviteit van de methode. Daarbij is er behoefte vanuit het CvSv naar een overzicht waarin de methode Estafettegezin met andere gezinsmethoden vergeleken wordt. Dit overzicht is in dit onderzoek tot stand gekomen door een literatuurstudie. Op deze manier kunnen overeenkomsten en verschillen ontdekt worden en kan de methode zich verder ontwikkelen. Daarnaast is er vanuit het CvSv behoefte om zicht te krijgen op de visie van professionals op de methode. In dit onderzoek is deze visie onderzocht aan de hand van interviews met professionals van Agathos. Om deze beide behoeftes te vervullen, wordt in dit onderzoek op de volgende onderzoeksvraag antwoord gegeven:

Waarin onderscheidt de methode Estafettegezin zich van andere gezinsmethoden, en wat is de visie van professionals op de methode Estafettegezin?

Resultaten literatuurstudie

In de literatuurstudie zijn, naast de methode Estafettegezin, acht verschillende gezinsmethoden onderzocht; Families First, Family by Family, Gezinnen: Present!, Home Start, Multidimensionele Familietherapie, Praktische Pedagogische Gezinsbegeleiding, Steunouders en Video Home Training. Er is in de literatuur gezocht naar vier aspecten namelijk doel, doelgroep, aanpak en onderbouwing van de methode. De literatuur over deze vier aspecten is grondig bestudeerd en samengevat in dit onderzoeksverslag. Vanuit die informatie is een tabel gemaakt waarin een beknopt en duidelijk overzicht is gegeven van elke methode, ingedeeld op de vier aspecten.

Wat betreft doelstelling heeft de methode Estafettegezin een aantal raakvlakken met andere gezinsmethoden. Zo is één van de doelen van de methode Estafettegezin het vergroten van het netwerk, wat overeenkomt met de doelen van methoden als Gezinnen: Present!, Home Start en Family by Family. Ook is de methode Estafettegezin gericht op het vergroten van vaardigheden, zoals zelfinzicht en het reflectief vermogen. Dit toont overeenkomsten met bijvoorbeeld de Praktische Pedagogische Gezinsbegeleiding (PPG).

De doelgroep van de methode Estafettegezin richt zich, in tegenstelling tot methoden als PPG, VHT en MDFT, specifiek op twee gezinnen. Omdat de methode is gericht op het uitwisselen van ervaringen, dient één van de gezinnen al meer handvatten aangereikt te hebben gekregen in de hulpverlening bij Agathos Thuiszorg en staat het andere gezin aan het begin van een hulpverleningstraject. Omdat de

¹ Agathos is een christelijke thuiszorgorganisatie. Zij biedt onder andere intensieve ambulante hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen.

methode ontwikkeld is door deze organisatie vallen op het moment enkel de cliënten van deze organisatie binnen de doelgroep.

Net als bij de methode Estafettegezin, is de koppeling met anderen buiten het gezin bij de methoden Family by Family, Home - Start, Gezinnen: Present! en Steunouders een essentieel onderdeel van de aanpak. De methode Estafettegezin verschilt enorm van de overige vier gezinsmethoden uit dit onderzoek, de MDFT, PPG, VHT en Families First. Dit verschil zit vooral in de betrokkenheid van de hulpverlener, welke bij de laatste vier methoden intensief betrokken is. Bij de andere genoemde methoden is de koppeling met een vrijwilliger of gezinnen mede bedoeld om de hulpverlener een minder aanwezige rol te geven in het proces.

De methode Estafettegezin heeft als uitgangspunten het vergroten van het zelfvertrouwen, van het netwerk, het zelfinzicht en reflectief vermogen. Dit zijn uitgangspunten die overeenkomen met de basisprincipes van bijvoorbeeld Family by Family, Families First en de MDFT. Families First is bijvoorbeeld gericht op empowerment; gezinnen in hun eigen kracht zetten, wat bij de methode Estafettegezin ook van belang is. Het verschil bij de methode Estafettegezin en andere gezinsmethoden zit er echter in dat bij deze methode begrippen als ervaringsdeskundigheid en wederkerigheid een belangrijke basis vormen voor de ontwikkeling, en de uitvoer van de methode.

Resultaten interviews

Naast de literatuurstudie hebben wij telefonische interviews gehouden met de professionals van Agathos. In deze interviews zijn de professionals bevraagd op hun visie op de methode Estafettegezin. Ook deze interviews zijn opgebouwd aan de hand van dezelfde aspecten als bij de literatuurstudie.

De respondenten gaven verschillende omschrijvingen van de methode. Wat bij de meeste respondenten terug kwam was de koppeling tussen twee gezinnen, het uitwisselen van ervaringen tussen de gezinnen en het van elkaar leren door vergelijkbare problematiek.

Bij doel wordt ingegaan op het leren en delen van ervaringen, de invulling van de Wmo en eigen kracht. Om deze doelen te bereiken is implementatie van de methode, goede handvatten en een duidelijke opzet, goede matches tussen gezinnen nodig. Daarnaast komt ook de leerbaarheid en draagkracht van de gezinnen en het nut van samen wat ondernemen aan bod.

Bij de doelgroep van de methode komt de breedte van de doelgroep, de toepasbaarheid van de methode en de draagkracht die hier voor nodig is aan de orde. Volgens de professionals is de methode voor heel veel verschillende terreinen geschikt. Op al deze verschillende terreinen gaat het om het delen van ervaringen.

Bij de aanpak is ingegaan op effectieve elementen van de methode Estafettegezin. Door de professionals zijn verschillende aspecten benoemd die effectief zijn binnen de methode: herkenning en gelijkwaardigheid, ervaringsdeskundigheid en van elkaar leren door samen iets te ondernemen. De rol van de professional wordt door de respondenten als coachend beschreven, in het begin sturend en daarna bewakend.

In de onderbouwing van de methode is ingegaan op de begrippen wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid. Daarnaast wordt er ook beschreven hoe de methode aansluit op de huidige maatschappij die in ontwikkeling is.

Conclusies en aanbevelingen

In de conclusies vanuit de literatuurstudie en de interviews komen de begrippen ervaringsdeskundigheid en wederkerigheid als belangrijke onderwerpen naar voren. De wederkerigheid en de ervaringsdeskundigheid zijn de onderdelen waarop de methode zich kan onderscheiden. Uit de praktijk blijkt dat de professionals geen eenduidig beeld hebben van de inzet van wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid. Hieruit kan worden geconcludeerd dat deze begrippen onvoldoende geïmplementeerd zijn bij de professionals.

Vanuit de literatuurstudie blijkt de methode Estafettegezin de enige methode te zijn waarbij twee gezinnen, die allebei betrokken zijn bij de hulpverlening van Agathos, met elkaar in contact gaan om samen te werken aan doelen. De professionals merken dat het maken van een koppeling lastig is in

de uitvoering van de methode. De gezinnen die gekoppeld worden, ontvangen hulpverlening vanuit Agathos. De methode onderscheid zich, ten opzichte van andere methoden, omdat het binnen één organisatie uit te voeren is, maar in de praktijk ervaren de professionals dat er een beperkt aantal gezinnen is. Dit onderscheid blijkt volgens de professionals minder effectief dan in de literatuur naar voren komt.

De methode is ontwikkeld als reactie op de veranderende samenleving. Uit de literatuurstudie blijkt dat de methode is gericht op het samenwerken met anderen, om zo het eigen netwerk en de eigen vaardigheden te vergroten. Daarbij is de rol van de professional bij deze methode vooral coachend en op de achtergrond. Dit bevestigden de professionals in de interviews. Zij zien dat de methode aansluit op de huidige veranderingen in de samenleving. De rol van de professional wordt minder intensief en de gezinnen komen meer in hun eigen kracht te staan.

Op grond van de conclusies zijn ten slotte aanbevelingen gedaan om: samen te werken met andere organisaties; de methode ook voor individuen inzetbaar te maken; meer aandacht te hebben voor de implementatie van de methode; een vervolgonderzoek te doen. Door deze aanbevelingen uit te voeren, kan de methode meer tot haar recht komen en op grote schaal toegepast worden.

Hoofdstuk 1: Inleiding

In deze inleiding wordt de aanleiding voor het onderzoek aangegeven. Dit wordt gedaan aan de hand van een beschrijving van het voorgaande onderzoek over de methode Estafettegezin en een aanduiding van de behoefte die er nu ligt bij de opdrachtgever; het Centrum van Samenlevingsvraagstukken van de Hogeschool Viaa en Agathos Thuiszorg. Ook wordt er een korte beschrijving gegeven van de opdrachtgever. Uit de theoretische inleiding in dit hoofdstuk komen een probleemomschrijving, hoofdvraag en deelvragen voort. Deze theoretische inleiding heeft de basis gevormd voor ons verdere onderzoek naar de methode Estafettegezin.

1.1 Ontstaan en behoefte

Het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken (CvSv) is, in samenwerking met Agathos Thuiszorg, de opdrachtgever van dit onderzoek. Het CvSv is het lectoraat Samenlevingsvraagstukken dat verbonden is aan de Academie Social Work en Theologie van de Hogeschool Viaa in Zwolle. Dit Centrum doet, in samenwerking met het werkveld en de opleidingen, onderzoek naar hoe professionals op een goede manier kunnen aansluiten bij sociale verbanden en informele netwerken van de burger. Hierbij richt het Centrum zich op de competenties en leerstrategieën die professionals daarvoor nodig hebben (Hogeschool Viaa, 2016).

Dit onderzoek gaat over de methode Estafettegezin, die ontwikkeld is door het CvSv in samenwerking met Agathos Thuiszorg. Agathos is een christelijke thuiszorgorganisatie en is onderdeel van de Lelie Zorggroep. Ze heeft een breed dienstenaanbod in de zorg door heel Nederland. Agathos biedt onder andere ambulante hulpverlening, hieronder valt ook de methode Estafettegezin. Door middel van deze methode wordt hulp verleend aan gezinnen.

Gedreven door bezuinigingen wil de Nederlandse overheid dat de verzorgingsstaat richting een participatiesamenleving gaat. Om op deze ontwikkelingen in de maatschappij in te gaan heeft Agathos in samenwerking met het CvSv de methode Estafettegezin ontwikkeld. Deze methode is erop gericht gezinnen die bekend zijn bij de hulpverlening aan elkaar te koppelen worden en elkaar op basis van wederkerigheid kunnen ondersteunen in het proces waar ze zich in bevinden.

De methode staat nog in haar kinderschoenen en is dus nog volop in ontwikkeling. Binnen het CvSv ligt een nieuw onderzoeksplan om de methode Estafettegezin verder te onderzoeken. Dit onderzoek richt zich op de effectiviteit van de methode. Daarnaast is er behoefte vanuit het CvSv naar een overzicht waarin de methode Estafettegezin met andere gezinsmethoden vergeleken wordt. Op deze manier kunnen overeenkomsten en verschillen ontdekt worden en kan de methode zich verder ontwikkelen.

1.2 Geschiedenis van het knelpunt

Nederland maakt een ontwikkeling door van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Dit betekent dat de zorg goedkoper en efficiënter geboden moet worden. De gedachte hierachter is dat zorgbehoevenden eerst een beroep moeten doen op hun eigen kracht en eigen omgeving om, wanneer nodig, daarna pas hulp van professionals in te schakelen. Agathos zag door deze veranderingen mogelijkheden om ervaringsdeskundigheid in te zetten (Hanekamp, 2014). In de praktijk werd invulling gegeven aan veel gebruikte termen als eigen kracht, versterken van informele netwerken en het verbinden van burgers en participatie. Dit vraagt van de professionals en cliënten een omschakeling in het denken en in hun werkwijze. Dit heeft Agathos aangezet tot het ontwikkelen van een methode waarin zij gezinnen met vergelijkbare problematiek kunnen verbinden en begeleiden, zodat ze van elkaars ervaringen kunnen leren. Daarnaast kunnen de gezinnen elkaar ondersteuning bieden en hun doelen bereiken. Agathos wil daarbij de principes van ervaringsdeskundigheid en wederkerigheid toepassen (Hanekamp, 2014).

In februari 2014 is de pilot van de methode Estafettegezin opgestart. Hierbij werden de belevingen en bevindingen van de betrokken gezinnen en professionals onderzocht. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de structuur en richtlijnen van de methode voor de gezinnen, maar ook voor de professionals, niet duidelijk waren. Het bleek dat sommige gezinnen hierdoor veel druk ervoeren. Ook werd duidelijk dat fysieke afstand tussen gezinnen een goede samenwerking tegenhield. Zo vonden mensen het bijvoorbeeld te ver rijden om naar het andere gezin toe te gaan, hierdoor werd het moeilijk om contactmomenten te plannen tussen de gezinnen.

Wederkerigheid in het contact en een matching op basis van vergelijkbare doelen en vergelijkbare problematiek kwamen uit het onderzoek naar voren als positieve elementen van de methode. Respondenten gaven aan zich begrepen te voelen door de gedeelde ervaringen, wat een positieve bijdrage leverde aan het leerproces (Hanekamp, 2014).

1.3 Agathos Thuiszorg

Agathos Thuiszorg is onderdeel van Lelie zorggroep. Lelie zorggroep werkt op christelijke basis met de Bijbel als norm en heeft als doel christelijke hulpverlening in Nederland te behouden en te stimuleren (Agathos Thuiszorg, 2015). Bij de Lelie zorggroep horen verschillende organisaties. Dit zijn kleinschalige organisaties die zich aansluiten om alle wet- en regelgeving op het gebied van de zorg bij te houden. Lelie zorggroep helpt ze daarbij, zodat ze hun handen vrij hebben om zorg te verlenen (Lelie zorggroep, 2016). De invloed van Lelie zorggroep en andere organisaties heeft niet direct deel uitgemaakt van ons onderzoek.

1.4 De methode

In de methode Estafettegezin wordt het koploopgezin, wat het hulpverleningsproces al voor een deel doorlopen heeft, gekoppeld aan het startgezin, die aan het begin van het hulpverleningsproces staat. De twee gezinnen worden aan elkaar gekoppeld aan de hand van overeenkomstige problematiek. Deze gezinnen krijgen ambulante begeleiding vanuit Agathos (Agathos, 2015). Het beeld is dat het koploopgezin door haar ervaringen het stokje door kan geven aan het gezin dat nog aan de start staat. Op basis van wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid leren de gezinnen van elkaar.

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de ontwikkeling van de methode, op theorieën die de basis vormen van de methode en op de begrippen ervaringsdeskundigheid en wederkerigheid.

1.4.1 Ontwikkeling van methode

Agathos heeft de methode Estafettegezin ontwikkeld op basis van de Australische methode Family by Family. Dit is een methode waarmee gezinnen andere gezinnen helpen. Family by Family heeft een netwerk aan gezinnen die klaar staat om andere gezinnen te helpen, die wat willen veranderen in hun leven. Agathos en het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken hebben de methode van Family by Family nader onderzocht en vertaald naar een eigen, nieuwe methode, die Estafettegezin is genoemd. Een aantal basisprincipes van Family by Family liggen ten grondslag aan de uitgangspunten van de pilot Estafettegezin: het vergroten van zelfvertrouwen, het vergroten van netwerk, het vergroten van zelfinzicht en reflectief vermogen. Deze principes hebben naar verwachting een positieve invloed op de ontwikkeling van de gezinsleden (Hanekamp, 2014).

In 2014 is er een pilot van de methode Estafettegezin uitgevoerd. De richtlijn in deze pilot was om tien ontmoetingen te hebben in een periode van tien weken. De projecten werden begeleid door drie professionals van Agathos. Zij waren niet aanwezig bij de ontmoetingen, maar wel bereikbaar voor vragen en advies. Ook werden er twee evaluatiemomenten gepland, waarbij de professionals wel aanwezig waren (Hanekamp, 2014). Het is niet onderzocht wat de professionals vinden van het aantal contactmomenten met de gezinnen binnen de methode. Ons onderzoek heeft onder andere als doel gehad deze visie van de professionals te achterhalen.

1.4.2 Basis theorieën

Het doel van de methode Estafettegezin is gezinnen laten leren van elkaar. In de ontwikkeling van de methode zijn verschillende leertheorieën gebruikt. Dit zijn de theorieën sociaal leren en gesitueerd leren. Daarnaast gaat de methode Estafettegezin ook uit van de hechtingstheorie.

Deze theorieën hebben in het onderzoek geen directe uitwerking gekregen, maar vormen wel een belangrijke basis om het doel en de uitwerking van de methode te begrijpen.

Sociaal leren

Volgens Slot en Spanjaard (2012) gaat de sociale leertheorie ervan uit dat gedrag geleerd wordt op basis van gedrag van andere belangrijke personen (modellen) uit de omgeving. Zo nemen kinderen gedrag over van volwassenen, maar ook van andere kinderen. Hierin speelt nabijheid ook een rol. De methode Estafettegezin gaat mede uit van de sociale leertheorie. Kinderen leren van het handelen van hun opvoeders. Door twee gezinnen aan elkaar te koppelen kunnen zij ook van elkaars gedrag leren. De gezinnen kunnen zich aan elkaar spiegelen. Omdat beide gezinnen te maken hebben met dezelfde problematiek, gaat het handelen over dezelfde gebieden. Uit het vorige onderzoek naar de methode Estafettegezin (Hanekamp, 2014) is gebleken dat nabijheid niet altijd haalbaar was. Dit kwam doordat de gezinnen die aan elkaar gekoppeld waren niet bij elkaar in de buurt woonden, en daardoor in de praktijk niet vaak bij elkaar over de vloer kwamen.

Gesitueerd leren

Gesitueerd leren is gebaseerd op leren binnen een bepaalde context en cultuur. Deze manier van leren veronderstelt dat leren niet alleen het verwerven van kennis is, maar ook interactie met anderen omvat, om kennis uit te wisselen en samen te werken (Wenger, 1998). Gesitueerd leren verwacht een positievere manier van leren wanneer de persoon zich begeeft in een authentieke context (Bransford e.a., 2000). In de methode Estafettegezin is het van belang dat de gezinnen in elkaars context leren. Dit houdt in dat de gezinnen bij elkaar thuis komen. Dit sluit aan bij gesitueerd leren. De problemen doen zich in een bepaalde context voor: bij de estafettegezinnen is dit binnen het gezin. Daarom wordt de oplossing ook gezocht binnen deze context. Deze context bevat het startgezin en het koploopgezin die zich in een soortgelijke situatie bevinden.

Hechtingstheorie

Verdult (2005) omschrijft hechting als “het aangaan van een duurzame affectieve band met een hechtingsfiguur, waarbij deze laatste instaat voor de emotionele veiligheid en geborgenheid van de hechtingzoekende”. Een goede hechting heeft gevolgen tot op de volwassen leeftijd. De methode Estafettegezin gaat uit van het belang van hechting. De relatie die wordt opgebouwd binnen het gezin, is belangrijk voor de ontwikkeling van de kinderen. De methode Estafettegezin gaat uit van deze relatie tussen de verschillende gezinsleden en speelt daarop in. Door het hele gezin te betrekken bij het estafettetraject kan het gezin als geheel groeien. Een eventueel verstoorde hechting kan hersteld worden door het traject. Bowlby (1982) noemt een gezonde gehechtheid de basis voor latere zelfstandigheid en het vermogen om wederkerige affectieve relaties aan te gaan. In de methode Estafettegezin wordt geprobeerd de relaties binnen het gezin te versterken en daarmee wordt de zelfstandigheid van het gezin vergroot.

1.4.3 Ervaringsdeskundigheid

De methode Estafettegezin gaat uit van de kracht van ervaringsdeskundigheid. Bij ervaringsdeskundigheid is er sprake van een gelijkwaardige ontmoeting, waarin mensen op elkaar kunnen steunen op een wederkerige basis. De relatie kenmerkt zich door gelijkwaardigheid, doordat beide personen dezelfde kennis en ervaringen hebben. Een ervaringsdeskundige herkent zaken bij de persoon die hij begeleidt, want hij 'was daar ook' en deed dezelfde dingen. Daarom kan een ervaringsdeskundige zich goed inleven in personen in een vergelijkbare situatie. Volgens Boevink e.a. (2006) is er sprake van ervaringsdeskundigheid wanneer iemand in staat is om ervaringskennis aan

anderen over te dragen. Daarbij is de persoon in staat de eigen ervaring te overstijgen, de situatie los te laten en de leermomenten daaruit te benutten voor het algemene doel, namelijk: anderen ermee helpen. De ervaringsdeskundige ontleent kennis aan zijn ervaring met het omgaan met zijn eigen problemen. Het is van belang dat cliënten op hun eigen proces kunnen reflecteren. Dit is terug te zien in de methode Estafettegezin, waar twee gezinnen elkaar helpen door ervaringen te delen.

Uit onderzoek van Van Erp e.a. (2008) blijkt dat cliënten een meerwaarde van het inzetten van ervaringsdeskundigen zien. Dit komt onder andere doordat zij het contact met een ervaringsdeskundige gelijkwaardiger vinden. In de uitvoering van de methode Estafettegezin voelden gezinnen zich ook gelijkwaardig aan elkaar. De ander kan zich inleven in de situatie en de problemen, omdat hij dezelfde problemen heeft beleefd. Door de ervaring van het koploopgezin kan het startgezin op weg worden geholpen (Hanekamp, 2014). In dit onderzoek is onderzocht op welke manier de professionals van Agathos ervaringsdeskundigheid terugzien in de uitvoer van de methode. De uitwerking hiervan is terug te vinden in paragraaf 3.2.

1.4.4 Wederkerigheid

In het vorige onderzoek naar de methode Estafettegezin kwam het begrip wederkerigheid naar voren. Hierin ontdekten onderzoekers dat werken aan de hand van gedeelde ervaringen wederkerigheid met zich mee brengt (Hanekamp, 2014). Volgens Bredewold (2014) is er bij wederkerigheid niet één partij die neemt of geeft, maar geven en ontvangen beide partijen in het contact. Er ontstaat weerstand als niet beide partijen iets geven. Dan komt er één partij in een afhankelijkheidspositie en staan de partijen niet meer op hetzelfde niveau.

Geven in contact met de ander geeft mensen het gevoel dat ze nodig zijn en dat ze iets te bieden hebben. Dit is terug te zien in de methode Estafettegezin waarbij het koploopgezin en het startgezin elkaar dit gevoel geven. Hierdoor kunnen beide gezinnen zich los maken van hun rol als cliënt. Van beide partijen wordt het inzetten van persoonlijke competenties verwacht. De gezinnen worden hiermee in hun kracht gezet door contact te hebben met een ander gezin. In ons onderzoek is onderzocht op welke manier wederkerigheid volgens de professionals terugkomt in de methode. Hierover staat meer geschreven in paragraaf 3.2.

1.5 Andere gezinsmethoden

Vanuit het CvSv is er behoefte aan een vergelijking tussen de methode Estafettegezin en andere gezinsmethoden. Er is gekozen voor acht verschillende gezinsmethoden. Dit zijn de methoden Families First, Family by Family, Gezinnen: Present!, Home-Start, Multidimensionale Familitherapie, Praktisch Pedagogische Gezinsbegeleiding, Steunouders en Video Home Training.

Hierbinnen vallen vier methoden die vergelijkbaar zijn met de methode Estafettegezin, omdat zij gebruik maken van ervaringsdeskundigheid in het contact tussen verschillende gezinnen. Daarnaast zijn er vier andere gezinsmethoden beschreven die zich wel op gezinnen richten, maar geen gebruik maken van anderen buiten het gezin. In paragraaf 3.1 staan deze gezinsmethoden uitgewerkt.

1.6 Veranderende rol professionals

De transformatie in de samenleving vraagt om verandering in het werken van de professional. Daarom heeft de overheid voor professionals de bakens van Welzijn Nieuwe Stijl (WNS) ontwikkeld, om richting te geven aan de nieuwe manier van werken. De WNS is onder andere gericht op eigen kracht van de burgers en op de inzet en het vergroten van sociale netwerken (Ministerie van Volksgezondheid, 2010). De gedachte achter de WNS is dat professionals burgers stimuleren om eerst een beroep te doen op hun eigen kracht en eigen omgeving om, wanneer nodig, daarna pas hulp van professionals in te schakelen. Binnen de methode Estafettegezin komt deze verantwoordelijkheid te liggen bij de betrokken gezinnen. De professional heeft vooral een adviesrol in de samenwerking met het gezin. Hij is verantwoordelijk voor de koppeling van de twee gezinnen en het opstellen van gezamenlijke doelen voor het traject. De gezinnen pakken dit vervolgens zelfstandig op, daarbij blijft

de professional op de achtergrond aanwezig (Hanekamp, 2014). In de interviews met de professionals is ingegaan op hun veranderende rol.

1.7 Invloed van gemeenten

Verschillende ontwikkelingen op landelijk niveau zijn bepalend geweest in de ontwikkeling van de methode Estafettegezin. In 2015 heeft een wettelijke transformatie plaatsgevonden van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. De Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) is sinds januari 2015 vervallen en vanaf die tijd biedt de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) de burger o.a. ondersteuning bij zelfredzaamheid en participatie (Movisie, 2015).

De verantwoordelijkheid over de zorg, die voor 2015 bij de landelijke overheid lag, is nu verschoven naar de gemeenten (Koper e.a., 2013). Met minder middelen moeten de gemeenten de zorg in eigen gemeente organiseren. Dit willen gemeenten vooral bereiken door in te zetten op eigen verantwoordelijkheid van burgers. 'Eigen kracht' van de burgers wordt gestimuleerd, door contacten tussen vrienden en familie, maar ook buurt en wijk aan te moedigen. Agathos speelt in op deze ontwikkelingen door in gezinnen niet alleen de zelfredzaamheid te vergroten, maar gezinnen ook te helpen met het terugvallen op de sociale omgeving. Met de methode Estafettegezin wordt het gezin gekoppeld aan een ander gezin, wat de sociale omgeving van beide gezinnen vergroot. Beide gezinnen kunnen elkaar door hun eigen ervaringen helpen en ondersteunen. Hierbij is het wenselijk dat de ondersteuning van de professional vermindert. In het onderzoek is onderzocht op welke manier de methode aansluit op de huidige ontwikkelingen in de samenleving. De visie van de professionals hierover is uitgewerkt in paragraaf 3.2.

1.8 Visie Agathos

De visie van Agathos is gebaseerd op de Bijbel. Alle medewerkers bij Agathos hebben een reformatorische grondslag. Dit houdt in dat de hulpverlening uitgaat van de Bijbel en diverse reformatorische belijdenisgeschriften (Agathos Thuiszorg, 2015). Agathos gaat ervan uit dat ieder individu recht heeft op onafhankelijk leven, waarin eigen keuzes centraal staan. Zelf keuzes kunnen maken, maakt dat mensen controle hebben over hun eigen leven. Uit het evaluatierapport van het Australische programma Family by Family blijkt dat het hebben van een eigen keuze meer motivatie bij de gezinnen geeft (Hanekamp, 2014). Vanuit deze gedachte heeft Agathos dit element toegevoegd in de methodiekontwikkeling van de methode Estafettegezin. Het zelf opstellen van doelen is om deze reden onderdeel van de methode. De gezinnen krijgen hierin eigen regie, wat de eigen kracht van de gezinnen zou moeten vergroten. De visie van professionals van Agathos is door middel van interviews onderzocht. De bovenstaande visie van de organisatie kan invloed hebben gehad op de visie van de professionals.

1.9 Probleemomschrijving en doelstelling

1.9.1 Probleemomschrijving

Vanuit het CvSv is er behoefte aan een vergelijking tussen de methode Estafettegezin en verschillende andere gezinsmethoden, weergegeven in een overzicht waaruit de overeenkomsten en verschillen afgelezen kunnen worden. Uit de theoretische inleiding blijkt dat het onbekend is waarin de methode Estafettegezin zich onderscheidt van andere gezinsmethoden. Daarnaast worden in de theoretische inleiding algemene uitspraken gedaan over de rol van de sociale professionals binnen de methode Estafettegezin. Het is nog onbekend wat de visie van de professionals van Agathos is op de methode Estafettegezin en hun rol binnen deze methode.

1.9.2 Doelstelling

Er is een overzicht ontworpen waarin verschillende gezinsmethoden vergeleken worden. Vanuit dit overzicht wordt het onderscheid van de methode Estafettegezin ten opzichte van andere gezinsmethoden zichtbaar. Daarnaast is de visie van de sociale professionals van Agathos op de methode Estafettegezin bekend geworden.

1.10 Hoofdvraag en deelvragen

De probleemomschrijving en doelstelling hebben ons geleid tot de volgende hoofdvraag:

Waarin onderscheidt de methode Estafettegezin zich van andere gezinsmethoden, en wat is de visie van professionals op de methode Estafettegezin?

Deze hoofdvraag is onderverdeeld in een aantal deelvragen, om de hoofdvraag zo goed mogelijk te kunnen beantwoorden. De deelvragen zijn als volgt:

1. *Waarin komt de methode Estafettegezin overeen en waarin onderscheidt het zich van acht andere gezinsmethoden?*

In de theoretische inleiding is de methode Estafettegezin uitgewerkt. In deze deelvraag wordt de methode Estafettegezin vergeleken met de genoemde andere gezinsmethoden, beschreven in de theoretische inleiding. Door middel van een literatuurstudie is een tabel met overeenkomsten en verschillen gemaakt, waardoor zichtbaar wordt waarin de methode Estafettegezin zich onderscheidt van de andere gezinsmethoden. Deze tabel is te vinden in bijlage 3. Het verdere literatuuronderzoek is uitgewerkt in paragraaf 3.1 en conclusies hierop worden getrokken in paragraaf 4.2.

2. *Wat is de visie van betrokken professionals op de methode Estafettegezin?*

In deze deelvraag zijn de ervaringen van professionals die werken met gezinnen bij Agathos onderzocht. Zij zijn bevraagd op verschillende onderdelen van de methode. Een samenvatting van de resultaten uit deze interviews is te vinden in paragraaf 3.2. De beantwoording van deze deelvraag is te vinden in paragraaf 4.2.

Hoofdstuk 2: Methode

In hoofdstuk 2 wordt de integratie van het onderzoeksontwerp beschreven. Dit hoofdstuk laat zien hoe wij in dit onderzoek methodisch te werk zijn gegaan en hoe dat is uitgevoerd in de praktijk. Allereerst wordt de onderzoeksgroep beschreven waarin dit onderzoek is uitgevoerd. Daarnaast wordt beschreven welke meetinstrumenten zijn ingezet en op welke manier ze uitgevoerd zijn. De procedures die zijn gevolgd en aan de hand van welke methode de analyse is uitgewerkt komen in dit hoofdstuk ook terug.

2.1 Onderzoeksgroep

In deze paragraaf over de onderzoeksgroep worden de populatie, de steekproef, de achtergrondkenmerken van de onderzoeksgroep en hoe de respondenten benaderd zijn beschreven. Deze paragraaf laat zien in welke groep mensen dit onderzoek heeft plaatsgevonden en geeft informatie over de personen die de onderzoeksgroep vormen.

2.1.1 Populatie

De populatie bestaat uit de professionals van Agathos Thuiszorg die met gezinnen werken. Agathos Thuiszorg is de organisatie die de methode Estafettegezin heeft ontwikkeld en inzet in het werken met gezinnen. Agathos is werkzaam binnen vier regio's, namelijk: Regio Groene Hart, Regio Noord en Oost Nederland, Regio Zuid en West Nederland en Regio Zeeland. Er werken ongeveer 150 professionals met gezinnen bij Agathos, die in teams begeleid worden door circa zeven coaches. Onder de populatie worden ook de professionals gerekend die mee hebben gewerkt aan de productie van de methode Estafettegezin, zoals gedragswetenschappers en productmanagers die in contact staan met de professionals die met gezinnen werken.

2.1.2 Steekproef

In dit onderzoek is gekozen voor een selecte en doelgerichte steekproef (Verhoeven, 2010). Omdat we de resultaten van het onderzoek willen uitzetten binnen de organisatie, hebben wij gekozen voor een selecte steekproef. Dit onderzoek is niet te generaliseren naar de gehele populatie omdat de resultaten betrekking hebben op het werken met een bepaalde gezinsmethode. Daarnaast is er gekozen voor een doelgerichte steekproef omdat het een specifiek onderwerp is wat onderzocht is. Alleen de professionals van Agathos die met gezinnen werken zijn benaderd voor de interviews. Om die reden zijn de resultaten alleen van toepassing op professionals van Agathos die werken met gezinnen en is de steekproef ook getrokken uit deze medewerkers.

2.1.3 Achtergrondkenmerken onderzoeksgroep

De uiteindelijke onderzoeksgroep bestaat uit de professionals die mee wilden werken aan de interviews. Dit zijn 17 professionals van Agathos die met gezinnen werken, of die mee gewerkt hebben aan het ontwerpen van de methode Estafettegezin. Deze professionals zijn bevraagd op een aantal achtergrondkenmerken zoals leeftijd, opleidingsniveau en functie bij Agathos. De resultaten hiervan zijn weergegeven in figuur 1. Daarin is een overzicht gegeven van achtergrondkenmerken van de professionals die geïnterviewd zijn.

Man/vrouw	Leeftijd	Opleidingsniveau	Functie	Aantal jaren werkzaam bij Agathos
94%: vrouw 6%: man	6%: jonger dan 30 35%: 31 t/m 35 23%: 36 t/m 40 12%: 41 t/m 45 12%: 46 t/m 50 12%: Ouder dan 50	35%: Post HBO 53%: HBO 12%: WO	75%: Intensief Ambulant Hulpverlener 7%: Productmanager 6%: Gedragswetenschapper 6%: Coach 6%: Zorgmakelaar	35%: 1 t/m 5 30%: 6 t/m 10 29%: 11 t/m 15 6%: 16 t/m 20

Figuur 1

2.2 Meetinstrumenten

In deze paragraaf worden verschillende meetinstrumenten uitgewerkt die wij gebruikt hebben binnen het literatuuronderzoek en het kwalitatieve onderzoek. Door middel van deze instrumenten hebben wij een antwoord kunnen geven op de deelvragen.

2.2.1 Literatuuronderzoek

Voor de beantwoording van deelvraag 1 *“Waarom komt de methode Estafettegezin overeen en waarin onderscheidt het zich van acht andere gezinsmethoden?”* hebben wij een format als meetinstrument gebruikt in het literatuuronderzoek. Voor het beschrijven van verschillende methoden worden op onder andere de websites van het Nederlands Jeugdinstituut (2016) en Movisie (2016) formats gebruikt. Dit format is gebaseerd op de wijze waarop het Nederlands Jeugdinstituut methodes weergeeft in de Databank Effectieve Interventies. Wij hebben hier vier aspecten uit gehaald, omdat daarin de belangrijkste elementen van de verschillende methoden naar voren komen. De vier aspecten zijn de volgende:

- **Doelgroep**
Binnen het onderdeel ‘doelgroep’ is gekeken naar de betrokken gezinsleden en of de methode zich richt op specifieke gezinsleden. Daarnaast werd er gekeken naar welke problematiek er speelt binnen het gezin.
- **Doel**
Met het doel werd beschreven wat de methode wil bereiken binnen het gezin.
- **Aanpak**
Vanuit het doel wordt een bepaalde manier van werken ingezet. Deze manier is beschreven in de aanpak van de methode.
- **Onderbouwing**
Bij de onderbouwing is beschreven op welke theoretische principes en begrippen de methode gebaseerd is.

Met behulp van deze vier aspecten hebben we de methoden naast elkaar gelegd. Hieruit is een overzicht gemaakt van de manier waarop de verschillende methoden de aspecten hebben ingevuld. Van daaruit is een vergelijking gemaakt tussen de acht methoden en de methode Estafettegezin en is te zien waarin de methode Estafettegezin zich onderscheidt van de andere acht methoden. De uitwerking van de resultaten van het literatuuronderzoek is te lezen in hoofdstuk 3 van dit onderzoeksverslag.

2.2.2 Kwalitatief onderzoek

Voor het uitvoeren van het kwalitatief onderzoek hebben wij gekozen om telefonische interviews af te nemen met de professionals die werken met gezinnen. Omdat de professionals in verschillende regio's werken, konden we in een korte tijd de meeste respondenten bereiken via de telefoon. Op die

manier hadden we geen reistijd en reiskosten. Ook was het voor de respondenten gemakkelijke om een afspraak te plannen via de telefoon. Op die manier konden ze tussen het werk door even met ons bellen. Deze professionals die geïnterviewd zijn, zijn werknemers van Agathos Thuiszorg. De interviews die we gehouden hebben waren semi- gestructureerd: de gesprekken wilden we open houden met ruimte voor eigen mening van professionals, maar wel gericht op het doel van het interview, namelijk de visie van de professionals op de methode ontdekken. Voor de telefonische interviews hebben we gebruik gemaakt van een interviewgids (zie bijlage 2). Deze werd gemaakt aan de hand van deelvraag 2: *“Wat is de visie van betrokken professionals op de methode Estafettegezin?”* en het format uit het literatuuronderzoek. Per aspect werden er twee of drie vragen gesteld om de visie van de professionals te verkrijgen op belangrijke elementen van de methode. Daar omheen werden nog verschillende inleidende en afsluitende vragen gesteld om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de visie van de professionals op de methode Estafettegezin.

Doordat we bij het kwalitatieve onderzoek gebruik hebben gemaakt van hetzelfde format, kunnen we aan de hand van deze vier aspecten een koppeling maken naar de literatuurstudie, waarbij de visie van de professionals een interessante kijk kan bieden op de methode Estafettegezin. Deze koppeling tussen deze twee onderzoeken wordt beschreven in paragraaf 4.1.

2.3 Onderzoeksprocedure

In deze paragraaf wordt beschreven welke stappen er genomen zijn om de respondenten te benaderen en om de respons te vergroten. Ook wordt er beschreven op welke manier de interviews uitgevoerd zijn. Met de beschrijving van deze stappen wordt duidelijk hoe wij ons onderzoek hebben uitgevoerd.

2.3.1 Benadering en interviewen professionals

Via een contactpersoon van Agathos werd een informatieve mail gestuurd naar de professionals (zie bijlage 1). In deze informatieve mail stonden onze eigen contactgegevens genoteerd, zodat de professionals rechtstreeks contact op konden nemen met ons om een afspraak te maken voor een interview. In de praktijk kregen we mails terug van de professionals waarin ze hun telefoonnummer noteerden en de dagen waarop ze beschikbaar waren aangaven. Zodoende konden wij direct op de juiste dagen de professionals bellen en interviewen, zonder een afspraak te maken.

Voor het afnemen van de interviews hebben wij een proefinterview gehouden om te ervaren hoe het interview verloopt in de praktijk. Hieruit bleek dat we de duur van het interview goed hadden ingeschat. Verschillende interviewvragen zijn toen nog aangepast, om de vraag duidelijker te formuleren. Door deze aanpassingen konden we het interview optimaal inzetten onder de professionals.

Voor het interviewen van de professionals hebben wij de interviewgids gevolgd zoals die beschreven staat in bijlage 2. In het interview werden de professionals bevraagd op hun visie op de methode Estafettegezin. Tijdens het telefonische interview stelden wij onszelf voor als studenten van Viaa Hogeschool Zwolle en we vertelden aan de professionals dat we onderzoek deden naar de visie van hen over de methode Estafettegezin en naar waarin de methode zich onderscheid van andere gezinsmethoden. Aan het eind van de interviews vroegen we de respondenten om tips en aanvullingen op het interview en voor ons onderzoek.

2.3.2 Respons

De respons werd vergroot door korte lijntjes te houden in het contact met de professionals. Dit hebben we gedaan door een mailadres van één van de onderzoekers door te geven aan de professionals. Hierop konden de professionals reageren en was het voor hen makkelijk om direct met de onderzoekers in contact te komen. Zo werd er een afspraak gemaakt om het interview telefonisch af te nemen. Daarnaast hebben wij het voor de professionals aantrekkelijk gemaakt om mee te doen

doordat zij inzicht gekregen hebben in de resultaten van ons literatuuronderzoek. Hier zien zij de overeenkomsten en verschillen tussen de methode Estafettegezin en acht andere gezinsmethoden. Er werden korte interviews gehouden (ongeveer vijftien minuten) zodat het voor de professionals geen grote belasting was om aan het onderzoek mee te werken. Op deze manier hebben we rekening gehouden met de eventuele hoge werkdruk en volle agenda's van de professionals. Volgens Verhoeven (2010) treedt er een verzadigingspunt op bij 25 à 30 interviews over hetzelfde onderwerp. Dit betekent dat je na dit aantal interviews geen echt nieuwe informatie meer hoort. Wij verwachtten dat dit verzadigingspunt bij ons optreedt bij 30 respondenten. Deze 30 respondenten zijn dan representatief voor de 150 professionals.

De professionals hebben enkele dagen de tijd gehad om de informatieve mail te beantwoorden. Toen er na deze dagen nog geen 30 respondenten bereid waren gevonden om mee te werken aan het interview, werd er een herinneringsmail gestuurd om op die manier de respons te vergroten.

Toen er nog steeds geen 30 respondenten aangemeld **waren** werd er gewerkt met de respondenten die beschikbaar waren. In totaal zijn er via de mail 155 professionals benaderd, deze professionals werken binnen Agathos allemaal met gezinnen. Van deze 155 zijn er zeventien geïnterviewd.

Van de 155 mails die verstuurd zijn, hebben wij 33 mails terug gekregen. Hiervan waren twaalf mails automatische reacties, doordat mensen met ziekte, - of zwangerschapsverlof waren. Drie mensen gaven aan niet mee te willen werken aan het onderzoek. Uiteindelijk hadden wij 18 respondenten op de deelnemerslijst, waarvan één uiteindelijk onbereikbaar bleek per mail en telefoon.

De lage respons is volgens ons te verklaren, doordat veel professionals dachten dat ze met de methode Estafettegezin gewerkt moesten hebben. In de herinneringsmail hebben we opnieuw benadrukt dat dit geen vereiste was om aan het onderzoek mee te werken. Hierdoor hebben we nieuwe reacties gekregen.

2.4 Analysemethoden

In deze paragraaf worden de analysemethodes beschreven die gebruikt zijn om het literatuuronderzoek en het kwalitatieve onderzoek te analyseren. Er wordt beschreven welke stappen genomen zijn in de analyse en hoe er tot de resultaten gekomen is.

In ons onderzoek hebben wij gebruik gemaakt van een combinatie tussen inductieve en deductieve analyse. Wij maakten gebruik van de deductieve analyse door het gebruik van het format bij zowel de literatuurstudie als de interviews waardoor wij ons tijdens het onderzoek hebben laten leiden. Bij het interview hebben we ook gebruik gemaakt van de inductieve analyse, doordat wij ons naast het format lieten leiden door de thema's die de respondenten inbrachten welke wij ook opgenomen hebben in de resultaten (Verhoeven, 2010).

2.4.1 Literatuuronderzoek

De operationalisatie van het literatuuronderzoek is gedaan aan de hand van informatie over de methoden en hoe zij vorm geven aan de vier genoemde aspecten. Literatuur is gezocht op de websites van het Nederlands Jeugdinstituut, Movisie, verschillende databanken (via Viaa Hogeschool Zwolle), op de sites van de methoden zelf en/of eventuele andere sites en bronnen die informatie hebben over de methoden. In deze bronnen is literatuur te vinden over de verschillende gezinsmethoden die onderzocht zijn. Er is in de literatuur gezocht naar de vier aspecten uit het in paragraaf 2.2 genoemde format, namelijk doel, doelgroep, aanpak en onderbouwing van de methode. In eerste instantie werd er globaal gelezen en gescand, zodat de relevante informatie gevonden werd die betrekking heeft op de vier aspecten. De literatuur over deze vier aspecten is grondig bestudeerd en samengevat in een document. Vanuit die informatie is een tabel gemaakt waarin een beknopt en duidelijk overzicht is gegeven van elke methode, ingedeeld op de vier aspecten. Aan de hand van deze tabel kunnen wij conclusies trekken over de verschillen en overeenkomsten tussen de methoden. Vanuit deze overeenkomsten en verschillen wordt het onderscheid van de methode Estafettegezin ten opzichte van de andere gezinsmethoden gevonden en wordt er antwoord gegeven op deelvraag 1.

2.4.2 Interviews

De interviews die we afgenomen hebben, zijn opgenomen zodat we hier transcripties van konden maken (zie bijlage 4). Deze transcripties werden geanalyseerd om de interviewgegevens te verwerken. Dit hebben we gedaan door de stappen te volgen die Verhoeven (2010) beschrijft in de kwalitatieve verwerking van gegevens:

1. Alle informatie die relevant was voor ons onderwerp hebben we geselecteerd. In ons geval was dit onderwerp: de visie van de professionals op de methode Estafettegezin.
2. Vervolgens hebben we de tekst uiteengehaald door het op te delen in relevante fragmenten. Dit hebben we per respondent en per thema uit de interviewvragen gedaan. Deze thema's zijn doel, doelgroep, aanpak en onderbouwing.
3. Open coderen was de volgende stap. Per respondent hebben we de fragmenten samengevat in één of meerdere kernwoorden.
4. Alle kernwoorden die we verkregen hebben uit stap 3, hebben we met elkaar vergeleken op verschillen en overeenkomsten. Wanneer het nodig was werden de coderingen bijgesteld door bijvoorbeeld te splitsen in duidelijkere begrippen, of juist door kernwoorden samen te voegen. Deze kernwoorden zijn gesorteerd en geëvalueerd. De kernwoorden die hieruit overbleven vormden de labels voor de verdere analyse van de resultaten.
5. In stap vijf hebben we structuur aangebracht in de labels die gevormd zijn in stap vier. Hierin worden belangrijke begrippen als eerst vermeld. Er ontstond hierdoor een rangschikking in de labels, gericht op wat antwoord geeft op de deelvragen. In deze stap hebben we ook gekeken naar in welke frequentie begrippen terugkomen in de interviews, zodat we op basis daarvan conclusies konden trekken die te lezen zijn in hoofdstuk 4.

Als we kijken naar het aantal respondenten in de populatie, zouden de uitkomsten niet volledig betrouwbaar kunnen zijn omdat er maar zeventien professionals geïnterviewd zijn. Echter, we merkten na ongeveer vijftien interviews dat er bij een aantal interviewvragen een soort verzadigingspunt optrad, omdat de professionals soortgelijke antwoorden gaven. De uitkomsten van de interviews zijn naar onze inschatting wel inhoudelijk generaliseerbaar voor de professionals van Agathos, omdat van onze respondenten bijna iedereen een soortgelijk antwoord gaf op een aantal vragen ondanks de verschillende regio's waarin zij zich bevonden, en dit in andere, soortgelijke situaties dezelfde conclusies op zal leveren (Verhoeven, 2010). Het is mogelijk dat, wanneer we 30 respondenten hadden weten te bereiken, er meer overlappingen geweest waren in de antwoorden maar er ook aanvullingen op de visie van anderen geweest waren.

Hoofdstuk 3: Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit het literatuuronderzoek en het kwalitatieve onderzoek weergegeven. We zijn aan deze resultaten gekomen door binnen het literatuuronderzoek acht verschillende gezinsmethodes te bestuderen aan de hand van het in hoofdstuk 2 genoemde format, waarin de aspecten doel, doelgroep, aanpak en onderbouwing worden behandeld.

De uitwerkingen van deze methoden zijn in samengevatte vorm in een tabel opgenomen. In deze tabel kan worden afgelezen op welke punten de methode Estafettegezin overeenkomt en op welke punten het zich onderscheidt van andere gezinsmethoden.

De acht gezinsmethoden die in dit hoofdstuk beschreven en vergeleken worden met de methode Estafettegezin zijn: Families First, Family by Family, Gezinnen present, Home-Start, Multidimensionale gezinstherapie, Praktische Pedagogische Gezinsbegeleiding, Steunouders en Video-Hometraining. Deze acht verschillende gezinsmethoden hebben we vergeleken met de methode Estafettegezin. Het onderscheid wat hieruit kwam is de beantwoording van deelvraag 1.

Om de visie van professionals op de methode te onderzoeken hebben we zeventien professionals, werkend bij Agathos, geïnterviewd. Deze professionals werken allemaal met gezinnen. De antwoorden die uit deze interviews naar voren kwamen, beantwoorden deelvraag 2.

3.1 Deelvraag 1

In deze paragraaf worden de resultaten besproken ter beantwoording van deelvraag 1:

Waarin komt de methode Estafettegezin overeen en waarin onderscheidt het zich van acht andere gezinsmethoden?

Deze resultaten zijn verkregen door middel van een literatuurstudie. Zoals in hoofdstuk 2 beschreven is, is er aan de hand van acht verschillende gezinsmethoden Estafettegezin gekeken waarin de methode Estafettegezin zich onderscheidt.

Literatuur hiervoor is gezocht op de websites van het Nederlands Jeugdinstituut, Movisie, verschillende databanken en op de sites van de methoden zelf, of de ontwikkelaars hiervan. Daarnaast is er literatuur bestudeerd en gebruikt uit boeken en onderzoeken over de methoden. Al deze informatie is samengevat in een document. Daarnaast is er ook een tabel gemaakt met een overzicht van alle methoden aan de hand van het eerder genoemde format.

In de praktijk bleek het soms lastig om van elke methode informatie te vinden, omdat er niet zoveel informatie beschikbaar was. Dit kwam onder andere doordat het dan nog een vrij jonge methode was, bijvoorbeeld bij de methode Steunouders. Deze was opgestart in 2014 en daardoor was er in onderzoeken, literatuur en op internetsites nog weinig over te vinden. Achteraf gezien hebben we geen gebruik gemaakt van alle hulpbronnen die er zijn. Hierbij kan gedacht worden aan het opvragen van gegevens bij een organisatie die met de methode werkt. Wel is er gebruik gemaakt van onderzoeksmethoden als de sneeuwbalmethode. Deze methode is bijvoorbeeld gebruikt bij het vinden van literatuur over Family by Family, door in de bronnenlijst te kijken van een vorig onderzoek naar de methode Estafettegezin.

Omdat we, bij het uitwerken van een methode, gebruik hebben gemaakt van verschillende literatuurbronnen, is de informatie uit de literatuurstudie naar onze mening betrouwbaar. Het is controleerbaar en, door gebruik te maken van het format, opnieuw uitvoerbaar. Daarnaast is het relevant: we kregen van veel respondenten een positieve en enthousiaste reactie op de mogelijkheid om hun de gemaakte tabel van de literatuurstudie toe te sturen. Zij konden dit weer inzetten in hun werk en gebruiken als vergroting van hun eigen kennis.

3.1.1 Estafettegezin

De methode Estafettegezin is een nieuwe methode die is ontwikkeld door het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken in samenwerking met Agathos Thuiszorg. Bij de organisatie Agathos Thuiszorg wordt de methode ten uitvoer gebracht. Om antwoord te geven op bovenstaande deelvraag worden deze methode, en acht andere gezinsmethoden in de komende paragrafen uitgewerkt.

Doel

Het belangrijkste doel van de methode Estafettegezin is het opdoen van positieve ervaringen als gezin om daardoor weer te genieten van het samen gezin-zijn. De methode wil het zelfvertrouwen, het netwerk, het zelfinzicht en het reflectief vermogen van het gezin vergroten.

Daarnaast zijn er vaste doelen opgesteld voor de beide gezinnen die betrokken zijn bij de methode, namelijk het koploop- en het startgezin (Agathos Thuiszorg, z.d.).

De doelen voor het koploopgezin zijn:

- Het overdragen van vaardigheden en het inzetten van ervaringsdeskundigheid. Hierdoor groeit het gezin, en het gevoel van eigenwaarde wordt versterkt.
- Het bewust worden van eigen vaardigheden, waardoor deze nog breder kunnen worden ingezet.
- Het opdoen van positieve ervaringen. Dus: leuke dingen doen en geen ingewikkelde trajecten, gesprekken of activiteiten.
- Het stimuleren om extra te genieten van samen gezin-zijn, wat de onderlinge band van het gezin versterkt.

De doelen voor het startgezin zijn:

- Het opdoen van nieuwe inzichten;
- Het uitwisselen van ervaringen;
- Het ervaren van steunend contact;
- Een versterking van de onderlinge band als gezin door samen leuke momenten te beleven.
- Het ontdekken van nieuwe mogelijkheden;
- Het behalen van persoonlijke doelen.

Doelgroep

Bij de methode Estafettegezin wordt een gezin dat al hulpverlening heeft ontvangen gekoppeld aan een gezin dat net begint met een hulpverleningsvraag. Zo wordt de ontvangen hulp door middel van estafette doorgegeven en kunnen gezinnen die te maken hebben met vergelijkbare problemen onderling ervaringen uitwisselen. Voorwaarde voor het worden van een estafettegezin, is het ontvangen van ambulante gezinshulp vanuit Agathos. Alle hulp- of zorgvragen zijn welkom, ongeacht welke levensovertuiging het gezin heeft.

Agathos Thuiszorg (z.d.) gaat er vanuit dat ouders in de gezinssituatie tegen veel verschillende problemen en vragen kunnen aanlopen. Voorbeeldvragen kunnen hierbij zijn: 'Hoe gaan we als gezin goed om met onze autistische zoon?' of 'Hoe houden we het gezin draaiend nu moeder psychische problemen heeft?' Agathos gaat ervanuit dat deze problemen door meerdere gezinnen ervaren worden. Om die reden heeft zij de methode Estafettegezin ontwikkelt, in samenwerking met het Centrum van Samenlevingsvraagstukken van Hogeschool Viaa.

Aanpak

In de methode Estafettegezin worden twee gezinnen aan elkaar gekoppeld door een ambulante hulpverlener van Agathos. In deze methode wordt het gezin wat het hulpverleningsproces al voor een deel doorlopen heeft het koploopgezin genoemd. Het gezin waaraan zij verbonden worden wordt het startgezin genoemd (Hanekamp, 2014).

Voorafgaand aan de ontmoetingen tussen de gezinnen worden een aantal stappen doorlopen (Agathos Thuiszorg, z.d.) :

1. Het startgezin en het koploopgezin melden zich aan voor de methode Estafettegezin. De gezinnen krijgen een introductiegesprek waarin alles wordt uitgelegd. Het koploopgezin krijgt dan handreikingen voor de estafette. Ook wordt er dan opnieuw gekeken of de gezinnen goed bij elkaar passen.
2. Bij belangstelling van beide kanten, vindt een ontmoeting plaats tussen het startgezin en het koploopgezin om te kijken of het klikt.
3. Als beide gezinnen met elkaar verder willen, vindt er een gesprek plaats. In dit gesprek wordt afgesproken aan welke doelen wordt gewerkt, voor welke periode, welke activiteiten de gezinnen gezamenlijk gaan ondernemen en wanneer de evaluaties plaatsvinden. Ook wordt besproken hoe de begeleiding van Agathos er in die periode uit gaat zien.
4. De gezinnen ontvangen een toolkit met daarin ideeën, tips en informatie, zodat ze zelf zoveel mogelijk de regie houden en kunnen bepalen hoe de estafetteperiode er uit ziet.
5. De gezinnen hebben tien ontmoetingen met elkaar, in een afgebakende tijd.

De ambulante hulpverlener is niet aanwezig bij de ontmoetingen tussen de gezinnen maar is wel bereikbaar voor vragen en advies. Ook worden er twee evaluatiemomenten gepland, waarbij de professional wel aanwezig is.

Het koploopgezin en het startgezin stellen samen met de ambulante hulpverlener van Agathos doelen op voor de komende periode. Op deze manier werken beide gezinnen aan persoonlijke doelen. Tijdens de ontmoetingen worden ervaringen uitgewisseld, ideeën gedeeld, activiteiten ondernomen en wordt zodoende aan de doelen gewerkt. Herkenning, begrip en ervaringsdeskundigheid helpen de gezinnen op weg naar verandering, zodat zij op hun beurt het stokje door kunnen geven aan de volgende.

Onderbouwing

Een aantal basisprincipes van Family by Family liggen ten grondslag aan de uitgangspunten van de pilot Estafettegezin: het vergroten van zelfvertrouwen, het vergroten van netwerk, het vergroten van zelfinzicht en reflectief vermogen; wat naar verwachting een positieve invloed heeft op de ontwikkeling van de gezinsleden (Hanekamp, 2014).

De methode is gebaseerd op de begrippen: ervaringsdeskundigheid en wederkerigheid. Bij ervaringsdeskundigheid is er sprake van een gelijkwaardige ontmoeting waarin mensen op elkaar kunnen steunen op een wederkerige basis. De relatie kenmerkt zich door gelijkwaardigheid doordat beide personen dezelfde kennis en ervaringen hebben. Een ervaringsdeskundige herkent zaken bij de persoon die hij begeleidt, want hij 'was daar ook' en deed dezelfde dingen, zij hebben dezelfde ervaringen. Daarom kan een ervaringsdeskundige zich goed inleven in personen in een vergelijkbare situatie. Het werken aan de hand van gedeelde ervaringen binnen de methode Estafettegezin brengt wederkerigheid met zich mee (Hanekamp, 2014). Volgens Bredewold (2014) is er bij wederkerigheid niet één partij die neemt of geeft, maar geven en ontvangen beide partijen in het contact. Geven in contact met de ander geeft mensen het gevoel dat ze nodig zijn en dat ze iets te bieden hebben. Dit is terug te zien in de methode Estafettegezin waarbij het koploopgezin en het startgezin elkaar dit gevoel geven. Hierdoor kunnen beide gezinnen zich los maken van hun rol als cliënt. Van beide partijen wordt het inzetten van persoonlijke competenties verwacht. De gezinnen worden hiermee in hun kracht gezet door contact te hebben met een ander gezin.

3.1.2 Families First

Doel

Families First is een methode die hulp biedt aan gezinnen in crisissituaties. Het doel is het bij elkaar houden van het gezin (Stek jeugdhulp, z.d.). Dit gebeurt door de veiligheid in het gezin te vergroten om daarmee de uithuisplaatsing van de aanwezige kinderen in het gezin te voorkomen. Om dit doel te kunnen behalen werkt Families First met verschillende subdoelen:

1. De gedragsproblemen van de aanwezige kinderen/ jongeren zijn verminderd
2. De competenties en vaardigheden binnen het gezin zijn vergroot
3. De ouders ervaren minder belasting bij de opvoeding
4. De ouders hebben verbeterde vaardigheden ontwikkeld voor de opvoeding
5. Het sociale netwerk van de gezinnen is vergroot, en zij maken hiervan gebruik.

(Nederlands Jeugd Instituut, 2016)

Doelgroep

De methode richt zich op gezinnen met kinderen van 0 – 18 jaar die in een crisissituatie terecht zijn gekomen, waarbij er sprake is van een dreigende uithuisplaatsing van een of meerdere kinderen. (Cardea, 2008). Vaak zijn deze gezinnen al betrokken bij andere hulpverleningsorganisaties, waarbij de ondersteuning niet voldoende blijkt om de crisis te voorkomen. Voorbeelden van crisis zijn tekortschietende verzorging en opvoeding, (seksuele) mishandeling of ernstige gedragsproblemen bij het kind (Verzaal, 2002).

Aanpak

Bij Families First worden de gezinnen ondersteund door een ambulant hulpverlener. Deze is vrijwel alle dagen 1 tot 3 uur aanwezig bij het gezin en is daarnaast 24/7 bereikbaar voor het gezin. Het traject duurt vier tot maximaal zes weken (Nederlands Jeugd Instituut, 2016).

Het traject dat het gezin met Families First in gaat bestaat uit 3 fases:

- Fase 1: Deze fase duurt 3 tot 4 dagen. Wanneer het gezin is aangemeld voor het traject komt er binnen 24 uur een ambulant hulpverlener langs, om samen met de gezinsleden op een rij te krijgen wat de problemen zijn en wat er goed gaat in het gezin. Tijdens deze eerste dagen worden er ook doelen geformuleerd voor het vervolg van het traject. Deze doelen hebben bijvoorbeeld te maken met de opvoedproblemen, huishoudelijke taken en/of omgaan met financiën.
- Fase 2: Bij de afsluiting van fase 1 wordt bekeken of het gezin verder zal gaan met het traject. Wanneer dit zo is gaat zij fase 2 in, die 2 tot 3 weken in beslag zal nemen. In deze fase wordt er gewerkt aan de doelen die in fase 1 gesteld, zijn. De hulpverlener helpt het gezin met de problemen door samen de mogelijkheden te bekijken of dringende zaken direct op te pakken.
- Fase 3: Dit is de afrondingsfase. Er wordt gekeken of de doelen behaald zijn, of dat er nog behoefte is aan een verlenging van de hulpverlening. Het gezin bekijkt samen met de hulpverlener wat geslaagd is en waar zij nog behoefte aan hebben. Eventueel kan een vervolg afspraak gemaakt worden om te kijken of alles goed blijft lopen.

(Stek jeugdhulp, z.d.)

Onderbouwing

Families First is gebaseerd op het Amerikaanse Homebuildersmodel, waarbij het uitgangspunt is dat kinderen het best bij het gezin van herkomst kunnen opgroeien. Het model gaat er van uit dat er in ieder gezin mogelijkheden aanwezig zijn om te groeien en te veranderen. Een goede theoretische onderbouwing van het model is er niet, maar invloeden vanuit verschillende theorieën zijn hierin te terug te vinden, zoals de systeemtheorie, de hechtingstheorie of de sociale leertheorie.

Ook bij Families First zijn deze theorieën gebruikt als grondslag van de methode. De methode is gericht op het (weer) krachtig maken van het gezin, oftewel: empowerment. Daarbij wordt gekeken naar de draagkracht (vaardigheden, of en tekort hieraan) en draaglast(zwaarte van taken).

Naast de bovengenoemde theorieën heeft ook het competentiemodel een belangrijke invloed op de ontwikkeling van de methode. Dit model richt zich in deze toepassing op een balans tussen de draagkracht en draaglast bij gezinnen. Hierdoor kunnen hulpverleners zich richten op competentievergrotenende interventies (Verzaal, H. 2002).

3.1.3 Family by Family

Doel

Family by Family is een Australische gezinsmethode waarbij gezinnen elkaar ondersteunen. Deze methode is ontwikkeld, omdat gesignaleerd werd dat te veel families in contact kwamen met crisisdiensten, terwijl te weinig gezinnen in staat waren een positieve verandering in hun (problematische) situatie teweeg te brengen. Daarnaast was een doel van de methodeontwikkeling het verminderen van ingrijpen vanuit de kindbescherming (The Australian Centre for Social Innovation, 2011).

Het einddoel van deze methode is een gezinssituatie te ontwikkelen waarin het gezin zelfstandig kan groeien; het gezin durft nieuwe dingen uit te proberen, heeft doelen voor de toekomst, ziet binnen en buiten het gezin (nieuwe) mogelijkheden en ontvangt positieve reacties van haar omgeving. Hier werkt de methode naartoe door vier veranderingen teweeg te brengen binnen de families: veranderingen in gezinsdoelen, in houding naar elkaar, in gedrag binnen het gezin en een verandering gericht op het vergroten van het sociale netwerk van het gezin (Curtis, C., Schulman, S. & Vanstone, C. 2012).

Doelgroep

De doelgroep van de methode zijn gezinnen in problematische situaties die door de moeilijkheden zelf het hoofd niet boven water konden houden. Dit zijn families die zelf niet in staat zijn verandering in de situatie te brengen (The Australian Centre for Social Innovation, 2011). Gezinnen die aan de methode meedoen, hoeven niet te voldoen aan bepaalde kenmerken, omdat de methode geschikt is voor iedere mogelijke gezinssituatie. Gezinnen worden dan ook niet gekoppeld op basis van overeenkomende risico's of problematiek, maar op basis van overeenkomende motivatie en doelen. Toch zijn er, volgens Curtis, Schulman & Vanstone (2012) vijf typen gezinnen te onderscheiden die aan de methode meewerken:

1. *Vastgelopen gezinnen.*

Vastgelopen gezinnen zijn gezinnen die doorlopend moeilijkheden ondervinden binnen hun gezin. Deze moeilijkheden zijn echter nooit 'erg genoeg' om gesignaleerd te worden door (sociale) professionals in de omgeving. Deze gezinnen zien in Family by Family de mogelijkheid om verandering te brengen in hun situatie, door te delen met een ander gezin en van hun ervaringen te leren. Het delen van deze ervaringen zorgt voor herkenning, wat motiverend werkt om hun gezinssituatie aan te pakken.

2. *Gezinnen die steeds in een crisissituatie terecht komen.*

De problematiek binnen dit soort gezinnen is vaak veelvoudig en steeds terugkerend. Problematiek kan bestaan uit bijvoorbeeld huiselijk geweld, verslavingen, uithuisplaatsing van kinderen, en vaak meerdere problemen tegelijk. Hierdoor zijn er vaak meerdere hulpverleners betrokken bij het gezin. Hun sociale netwerk is klein en levert weinig steun op. Family by Family geeft hen de mogelijkheid om met behulp van anderen verandering te brengen in hun situatie. Dit is vooral aantrekkelijk omdat het hierbij gaat om ondersteuning zonder inmenging van een (sociale) professional. Ze ondervinden steun aan het andere gezin omdat deze luistert en helpt zonder te oordelen.

3. *Gezinnen die een crisissituatie hebben meegemaakt*

Deze gezinnen hebben in het verleden te maken gehad met (crisis)hulpverlening. Ze hebben te maken gehad met een traumatische ervaring en proberen de draad nu weer op te pakken. Ze krijgen geen steun meer van een hulpverlener, maar hebben moeite met het zelfstandig oppakken van hun leven. Het contact met een ander gezin geeft hun inzichten in mogelijkheden en doelen voor de toekomst, en de motivatie om hier naar toe te werken.

4. *Gezinnen die meer willen*

Deze gezinnen zijn actief op zoek naar nieuwe mogelijkheden. Zo kunnen ze de relaties binnen en buiten het gezin willen verbeteren, nieuwe contacten willen leggen of nieuwe ervaringen opdoen. Door Family by Family kunnen deze gezinnen ideeën op doen met andere gezinnen. Het in verbinding brengen van deze gezinnen met hun omgeving zorgt ervoor dat zij ook een hulpbron kunnen zijn voor andere gezinnen.

5. *Gezinnen die willen delen*

Gezinnen die hun ervaringen willen delen hebben zelf vaak moeilijke situaties met hun gezin meegemaakt en overwonnen. Door hun ervaringen en moeilijkheden te delen kunnen ze andere gezinnen motiveren en adviseren.

Aanpak

Bij de methode Family by Family worden gezinnen die zoeken naar een verandering, 'seeking families', gekoppeld aan 'sharing families'. De sharing families zijn gezinnen die zelf moeilijkheden hebben ervaren, of nog steeds ervaren, maar die ondanks deze ervaringen toch kunnen groeien en zich kunnen ontwikkelen. De seeking families kunnen vanwege verschillende omstandigheden bij Family by Family terecht zijn gekomen (zie: doelgroep).

De periode dat de families aan elkaar gekoppeld worden, is afhankelijk van de doelen van het contact en wat de families nodig hebben. De duur kan variëren van tien weken, tot wel dertig weken. Met behulp van gezamenlijke activiteiten werken de gekoppelde families in die tijd aan de doelen die ze aan het begin van het project gesteld hebben. Deze doelen zijn – met name voor de seeking families – bedoeld om verandering in hun situatie te brengen (The Australian Centre for Social Innovation, 2011). De activiteiten die de families gezamenlijk doen helpen het contact tussen beide families te vergroten, plus zijn een manier voor de families om te leren door voorbeeld, en te leren door te doen (Curtis, C., Schulman, S. & Vanstone, C. 2012).

De rol van de professionals binnen deze methode is voornamelijk op de achtergrond. Ze staan de families bij en leggen het contact tussen de families. Met name de sharing families krijgen ondersteuning, o.a. door middel van trainingen zodat zij in het contact met de seeking families een voorbeeld kunnen zijn. De eerste ontmoeting tussen families vindt plaats met een coach van Family by Family, om samen met de families te onderzoeken welke doelen ze hebben en op welke manier ze deze doelen zouden kunnen bereiken.

Onderbouwing

Family by Family is ontwikkeld op basis van evidence- based methoden. Elementen uit deze evidence - based methoden worden gebruikt om het doel van de methode Family by Family te behalen. Deze elementen richten zich met name op het ontwikkelen van de vaardigheden die nodig zijn in moeilijke situaties, of het bevorderen van zelfsturing binnen de families, of het vergroten van het netwerk.

De methode is bedacht om families te ondersteunen met minder inmenging van professionals, maar dat hebben de professionals niet zelfstandig gedaan. Door middel van co – design en prototypen is de methode verder ontwikkeld (Curtis, C., Schulman, S. & Vanstone, C. 2012). Dit is gedaan met behulp van de feedback en ervaringen van de gezinnen die werken met de methode (Community Matters Pty Ltd, 2012).

3.1.4 Gezinnen: Present!

Doel

De methode 'Gezinnen: Present!' is ontwikkeld door Present Nederland in samenwerking met het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken (CvSv) van Viaa Hogeschool Zwolle. Present Nederland "wil een beweging op gang brengen in de samenleving waarbij steeds meer mensen het vanzelfsprekend

vinden om naar anderen om te zien”. Present wil nu ook inzetten op de unieke kracht van gezinnen, omdat juist in gezinnen ouders en kinderen leren te zorgen en verantwoordelijk te zijn voor elkaar en anderen. Present heeft ervaring met de inzet van vrijwilligers, maar nog niet met de inzet van hele gezinnen als vrijwilligers. Met de inzet van gezinnen wil Present meer sociaal kapitaal mobiliseren (Jager-Vreugdenhil et al, 2012). Gezinnen: Present! richt zich op groepen mensen die iets hebben te bieden. Deze groepen worden verbonden en in contact gebracht met cliënten van maatschappelijke organisaties met een hulpvraag. Het doel is dat meer mensen vanzelfsprekend naar elkaar omzien. Daarbij gaat het niet alleen om de hulp die geboden wordt, maar juist ook om de ontmoeting tussen mensen uit verschillende achtergronden en de ervaring die ze met vrijwilligerswerk opdoen (Movisie, 2014). Bij de methode zijn twee doelen opgesteld:

1. Het gezin is zich bewust van wat de leden kunnen doen voor iemand die hulp nodig heeft;
2. Het gezin voert een concreet en zinvol hulpproject uit voor iemand die hulp nodig heeft.

Doelgroep

De doelgroep bestaat uit de gezinnen die zich als vrijwilligers inzetten, gezinnen die iets te bieden hebben. Daarnaast zijn er cliënten van maatschappelijke organisaties die een hulpvraag hebben en die zelf niet kunnen oplossen. Deze groepen worden door Present aan elkaar verbonden. Het is de bedoeling dat het hele gezin betrokken is bij de uitvoering van het vrijwilligerswerk. Volgens het onderzoek van Jager-Vreugdenhil et al (2012) is dat niet altijd gelukt. Soms konden of wilden niet alle kinderen meedoen aan de uitvoering van de methode.

De methode is toepasbaar voor gezinnen in elke mogelijke samenstelling. In de methode wordt uitgegaan van volwassenen en kinderen die samen vrijwilligerswerk doen. De beoordeling van geschiktheid voor het werk gebeurt in stap 1 (zie aanpak). Het werken als groep heeft ook een corrigerend element in zich. Mensen die in eerste instantie niet helemaal geschikt zijn, kunnen toch meedoen omdat ze worden meegenomen door andere groepsleden en van hen leren (Movisie, 2014).

Aanpak

Present brengt groepen, die zich willen inzetten, in contact met mensen die hulp nodig hebben. Het gaat hierbij niet alleen om de hulp die geboden wordt, maar juist om de ontmoeting tussen mensen. De aanpak van de methode wordt in zeven stappen beschreven (Movisie, 2014):

1. Kennismaking
2. Intake
3. Matching
4. Voorbereiding
5. Uitvoering
6. Terugkoppeling
7. Evaluatie en vervolg.

Een gezin onderscheidt zich van andere groepen, zoals verenigingen of kerken, door een eigen en diepgaande dynamiek, er is sprake van een gezinssysteem. Daarom is het begeleiden bij gezinnen anders dan bij andere doelgroepen van Present!. Coördinatoren van Gezinnen: Present! moeten onder andere de eigenheid van elk gezin ontdekken. In de aanpak voor gezinnen worden bij elke stap concrete aanpassingen besproken voor gezinnen met kinderen van verschillende leeftijdscategorieën (0-4 jaar, 4-12 jaar, 12+) (Movisie, 2014).

Onderbouwing

De methode Gezinnen: Present! wordt onderbouwd met drie bronnen. De eerste is *moreel kapitaal* van R. Kuiper (2009). Hiermee wordt onderbouwd dat als mensen zich verbonden voelen met de samenleving, zij daar zelf eerder een bijdrage aan leveren. Door het op een leuke manier doen van vrijwilligerswerk en kennis te maken met mensen met een andere achtergrond, voelen mensen zich meer verbonden. Daardoor zullen ze meer geneigd zijn om zich een volgende keer weer in te zetten.

Dit is ook de inzet van het doen van vrijwilligerswerk via Stichting Present. Deze bereidheid om een bijdrage te leveren aan de samenleving noemt Kuiper 'moreel kapitaal'.

De tweede onderbouwing komt uit de theorie over de *pedagogische civil society* van M. de Winter (2011). Hij zegt dat de sociale omgeving van gezinnen belangrijk is bij het opgroeien en opvoeden van kinderen. Als deze sociale structuren goed functioneren, dan zijn ze de kracht- en energiebron van een samenleving. Dan is het ook vanzelfsprekender om naar elkaar en de samenleving om te zien. Vrijwilligerswerk in gezinsverband heeft op twee manieren een meerwaarde: het laat op een praktische manier zien hoe je je in kunt zetten voor de samenleving, waardoor kinderen dit ook in hun latere leven makkelijker toepassen. Daarnaast heeft het een gunstige invloed op hoe het gezin als team samenwerkt. Dat is de basis voor de inzet voor anderen buiten het eigen gezin.

Als derde heeft vrijwillige hulp een extra waarde naast de professionele hulp (Movisie, 2014). Vrijwillige hulp brengt geen kosten met zich mee, en het is laagdrempeliger dan professionele hulp. Hierdoor is het voor mensen makkelijker om die vrijwillige hulp te ontvangen. Je staat op gelijke voet met de hulpgever.

De methode is gebaseerd op de volgende werkzame elementen (Movisie 2014):

- Een brug slaan en ontmoeting organiseren tussen mensen die iets te bieden hebben en mensen die daarmee geholpen kunnen worden.
- Het aanbod van de burgers die zich willen inzetten is het vertrekpunt.
- Het in gezinsverband tijdelijk verrichten van vrijwilligerswerk.
- Wanneer een succeservaring opgedaan wordt met vrijwilligerswerk, dan is de kans groter dat de hulpbieder zich nog een keer vrijwillig inzet.
- Maatschappelijke organisaties zijn de schakel naar mensen die hulp nodig hebben, zij kennen de vraag, zo wordt de professionele hulpverlening binnen de zware maatschappelijke zorg versterkt en draagt de hulp bij aan de ontwikkeling van de hulpvrager.
- Lokaal eigenaarschap: lokale stichtingen Present zorgen voor structurele ondersteuning, inbedding, draagvlak en lokaal partnerschap.
- Terugkoppeling en evaluatie zodat mensen ervaren wat hun hulp betekend heeft.

3.1.5 Home-Start

Doel

Door middel van de inzet van ervaren vrijwilligers van Home-Start krijgen gezinnen een steuntje in de rug. De hulp die wordt gegeven vanuit Home-Start is gratis en vertrouwelijk. De vrijwilligers vertellen het gezin niet hoe ze moeten handelen, maar ze helpen mee in het ontwikkelen van zelfvertrouwen en onafhankelijkheid (Home-Start Worldwide, z.d.). Voor de methode zijn verschillende doelen opgesteld:

- voorkomen dat alledaagse problemen uitgroeien tot ernstige en langdurige problemen;
- het zelfvertrouwen van ouders vergroten;
- de sociale relaties van ouders versterken en
- gezinnen aanmoedigen om efficiënt gebruik te maken van beschikbare diensten, voorzieningen en regelingen.

(Home-Start, z.d.)

Belangrijk is dat ouders in hun eigen kracht leren staan, en daarbij gebruik maken van hun netwerk. Zo leren ze de opvoeding weer zelfstandig op te pakken.

Doelgroep

Home-Start is er voor elk gezin dat hulp nodig heeft. De enige voorwaarde die er is om de hulp te ontvangen, is dat het gezin ten minste één kind heeft die jonger is dan vijf jaar.

Ouders komen om allerlei verschillende redenen bij Home-Start terecht. Zo kan het zijn dat ze problemen hebben met hun eigen gezondheid, of met die van hun kind. Er kan sprake zijn van schulden, of armoede waarin het gezin leeft. Ook kunnen de ouders worstelen met de organisatie van een groot gezin, of met de opvoeding van een tweeling.

Home-Start gaat er vanuit dat ieder gezin wel eens een periode doormaakt waarin het niet zo goed gaat. Meestal kunnen deze problemen zelf opgelost worden, maar soms kan hulp van buiten af ruimte en opluchting geven in het leven van ouders. Een vrijwilliger van Home-Start kan in deze periode ondersteuning bieden.

Aanpak

Home-Start werkt met getrainde vrijwilligers die zelf ervaring hebben als ouder of als opvoeder. De vrijwilliger meldt zich aan bij Home-Start en bespreekt in een kennismakingsgesprek met de coördinator de werkwijze van Home-Start en de eigen motivatie, wensen en mogelijkheden. Hierop volgt een voorbereidingscursus, waarin de vrijwilliger leert volgens Home-Start te werken. Het is een voorbereiding voor het geven van ondersteuning, praktische hulp en vriendschappelijk contact aan de ouder(s), met een of meerdere jonge kinderen. In een afrondend gesprek wordt de cursus besproken en worden afspraken gemaakt over de inzetbaarheid in een gezin.

De vrijwilliger en coördinator zorgen samen voor een ondersteuningsaanbod, waar ouders met jonge kinderen die daar behoefte aan hebben, gebruik van kunnen maken (Home-Start, z.d.).

Naast vrijwilligers melden ook gezinnen zich aan bij Home-Start. Deze gezinnen zoeken naar ondersteuning vanuit Home-Start. Na de aanmelding bespreken de ouders met de Home-Start coördinator hoe Home-Start hun gezin kan helpen. De vragen van de ouders zijn hierbij het uitgangspunt; de ondersteuning wordt afgestemd op wat voor de ouders, of voor het gezin, nodig is. Vervolgens wordt er een vrijwilliger aan de ouders voorgesteld. Als dit contact goed verloopt, komt de vrijwilliger regelmatig thuis langs bij het gezin. De ondersteuning duurt minimaal drie maanden. Daarna is de duur afhankelijk van de vraag van ouders. Dit kan soms tot een jaar of langer duren. In dit contact staat persoonlijke aandacht centraal. Ouders ontvangen ondersteuning bij de opvoeding van hun kind(eren), en bij andere praktische zaken. Met de vrijwilliger kan een vriendschap en een vertrouwensband worden opgebouwd. De hulp van de vrijwilliger is gebaseerd op ervaringsdeskundigheid, omdat deze zelf ervaring heeft als ouder of opvoeder (Home-Start, z.d.).

Onderbouwing

Home-Start is een methode die wereldwijd wordt ingezet. De methode is gebaseerd op elf verschillende uitgangspunten (Home-Start Worldwide, z.d.)

1. Home-Start werkt met gezinnen die te maken hebben met problemen en die ten minste één kind hebben die jonger is dan vijf jaar. Deze gezinnen wordt emotionele en praktische hulp aangeboden door vrijwilligers die bij hen thuis komen.
2. Home-Start zet zich in voor de rechten van het individu en erkent daarbij de verschillen binnen gezinnen. Home-Start respecteert de cultuur en tradities die bij het gezin horen.
3. Elke werker van Home-Start moet werken aan het zelfvertrouwen en de onafhankelijkheid van het gezin.
4. Home-Start staat in contact met andere lokale instanties die ook werken met jonge gezinnen, om daarmee te kunnen samenwerken.
5. Binnen een Home-Start organisatie is ten minste één betaalde coördinator in dienst. Deze coördinator werft en begeleidt vrijwilligers, en heeft het eerste contact met gezinnen. De coördinator koppelt een gezin en een vrijwilliger aan elkaar, en evalueert aan het eind van het traject met het gezin en de vrijwilliger. Daarnaast onderhoudt de coördinator contacten met andere instanties die met gezinnen werken.

6. Van de coördinator en vrijwilliger wordt verwacht dat zij zelf ouder zijn, of ervaring hebben als opvoeder. De vrijwilliger wordt ondersteund door een Home-Start coördinator en andere vrijwilligers.
7. Elke vrijwilliger wordt voorbereid op het werken met een gezin, en ontvangt daarbij informatie om het gezin voldoende te kunnen ondersteunen.
8. Elk gezin is welkom bij Home-Start, behalve wanneer de problemen van de gezinnen te complex zijn, en deze niet kunnen worden opgevangen door de beschikbare middelen van Home-Start.
9. Alle informatie over ouders en gezinnen is vertrouwelijk en mag alleen besproken worden tussen de coördinator en vrijwilliger, met als doel het gezin te ondersteunen. Hier mag alleen van worden afgeweken als de veiligheid van het kind in het geding is.
10. Elke organisatie van Home-Start maakt het gebruik van het symbool van vriendschap en de name Home-Start.
11. Elke organisatie van Home-Start houdt contact met Home-Start International, en deelt het trainings- en onderzoeksmateriaal, om zo de gezinnen zo goed mogelijk te kunnen helpen.

Home-Start werkt in veel verschillende landen, maar in elke organisatie gelden dezelfde regels en voorwaarden. Zo wordt de hulp die Home-Start biedt in alle landen op dezelfde manier aangeboden. De methode is uitgewerkt in vaste stappen, waarbij altijd wordt gewerkt aan de groei van het zelfvertrouwen en de zelfredzaamheid van het gezin.

3.1.6 Multidimensionele Familietherapie

Doel

Volgens van der Wel (2016) heeft Multidimensionele Familietherapie (MDFT) als doel jongeren te helpen een leven te leiden waarin probleemgedrag verdwijnt of afneemt. Zo kan de jongere op een juiste manier toewerken naar zijn maatschappelijke participatie. Ook wordt een vrijetijdsbesteding bevorderd, die past bij de leeftijd van de jongere.

Er zijn verschillende wensen van de jongere, of van gezinnen waarmee zij zich melden voor MDFT (Elker, z.d.):

- Conflicten samen te hanteren;
- Problemen samen leren op te lossen;
- Huisregels en afspraken na te komen;
- Opvoedvaardigheden te versterken;
- Positief naar elkaar te kunnen kijken;
- Als gezin te kunnen praten en luisteren.

Het behandelprogramma van MDFT richt zich op vier kerngebieden in het leven van de jongere: de jongen of het meisje zelf, de ouders, het gezin en externe sociale verbanden (school, werk, vrije tijd). MDFT is dus een vorm van gezinstherapie, maar neemt hierin ook een stukje mee van het sociale contact buiten het gezin.

Doelgroep

Nederlandse MDFT-teams worden actief ingezet in de jeugdzorg, verslavingszorg en geestelijke gezondheidszorg. Ze werken ook in de forensische zorg, waaronder justitiële jeugdinrichtingen. MDFT richt zich op jongeren van 12 tot 23 jaar. In de praktijk zijn de meeste van deze jongeren tussen de 12 en 19 jaar. Boven de 19 jaar is mogelijk wanneer er sprake is van een lichte verstandelijke beperking (LVB). MDFT neemt jongeren met een IQ van 60 of hoger in behandeling. Daarom is een LVB geen belemmering, zolang de jongere begrijpt wat er bedoeld wordt. Een andere groep boven de 19 jaar

zijn jongeren die gedetineerd zijn, opgenomen in een juridische jeugdinrichting. In die laatste gevallen moet er nog wel sprake zijn van een gezinsrelatie die te herstellen is, maar het is niet per se nodig dat de jongere nog thuis woont.

Veel van de jongeren die voor MDFT in aanmerking komen, vertonen meervoudig probleemgedrag. Verschillende soorten problemen die voorkomen zijn verslaving, delinquentie, spijbelen, weglopen, gewelddadigheid, zich isoleren, depressie en angst. Wanneer er sprake is van deze meervoudige problematiek, is het van belang dat de jongere wordt opgenomen.

MDFT kan ook worden ingezet bij jongeren met enkelvoudig probleemgedrag, bijvoorbeeld wanneer er alleen verslavingsproblematiek speelt of alleen een gedragsstoornis. Bij beide gevallen, meervoudige en enkelvoudige problematiek, is het van belang dat één of beide ouders van de jongere bereid zijn om aan MDFT mee te doen. Hierbij is het begrip ouder ruim genomen, dit kan ook om een stief-, pleeg-, grootouder of voogd gaan. Dit is omdat veel jongeren die in aanmerking komen voor MDFT uit gebroken gezinnen komen.

MDFT is inzetbaar bij veel verschillende soorten gezinnen, ongeacht hoe het gezin functioneert. In de gezinnen die voor MDFT in aanmerking komen is wel iets mis: het ouderlijk toezicht op de jongere of opvoedstijl kan te wensen overlaten, er is weinig steun en communicatie onderling, er zijn vaak conflicten of ouders hebben zelf veel problemen. Bij al deze problemen biedt MDFT hulp.

Aanpak

MDFT duurt gemiddeld drie tot zeven maanden, afhankelijk van hoe zwaar de problematiek binnen het gezin is. Binnen de therapie worden er twee tot drie contactmomenten per week gepland. Dit zijn sessies die thuis plaatsvinden. Het gezin kan op deze manier thuis leren en het geleerde gelijk toepassen. Daarnaast is er nog via de telefoon of mail contact tussen de therapeut en de jongere.

Er zijn vier soorten sessies te onderscheiden binnen MDFT: de therapeut met de jongere alleen, de therapeut met de ouders alleen, de therapeut met de jongere en ouders samen (gezinsverband) en de therapeut met de jongere en ouders en nog derden erbij, bijvoorbeeld een mentor van school, een vriend, of een begeleider uit de justitiële inrichting. De therapeut die MDFT geeft aan het gezin is voor de jongeren en het gezin het eerste aanspreekpunt voor al hun zorgen en vragen. De therapeut heeft hierbij een team achter zich voor overleg of terugkoppeling.

Van der Wel (2016) benoemt drie fases binnen het programma van MDFT:

1. Motiveren, in behandeling betrekken en het maken van afspraken met de jongere en de ouder(s);
2. Uitvoeren van het behandelplan;
3. Afsluiten van de therapie en overdracht of nazorg.

Fase één en drie duren gemiddeld één maand, fase twee vraagt vaak een tijdsbestek van twee tot vier maanden.

MDFT is er in verschillende vormen. Zo is er voor jongeren met LVB een speciale MDFT op maat gemaakt. Ook is er een werkvorm die van MDFT afgeleid is en die als korte interventie op scholen kan worden toegepast bij leerlingen met beginnend probleemgedrag. Een nieuwe toepassing van MDFT is het ambulant behandelprogramma om opname van jongeren in instellingen voor jeugdzorg te voorkomen of hun opname te verkorten.

Onderbouwing

In MDFT let de therapeut op de factoren die het probleemgedrag (kunnen) beïnvloeden in gunstige of ongunstige zin. De therapeut beseft hierbij dat zijn of haar rol bepaald of het behandelprogramma succes heeft. Vuist regels hierin zijn:

- Veel jongeren en ouders zijn aan het begin niet of nauwelijks gemotiveerd om te veranderen. MDFT vergroot de motivatie door het benadrukken van stress en wanhoop en daarnaast het creëren van positieve verwachtingen.
- Met MDFT wordt gewerkt met het principe van meervoudige partijdigheid.
- De therapeut werkt in kleine stappen en probeert gelijktijdig in meerdere lijnen (jongere, ouders, gezin, omgeving) verbetering aan te brengen.
- Sterke punten en competenties van gezinsleden worden benadrukt.
- Kleine successen worden met de gezinsleden gevierd.
- Er wordt gezocht naar haalbare oplossingen voor de problemen die spelen. Deze oplossingen worden uitgewerkt en omgezet in doelen.
- De therapeut ziet crisis en mislukkingen als kansen om te interveniëren binnen het gezin.
- De doelen en interventies worden zorgvuldig bewaakt en gepland. Daarnaast is de therapeut flexibel, met een overkoepelend oog voor wat eerst om aandacht vraagt.
- Alle interventies worden op maat gemaakt, toegepast op het gezin.

Voor een duurzame verbetering van het gedrag en de situatie van de jongere werkt de therapeut langs de eerder genoemde verschillende lijnen: de jongere zelf, de ouders en het gezin, en in de wereld buiten het gezin. Het kan ook zijn dat politie en justitie deel zijn van het leven van de jongere. MDFT speelt daarop in en houdt er in de behandeling rekening mee. Zo werkt de therapeut bijvoorbeeld nauw samen met de jeugdreclassering of de gezinsvoogd. Wanneer de jongere opgenomen is in een instelling of inrichting, is dat ook een lijn die de therapeut meeneemt in zijn behandeling. MDFT zoekt dan samenwerking met de medewerkers van de instelling om een integrale aanpak richting de cliënt te bevorderen.

3.1.7 Praktisch Pedagogische Gezinsbegeleiding

Doel

Praktisch Pedagogische Gezinsbegeleiding (PPG) is een agogische-pedagogische wijze van hulpverlening bij opvoeding-, begeleidings- en ontwikkelingsproblematiek. Wanneer ouders vastlopen in het opvoeden van hun kind of het kind loopt vast in de relatie met de ouders, kunnen zij een hulpvraag stellen. Het doel van PPG is dat de thuisbegeleider door te interveniëren in het gezin de opvoedingscompetenties van de opvoeders vergroot. Daarnaast versterkt de thuisbegeleider de ontwikkeling van de kinderen. In de begeleiding gaat de thuisbegeleider dan samen met de ouders zoeken naar mogelijkheden om het gezin weer sterker te maken, hun competenties te vergroten. Op deze manier wordt het vermogen van de ouders om binnen hun eigen leefomgeving op te voeden bevorderd.

Doelgroep

PPG kan volgens Verhoef (2007) voor verschillende groepen worden ingezet:

- Wanneer er sprake is van opvoedings-ontwikkelingsvragen bij de ouders. Ouders willen antwoorden op deze vragen en de situatie veranderen;
- Wanneer er bij het kind een ontwikkelingsachterstand is, een handicap of emotionele en gedragsproblemen;
- Als één of beide ouders een verstandelijke beperking hebben;
- Wanneer ouders een situatie willen veranderen maar dit niet lukt omdat er andere problemen in de weg staan: ziekte, gebrek aan energie, schulden, enz.;
- Wanneer een gezin niet in aanmerking komt voor andere, minder intensieve hulpverleningsvormen van (ped)agogische ondersteuning.

Wanneer er twijfel is of een gezin onder deze voorwaarden valt, ook al is er zoveel mogelijk informatie ingewonnen, dan kan men kiezen voor het 'voordeel van de twijfel'. Er wordt dan gekozen voor een proefperiode, waarbij de observatieperiode gebruikt wordt voor het krijgen van een duidelijker beeld van het gezin. Daarna wordt beslist of het gezin door mag gaan met PPG.

Aanpak

PPG is een vorm van hulpverlening met een procesmatig karakter. PPG werkt vanuit een model wat als kader van het hulpverleningstraject gezien wordt: daarbinnen zou het gezin zich moeten kunnen aanpassen om zich te ontwikkelen. De stappen in dit model staan hieronder verder uitgewerkt:

1. *Aanmelding en intake*

In deze fase verzamelt de indicatiecommissie gegevens over het gezin, hun vraagstellingen en informatie over wensen, verwachtingen en motivatie van de ouders. De indicatiecommissie weegt af of de vraagstelling binnen PPG thuis hoort en of het gezin binnen de doelgroep valt. Daarna wordt er besloten of er wel of niet tot PPG wordt overgegaan.

De intake geeft een eerste beeld van het gezin en kan de aard van het probleem bepaald worden: is het een opvoedingsvraag, een vraag naar ontwikkelingsstimulering, probleemgedrag of gaat het meer om algemene opvoedingssituaties? Na de intake wordt er binnen het team gereflecteerd op het gezin en wordt gekeken welke thuisbegeleider het meest geschikt is om dit gezin te begeleiden.

2. *Kennismakingsbezoek*

In het kennismakingsbezoek zal de thuisbegeleider zich invoegen in het gezin, en beginnen met een vertrouwensrelatie op te bouwen. Hij legt uit hoe PPG in zijn werk gaat en verwachtingen van twee kanten worden uitgesproken. De nadruk ligt in dit gesprek op het samen werken aan veranderingen. De thuisbegeleider stelt vragen ter verduidelijking van de problematiek. Dit kennismakingsbezoek wordt afgesloten met het maken van algemene afspraken.

3. *Observatieperiode en taxatie*

Tijdens de observaties probeert de thuisbegeleider meer zicht te krijgen op het reilen en zeilen binnen het gezin. Hoe zijn de taken verdeeld in het gezin? Wat kunnen de ouders aan? Welke opvoedingsvaardigheden bezitten ze? Wat is het gedrag en de beleving van de kinderen? Al deze punten houdt de thuisbegeleider in zijn achterhoofd wanneer hij aan het observeren is. Hij taxeert de opvoedingsproblematiek door de gezinskenmerken, opvoederkenmerken, opvoederhouding en levensloop van ouders en kind(eren) in kaart te brengen. Hierbij is de thuisbegeleider gericht op veranderingen. Tijdens de observatie kan er gebruik gemaakt worden van videobeelden van het gezin. Deze videobeelden kunnen verduidelijking geven van de gezinssituatie en geven de mogelijkheid om van verschillende perspectieven naar een situatie te kijken. Tijdens de taxatie wordt ook de vertrouwensrelatie verstevigd en onderhouden. Deze taxatie spreidt zich over een aantal huisbezoeken waarna een observatieverslag geschreven wordt.

4. *Werkplanmoment en werkplanbespreking*

Na de bespreking van het observatieverslag breekt het werkplanmoment aan. Vanuit de analyse van de taxatie worden doelen op korte en lange termijn gemaakt en er wordt gekeken op welke manier eraan gewerkt gaat worden. Dit vraagt van het gezin dat ze zich bezinnen op de manier waarop het nu gaat in het gezin. De eerder verzamelde gegevens samen met de theoretische kennis en kunde van de thuisbegeleider worden gebruikt om inzicht te krijgen in patronen binnen het gezin. De thuisbegeleider beslist hoeveel tijd er uitgetrokken kan worden voor dit gezin en welke strategie er uitgevoerd gaat worden. Deze strategie heeft te maken met de manier waarop ouders het beste leren, de doelen die behaald kunnen worden, de aandacht en de weerstanden die er zijn voor elkaar. Bij het maken van dit werkplan is het van belang dat de ouders begrijpen wat er staat en het idee hebben dat de gemaakte doelen haalbaar zijn.

5. *Veranderingsperiode en tussenevaluatie*

In de veranderingsperiode probeert het gezin met ondersteuning van de thuisbegeleider de doelen uit het werkplan te bereiken. De thuisbegeleider sluit aan bij het beginniveau van de ouder en deelt de doelen op in fases, zodat ze passen bij de ouder. Er wordt zoveel mogelijk geoefend om samen met de thuisbegeleider vaardigheden aan te leren, aangepast op de leerstijl van de ouder. Na ongeveer vijf of zes keer wordt een tussenevaluatie gehouden. Samen met de thuisbegeleider kijken de ouders of ze op de goede weg zitten en of het werkplan aangepast moet worden.

6. *Afronding en eindgesprek*

Als de thuisbegeleider merkt dat de ouders nog maar lichte ondersteuning nodig hebben gaan de veranderingsperiode over in de afronding. Hierbij worden de nieuwe aangeleerde vaardigheden gestabiliseerd en gegeneraliseerd. Ouders zien hierbij niet alleen dat de problemen verminderd of verdwenen zijn, ze voelen ook dat ze het weer alleen aankunnen. De afrondingsperiode wordt afgesloten met een eindgesprek, waarin het hele hulpverleningsproces geëvalueerd wordt. Wanneer er tijdens de hulpverlening videobeelden zijn gemaakt, kunnen deze tijdens het eindgesprek opnieuw bekeken worden. Ouders zien dan de verandering die plaatsgevonden heeft heel duidelijk in beeld en krijgen zo een bevestiging op hun eigen kunnen.

Onderbouwing

Tegen het eind van de jaren negentig begon een omslag van een aanbod-gestuurd naar een vraag-gestuurd systeem. Er zijn verschillende vormen van intensieve pedagogische begeleiding ontstaan, als gevolg van de groeiende mondigheid van de cliënt en de behoefte naar vraag gestuurd werken. Zo is ook PPG in de wereld gekomen. Een flexibele hantering van deze methode geeft houvast aan veel doelgroepen en vormen van hulpverlening wanneer het over opvoedingsondersteuning gaat.

Binnen PPG worden de ouders gezien als de verantwoordelijken voor het gezin en de opvoeding. De methode ondersteunt het gezinssysteem bij veranderingsprocessen waar een hulpvraag ligt. Het is erop gericht om een evenwicht te vinden tussen draagkracht en draaglast van de opvoeders. Wanneer er te veel draaglast is hebben ouders geen wil tot verandering. Moeilijke dingen krijgen aandacht binnen PPG, maar er wordt ook stilgestaan bij de positieve momenten.

We leven in een veranderende samenleving maar de kernwaarden van PPG verhouden zich goed tot een veranderende verzorgingsstaat: vraaggericht werken, vertrouwen, effectiviteit, professionaliteit en kwaliteit.

3.1.8 Steunouders

Doel

Steunouders zijn vrijwilligers die kinderen met ouder(s) in een kwetsbare situatie één of twee dagdelen per week opvangen. Een steunouder is een (tijdelijke) oom of tante, of opa en oma voor een kind. Opvang door een steunouder geeft het kind een aanvullend thuis met rust, regelmaat en structuur. De ouders van het kind krijgen zo de ruimte om op adem te komen. Steunouder heeft een preventieve insteek en wil daardoor professionele zorg voorkomen.

Het doel is dat het kind bij de eigen ouders kan blijven wonen. Daarbij wordt professionele hulp voorkomen en ouders houden de regie over de verzorging en opvoeding van hun eigen kind (Nederlands Jeugdinstituut, 2015).

Doelgroep

De methode steunouders is bedoeld voor kinderen met ouders die door allerlei oorzaken de verzorging en opvoeding van hun kind (tijdelijk) moeilijk aankunnen. Bijvoorbeeld door psychische

problemen, een handicap, fysieke of andere problemen. Het gaat om ouders die zelf niet over een netwerk beschikken waarop ze kunnen terugvallen (Nederlands Jeugdinstituut, 2015).

Aanpak

Steunouders zijn er om te voorkomen dat kinderen terecht zullen komen in de professionele zorg. Daarnaast voorkomt Steunouders dat ouders de regie verliezen over de opvoeding van hun kinderen. De methode is in beheer van Stichting Steunouder Nederland, die organisaties stimuleert om de methode uit te voeren. Deze organisaties matchen een kind en vraagouder met de steunouder. De vraagouder is de ouder die hulp wil ontvangen bij de opvoeding en verzorging van het kind.

Een aspirant Steunouder kan zich aanmelden bij een organisatie die gebruik maakt van de methode, waarna hij of zij een uitgebreide vragenlijst in dient te vullen. Op basis van deze vragenlijst kan er een match worden gemaakt met een gezin waarvan een kind een steunouder nodig heeft. Voordat dit contact begint krijgt de steunouder een training. Er vindt pas een koppeling tussen Steunouder, kind & ouder plaats wanneer er na een kennismakingsperiode een klik blijkt te zijn tussen alle partijen. (Steunouder, z.d.)

Er wordt na aanmelding veel tijd gestoken in het wennen aan elkaar, omdat er een goede klik en start moet zijn voor de match. De coördinator begeleidt de match (Nederlands Jeugdinstituut, 2015). De coördinator zorgt voor evaluatiemomenten waarbij gekeken wordt naar het contact tussen steunouder en vraagouder (de ouder van het kind). De steunouder dient niet als hulpverlener van de vraagouder, deze zal voor zijn problemen zelf professionele hulp moeten zoeken. Het is afhankelijk van de situatie hoelang een match duurt. (Steunouder, z.d.)

Onderbouwing

De veiligheid van het kind staat in deze methode altijd voorop. Er wordt uitgebreid kennis gemaakt met de steunouders. Daarnaast moeten de steunouders een Verklaring omtrent Gedrag aanvragen en een verplichte training volgen om kennis te maken met de situatie van de vraagouders. Veiligheid is een basisaspect van de methode, anders kan het niet werken tussen kind en steunouder (Nederlands Jeugdinstituut, 2015).

De methode heeft een preventieve insteek. Ze wil gezonde gezinsnetwerken bevorderen en zwaardere professionele hulp voorkomen. Dit sluit aan bij de huidige transformatie in de samenleving, van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Het succes van de methode is te verklaren aan de hand van de volgende factoren (Kennisset Jeugd, 2016):

- Kind kan bij ouders blijven wonen;
- Gezonde gezinsnetwerken in de gemeente;
- Gelijkwaardige relatie steunouders en vraagouder;
- Goede investering in de startfase van de matches;
- Goede telefonische en digitale bereikbaarheid van de organisatie;
- Goede samenwerking met organisaties die vraagouders begeleiden;
- Het benutten van het bestaande netwerken voor pr en samenwerking.

De methode richt zich voornamelijk op gelijkwaardigheid tussen steun- en vraagouders. Hierdoor blijft de vraagouder zich verantwoordelijk voelen voor het kind en zal het makkelijker hulp kunnen accepteren van een steunouder, omdat het kind niet wordt 'afgenomen'. De professional zal zich in deze methode vooral richten op de werving van steun- en vraagouders en op de matching. Hij zal investeren in een goede kennismaking en matching zodat de methode een grote kans van slagen heeft.

3.1.9 Video Hometraining

Doel

De doelstellingen van Video Hometraining (VHT) zijn gericht op factoren die bepalend zijn voor de ontwikkeling van kinderen. Deze factoren zijn:

1. Het tot stand komen van een goed contact tussen ouder en kind en het bevorderen van contactherstel tussen ouder en kind.
2. Bevorderen van de kwaliteit van de interactie tussen ouder en kind.
3. Optimaliseren van opvoedingsvaardigheden van de ouder.
4. Voorkomen van sociaal-emotionele ontwikkelingsproblemen bij kinderen.

(Van der Veen en Prinsen, 2010)

De kern van VHT is met behulp van video-opnames het contact tussen ouder en kind bevorderen. Het contact wordt verhoogd door de kwaliteit van de interactie tussen ouder en kind te verhogen. In VHT is de analyse van de interactie vooral gericht op de elementen initiatief en ontvangst. Het kind neemt een initiatief en de ouder ontvangt, geeft een sensitieve respons op dit initiatief. Deze respons nodigt het kind uit om verder te gaan met de uitwisseling of de ontwikkeling. Dit gebeurt ook omgekeerd. De ouder neemt het initiatief en het kind doet mee. De interactie is dus wederkerig. Beide partijen geven en ontvangen.

VHT biedt de ouder ondersteuning door stil te staan bij de opvoedingsbeleving, en daarmee het welbevinden van de ouder. Door het zien en weer aanvoelen en dus begrijpen van de initiatieven van het kind verandert de opvoedingsbeleving van de ouder in positieve richting (Van der Veen en Prinsen, 2010).

Doelgroep

VHT is gericht op gezinnen. Het gezin en zijn groei mogelijkheden staat centraal. Vanuit de ontwikkeling van het gezinsfunctioneren, richt de hometrainer zich op de individuele gezinsleden. VHT is gericht op gezinnen waarin de opvoedingsvragen en –spanningen zo zijn dat het contact met het kind niet soepel verloopt en het genieten van het kind op de achtergrond is gekomen. Meestal zal de ouder die in aanmerking komt voor VHT opvoedingsspanning ervaren (Dekker en Biemans, 1994).

Er zijn verschillende voorwaarden waar het gezin aan moet voldoen:

1. *De omstandigheden van het gezin.*

Een gezin moet huisvesting hebben, er moet een ruimte zijn waar het gezin woont en waar het kind zich thuis voelt. Daarnaast moet de ouder enigszins in staat zijn een huishouden te voeren. Dat wil zeggen schoonmaken, wassen, boodschappen doen, koken, enzovoort. Het huishouden moet er in ieder geval voor zorgen dat de kinderen verzorgd kunnen worden en te eten kunnen krijgen.

2. *De samenstelling van het gezin.*

In de eerste plaats moeten er kinderen of jongeren in het gezin aanwezig zijn, wil VHT mogelijk zijn. Daarnaast moet het gezin als compleet worden ervaren door de gezinsleden. Dit betekent niet dat het gezin moet bestaan uit een natuurlijke vader en moeder en hun kinderen. Eenoudergezinnen of stiefoudersituaties kunnen ook door gezinsleden als compleet en stabiel worden ervaren. Een onvolledig gezin is een gezin waarbij één of meerdere kinderen, of een partner of andere helpende persoon, op een andere plaats verblijven, terwijl de ouder vindt dat deze in het huidige gezin thuishoren.

VHT is gericht op de natuurlijke ouders. Alleen als er absoluut geen eigen ouders zijn of deze werkelijk geen perspectief te bieden hebben, zal een hometrainer gaan samenwerken met anderen die de opvoeding van het kind op zich nemen, zoals adoptie- en/of pleegouders.

Bij een onnatuurlijke ouder ontbreekt vaak de basale, onvoorwaardelijke contactbehoefte, die de natuurlijke ouder wel heeft. De natuurlijke ouder lijkt tevreden als hij opmerkt dat het kind

bezig is met zijn ontwikkeling, terwijl de niet-natuurlijke ouder meer gericht lijkt op voldoende resultaat.

3. *De hulpverlening in het gezin.*

De derde belangrijke voorwaarde is, dat er geen hulpverlening in het gezin mag zijn die vanuit een ander dan een ontwikkelingsgericht en activerend oriëntatiepunt werkt; dat wil zeggen dat er geen hulpverlening met een probleem- of klachtgerichte basis actief is in het gezin. Dit maakt de hulp voor ouders verwarrend en maakt het moeilijk voor de hometrainer om de VHT helder te houden.

(Dekker en Biemans, 1994).

Aanpak

VHT is volgens Van der Veen en Prinsen (2010) geen behandeling of begeleiding van het kind. De focus ligt op het bekrachtigen en verstevigen van het ouderschap met als direct gevolg dat het kind profiteert van een meer responsieve en positieve aanpak van de ouder.

VHT verloopt in vier stappen.

1. *Introductie aan ouders.*

In deze stap wordt de methodiek aan de ouders uitgelegd, waarbij duidelijk wordt dat het gaat om de ontwikkeling van het kind. Hierop volgt een intake, een uitleg van de werkwijze, en wederzijdse verwachtingen. Van ouders wordt verwacht dat zij actief participeren en actief aan de slag gaan met nieuwe informatie. De hometrainer geeft geen kant-en-klare oplossingen. De hometrainer is er om de initiatieven van kinderen duidelijk in beeld te brengen, op zo'n manier dat deze meteen of gemakkelijk voor de ouder herkenbaar zijn. Daarnaast is de hometrainer in zijn contact met ouders een voorbeeldfunctie. De hometrainer helpt de ouders om terug te komen in hun eigen kracht en hun eigen intuïtie. De hometrainer zal dus niet de opvoeding overnemen, maar als het ware over de schouder van de ouders meekijken en hen daar helpen waar nodig is. De video-hometrainer zal een vergrootglas leggen op de interactie tussen ouder en kind, door stil te staan bij filmfragmenten.

2. *Filmopname en interactieanalyse.*

Na de intake en introductie maakt de video-hometrainer een afspraak voor de eerste filmopname in het gezin en hij maakt daarvan een interactieanalyse. De hometrainer kijkt per moment naar de opname. Hierbij wordt gedetailleerd en zeer nauwkeurig gekeken naar de interactie, waarbij de initiatieven van het kind en de ontvangst ervan door de ouder het uitgangspunt zijn. In deze fase werkt dus voornamelijk de hometrainer in het analyseren van de filmopname. Hierbij kiest de hometrainer twee à drie terugkijkmomenten die hij met de ouders wil bespreken.

3. *Terugkijken en bespreken van de beelden.*

In deze fase is het belangrijk dat de techniek om de video af te spelen goed werkt, en dat de hometrainer de ouders kan observeren tijdens het bekijken van de video. De hometrainer helpt de ouders om op een andere manier naar de intenties van het kind te kijken en let daarbij erg op hun emoties. De video-hometrainer geeft de ouders het gevoel naast hen te staan en met hen te willen samenwerken. Na de derde video-opname wordt geëvalueerd, en van daaruit worden eventuele vervolgspraken gemaakt. Ook kan het zo zijn dat er bijvoorbeeld een verwijzing naar andere hulpverlening wordt gegeven.

4. *Afsluiting en bekliving.*

De afsluiting is flexibel. De VHT kan afgesloten worden als de ouders aangeven dat na het terugkijken van de video-opname de problemen opgelost of verminderd zijn. De ouders geven aan zelf verder te kunnen en de doelen zijn bereikt. Dit kan het geval zijn na drie of vijf video-opnames en nabesprekingen. Er mag uitgelopen worden tot maximaal zeven video-opnames. In de afsluiting wordt stil gestaan bij de leerwinst van ouders, het nakomen van afspraken en de relatie tussen de video-hometrainer en de ouders.

Er wordt afgesproken dat de video-hometrainer na een half jaar telefonisch contact opneemt met ouders om te horen hoe het gaat en om een video-opname en een nabespreking te plannen. Hierbij wordt gekeken naar de ontwikkeling van het gezin. Er wordt gekeken of de hulp effectief is geweest en of er nog een hulpvraag is (Van der Veen en Prinsen, 2010).

Onderbouwing

VHT steunt op vijf uitgangspunten:

1. Kinderen nemen vanaf de geboorte initiatieven om contact te maken.
2. Ouder en kind hebben een fundamentele betrokkenheid.
3. Elke ouder is van nature intuïtief en actief.
4. Elk kind heeft behoefte aan aandacht en contact met zijn ouder en geniet daarvan.
5. Ouders willen een prettige gezinssfeer en zijn gericht op geslaagd contact met hun kind en het geven van ondersteuning aan hun kind ten behoeve van zijn ontwikkeling.

De basis en de kern van VHT bestaat uit initiatieven die het kind neemt om contact te maken (contactinitiatieven) en om zich te ontwikkelen (ontwikkelingsinitiatieven) en de instemmende ontvangst daarvan door de ouder (ontvangstbevestiging). Het gaat dus om de wederzijdse afstemming per moment tussen ouder en kind. Dit geeft samen vorm aan de wederkerigheid die interactie wordt genoemd. Alle vijf de uitgangspunten hebben betrekking op de sensitiviteit en het inlevingsvermogen van de ouder bij de contact- en ontwikkelingssignalen van het kind en de ondersteunende respons van de ouder bij de ontwikkeling van het kind. Deze aspecten bepalen de kwaliteit van de interactie. Het uitgangspunt van VHT is niet het probleemgedrag van het kind, maar VHT is gericht op de mogelijkheid van de ouder om zijn natuurlijk ouderschap te herstellen en met het kind in een positief interactiepatroon te raken (Van der Veen en Prinsen, 2010).

3.1.10 Toelichting op tabel vergelijking gezinsmethoden

In dit onderdeel wordt de tabel, die te vinden is in bijlage 3, toegelicht. Deze tabel is een kernachtige samenvatting van de voorgaande literatuurstudie. In dit hoofdstuk wordt een globale weergave gegeven van overeenkomsten en verschillen. Dit wordt weergegeven aan de hand van het format: doel, doelgroep, aanpak en onderbouwing.

Doel

Wat betreft doelstelling heeft de methode Estafettegezin een aantal raakvlakken met andere gezinsmethoden. Zo is één van de doelen van de methode Estafettegezin het vergroten van het netwerk, wat overeenkomt met de doelen van methoden als Gezinnen: Present!, Home Start en Family by Family, die zich allemaal richten op het netwerk van het gezin. De methode Gezinnen: Present! richt zich bijvoorbeeld op gezinnen als vrijwilligers, die cliënten met een hulpvraag ondersteunen.

Ook is de methode Estafettegezin gericht op het vergroten van vaardigheden, zoals zelfinzicht en het reflectief vermogen. Dit toont overeenkomsten met bijvoorbeeld de Praktische Pedagogische Gezinsbegeleiding (PPG). PPG richt zich op het bevorderen en ontwikkelen van vaardigheden die ouders helpen het opvoeden binnen hun eigen omgeving te kunnen blijven doen.

De methode Estafettegezin is gericht op de positieve aspecten van het samen- zijn als gezin. Dit is anders dan bij gezinnen als Families First en Steunouders, die gericht zijn op het voorkomen van uithuisplaatsing van een of meerdere kinderen. Vooral Families First kan hierbij gezien worden als een methode die bij crisissituaties ingezet wordt. Het gaat bij deze methode ook om intensieve, professionele begeleiding, terwijl bij de methode Estafettegezin de professional juist een stapje terug doet.

Doelgroep

Alle genoemde methoden richten zich op gezinssituaties waarin problemen voorkomen. Bij een aantal methoden is de leeftijd van de kinderen een belangrijke element voor de doelgroep. Zo richt Home –

Start zich op gezinnen met kinderen, waarvan één kind jonger is dan 5 jaar, en is de Multidimensionele Familitherapie (MDFT) inzetbaar bij jongeren in de leeftijd 12 – 23 jaar.

De methode Video Home Training (VHT) is de enige methode die specifieke eisen stelt aan de gezinnen. Het is bijvoorbeeld een vereiste dat de ouders enigszins in staat zijn tot het doen van het huishouden. Ook wordt er gekeken naar de gezinssamenstelling, waarbij de methode zich vooral richt op de natuurlijke ouder(s) tenzij deze echt niet aanwezig (kunnen) zijn.

Andere gezinsmethoden, zoals Family by Family en PPG, beschrijven gezinssituaties waarop de methode vooral toegepast wordt in de praktijk en nemen deze gezinnen dan ook op in hun doelgroep.

De methode Estafettegezin richt zich, in tegenstelling tot methoden als PPG, VHT en MDFT, specifiek op twee gezinnen. Omdat de methode is gericht op het uitwisselen van ervaringen, dient één van de gezinnen al meer handvatten aangereikt te hebben gekregen in de hulpverlening bij Agathos Thuiszorg en staat het andere gezin aan het begin van een hulpverleningstraject. Omdat de methode ontwikkeld is door deze organisatie vallen op het moment enkel de cliënten van deze organisatie binnen de doelgroep.

Aanpak

Net als bij de methode Estafettegezin, is de koppeling met anderen buiten het gezin bij de methoden Family by Family, Home - Start, Gezinnen: Present! en Steunouders een essentieel onderdeel van de aanpak. Home- Start, Steunouders en Gezinnen: Present! werken met vrijwilligers die gezinnen met een hulpvraag kunnen ondersteunen. Bij Home-Start worden de vrijwilligers getraind door middel van een voorbereidingscursus zodat zij gezinnen met een hulpvraag kunnen ondersteunen in opvoedingsvragen en praktische hulp.

De methode Family by Family is, naast de methode Estafettegezin, de enige methode uit dit literatuuronderzoek die werkt vanuit het contact tussen gezinnen onderling. De beide methoden komen qua aanpak grotendeels overeen, wat niet vreemd is, aangezien bij de ontwikkeling van de methode Estafettegezin, de methode Family by Family als inspiratiebron diende.

De methode Estafettegezin verschilt enorm van de overige vier gezinsmethoden uit dit onderzoek, de MDFT, PPG, VHT en Families First. Dit verschil zit vooral in de betrokkenheid van de hulpverlener, welke bij de laatste vier methoden intensief betrokken is. Bij de andere genoemde methoden is de koppeling met een vrijwilliger of gezinnen mede bedoeld om de hulpverlener een minder aanwezige rol te geven in het proces.

Onderbouwing

De methode Estafettegezin heeft als uitgangspunten het vergroten van zelfvertrouwen, het vergroten van het netwerk en het vergroten van zelfinzicht en reflectief vermogen. Dit zijn uitgangspunten die overeenkomen met de basisprincipes van bijvoorbeeld Family by Family, Families First en de MDFT. Families First is bijvoorbeeld gericht op empowerment; gezinnen in hun eigen kracht zetten, wat bij de methode Estafettegezin ook van belang is.

Het verschil bij de methode Estafettegezin en andere gezinsmethoden zit er echter in dat bij deze methode begrippen als ervaringsdeskundigheid en wederkerigheid een belangrijke basis vormen voor de ontwikkeling, en de uitvoer van de methode. Bij Gezinnen: Present! is verbinding een belangrijke basis, maar hierbij is het contact tussen de vrijwilligers en gezinnen gericht op hulp aan de gezinnen. Bij de methode Estafettegezin is juist de wederkerigheid tussen de gezinnen van belang, waarbij beide gezinnen hun ervaringen in kunnen zetten.

3.2 Deelvraag 2

In deze paragraaf worden de resultaten besproken ter beantwoording van deelvraag 2:

Wat is de visie van betrokken professionals op de methode Estafettegezin?

Dit wordt gedaan aan de hand van de omschrijving van de methode volgens de professionals, het doel van de methode, voor welke doelgroep de methode volgens de professionals het meest gepast is, de visie van de professionals op de aanpak van de methode en hoe de methode onderbouwd wordt. Ook hebben de professionals nog aanvullende informatie over Estafettegezin gegeven, dit is in de laatste paragraaf opgenomen.

3.2.1 Omschrijving van methode

De respondenten gaven verschillende omschrijvingen van de methode. Wat bij de meeste respondenten terug kwam was de koppeling tussen twee gezinnen, het uitwisselen van ervaringen tussen de gezinnen en het van elkaar leren door vergelijkbare problematiek.

Koppeling van twee gezinnen

Door twee gezinnen met gelijkwaardige problematiek te koppelen, biedt de methode Estafettegezin de mogelijkheid om met een ander gezin in contact te komen en samen dingen te gaan ondernemen. Op deze manier kunnen kwetsbaren versterkt worden. Het proces van de match gaat volgens verschillende respondenten als volgt: je koppelt een koploopgezin aan een startgezin. Hierbij heeft het koploopgezin al ervaring in de hulpverlening, het heeft hierin al vaardigheden geleerd en vindt het waardevol om dat door te geven. Nu hoeft het koploopgezin niet meer alleen hulpverlening te ontvangen, maar kan het ook iets terug doen. Zo ontstaat er een win-win situatie voor beide partijen. Doordat de twee gezinnen aan elkaar gelijk zijn, ze hebben immers te kampen met gelijkwaardige problematiek, vinden veel van de gezinnen herkenning en erkenning in het contact met het andere gezin.

“Een ieder in zijn kracht zetten. Vooral de gelijkheid en de gelijkwaardigheid in problematiek, dat is de kracht van de koppeling van gezinnen in de methode.”
(Respondent 11)

Ervaring uitwisselen tussen koploop- en startgezin

De methode Estafettegezin werkt op basis van ervaringsdeskundigheid. Een startgezin, een gezin die net binnen de hulpverlening komt, is met bepaalde problematiek in aanraking gekomen. Een koploopgezin, een gezin die al wat langer met dezelfde problemen te maken heeft (gehad), wordt gekoppeld aan dit startgezin. Op deze manier kunnen ze ervaringen uitwisselen. Dit ervaringen uitwisselen is volgens veel respondenten een belangrijk onderdeel van de methode. Gezinnen hebben in dezelfde situatie gezeten en kunnen een ander gezin met hun ervaringen helpen. Het uitwisselen van ervaringen gebeurt tussen de twee gezinnen, wanneer het nodig is, is er een professional beschikbaar.

“De kracht van de methode ligt in het overdragen van ervaringen tussen gezinnen die hetzelfde hebben meegemaakt, die in soortgelijke situaties hebben gezeten. De gezinnen doen het echt met elkaar waarbij de begeleiding op de achtergrond aanwezig is.” (Respondent 6)

Van elkaar leren met vergelijkbare problematiek

Bij de methode Estafettegezin worden gezinnen met vergelijkbare problematiek aan elkaar gekoppeld. Het ene gezin heeft meer ervaring in de betreffende problematiek dan de ander en op deze manier leert het startgezin van de ervaringen van het koploopergezin. Door samen activiteiten te gaan ondernemen leren ze elkaar kennen en kunnen ze kennis overdragen aan elkaar.

Wanneer gezinnen in de hulpverlening zijn geholpen met de problemen waar ze tegen aan liepen, willen ze hier graag wat voor terug doen. Binnen de methode Estafettegezin kunnen de gezinnen iets terugdoen door hun kennis en ervaring in te zetten voor de ander. Een voorwaarde hiervoor is echter wel dat de gezinnen te maken hebben met vergelijkbare problematiek.

“Mensen willen heel graag wat terug doen. Gewoon echt ervaringen delen. Dus op die manier leren van elkaar. Leren in je sociaal netwerk en dat je met elkaar problemen oplost, elkaar daarbij helpen.” (Respondent 2, intensief ambulant hulpverlener)

3.2.2 Doel

In dit onderdeel wordt onderzocht welke visie de professionals hebben op het doel van de methode Estafettegezin en wat er nodig is om dat doel te kunnen bereiken.

Visie van professionals op het doel van Estafettegezin

In deze paragraaf wordt een beschrijving van het doel gegeven aan de hand van de visie van professionals. Hierbij wordt ingegaan op het leren en delen van ervaringen, de invulling van de Wmo en eigen kracht.

Leren en delen van ervaringen

Het grootste deel van de respondenten gaf aan dat het doel van de methode Estafettegezin is om gezinnen van elkaars ervaringen te laten leren. Dit kan vooral bij gezinnen die met vergelijkbare problematiek te maken hebben. Doordat gezinnen elkaar helpen en ondersteunen, kunnen ze de problematiek laten verminderen. Naast dat gezinnen van elkaar leren door ervaringen heeft de methode Estafettegezin ook nog een ander doel. De ervaring die gezinnen kunnen doorgeven, geeft erkenning voor en herkenning van de problemen. Dit kan voor een gezin bemoedigend werken. De meerwaarde van leren van gezinnen is dat ze ervaringsdeskundig zijn, deze ervaringsdeskundigheid hebben professionals meestal niet. Daarom is één van de doelen van de methode dat de ervaring en expertise van ouders op een deskundige manier ingezet worden om van elkaar te leren.

“Het doel is om gezinnen bij elkaar te brengen, zodat ze van elkaar kunnen leren. Een stukje ervaring geeft ook een stukje erkenning en herkenning wat je als hulpverlener niet kan geven.” (Respondent 1)

Invulling Wmo en eigen kracht

Door de methode Estafettegezin wordt er invulling gegeven aan de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). De Wmo sluit aan op de participatiesamenleving en vraagt van de burgers om allemaal op hun eigen manier mee te gaan doen. Hulp vanuit het netwerk wordt hiermee erg gestimuleerd. Methode Estafettegezin geeft invulling aan de Wmo door te bezuinigen, het verminderen van de hulpverlening en het inzetten van gezinnen zelf. De gezinnen gaan zelf aan de

slag door hun ervaring en kennis te delen en de hulpverlener raakt wat meer op de achtergrond. Dat de hulpverlener op de achtergrond raakt, dat is iets waar professionals over kunnen struikelen.

“Het voelt een beetje alsof ik wegbezuinigd word.” (Respondent 15, ambulante hulpverlener)

Wanneer de professional meer op de achtergrond raakt, is hij ook minder nodig wat zal resulteren in minder banen. Dit kan bedreigend zijn. Toch zien veel professionals ook de noodzaak in, om invulling te geven aan de Wmo en te bezuinigen op de hulpverlening. De professionals bevorderen in deze methode de eigen kracht en zelfredzaamheid van de gezinnen, zodat ze het later zonder of met minder hulpverlening kunnen doen.

Gezinnen die zelf kwetsbaar zijn, gaan leren om ervaringen in te zetten die ze zelf hebben opgedaan. Doordat ze ervaringen doorgeven aan een gezin, zien ze zichzelf niet meer als slachtoffer of iemand die niets kan, maar iemand die ook hulp geeft aan anderen. Op deze manier kunnen gezinnen elkaar steunen op een laagdrempelige manier, die aansluit bij de invulling van de Wmo en de behoefte van de gezinnen. Op deze manier wordt de winst verdubbeld. Juist doordat gezinnen hun ervaringen delen benutten ze hun eigen kracht en worden beide gezinnen sterker in het omgaan met problemen.

“Er wordt gezien dat niet alleen de hulpverlening kan helpen, maar juist dat gezinnen ook van elkaar kunnen leren. Dat gezinnen gaan ervaren dat ze meer in hun mars hebben dan ze zelf dachten.” (Respondent 6, coach)

Wat is er nodig om het doel te kunnen behalen

In deze paragraaf wordt ingegaan op wat de professionals nodig vinden om bovenstaand doel te behalen. Er wordt geschreven over de implementatie van de methode, goede handvatten en een duidelijke opzet, goede matches tussen gezinnen en hun privacy. Daarnaast komt ook de leerbaarheid en draagkracht van de gezinnen en het nut van samen wat ondernemen aan bod.

Implementatie van de methode

Een belangrijk aspect voor het inbedden van de methode is volgens de professionals dat de methode geïmplementeerd moet worden. Hier is tijd en aandacht voor nodig. De methode Estafettegezin is een intensieve methode waar tijd en energie voor nodig is om hem te laten slagen. Daarbij is de werkdruk vaak hoog, waardoor het lastig is om tijd te nemen om de methode effectief in te zetten. Het is hierbij belangrijk dat de methode bekend gemaakt wordt bij de professionals bij Agathos, maar ook bij gezinnen en andere hulpverleningsorganisaties. Volgens verschillende respondenten hebben de professionals nog niet helemaal duidelijk en helder hoe het in de praktijk kan gaan werken. De professionals hebben nog geen werkervaring met de methode en daardoor kan er een handelingsverlegenheid ontstaan.

“Doordat de werkdruk hoog is leggen collega's de methode naast zich neer omdat zij zoiets hebben van, wij hebben wel andere dingen te doen. Omdat het in eerste instantie meer tijd kost om ermee te werken. Het kost tijd dat mensen ook gewoon hun handelingsverlegenheid kunnen opheffen, door er mee aan de slag te gaan.” (Respondent 3, intensief ambulante hulpverlener)

Er is tijd nodig om met de methode te werken. Maar door de bezuinigingen is deze tijd niet altijd beschikbaar volgens sommige professionals. Deze professionals richten zich dan liever op methodes waarvan ze weten dat die werken, bleek uit de interviews. Volgens één van de respondenten kan het helpen om de methode meer op de agenda te zetten. Het is een belangrijke methode naast alle andere urgente zaken die de professionals te behandelen hebben. Door de methode meer bekend te maken onder professionals, kan er ook meer enthousiasme ontstaan.

Goede handvatten en duidelijke opzet

Om het doel van de methode Estafettegezin te behalen zijn er goede handvatten en een duidelijke opzet nodig. Een aantal respondenten gaf aan dat er een toolkit is, waarin staat omschreven hoe gezinnen te werk kunnen gaan met de methode. Ze kunnen hierin stappen volgen die beschreven staan in de toolkit. Veel respondenten vinden het erg belangrijk is dat er een duidelijke opzet is, zodat de methode in goede orde verloopt en iedereen weet wat er van hem of haar wordt verwacht. Naast de duidelijke opzet is ook een structuur nodig die in het begin bewaakt wordt. Dan wordt het niet zomaar een lotgenotencontact tussen de gezinnen die aan elkaar gekoppeld zijn, maar dan kunnen de gezinnen het stappenplan volgen en kunnen de doelen van de gezinnen behaald worden. Het is belangrijk dat hierin een stukje bewaking is waarin iemand meekijkt. In dit bewaken is een goede en duidelijke begeleiding vanuit de professional nodig om het traject Estafettegezin goed op te starten. Hierbij is een voorbereidingsgesprek ook belangrijk.

“Voor het doel is nodig een heel duidelijke opzet, maar ook een structuur. (...) Dus een stukje dat vooraf goed duidelijk is en dat er een stappenplan is waar je doorheen gaat. Een stukje bewaking en dat iemand daar in mee kijkt.” (Respondent 4, intensief ambulant hulpverlener)

Goede matches en privacy

Veel respondenten gaven aan dat het vinden en maken van een goede match tussen gezinnen erg belangrijk is om de methode te laten slagen. Wanneer de gezinnen niet goed samen met de methode kunnen werken, zal de methode niet kunnen slagen. Dit kan door bijvoorbeeld door een te grote afstand tussen de woonplaatsen of dat de problematiek niet overeenkomt. Een aantal respondenten gaf aan dat het vinden van een goede match best lastig is. Gezinnen kunnen te maken hebben met onverwachte omstandigheden of bij nader inzien toch denken dat het niet haalbaar is. Het vraagt veel inzet van de professional om tot een goede match te komen tussen gezinnen volgens de respondenten.

“Ik denk dat als je eenmaal een match hebt, dan loopt het wel. Daar zie ik niet zoveel problemen. Het is wel lastig om een goede match te maken.” (Respondent 8)

Ook de privacy van de gezinnen speelt een rol. Wanneer die niet gewaarborgd kan worden, kan volgens professionals de stap groter zijn voor gezinnen om mee te werken aan de methode, omdat ze informatie delen over problematiek waar ze mee te maken hebben (gehad). De professionals van Agathos verwachten dat het een grote stap is voor de gezinnen om hun problemen te delen.

“Ik kan me ook voorstellen dat privacy een grote rol speelt. Als je daar als hulpverlener of als bemiddelaar een heel duidelijke lijn in kan trekken, dan kan je dat met elkaar afspreken, zodat dat een stukje veiligheid geeft.” (Respondent 8, intensief ambulant hulpverlener)

Leerbaarheid en draagkracht

Om de methode te kunnen laten slagen is het van belang dat er genoeg leerbaarheid en draagkracht is in de gezinnen die mee gaan doen. Wanneer een gezin hulpvragen heeft over bijvoorbeeld opvoedvaardigheden rondom een kind met autisme, moet er wel een bepaalde leerbaarheid zijn, anders gaat de methode niet werken. Het gezin moet in staat zijn om nieuwe vaardigheden aan te leren rondom de hulpvraag. Ook de draagkracht van het gezin helpt mee om de methode te laten slagen. Het koploopgezin moet het wel aankunnen om het startgezin te begeleiden en ondersteunen. Daarnaast moet het startgezin het aankunnen om begeleiding te ontvangen en opvoedvaardigheden te ontwikkelen.

“Het gezin moet het wel aankunnen, dus de draagkracht is het meest belangrijk.” (Respondent 15)

Samen dingen ondernemen

Doordat de gezinnen samen dingen ondernemen, kunnen ze ervaringen en kennis delen. Een aantal respondenten gaven aan dat de gezinnen door met elkaar op te trekken effectiever leerden dan door gewoon met elkaar in gesprek te gaan. Hierbij speelt ervaringsdeskundigheid een grote rol. De methode Estafettegezin is erg gericht op het estafettestokje doorgeven, dus het geleerde geeft het gezin door naar een ander gezin dat hulp nodig heeft. Als dit gezin het geleerd heeft, geeft die het stokje weer door. Daarbij leren de gezinnen van elkaar door met elkaar aan de slag te gaan en hun ervaringsdeskundigheid in te zetten. Deze manier van werken werd door een respondent echter wel als pittig omschreven. Doordat de gezinnen samen activiteiten moeten ondernemen is de methode vrij intensief. Dit kan volgens een aantal respondenten wel tot een dilemma leiden in de methode.

“Er zit een heel groot stappenplan in de methode. Er zitten activiteiten in die de twee gezinnen samen moeten ondernemen. Dat lijkt me behoorlijk pittig voor een gezin. En dan kan je zeggen dat heeft de methode nodig om het doel te gaan bereiken. Alleen mijn dilemma is eigenlijk een beetje: moet het zoveel zijn?” (Respondent 17, coach)

3.2.3 Doelgroep

In dit onderdeel wordt de visie van de professional op de doelgroep van de methode Estafettegezin beschreven. Er wordt ingegaan op wat de respondenten als de doelgroep zien en voor welke problematiek zij de methode goed toepasbaar vinden.

Visie van professionals op doelgroep

Er wordt aan de hand van de visie van respondenten een beschrijving gegeven van de doelgroep van de methode. Hierbij komt de breedte van de doelgroep, de toepasbaarheid van de methode en de draagkracht die hier voor nodig is onder de aandacht.

Brede doelgroep – overeenkomende problematiek

Door verschillende respondenten werd de doelgroep van de methode beschreven als breed. Volgens hen kan de methode toegepast worden op veel verschillende problemen en gezinssamenstellingen. Naast dat het heel divers is, is het volgens een respondent wel vooral gericht op gezinnen met kinderen met probleemgedrag. In de methode wordt dan gekeken naar hoe de gezinnen daar dan mee omgaan. Eén respondent, een coach in het team van ambulante hulpverlening, vindt dat de methode ook ingezet kan worden bij minderheden. Zij noemt als voorbeeld moslims, mensen die een verblijfstatus nodig hebben of vluchtelingen. Deze groepen kunnen veel van een ander leren die al in deze positie heeft gezeten.

Wat in deze brede doelgroep volgens respondenten wel van belang is, is de overeenkomende problematiek. De problematiek kan gevarieerd zijn, maar binnen die twee gezinnen moet het wel gelijk zijn, ze moeten kunnen matchen. Deze methode houdt geen vaste doelgroep voor ogen, maar met gelijkwaardige gezinnen zou het altijd kunnen. Gezinnen die dezelfde ervaring en een vergelijkbare gezinssamenstelling hebben. Dan is herkenning mogelijk tussen de gezinnen.

“Ik heb geen vaste doelgroep voor ogen, ik denk dat het van alles kan zijn. (...) Volgens mij zou het met gelijkwaardige gezinnen altijd wel kunnen. Gelijkwaardig in de soort ervaring, problematiek of in de gezinssamenstelling.” (Respondent 5, intensief ambulant hulpverlener)

Toepasbaarheid methode

De methode kan volgens verschillende respondenten specifiek ingezet worden voor gezinnen. De methode is ontwikkeld voor gezinnen met een hulpvraag. Deze gezinnen hebben opvoedingproblemen en opvoedingsvraagstukken.

Andere respondenten zouden de methode ook graag inzetten tussen individuen. Estafettegezin richt zich op gezinnen, maar de methode kan ook breder ingezet worden, als er maar sprake is van soortgelijke problematiek. In de methode draait het erom dat de ervaringsdeskundigheid van iemand die al wat verder is, ingezet gaat worden bij iemand die nog geen ervaring heeft. Dat kan in gezinnen maar ook individueel.

“Estafettegezin zegt eigenlijk dat het gericht is op gezinnen. Maar de methode kan ook breder ingezet worden, bijvoorbeeld bij mensen die alleen zijn en die ook soortgelijke problematiek hebben. De kern van de methodiek is om iemand die al wat verder is en wat ervaring met de methodiek heeft, dit bespreekt met iemand die aan het begin van zo’n traject staat. Dat kan in gezinnen maar ook individueel.” (Respondent 6)

Eén van de professionals van Agathos, een intensief ambulant hulpverlener, twijfelde over de inzetbaarheid van de methode in gezinnen. Volgens haar is het moeilijk om het hele gezin mee te krijgen in het traject. Wanneer moeder een probleem heeft, dan heeft de rest van het gezin geen zin om met een ander gezin op te trekken en activiteiten te gaan doen. Volgens haar hebben gezinnen hun eigen sociale netwerk als het goed is. De methode Estafettegezin heeft meer kans van slagen bij één op één contacten.

Op dit punt verschillen de respondenten van mening over de doelgroep van de methode Estafettegezin. Ze zijn het met elkaar eens dat de methode ontwikkeld is voor gezinnen, maar enkele

van de respondenten willen de methode breder in gaan zetten, dus ook tussen individuen met vergelijkbare problematiek.

Draagkracht gezinnen

Om de methode toe te kunnen passen, moeten ouders in staat zijn tot reflectie. Zij moeten hun eigen handelen ter discussie kunnen stellen en zelf aangeven wat ze graag anders willen. Daarnaast moet het gezin ook zelfstandig zijn. In de methode is de professional slechts op de achtergrond aanwezig, dus de gezinnen moeten zelf het contact kunnen sturen.

“Ik denk dat ouders wel in staat moeten zijn tot reflectie. Die moeten toch wel bepaalde baggage hebben om het andere gezin op sleeptouw te kunnen nemen. Ik denk niet dat dat voor iedereen zomaar kan.” (Respondent 7, intensief ambulant hulpverlener)

Door de respondenten wordt verschillend gedacht over de vereiste intelligentie en draagkracht van het gezin. Volgens een groot aantal respondenten is minimaal een normale intelligentie nodig. Dit zorgt er volgens hen voor dat de gezinnen in staat zijn om zelfstandig van elkaar te kunnen leren. Eén van de professionals merkte bij zichzelf dat ze geneigd was om te denken aan gezinnen met normale intelligentie en normale inkomsten. Ze wilde voorzichtig zijn met gezinnen die buiten de marge vallen, omdat ze bang is dat één van de gezinnen dan teveel belast wordt. Om je ervaringen en kennis over te dragen moet je een bepaald denkniveau hebben.

Een andere respondent geeft aan dat het juist niet uitmaakt wat voor begaafdheid of intelligentie een gezin heeft. Het is de kracht van de methode dat de gezinnen van elkaar kunnen afkijken hoe ze met situaties omgaan. Daar heb je niet veel woorden voor nodig. Daarom speelt intelligentie dan geen rol. Toch geeft deze respondent ook aan dat er wel een bepaalde mate van zelfstandigheid vereist wordt, omdat de gezinnen best veel zelf moeten regelen.

“Aan de ene kant denk ik dat het de kracht van de methode is dat jij als startgezin van het koploopergezin dingen kan zien hoe je iets doet. Je hebt daar niet heel veel woorden voor nodig. (...) Anderzijds vind ik wel dat een stukje zelfstandigheid vereist is, dat ze het kunnen plannen.” (Respondent 11)

Problematiek

In dit deel wordt de problematiek die passend is voor de methode Estafettegezin beschreven. Veel respondenten zien de problematiek van de doelgroep als heel divers. Zo worden er verschillende soorten problematiek genoemd: autisme, ADHD, psychiatrische problematiek zoals borderline en schizofrenie maar ook de omgang met homoseksualiteit en opvoedingsproblemen. De methode is voor heel veel verschillende terreinen geschikt. Op al deze verschillende terreinen gaat het om het delen van ervaringen. In principe is het wel voor iedere problematiek geschikt, omdat mensen van alle soorten problematieken die je kunt bedenken, behoefte hebben aan andere mensen die hetzelfde hebben meegemaakt of die kunnen weten wat het is om in deze situatie te zitten. Hieronder worden verschillende terugkomende problemen nader beschreven.

Gedragsproblemen en verstandelijke beperking

Kinderen met gedragsproblematiek kunnen binnen een gezin voor veel opvoedvragen zorgen. Ouders die daarbij opvoedingsproblemen hebben kunnen in aanmerking komen voor de methode

Estafettegezin. Wanneer in beide gezinnen dezelfde opvoedingsproblemen worden ervaren, kunnen ouders daarin veel van elkaar leren. Dit hoeven niet alleen hele jonge kinderen te zijn, dit kan ook wanneer er problemen worden ervaren met oudere kinderen. Het gaat volgens de professionals om problemen die vaak terugkerend zijn in de gezinnen. En wanneer problemen vaker terugkeren is het voor de gezinnen onderling goed te herkennen.

“Ik denk vooral bij jonge kinderen als de diagnose autisme of ADHD gesteld wordt, dat mensen je kunnen helpen die al verder in de hulpverlening zitten, die weten wat er nodig is en die de weg al kennen.” (Respondent 1, intensief ambulant hulpverlener)

Naast gedragsproblemen is ook een verstandelijke beperking bij één of meerdere leden van het gezin een problematiek die voorkomt binnen de methode Estafettegezin. Eén van de respondenten ziet ook in een gezin dat zij begeleidt, problemen terugkeren en beaamt dat dat voor herkenning zorgt. Maar zij twijfelt aan de haalbaarheid van de methode als de ouders een verstandelijke beperking hebben. Voor die doelgroep zou het eigenlijk te zwaar, te intensief zijn.

Opvoedingsproblemen

Verschillende respondenten noemen opvoedingsproblemen als problematiek bij de methode Estafettegezin. Bij opvoedondersteuning is er duidelijk behoefte aan de methode Estafettegezin. Dit kan zijn omdat het gezin, het kind of de opvoeder problemen ervaart waardoor het opvoeden lastig(er) is. Het kan een gezin in de opvoeding helpen als er iemand meekijkt die al opvoedingsvaardigheden rond het probleem geleerd heeft. Die kan dit vanuit zijn ervaring doorgeven aan het gezin wat problemen ervaart. De opvoedvragen die er zijn kunnen goed gedeeld worden binnen de methode Estafettegezin. Dit kunnen hele simpele vragen zijn. Eigen kennis over de ervaring met het probleem en vooral ook oplossingen hierbij kunnen gedeeld worden met het andere gezin.

“Het kan een gezin in de opvoeding helpen, dat ouders opvoedingsvaardigheden hebben geleerd, en die dan weer door kunnen geven aan andere ouders.” (Respondent 13)

Financiële problemen

Ook financiële problematiek wordt genoemd door respondenten. Hierbij is het vooral belangrijk om uit te wisselen tussen de gezinnen waar ze hulp hebben gehad, wat werkte en wat ze de ander aan zouden raden. In laagdrempelige vorm zou het koploopergezin het startgezin kunnen bijstaan om financiële zaken wat meer op de rit te krijgen. Ook hierbij gaat het om de herkenning van de problemen en de ervaring daarin. Als de problemen herkend worden, kunnen de gezinnen elkaar advies geven.

“Ook financiële problemen. Dat zou natuurlijk kunnen, dat ze zeggen: wij hebben daar hulp gekregen, dat ze elkaar daar zo wat advies over kunnen geven.” (Respondent 13)

Enkelvoudige problematiek

Volgens enkele respondenten is het vooral van belang dat het gezin te maken heeft met milde problematiek. Bij zwaardere problematiek zou de methode volgens hen dus niet meer toepasbaar zijn. Milde angstklachten bij kinderen bijvoorbeeld, dat zou problematiek zijn waarbij de methode Estafettegezin in gezet kon worden. Of een milde vorm van autisme, ADHD, ADD; niet de hele heftige problematiek. Het moeten hierbij echt problemen binnen het gezin zijn en dat de gezinnen elkaar kunnen helpen en steunen. Volgens verschillende respondenten kan bij milde, enkelvoudige problematiek de methode werken. Het gezin is stabiel en kan leren om met de problemen om te gaan.

“Het tegenovergestelde van een multi-problemgezin is enkelvoudige problematiek. Je hebt alleen een kind met autisme en verder is de gezinsstructuur stabiel. Dan denk ik dat het wel helpend kan zijn.” (Respondent 10)

3.2.4 Aanpak

Onder de aanpak van de methode wordt beschreven wat de visie van de professionals is op de werkwijze van de methode. Er wordt gekeken naar wat professionals zien als effectieve elementen in de methode en wat de rol van de professional in de methode is.

Effectieve elementen in de methode

In dit onderdeel worden, vanuit de visie van professionals, verschillende effectieve elementen van de methode Estafettegezin beschreven. Zo komen herkenning en gelijkwaardigheid naar voren, ervaringsdeskundigheid, van elkaar leren door samen iets te ondernemen en de twijfels over de effectiviteit van de methode worden beschreven.

Herkenning en gelijkwaardigheid

De herkenning tussen gezinnen werd door veel respondenten gezien als effectief. Gezinnen herkennen elkaars problemen en hulpvragen. Daardoor kunnen ouders ervaringen delen, en daarbij herkenning en erkenning ervaren. Deze herkenning kan steunend zijn. Een koploopgezin is beter uit een situatie gekomen, dat geeft het startgezin hoop. Als ouders herken je je in de situatie van de ander, en weet je dat het mogelijk is om weer uit de problemen te komen, of de problemen te verminderen. Om tot herkenning te komen is het wel van belang dat dezelfde problematiek wordt ervaren.

“Je ziet dat een ander uit dezelfde situatie beter is gekomen, dus dat geeft hoop. Het is belangrijk dat het soortgelijke problematiek is, dus dat je niet iemand met autisme vergelijkt met een kind met een verstandelijke beperking.” (Respondent 16).

Ook gelijkwaardigheid werd door veel van de respondenten als een effectief element binnen de methode gezien. Het uitwisselen van ervaringen en tips geeft het gevoel naast elkaar te staan. Verschillende respondenten gaven aan dat de gelijkwaardigheid cliënten aanspreekt. Ze kunnen ervaringen delen met iemand die hetzelfde heeft meegemaakt, in plaats van met een hulpverlener. Wanneer er een goede match is, kunnen gezinnen naast elkaar staan en op die manier elkaar helpen. Door naast elkaar te staan wordt het probleem genormaliseerd. De gezinnen ervaren hierdoor dat ze niet de enige zijn, ze kunnen hun problemen delen.

“Het is een stukje uitwisselen van ervaringen en tips. Het naast elkaar staan. Een hulpverlener en een cliënt is toch een andere relatie dan ouders en ouders.”
(Respondent 12, intensief ambulant hulpverlener)

Ervaringsdeskundigheid

Ervaringsdeskundigheid was één van de eerste aspecten die professionals zagen als effectief. Dit zagen zij duidelijk terug in de methode. Het gaat om twee gezinnen die elkaar steunen op basis van dezelfde ervaringen. Omdat de gezinnen hierin steun bij elkaar vinden, raakt de professional wat meer op de achtergrond.

“Ik denk dat ervaringsdeskundigheid heel goed werkt. Omdat ik merk bij cliënten dat die meer geneigd zijn, als iemand bij hen komt die niet als hulpverlener komt, maar hetzelfde mee heeft gemaakt, dat dat vaak meer aanspreekt dan ik als hulpverlener die dat zelf niet heeft meegemaakt, aan hen zit te vertellen.”
(Respondent 9, intensief ambulant gezinsbegeleider)

Toch zien respondenten de professional nog niet helemaal verdwijnen. Het is volgens hen belangrijk om naast contact als gezinnen onderling, ook professionele hulp te ontvangen. Cliënten leren van de ervaringsdeskundigheid van de ander, maar bij zwaardere problematiek of moeilijkheden waar de gezinnen zelf niet uitkomen, is de professional beschikbaar. De combinatie van professionele hulp en de ervaringen en tips van het andere gezin, maken de methode Estafettegezin volgens de respondenten effectief.

Van elkaar leren door samen iets te ondernemen

Veel professionals vinden het belangrijk om de gezinnen elkaar te laten ontmoeten. Dat ze met elkaar iets ondernemen. Door het zien van de ander, kan het gezin bepaalde vaardigheden zich ook toe eigenen. Het maakt het oefenen met nieuwe vaardigheden laagdrempeliger: een ander gezin doet het ook. Volgens een respondent is de methode niet zo zwaar als hulpverlening vanuit een professional. Dit maakt het voor gezinnen ook laagdrempelig om de methode in te zetten.

Respondenten zien de methode als toegankelijk voor gezinnen, omdat ze gekoppeld worden aan een vergelijkbaar gezin. Het contact en de manier van samenwerken mogen de gezinnen zelf invullen. Gezinnen bepalen zelf de richting en hun doelen, daardoor zijn ze gemotiveerd om hier aan te werken.

“Wat ik een hele sterke vind is dat de gezinnen zelf koers bepalen, want als je gezinnen zelf doelen laten bepalen, dan zijn ze ook gemotiveerd om die doelen te gaan halen.” (Respondent 2, productmanager ambulante hulpverlening)

Twijfels bij effectiviteit

Eén van de respondenten sprak haar twijfels uit bij de effectiviteit van de methode. Zij zag wel mogelijkheden in het delen van praktische zaken, maar daarnaast ziet zij de methode nog niet werken in de praktijk. Er is een goede match op basis van ervaringen noodzakelijk om de methode te laten slagen. Het delen van ervaringen kan helpend zijn, maar verder dan dat gaat het niet volgens deze respondent. De respondent vindt dat de methode veel vraagt van de gezinnen. In haar caseload komen geen gezinnen voor waar de methode goed bij zou kunnen aansluiten.

“Ik moet eerlijk zeggen dat ik zelf nog wel wat terughoudend ben met deze methode en dat ik me echt afvraag of dat in de praktijk gaat werken. Ik denk dat dat nog wel vrij lastig kan zijn. Op praktisch niveau zou het effect kunnen hebben, als je een goede match hebt.” (Respondent 7)

Rol professional binnen de methode

In dit onderdeel wordt de rol van de professional uitgelicht. Volgens de respondenten heeft de professional binnen de methode Estafettegezin een coachende rol, in het begin sturend en daarna bewakend en is zijn rol afhankelijk van de problematiek. Deze verschillende rollen worden hieronder beschreven.

Coachende rol

Volgens de meeste respondenten past bij de professionals een coachende rol binnen de methode Estafettegezin. Ze staan wat meer op de achtergrond in vergelijking met andere hulpverlenings-situaties. De professional gaat in plaats van zorgen, coachen. Hij begeleidt de gezinnen, en doet daarin een stapje terug. Toch is professionele hulp volgens deze respondenten noodzakelijk om de problemen op te lossen. De professional gaat dus wel naar de achtergrond, maar verdwijnt daar niet. Hij blijft op de achtergrond het traject coördineren, bijvoorbeeld door middel van evaluatiemomenten. Het is van belang dat de professional regelmatig informeert hoe het tussen de gezinnen loopt. Daarbij moet de professional zich afvragen of de methode voor de gezinnen nog haalbaar is, of dat het zorgt voor overbelasting.

“Ik denk dat de professional iets meer naar de achtergrond zal verdwijnen. (...) Dat die van de zorgende rol meer de coachende rol heeft, om het hele traject met die gezinnen te begeleiden en zelf een stapje terug doet.” (Respondent 13)

In begin sturend, daarna bewakend

In het begin van de match is het volgens enkele respondenten belangrijk dat de professional sturend aanwezig is. Dit wordt door één van de respondenten omschreven als een katalysator. De professional zorgt dat de lijnen duidelijk zijn en helpt met opstarten. Daarnaast is het ook belangrijk dat de professional zelf in de methode gelooft en daardoor gemotiveerd is. Wanneer de match opgestart is, kan de professional zich wat terugtrekken. Dan kan de professional vraaggericht gaan werken en alleen ingeschakeld worden als er hulp nodig is. Dit wordt door één van de respondenten ook als een struikelpunt gezien. Veel professionals kunnen volgens hem niet werken met de handen op de rug, en dat is wel waar deze methode om vraagt. De professional trekt zich terug en laat de gezinnen elkaar versterken.

“Als ze er dan vragen over hebben kunnen ze die stellen, maar het is puur coachend. De professional is er niet standaard intensief bij, maar dat is direct ook een lastige, dat kunnen veel hulpverleners niet: werken met de handen op de rug.” (Respondent 3, intensief ambulant hulpverlener)

De professional blijft een bewakende rol houden. Hij staat aan de zijlijn van het hulpverleningstraject. De professional helpt mensen in het traject, maar gaat veel minder inhoudelijk op problemen in.

Hierbij is het volgens sommige respondenten vooral belangrijk om de effectiviteit te bewaken. De hulpverlener controleert of de methode nog meerwaarde heeft voor de gezinnen. Levert het wat op, of kost het alleen maar tijd en energie? Ook is het belangrijk om het koploopgezin een stukje coaching te geven in het omgaan met de problemen van het andere gezin. Er moet gewaakt worden voor overbelasting van het koploopgezin. Dit gezin mag niet het gevoel krijgen de rol van de professional over te moeten nemen.

Training

Eén van de respondenten gaf aan dat het ook belangrijk is dat de professionals een training krijgen waardoor ze meer kennis hebben van de methode en dat kunnen toepassen. In deze training zouden de professionals dan meer informatie kunnen krijgen over de methode, zodat ze de methode zich meer eigen kunnen maken.

“Het gemis is bij professionals, de kennis van wat is het nu eigenlijk, wat voegt het toe? Dat is wel wezenlijk nodig als je het vaker wilt inzetten. Het zit nog niet echt bij mensen in hun rugzak. Dit zou meer kunnen worden door een training.”
(Respondent 11, intensief ambulant hulpverlener)

Hulpverlening naast Estafettegezin

Eén van de respondenten vond dat de rol van de professional afhankelijk is van de zwaarte van de problematiek. Het is afhankelijk van de problematiek of er naast de hulp vanuit een ander gezin, ook nog professionele hulp nodig is. Als er sprake is van lichte problematiek kan de hulp tussen gezinnen voldoende zijn om die problematiek aan te pakken. Dan kunnen gezinnen elkaar helpen zonder veel hulp van de professional. Het traject Estafettegezin kan volgens deze respondent altijd wel ingezet worden, maar wanneer er zwaardere problematiek is moet daarnaast wel een ander hulpverlenings-traject lopen.

Het traject estafettegezin kan mijn inziens altijd ingezet worden, hoe zwaar de problematiek ook is. Alleen kan ik me voorstellen dat daarnaast ook altijd nog een andere hulpverleningstraject loopt. (Respondent 6, coach)

3.2.5 Onderbouwing

In dit onderdeel wordt beschreven wat de onderbouwing is van de methode Estafettegezin en wat de uitgangspunten zijn waaruit wordt gewerkt. Belangrijke uitgangspunten zijn wederkerigheid, ervaringsdeskundigheid en de manier waarop het aansluit op de huidige maatschappij.

Wederkerigheid

In deze paragraaf wordt beschreven hoe wederkerigheid tot uiting komt in de methode Estafettegezin. Hierin krijgt gelijkwaardigheid een duidelijke plaats. Daarnaast komt de manier waarop van elkaar wordt geleerd en het ontstaan van wederkerigheid aan bod.

Gelijkwaardigheid

Het mooie van de methode Estafettegezin is volgens de meeste respondenten dat de gezinnen gelijkwaardig aan elkaar zijn. De gezinnen hebben hetzelfde niveau, want ze hebben allemaal een hulpvraag gehad of hebben die nu. Daarin kunnen ze van elkaar van leren. Het leren van elkaar gaat twee kanten op. Hierbij zijn de gezinnen gelijk aan elkaar omdat elk gezin zijn eigen krachten en

kwaliteiten heeft. Het koploopgezin deelt zijn ervaringen met het startgezin en het startgezin heeft op een ander vlak weer aspecten waar het koploopgezin van kan leren. Door samen te werken kan elk gezin zijn kwaliteiten inzetten. Dit komt in de methode tot uiting in het koppelen van twee gezinnen, en wordt gedaan op basis van gelijkwaardigheid.

“Het koploopgezin staat niet boven het startgezin, je bent gelijk aan elkaar, je hebt gelijke problematiek en je kunt ook beide van elkaar leren. Ieder gezin heeft zijn krachten en kwaliteiten, en ik geloof niet dat het koploopgezin superieur is aan het startgezin.” (Respondent 11, intensief ambulant hulpverlener)

De gelijkwaardigheid ontstaat ook doordat je als gezinnen samenwerkt. Als je als gezin een hulpverlener over de vloer krijgt, heb je een relatie van cliënt en hulpverlener. De cliënt heeft een probleem en de hulpverlener gaat hierbij helpen. In de methode Estafettegezin ontstaat er wederkerigheid omdat je allebei een beetje hebt. Je hebt allebei een probleem en je hebt elkaar allebei iets te bieden in de oplossing. Je herkent elkaar in de problematiek, maar als het goed is heb je ook allebei iets te bieden in de oplossende sfeer. Hierbij is het belangrijk om elkaar te waarderen om wat je doet voor de ander. De erkenning naar het andere gezin toe en de waardering voor wat je geeft, dat moet volgens een intensief ambulant hulpverlener van Agathos de gezinnen enorm omhoog brengen in hun gevoel van eigenwaarde. Wanneer beide gezinnen dit op een juiste manier doen dan ontstaat er gelijkwaardigheid.

“Die erkenning naar het andere gezin toe, wij snappen jullie probleem, en aan de andere kant is het ook voor het koploopgezin de erkenning en waardering, jongens wij kunnen wat betekenen voor een ander. Dat moet hun enorm omhoog brengen in hun gevoel van eigenwaarde.” (Respondent 4)

Van elkaar leren

Veel respondenten geven aan dat het leren van elkaar binnen de gezinnen twee kanten op loopt. Het is niet zo dat alleen het startgezin wat van het koploopgezin vraagt, maar ook wat het koploopgezin nog kan leren van het startgezin. Wat respondenten wel vaak zien is dat een gezin op een bepaald gebied problemen ervaart en daarin meer kan leren van de ander. Daarnaast zie je dat het startgezin op andere gebieden weer meer te bieden heeft. Het is haast nooit zo dat een gezin op alle fronten verder is dan een ander gezin. En dat geeft wederkerigheid.

Wat bij veel respondenten naar voren kwam, is dat voor het ontstaan van wederkerigheid het een voorwaarde is om samen dingen te ondernemen. Over de doelen spreken, een stukje lotgenoten-contact, de herkenning van de problematiek, dat geeft vertrouwen aan beide gezinnen.

Het van elkaar leren door wederkerigheid brengt hoop met zich mee voor gezinnen. Voor het startgezin is het een bewijs dat ze weer door de problemen heen kunnen komen, er is verandering en verbetering van de situatie mogelijk. Dat geeft hoop op een betere toekomst.

“Het is niet zo dat alleen het startgezin wat van het koploopgezin vraagt, maar ook wat het koploopgezin nog kan leren van het startgezin in dingen aanpakken en oplossen.” (Respondent 2, productmanager ambulante hulpverlening)

Ontstaan van wederkerigheid

Een aantal respondenten noemde wederkerigheid de basis van de methode Estafettegezin. De respondenten verschillen van mening over wanneer wederkerigheid tussen de gezinnen ontstaat. De ene groep ziet wederkerigheid niet direct vanaf het begin. Het ene gezin is volgens hen al wat verder in de oplossing dan het andere gezin. Daarom zal in eerste gezin het koploopgezin wat meer bieden in de oplossing. Wanneer er een goede match is, kan de wederkerigheid na verloop van tijd groeien. Hoe snel de wederkerigheid zich ontwikkelt hangt af van welke rollen de gezinnen in gaan nemen. Blijft het echt een koploop- en startgezin, of krijgt het een meer gelijkwaardiger niveau wanneer het startgezin wat meer ervaring krijgt? Wanneer dit gelijkwaardiger wordt, ontstaat er meer wederkerigheid.

“Het is toch de bedoeling dat het ene gezin al wat verder is in de oplossing dan het andere gezin. Dus die zal in eerste instantie misschien wat meer bieden dan het gezin wat ze op sleeptouw nemen. Maar het kan natuurlijk als je goede match hebt en het klikt goed, dat er een zekere wederkerigheid ontstaat.” (Respondent 7, intensief ambulant hulpverlener)

Daartegenover zien andere respondenten gelijk al wederkerigheid. Een aantal denkt dat het er automatisch is. Zij zien wederkerigheid als het effect dat wat het koploopgezin ooit zelf heeft ontvangen, dat nu door gaat geven aan het startgezin. Als koploopgezin heb je de problemen op een bepaalde manier aangepakt. Door de ervaring hierin kunnen ze het andere gezin helpen met de problemen die worden ervaren.

“Ik denk dat het er automatisch is. Stel dat je koploopgezin bent, dan heb je de problemen op een bepaalde manier aangepakt. Door gewoon de ervaring kun je de ander tot steun zijn. Dat doet heel goed aan een gezin wat zelf altijd alleen hulpverlening heeft ontvangen. Het koploopgezin kan nu iets voor een ander terugdoen.” (Respondent 5, intensief ambulant hulpverlener)

Ervaringsdeskundigheid

In dit onderdeel wordt de rol van ervaringsdeskundigheid volgens de professionals van Agathos in de methode beschreven. Hierbij wordt ingegaan op het inzetten van kennis en ervaring om anderen te helpen, het dagelijks ervaren van een situatie, en de visie van de professional dat vooral het koploopgezin zijn ervaringen deelt.

Kennis en ervaring inzetten

Verschillende respondenten beschrijven ervaringsdeskundigheid als het inzetten van kennis en ervaringen, om daarmee een ander te kunnen helpen. Doordat een gezin wat al veel geleerd heeft hun kennis en ervaring in gaan zetten, kunnen ze een startgezin helpen. Omdat dit vaak om dezelfde ervaringen gaat van beide gezinnen kunnen ze elkaar daarin tot steun zijn.

De respondenten zien het inzetten van ervaringsdeskundigheid als effectief, en als meerwaarde boven de hulpverlening van een professional. Als hulpverlener heb je wel de kennis om een gezin te helpen, maar je hebt de problemen zelf niet ervaren. Bij de methode Estafettegezin worden de gezinnen gematcht op basis van dezelfde ervaringen en kan ervaringsdeskundigheid ingezet worden.

“Als hulpverlener kun je natuurlijk allerlei verstand hebben van materie, en ervaring hebben met problemen van een ander, maar dat heb je zelf niet ervaren. Tenminste, bij de meeste dingen niet. Bij Estafettegezinnen worden de gezinnen denk ik gematcht juist op basis van dezelfde ervaringen.” (Respondent 4)

Dagelijks ervaren

Volgens enkele respondenten heeft het een toegevoegde waarde als de gezinnen bepaalde problemen dagelijks ervaren of ervaren hebben. Dat is een voordeel ten opzichte van de hulpverlening, mensen hebben zelf in zo’n situatie gezeten. Dat maakt dat ze er mee weten te leven en er vaardigheden in hebben ontwikkeld. Deze vaardigheden kunnen aan het andere gezin geleerd worden. Met behulp van het koploopgezin krijgt het startgezin dan het gevoel dat de ander weet hoe het is, en dat de problemen op te lossen of te verminderen zijn. Het is dus niet iemand met schoolwijsheid die voor je zit, maar iemand die het doorleeft heeft.

“Dat vind ik dan de pré boven de hulpverlening, dat mensen gewoon dag aan dag zo’n kind of zo’n situatie ervaren. En dat zij daar dus mee weten te leven en dat de ander daar weer wat aan kan opdoen.” (Respondent 5)

Koploopgezin deelt ervaringen

Enkele van de respondenten delen de visie dat vooral het koploopgezin ervaringen inzet, waar het startgezin van kan leren. Doordat een koploopgezin in hoofdlijnen heeft meegemaakt waar een startgezin tegenaan loopt, kan het koploopgezin bepaalde dingen leren aan het startgezin. Dit doen ze vanuit hun eigen ervaringen. Welk gezin voorop loopt en wie het meest van wie leert, daar zijn de meningen onder de respondenten verschillend over.

Zo vinden verschillende respondenten dat het koploopgezin vooral in de beginperiode voorop loopt, maar dat in de loop van de tijd ook het startgezin ervaringen kan gaan delen. Aan het begin gaat vooral het koploopgezin vertellen wat ze hebben meegemaakt en hoe zij het hebben gedaan. Wanneer de gezinnen wat langer aan elkaar gekoppeld zijn, worden er nieuwe ervaringen opgedaan zodat de gezinnen twee kanten op van elkaar gaan leren. Maar in eerste instantie is het dus vanuit het koploopgezin naar het startgezin.

“Het koploopgezin gaat vertellen en laten zien wat ze hebben meegemaakt, hoe hebben zij het gedaan. Als mensen wat langer met elkaar oplopen dan zal het startgezin ook ervaringen opdoen die waarschijnlijk het koploopgezin nog niet opgedaan heeft. In eerste instantie worden vanuit het koploopgezin naar het startgezin de ervaringen gewisseld.” (Respondent 1)

Een aantal andere respondenten vonden dat de gezinnen gelijk zijn, omdat ze gekoppeld zijn aan de hand van gelijkwaardige problematiek. Hierbij staat het koploopgezin niet boven het startgezin, ze staan gelijk aan elkaar, hebben gelijke problemen en kunnen beide van elkaar leren. Daarbij heeft ieder gezin zijn eigen krachten en kwaliteiten die ze in kunnen zetten. Aan het begin heeft het koploopgezin een voorstand, maar het kan best zijn dat het startgezin op een ander vlak weer dingen heeft te bieden waar een koploopgezin van leert.

“Dat koploopgezin staat echt niet boven het startgezin, je bent gelijk aan elkaar, je hebt gelijke problematiek en je kunt ook beide van elkaar leren. Ieder gezin heeft zijn krachten en kwaliteiten, en ik geloof niet dat het koploopgezin superieur is aan het startgezin.” (Respondent 11)

Aansluiting op de huidige maatschappij

In dit onderdeel wordt nagegaan hoe de methode Estafettegezin aansluit op de huidige maatschappij, die in ontwikkeling is. Hierbij wordt ingegaan op de bezuiniging, participatie en het inzetten van het netwerk. Er wordt afgesloten met de vraag of deze veranderingen wel haalbaar zijn.

Bezuiniging

Volgens verschillende respondenten worden met de inzet van de methode Estafettegezin de bezuinigingen, die binnen de veranderingen in de maatschappij vallen, gestimuleerd. Dit komt door de inzet van ervaringsdeskundigheid. Het idee erachter is dat de mens minder hulpverlening nodig heeft, maar zich gaat redden met de mensen om hem heen. Zo raakt de hulpverlening wat meer op de achtergrond. Dit sluit aan op de bezuinigingen. Zo hoeft de professional ook minder uren te steken in de cliënten. De methode Estafettegezin is een contact tussen twee gezinnen waarbij de hulpverlening vermindert. Als hulpverlener houd je wel het proces van de gezinnen in de gaten maar je besteedt er lang niet de uren aan die je er anders in had gestoken. Op den duur gaan de kosten dan verminderen.

Bij deze bezuinigen is het volgens verschillende respondenten belangrijk om dit op een verantwoorde manier te doen. Zo willen de respondenten de hulp van de professional verminderen op een manier die voor de cliënt verantwoord is. Hierbij is de ondersteunende rol van de professional belangrijk, omdat de gezinnen dan weten dat er iemand is waar ze met hun vragen heen kunnen.

“Bezuinigen, dat is natuurlijk wel altijd aan de orde. Je probeert hiermee wel de hulp van de professional te verminderen op een manier waarop we denken dat het verantwoord is. Daarom vind ik die ondersteunende rol van de professional wel belangrijk. (Respondent 2)

Participatie

Binnen de veranderingen in de maatschappij valt ook dat burgers worden aangezet om te participeren. Hierbij is het belangrijk dat gezinnen in hun kracht worden gezet om hulp door te kunnen geven aan een ander. Een koploopgezin die eerder in de hulpverlening heeft gezeten en die zichzelf mogelijk nog steeds als kwetsbaar gezin ziet, heeft het nodig om in zijn kracht gezet te worden. Al denken ze soms dat ze niet veel te bieden hebben, en hebben ze later misschien nog wel meer hulp nodig, ze kunnen toch het andere gezin helpen. Ze kunnen hun vaardigheden, waardevolle kennis en kwaliteiten inzetten om het andere gezin te helpen. Zo worden ze uitgedaagd om te participeren, een ander gezin te coachen. Dit is volgens de respondenten een mooie aansluiting op de participatiemaatschappij.

“Het gaat er natuurlijk allemaal om hen te laten participeren, dan moet je in je eigen kracht kunnen staan, of je eigen kracht kunnen gebruiken. En deze methode probeert heel erg deze gezinnen in eigen kracht te zetten.” (Respondent 6)

De participatie van de gezinnen heeft invloed op de rol van de hulpverlening. Eén van de respondenten, een intensief ambulant hulpverlener, benoemde dat ze bij het afsluiten van de hulpverlening aan een gezin, vraagt of ze open staan voor deze methode. Of ze eventueel als een koploopgezin de vaardigheden die zij geleerd hebben willen overbrengen op een ander gezin. Op deze manier probeert deze hulpverlener de methode onder de aandacht te brengen en de gezinnen te laten participeren.

Netwerk

Binnen de methode wordt gebruikt gemaakt van het netwerk van de cliënt. De professional zal het zo coachen dat de hulpvragen zoveel mogelijk opgelost kunnen worden met behulp van mensen uit het netwerk. Daarom is het ook belangrijk om een netwerk voor het gezin op te bouwen en deze te ondersteunen. Ook in dit netwerk ontstaat weer een vorm van wederkerigheid: wat het startgezin leert in contact met het koploopgezin, zetten ze weer in binnen hun netwerk. Zo wordt door hun opgedane kennis, hun netwerk weer versterkt.

“Als ik kijk naar mijn koploopgezin, die werd in dit geval specifiek gevraagd voor de methode. Je ziet het haar, de moeder, ook in de omgeving doen. (...) Dat wat zij geleerd heeft, wil ze op deze manier delen. Het blijft zo niet binnen de methode, maar ze zet het in haar eigen netwerk voort.” (Respondent 3, intensief ambulant hulpverlener)

Idealistisch beeld

Bij alle veranderingen die er in de maatschappij gaande zijn, zetten enkele respondenten vraagtekens. Ze zien de methode als reactie op de veranderingen, maar de haalbaarheid **voor deze methode** benoemen zij als twijfelachtig. De netwerken die ingezet moeten worden, de eigen kracht van de burgers; het is een geweldig idee maar de professionals moeten het nog gaan zien of het gaat werken. De meerwaarde van het idee om netwerken in te zetten zien ze wel, maar ze geloven niet dat het een vervanging is voor een professional. Het is een idealistisch plaatje om de professional heel ver naar achter te schuiven. Daarbij wordt er in de maatschappij te veel gevraagd van de mensen, benoemt een respondent. We leven in een maatschappij waarin iedereen steeds individualistischer wordt, mensen zijn druk en voelen zich vaak niet meer verantwoordelijk voor de ander. Daardoor is het vrij lastig om de gezinnen te vinden die mee willen doen aan Estafettegezin. De methode vraagt niet om vrijblijvend contact, het is vrij intensief met elkaar bezig zijn. Het netwerk is ook een keer verzadigd en kan dan even geen hulp bieden. Dan heb je gewoon even een professional nodig.

“Ik geloof zeker dat er een meerwaarde is, maar ik geloof niet dat het een vervanging kan zijn van de professional. In theorie is het allemaal prachtig maar in de praktijk moet ik het wel nog een beetje gaan zien. Ik denk dat we soms nog wel eens te veel van eigen kracht en netwerk verlangen en verwachten. Soms heb je gewoon wel even een professional nodig. En soms is je netwerk ook even verzadigd.” (Respondent 11, intensief ambulant hulpverlener)

3.2.6 Aanvullende informatie

In dit onderdeel worden de overige opmerkingen en visies van de respondenten op de methode Estafettegezin beschreven. Een aantal zaken die niet zijn besproken bij de vorige onderdelen konden de respondenten hier nog wel benoemen en bespreekbaar maken.

Evaluatie

Een aantal respondenten gaf aan dat het goed is om de methode en het gebruik ervan te evalueren. De respondenten gaven aan dat het interview hen heeft geholpen om na te denken over de methode Estafettegezin. Door erover na te denken en een visie te verwoorden, zijn de professionals weer beter in staat om de methode aan cliënten voor te leggen en in te zetten in de hulpverlening. Juist omdat er energie in de methode is gestoken, is het volgens respondenten belangrijk om er achter te komen wat werkt en wat niet werkt binnen de methode.

“Heel goed dat die geëvalueerd wordt. Er gaan natuurlijk een hoop verwachtingen en geld heen en dan is het wel leuk om te weten wat werkt en wat niet werkt.”
(Respondent 5)

Methode breder inzetbaar maken

Een aantal respondenten vindt dat de methode breder inzetbaar zou moeten zijn. Door breder te kijken kan de methode op meer gezinnen effect hebben. De methode wordt nu ingezet binnen de gezinnen die hulpverlening krijgen of hebben gekregen vanuit Agathos. Dit zijn voornamelijk christelijke en/of reformatorische gezinnen. Eén van de respondenten geeft aan dat ze de methode graag breder zou willen inzetten. De methode is volgens haar nu vooral bedoeld voor psychiatrische ziektebeelden of diagnoses. Dit zou volgens haar breder ingezet mogen worden.

Ook is er vanuit de respondenten behoefte aan verschillende varianten van de methode. Bijvoorbeeld de methode niet uitvoeren met het hele gezin, maar alleen met ouders. Dit omdat in de praktijk de kinderen niet mee gaan, maar er alleen contact is tussen ouders. Daarnaast is er behoefte aan een minder intensieve variant van de methode. Omdat de intensiviteit van de methode, volgens een respondent, de gezinnen op dit moment afschrikt.

“Waar ik tegenaan gelopen ben is dat de methodiek zich heel erg richt op het hele gezin, en in mijn geval gingen de kinderen niet mee, het was puur tussen ouders. (...) Het zou handig zijn als er een variant wordt geschreven die alleen is voor ouders. Dus dat we daar dan in kunnen kiezen.” (Respondent 3)

Samenwerken met anderen organisaties

Verschillende respondenten gaven aan dat er samenwerking met andere organisaties nodig is om de methode te laten slagen. Op die manier wordt het aantal gezinnen vergroot en kan de methode breder worden ingezet. Volgens één van de respondenten kunnen ook ouders die niet in de hulpverlening zitten een ander gezin goed helpen. Het lastige is dat deze gezinnen bij Agathos niet bekend zijn. Een samenwerking met andere organisaties zou dit probleem oplossen. Door samen te werken zijn er meer gezinnen beschikbaar om een koppeling mee te maken. Vooral het vinden van koploopergezinnen wordt door professionals als moeilijk ervaren. Doordat in de caseload van de professionals soms alleen maar gezinnen zitten die langdurige hulpverlening nodig hebben, blijven zij in de rol van startgezin zitten. Door samenwerking met andere organisaties wordt ook de kans om koploopergezinnen te vinden vergroot. Wanneer het aantal gezinnen groter is, is er gelijk een grotere kans om een goede match te kunnen maken tussen gezinnen.

“Dus wat nodig is om de methode te laten slagen is onder andere samenwerking met andere partijen. Zoals bijvoorbeeld het Leger des Heils of misschien de SGJ, de WMO, of het sociaal team. Die werken ook heel plaatselijk dus die kennen ook veel gezinnen in een bepaalde plaats. Als dan een WMO consulent bij een gezin komt en weet wat een estafettegezin is kan die dat onder de aandacht brengen en kan Agathos kijken voor een geschikte match.” (Respondent 6)

Hoofdstuk 4: Conclusies en aanbevelingen

Vanuit het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken (CvSv) is er behoefte aan een vergelijking tussen de methode Estafettegezin en verschillende andere gezinsmethoden. Daarnaast ligt er een vraag vanuit het CvSv en Agathos Thuiszorg wat de visie van de professionals van Agathos is op de methode Estafettegezin, en op hun rol binnen deze methode. Deze vragen waren de aanleiding tot de hoofdvraag van dit onderzoek:

Waarin onderscheidt de methode Estafettegezin zich van andere gezinsmethoden, en wat is de visie van professionals op de methode Estafettegezin?

De hoofdvraag bestaat uit twee vragen die in de deelvragen zijn opgenomen. Om die reden werken wij de hoofdvraag in twee delen uit, waarna we vervolgens in hoofdstuk 4.1.3 een verband leggen tussen beide antwoorden. Vanuit deze antwoorden worden aanbevelingen gedaan aan de opdrachtgevers. Er wordt afgesloten met een discussie, waarin onze eigen visie naar voren komt.

4.1 Conclusies

4.1.1 De overeenkomsten en het onderscheid van de methode Estafettegezin, ten opzichte van andere gezinsmethoden.

In deze paragraaf worden allereerst de overeenkomsten en verschillen aangetoond van de methode Estafettegezin tegenover iedere onderzochte methode. Vervolgens wordt hier een concluderende samenvatting op gegeven welke antwoord geeft op de deelvraag: *Waarin komt de methode Estafettegezin overeen en waarin onderscheidt het zich van acht andere gezinsmethoden?*

Families first

Families First is, net als de methode Estafettegezin, gericht op het vergroten van vaardigheden van gezinnen en verschillende gezinsleden. De methode is echter anders opgezet dan de methode Estafettegezin. De doelstelling en de doelgroep van beide methoden verschillen erg. Zo is de methode Families First gericht op het voorkomen van crisissituaties, terwijl de methode Estafettegezin in deze situaties niet geschikt zou zijn. Dit verschil zit vooral in de mate van betrokkenheid van de professional bij het gezin. Bij Families First gaat het om intensieve begeleiding, terwijl de methode Estafettegezin zich richt op minder inmenging van de professional en gezinnen elkaar voornamelijk ondersteunen.

Family by Family

De methode Estafettegezin is gebaseerd op de methode Family by Family. Om deze reden zijn er veel overeenkomsten te vinden tussen deze twee methoden, zoals de koppeling tussen twee gezinnen, het uitwisselen van ervaringen tussen deze gezinnen en de mate van betrokkenheid van de professional. De methoden verschillen van elkaar doordat bij de methode Family by Family de gezinnen ook betrokken worden bij het ontwikkelen van de methode. Daarnaast onderscheidt de methode Estafettegezin zich doordat beide gezinnen bekend zijn bij Agathos en vanuit deze organisatie ook hulp aangeboden krijgen. Bij de methode Family by Family hoeven de gezinnen echter niet altijd een hulpverleningstraject te hebben doorlopen.

Gezinnen: Present!

De methoden Estafettegezin en Gezinnen: Present! zijn beiden ontwikkeld als reactie op de ontwikkelingen in de maatschappij. Dit doen de methoden door gezinnen te laten participeren om daarmee mensen met een hulpvraag te ondersteunen. Daarbij worden bij deze methoden kennis en vaardigheden van de andere gezinnen ingezet om anderen te helpen. Ook is de professional bij beide methoden minder, of niet, aanwezig.

De methode Estafettegezin onderscheidt zich van Gezinnen: Present! doordat de methode gebruik maakt van twee gezinnen die in een vergelijkbare situatie verkeren. Daarbij is wederkerigheid erg belangrijk, gezinnen staan gelijk aan elkaar. Dit is bij Gezinnen: Present! anders. Hier helpt een sterk gezin anderen die zelf minder sterk zijn. Daarnaast richt Estafettegezin zich op beide gezinnen, terwijl Gezinnen: Present! één gezin inzet voor cliënten van een maatschappelijke organisatie.

Home – Start

De methode Home – Start is net als de methode Estafettegezin gericht op het versterken van de eigen kracht en het netwerk van ouders. De doelgroep waar Home – Start zich op richt is vergelijkbaar met de doelgroep van de methode Estafettegezin. Beide methodes richten zich bijvoorbeeld op gezinnen met financiële problematiek, of gezinnen waarin ouders met psychische problematiek te maken hebben. Een andere overeenkomst tussen beide methoden is dat ze gebruik maken van ervaringsdeskundigheid. De manier waarop die ervaringsdeskundigheid wordt ingezet is wel verschillend. Home – Start maakt gebruik van vrijwilligers die zelf ouder of opvoeder zijn. Deze vrijwilligers gaan gezinnen die problematiek ervaren vanuit hun eigen ervaring als ouder of opvoeder ondersteunen. Bij de methode Estafettegezin worden juist twee gezinnen aan elkaar gekoppeld, die elkaar vanuit hun eigen ervaringen gaan ondersteunen. Hierin onderscheidt de methode Estafettegezin zich van Home – Start omdat het nadrukkelijk twee gezinnen aan elkaar koppelt in plaats van één professional of één vrijwilliger die een gezin ondersteunt. Binnen de methode Estafettegezin is de ondersteuning tussen de gezinnen gebaseerd op wederkerigheid. Dit is bij de methode Home – Start niet het geval, omdat in deze methode één gezin hulp nodig heeft en ontvangt.

Multidimensionele Familietherapie

De Multidimensionele Familietherapie (MDFT) is erop gericht om het hele gezin bij de hulpverlening te betrekken, ook al gaat het om de problematiek van de bewuste jongere uit het gezin. Hierin komt de MDFT overeen met de methode Estafettegezin, die zich ook op het hele gezin richt. Een andere overeenkomst is dat de MDFT en Estafettegezin zich beide richten op het versterken en verbreden van het sociale netwerk van een gezin.

De MDFT richt zich specifiek op de jongere met problematiek, maar betreft het gezin daarbij om de relaties en condities binnen het gezin te versterken. De MDFT maakt gebruik van een professional die een intensieve rol heeft. De methode Estafettegezin onderscheidt zich van de MDFT omdat in deze methode gezinnen zelf elkaar helpen en ondersteunen. Ook onderscheidt het zich omdat het niet specifiek gericht is op jongeren, maar op de problematiek van het hele gezin of van een lid uit het gezin zoals een ouder of een kind. Daarnaast heeft de MDFT een veel intensievere behandeling; de therapeut komt twee tot drie keer per week gedurende drie tot zeven maanden. De methode Estafettegezin onderscheidt zich doordat er tien momenten zijn waarop gezinnen bij elkaar komen en dit gebeurt in een termijn die onderling afgesproken wordt. Bij de MDFT komt de therapeut thuis, maar de gezinnen van Estafettegezin kunnen ook activiteiten samen ondernemen zonder hulpverlener.

Praktische Pedagogische Gezinsbegeleiding

De Praktische Pedagogische Gezinsbegeleiding (PPG) richt zich op een soortgelijke doelgroep als de methode Estafettegezin. Hierbij is te denken aan ouders met opvoedingsvragen of gezinnen waarbij één of beide ouders een beperking heeft. Een tweede overeenkomst tussen de methoden is dat ze beiden willen aansluiten op de veranderende samenleving. De PPG richt zich daarom vooral op de vraag die gericht gesteld wordt door de gezinnen. Ook de methode Estafettegezin wordt ingezet op de specifieke vraag van een gezin. Beide methoden werken dus vraaggericht.

De methode Estafettegezin onderscheidt zich echter ook van deze methode. Waar de PPG werkt met een professional die een gezin begeleidt en daarin intervenieert, is de rol van de professional in de methode Estafettegezin vooral op de achtergrond. Bij de PPG is de professional intensief met de gezinnen aan het werk, maar bij Estafettegezin is de professional alleen aan het werk in de beginfase

en bij evaluaties. Estafettegezin richt zich er op dat gezinnen elkaar helpen zonder tussenkomst van een professional.

Steunouders

De methode Steunouders kan worden ingezet bij soortgelijke problematiek als de methode Estafettegezin, zoals fysieke problemen, een handicap of andere problemen. Ook zijn beide methoden gericht op het voorkomen of verminderen van professionele hulp. Dit doen de methoden door het koppelen van de gezinnen aan anderen buiten het gezin.

De methode Steunouders is er echter niet op gericht om het gezin als geheel te ondersteunen, zoals bij de methode Estafettegezin. Bij Steunouders zijn de zogenoemde 'steunouders' er om het kind te ondersteunen, niet de ouders. Van de ouders wordt verwacht dat zij zelf een traject aangaan met een hulpverlener. Het contact tussen de steunouders en ouder & kind is dan ook niet gebaseerd op wederkerigheid. Hierin onderscheidt de methode Estafettegezin zich van de methode Steunouders.

Video Hometraining

Video Hometraining (VHT) richt zich net als de methode Estafettegezin op gezinnen, met name gezinnen die te maken hebben met opvoedingsproblematiek. Deze problematiek is ook te behandelen door middel van de methode Estafettegezin. Daarnaast hebben de VHT en Estafettegezin gemeen dat ze het gehele gezin bij de hulpverlening betrekken. Ze vinden het van belang dat elk lid van het gezin bij het proces wordt betrokken, zodat er een optimaal resultaat bereikt kan worden.

De methode Estafettegezin onderscheidt zich van de VHT omdat het zich richt op wederkerigheid tussen gezinnen. Bij de VHT gaat het vooral om wederkerigheid in de interactie binnen een gezin. VHT vindt het belangrijk dat er een balans is tussen geven en nemen tussen ouders en kinderen. Bij de methode Estafettegezin wordt deze interactie gestimuleerd door het contact met een ander gezin. Bij VHT wordt de interactie echter gestimuleerd door een professional. Daarnaast is de professional bij de methode Estafettegezin op de achtergrond aanwezig, terwijl hij bij VHT intensief het gezin begeleidt.

Samenvattende conclusie

De acht gezinsmethoden die, naast de methode Estafettegezin, onderzocht zijn kunnen onderverdeeld worden in twee groepen: vier gezinsmethoden die, naast de professional, gebruik maken van anderen buiten het gezin, en vier gezinsmethoden die dit niet doen. Uit de voorgaande beschrijvingen kunnen we het volgende concluderen:

De vier methoden die gebruik maken van anderen buiten het gezin zijn Family by Family, Gezinnen: Present!, Steunouders en Home – Start. Deze samenwerking met anderen is er op gericht dat gezinnen hun netwerk vergroten en samen met anderen aan hun doelstellingen werken. Bij alle genoemde methoden is het doel van het inzetten van de methoden het vergroten van vaardigheden binnen het gezin. Daarnaast is de rol van de professional bij deze methoden vooral coachend en op de achtergrond. Hiermee sluiten deze methoden aan op de verwachtingen van de overheid, die vanwege de ontwikkeling van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving de zorg goedkoper en efficiënter wil zien. Zorgbehoevenden zouden eerst een beroep moeten doen op hun eigen kracht en eigen omgeving voordat zij een professional inschakelen (Hanekamp, 2014). Deze methoden reageren hierop doordat de professional een stapje terug doet in het proces door het netwerk te vergroten, zodat de gezinnen ondersteund kunnen worden door hun netwerk.

De vier methoden die gericht zijn op het gezin zelf zijn Families First, de Multidimensionele Familietherapie, Praktische Pedagogische Gezinsbegeleiding en Video Hometraining. Omdat het doel van deze methoden vaak erg verschilt van het doel van de methode Estafettegezin springen er geen opvallende overeenkomsten uit de vergelijking. Wel richten al deze methoden zich op het ontwikkelen

van vaardigheden in het gezin en hebben de methoden VHT en PPG een soortgelijke doelgroep als de methode Estafettegezin.

Naast de overeenkomsten met de verschillende methoden, onderscheidt de methode Estafettegezin zich ook op een aantal aspecten. Zo is het opvallend te benoemen dat de manier waarop de gezinnen met elkaar in contact treden op een andere wijze gebeurt dan bij de andere onderzochte methoden. Naast de methode Family by Family, waarop de methode Estafettegezin gebaseerd is, is de methode Estafettegezin de enige methode waarbij twee gezinnen die allebei betrokken zijn bij de hulpverlening, met elkaar in contact gaan om samen te werken aan doelen. Daarnaast is de methode Estafettegezin de enige methode waarbij dit contact verloopt op basis van wederkerigheid. Er is geen 'sterkere' of 'zwakkere' partij, de gezinnen zijn gelijkwaardig aan elkaar doordat zij allebei te maken hebben met dezelfde ervaringen, die zij op gelijke basis met elkaar kunnen uitwisselen.

Als laatste valt nog te benoemen dat de professional bij de methode Estafettegezin voornamelijk op de achtergrond aanwezig is. Dit verschilt met de methoden die gericht zijn op het gezin zelf, omdat hier vaak intensieve ondersteuning van de professional aan te pas komt. Doordat gezinnen samen problemen aanpakken worden zij gestimuleerd om hun eigen kracht te ontwikkelen. De zelfredzaamheid van gezinnen wordt vergroot, terwijl zij tegelijk een netwerk opbouwen waardoor zij terug kunnen vallen op hun sociale omgeving (Koper et al, 2013).

4.1.2 De visie van professionals op de methode Estafettegezin

In deze paragraaf wordt de visie van de professionals op de methode uitgewerkt aan de hand van de aspecten: doel, doelgroep, aanpak en onderbouwing. Hierbij worden conclusies getrokken uit de uitkomsten van het onderzoek die antwoord geven op de deelvraag: *Wat is de visie van betrokken professionals op de methode Estafettegezin?*

Doel

Het doel van de methode is het vergroten van eigen kracht en de zelfredzaamheid van het gezin doordat er ervaringen worden doorgegeven aan een ander gezin. De ervaring en expertise van ouders worden op een deskundige manier ingezet om van elkaar te leren. Daardoor zien de gezinnen zichzelf niet meer als slachtoffer, maar als iemand die zelf hulp kan bieden aan een ander. Het doel wordt door professionals omschreven als het leren van elkaar en het delen van ervaringen.

Opvallend is dat verschillende professionals als doel de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) noemen. In hoofdstuk 1 wordt al ingegaan op deze veranderingen in de samenleving. Met minder middelen moeten de gemeenten de zorg in eigen gemeente organiseren. Dit willen gemeenten vooral bereiken door in te zetten op eigen verantwoordelijkheid van burgers (Koper e.a., 2013). Professionals zien deze ontwikkelingen terug in het vergroten van de zelfredzaamheid van de gezinnen. Dan kan de professional meer op de achtergrond aanwezig zijn en wordt er bezuinigd. Op deze manier wordt er invulling gegeven aan de Wmo.

De implementatie van de methode zorgt volgens de professionals voor problemen. De ervaring van de professionals is dat er door de hoge werkdruk te weinig tijd is om met de methode te experimenteren. Omdat er weinig tijd is, wordt eerder teruggегреpen op bekende methoden, die al bewezen hebben te werken. De implementatie van de methode is nodig om het doel van de methode te bereiken. Om het doel te bereiken zijn er ook duidelijke handvatten nodig. Op die manier weten gezinnen wat ze kunnen verwachten en kunnen ze het proces goed zelfstandig doorlopen. Hierbij is het belangrijk dat er een goede match wordt gemaakt tussen gezinnen. Deze match is noodzakelijk voor de gezinnen om goed te kunnen samenwerken. Het probleem is echter dat de professionals door tijdgebrek geen goede match kunnen maken.

Doelgroep

De methode is breed inzetbaar binnen gezinnen; het is toepasbaar op een grote verscheidenheid aan problemen en gezinssamenstellingen. Voorwaarde voor de inzet van de methode is overeenkomende problematiek tussen gezinnen. Als deze overeenkomende problematiek er niet is, kan het proces van herkenning en erkenning niet op gang komen. Dit is echter wel nodig voor het werken met de methode. Bij het inzetten van de methode is het belangrijk dat de gezinnen voldoende draagkracht hebben, zodat ze zelfstandig aan doelen kunnen werken. Volgens veel van de professionals is een normale intelligentie van de ouders vereist. Enkele professionals bestreden dit door te zeggen dat de methode toepasbaar is voor elk intelligentie niveau, omdat ouders met een verstandelijke beperking elkaar ook tot steun kunnen zijn.

De conclusie die wij hieruit trekken is dat zelfstandigheid van gezinnen een voorwaarde is voor de uitvoering van de methode. Daarbij moet door de betrokken professional worden ingeschat of de intelligentie een belemmering is voor de uitvoering van de methode, of dat de methode ondanks de lagere cognitieve intelligentie kan worden ingezet. Volgens meerdere respondenten is een voorwaarde voor de doelgroep dat er sprake is van enkelvoudige problematiek. Gezinnen die te maken hebben met verschillende problemen, oftewel meervoudige problematiek, hebben een te zware draaglast. Voor hen is de methode Estafettegezin een te zware belasting. Ook is het de vraag of deze gezinnen hun problemen te boven komen door middel van het onderlinge contact. Het onderlinge contact zou dan niet voldoende zijn om de problemen echt aan te pakken, hier is begeleiding van een professional voor nodig. Met enkelvoudige problematiek zouden gezinnen elkaar goed tot steun kunnen zijn. Door hun ervaringsdeskundigheid in te zetten kunnen ze met elkaar de problemen verminderen.

Aanpak

In de uitvoering van de methode Estafettegezin is het effectief om twee partijen aan elkaar te koppelen die door middel van de inzet van ervaringsdeskundigheid van elkaar leren. Doordat ze allebei ervaringen hebben, is er sprake van herkenning en gelijkwaardigheid. Door gelijkwaardigheid is deze vorm van hulpverlening laagdrempelig, de gezinnen zijn aan elkaar gelijk. Het is belangrijk dat de twee gezinnen activiteiten met elkaar ondernemen en op die manier van elkaars handelen kunnen leren. Dit sluit aan bij de verschillende leertheorieën die uitgewerkt zijn in hoofdstuk 1. Dit zijn de theorieën 'sociaal leren' en 'gesitueerd leren'. De methode Estafettegezin gaat mede uit van de 'sociale leertheorie'. Kinderen leren van het handelen van hun opvoeders. Door twee gezinnen aan elkaar te koppelen, leren zij ook van elkaars gedrag. De gezinnen spiegelen zich aan elkaar (Slot en Spanjaard, 2015). Omdat beide gezinnen te maken hebben met dezelfde problematiek, gaat het handelen over dezelfde gebieden. Bij 'gesitueerd leren' wordt een oplossing gezocht binnen de eigen context, of een identieke context (Bransford e.a., 2000). Bij de methode Estafettegezin doen de problemen zich voor binnen het gezin, en wordt de oplossing ook gezocht binnen een gezinsvorm. De gezinnen bevinden zich in een zo veel mogelijk identieke situatie, door de overeenkomende problemen. Vanuit deze leertheorieën is de leerwinst bij de methode Estafettegezin groot.

De professional neemt binnen deze methode een coachende rol aan. In het begin van het proces is deze rol sturend, daarna bewakend. In dit bewaken houdt de professional onder andere in de gaten of het koploopgezin niet overbelast raakt. Deze nieuwe invulling van de functie van de professional sluit aan bij de veranderende rol van de professional die beschreven staat in hoofdstuk 1. Hierin wordt de veranderende rol van de professional beschreven vanuit de bakens van Welzijn Nieuwe Stijl (WNS). De transformatie in de samenleving vraagt om verandering in het werken van de professional. De WNS is onder andere gericht op eigen kracht van de burgers en richt zich ook op de inzet en het vergroten van sociale netwerken. De gedachte achter de WNS is dat professionals burgers stimuleren om eerst een beroep te doen op hun eigen kracht en eigen omgeving om, wanneer nodig, daarna pas hulp van professionals in te schakelen (Ministerie van Volksgezondheid, 2010). De methode is ontwikkeld als reactie op de veranderingen in de maatschappij. Er is onder de professionals onduidelijkheid over hun

rol binnen deze methode. Uit de resultaten blijkt dat sommige professionals zich overbodig kunnen gaan voelen binnen de methode. De onwetendheid over de invulling van de methode kan er voor zorgen dat de professionals handelingsverlegen worden en dat daardoor de methode niet goed van de grond komt. Ook blijkt uit de interviews dat professionals vragen hebben over de effectiviteit van de methode. Is het eigenlijk wel haalbaar? Kunnen de gezinnen elkaar wel helpen, zonder directe invloed van een professional? Deze vragen blijven staan en kunnen pas beantwoord worden nadat hierin ervaring is opgedaan. Uit de interviews is gebleken dat nog weinig professionals daadwerkelijk met de methode hebben gewerkt. Het lastige is dat bezuinigingen het vaak belemmeren om extra energie en tijd in de methode te steken. Dit is echter volgens de professionals wel nodig om de methode te laten slagen.

Onderbouwing

Er zijn een aantal uitgangspunten waarop de methode Estafettegezin gebaseerd is. De methode wordt uitgevoerd door het delen van ervaringen tussen gezinnen. Deze ervaringsdeskundigheid krijgt vorm door het inzetten van eigen ervaringen om daarmee de ander te kunnen helpen.

Daarnaast is de wederkerigheid tussen de gezinnen erg belangrijk. De erkenning naar het andere gezin toe en de waardering voor wat je geeft, zijn allebei noodzakelijk om een gelijkwaardige relatie op te bouwen. De professionals verschillen van mening over wanneer die wederkerigheid ontstaat. Een aantal professionals zegt dat wederkerigheid pas ontstaat na een bepaalde periode. Het startgezin moet eerst ervaringen opdoen en kan deze dan gaan delen met het koploopgezin. Anderen vinden dat wederkerigheid vanaf het begin aanwezig is; beide gezinnen zijn in staat om te geven. Ze hebben beiden vaardigheden en kunnen dit vanuit hun ervaringen met elkaar delen. Ook over het delen van ervaringen verschillende de visies van de professionals. De één vindt dat in het begin alleen het koploopgezin ervaringen deelt en de ander benoemt dat het delen van ervaringen gelijk twee kanten op gaat.

De verschillende visies van deze professionals kunnen ervoor zorgen dat de methode moeilijk geïmplementeerd wordt. Bij het werven van het koploopgezin zal de professional vanuit zijn visie de nadruk kunnen leggen op wat het koploopgezin voor het startgezin doet. Daarmee wordt de uitvoering van de methode te intensief voor het koploopgezin. Dit terwijl het koploopgezin ook juist kan ontvangen van het startgezin, waardoor de balans tussen draagkracht en draaglast weer in evenwicht komt. Wanneer de professionals er vanuit gaan dat beide gezinnen geven en ontvangen, wordt de methode voor de gezinnen soms minder intensief, en krijgt het meer waarde voor de gezinnen.

De methode is ontwikkeld als reactie op de veranderende maatschappij. De professionals linken deze veranderingen vooral aan bezuinigingen, het participeren van de burger en het vergroten van het netwerk. Professionals zijn zich ervan bewust dat er bezuinigd moet worden, maar willen dit wel doen op een manier die goede zorg waarborgt. Het is daarom voor de betrokken professional belangrijk om uit te zoeken of de methode een meerwaarde heeft voor het gezin of dat het alleen ingezet wordt omdat er bezuinigd moet worden. De methode moet ingezet worden om het gezin in haar kracht te zetten. Op die manier wordt passende zorg gewaarborgd.

4.1.3 Verbanden tussen het onderscheid en de visie van professionals

De centrale vraagstelling luidt: *Waarin onderscheidt de methode Estafettegezin zich van andere gezinsmethoden, en wat is de visie van professionals op de methode Estafettegezin?* Deze hoofdvraag bestaat uit twee deelvragen die in paragraaf 4.2.1 en 4.2.2 afzonderlijk van elkaar zijn beantwoord. In deze paragraaf wordt een verband gelegd tussen deze twee deelvragen.

In de conclusie van beide deelvragen komen de begrippen ervaringsdeskundigheid en wederkerigheid als belangrijke onderwerpen naar voren. De wederkerigheid en de ervaringsdeskundigheid zijn de onderdelen waarop de methode zich kan onderscheiden. Uit de praktijk blijkt dat de professionals

geen eenduidig beeld hebben van de inzet van wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid. Hieruit kan worden geconcludeerd dat deze begrippen onvoldoende geïmplementeerd zijn bij de professionals. Op dit punt kan nog meer winst worden behaald, hier komen we op terug in paragraaf 4.2.

Vanuit de literatuurstudie blijkt de methode Estafettegezin de enige methode te zijn waarbij twee gezinnen, die allebei betrokken zijn bij de hulpverlening van Agathos, met elkaar in contact gaan om samen te werken aan doelen. De professionals merken dat het maken van een koppeling lastig is in de uitvoering van de methode. De gezinnen die gekoppeld worden, ontvangen hulpverlening vanuit Agathos. In de koppeling van gezinnen lopen professionals aan tegen het beperkte aantal gezinnen dat beschikbaar is binnen de eigen organisatie. De methode onderscheid zich, ten opzichte van andere methoden, dat het binnen één organisatie uit te voeren is, maar in de praktijk ervaren de professionals dat er een beperkt aantal gezinnen is. Dit onderscheid blijkt in de visie van de hulpverlener minder effectief dan in de literatuur naar voren komt. In paragraaf 4.2 wordt hier een aanbeveling over beschreven.

De methode is ontwikkelt als reactie op de veranderende samenleving. Uit de literatuurstudie blijkt dat de methode is gericht op het samenwerken met anderen, om zo het eigen netwerk en de eigen vaardigheden te vergroten. Daarbij is de rol van de professional bij deze methode vooral coachend en op de achtergrond. Dit bevestigden de professionals in de interviews. Zij zien dat de methode aansluit op de huidige veranderingen. De rol van de professional wordt minder intensief en de gezinnen komen meer in hun eigen kracht te staan.

4.2 Aanbevelingen

Wat in ons onderzoek vooral opvalt, is dat de methode Estafettegezin volop in ontwikkeling is. Vele betrokkenen zijn enthousiast, maar ook worden er twijfels uitgesproken. In dit hoofdstuk staan aanbevelingen beschreven die gaan over nieuwe ideeën of het verbeteren van wat al in de methode is opgenomen.

4.2.1 Samenwerken met andere organisaties

In het literatuuronderzoek hebben we ontdekt dat de methode Family by Family de gezinnen niet aan elkaar koppelt op basis van dezelfde problematiek, maar op basis van dezelfde motivatie en doelen (zie paragraaf 3.1.3). In de methode Estafettegezin worden gezinnen juist wel aan elkaar gekoppeld op basis van overeenkomende problematiek. Daardoor is er een kleinere kans om een goede match te maken. De problematiek van het koploopgezin moet passen bij de problematiek van het startgezin. De methode Family by Family heeft meer potentiële koploopgezinnen (Sharing Families) dan de methode Estafettegezin. De ‘visvijver’ is groter omdat de gezinnen overal vandaan gehaald kunnen worden. Wij bevelen daarom aan om in de methode Estafettegezin de koploopgezinnen niet alleen te selecteren op overeenkomende problematiek, maar ook op overeenkomende motivatie en doelen. In de interviews kwam naar voren dat het goed zou zijn om de methode te verbreden, door het aantal gezinnen te vergroten. Dit kan volgens de respondenten door gezinnen te benaderen die niet in de hulpverlening zitten of niet bij Agathos bekend zijn. Wij sluiten ons aan bij de resultaten van het interview en bevelen daarom aan om de samenwerking te zoeken met andere organisaties, voor zover dat nog niet gebeurt, en zodoende het aantal gezinnen dat wil werken met de methode te vergroten. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan organisaties zoals het Leger des Heils, sociale wijkteams en SGJ Christelijk Jeugdzorg. Het samenwerken met andere organisaties kan het koppelen van gezinnen eenvoudiger maken, omdat het aantal gezinnen vergroot wordt.

4.2.2 Methode ook inzetbaar voor individu

Uit de resultaten blijkt dat de methode door veel gezinnen als intensief wordt ervaren. De methode is intensief omdat het hele gezin betrokken moet zijn. Bij professionals ligt de wens om de methode, naast dat hij inzetbaar is bij gezinnen, ook inzetbaar te maken voor individuen. Deze manier van werken is onder andere terug te zien in de methoden Steunouders en Home – Start (zie paragraaf 3.1). Bij deze methodes worden niet hele gezinnen ingezet, maar alleen ouders of één vrijwilliger die een gezin gaat ondersteunen bij problematiek. Vanuit de interviews blijkt dat verschillende professionals de methode graag willen inzetten tussen twee individuen. Tussen twee personen is er eenvoudiger een match te maken en dit vraagt om minder organisatie vanuit de professional. Ook is de aanpak van de methode, het samen activiteiten ondernemen, eenvoudiger te realiseren met twee personen dan met twee gezinnen.

Onze aanbeveling is dan ook om te onderzoeken of het principe van het stokje doorgeven, door middel van ervaringsdeskundigheid en wederkerigheid, ingezet kan worden in een nieuwe methode voor individuen. Zo wordt de methode Estafettegezin breder toepasbaar en kan het ook in andere samenstellingen dan een compleet gezin ingezet worden. Hierdoor wordt de methode minder intensief en kan het meer kans van slagen hebben.

4.2.3 Aandacht voor implementatie van de methode

Vanuit de resultaten blijkt dat de professionals zich onervaren voelen over het gebruik van de methode Estafettegezin en daardoor handelingsverlegen zijn. Ze gaven aan dat ze liever voor een methode gingen waarvan ze zeker wisten dat het werkt. Om deze handelingsverlegenheid op te heffen is het nodig dat de methode meer onder de aandacht van de professionals wordt gebracht. Dit kan gedaan worden door het regelmatig in een teamvergadering naar voren te brengen. Daarin kan worden besproken waar de professionals tegenaan lopen en wat ze nodig hebben om deze problemen op te lossen. Door het regelmatig bespreken van de methode, krijgen de professionals een scherper

beeld van de methode waardoor ze het sneller zullen toepassen. Uit de interviews kregen wij te horen dat het de professionals al hielp om de methode zo te bespreken. Hierdoor voelen zij zich al beter in staat om de methode aan cliënten voor te leggen en in te zetten in de hulpverlening. Het is dus blijkbaar voor de professionals helpend om over de methode in gesprek te gaan. Naast het bespreken van de methode is er vanuit de professionals ook behoefte aan een training, om op die manier de methode meer eigen te kunnen maken. In die training leren professionals over de basisbegrippen van de methode zoals wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid, zodat de professionals hierover een eenduidig beeld ontwikkelen. Daarnaast kan er tijdens deze training in worden gegaan op de veranderende rol van de professional en hoe die vorm krijgt binnen deze methode. Op deze manier kan handelingsverlegenheid worden weggenomen en ligt de drempel lager om de methode in te zetten.

4.2.4 Vervolgonderzoek

In dit onderzoek zijn acht gezinsmethoden vergeleken met de methode Estafettegezin. Voor de professionals is het interessant om het onderscheid van de methode Estafettegezin te zien, door het te vergelijken met andere methoden die ingezet worden binnen Agathos. Zo kunnen de professionals de meerwaarde van het inzetten van de methode Estafettegezin gaan zien. Dit kan er toe leiden dat ze sneller voor de methode kiezen als behandeling voor gezinnen. Een vervolgonderzoek naar het onderscheid van de methode Estafettegezin ten opzichte van methoden van Agathos, kan worden uitgevoerd door het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken, medewerkers van Agathos of door studenten van de Hogeschool Viaa.

4.3 Discussies

In deze paragraaf wordt ingegaan op opvallende uitspraken van respondenten. Dit zijn uitspraken die ons aan het denken hebben gezet of ons hebben verontwaardigd. We gaan op deze uitspraken in met onze eigen visie, en onderbouwen dit met theorie.

4.3.1 Veranderingen in de samenleving

In de interviews kwam naar voren dat een respondent het gevoel kreeg dat ze wegbezuinigd werd. Deze reactie verraste ons. Volgens sommige professionals wordt de methode ingezet om te kunnen bezuinigen. Het is dan begrijpelijk dat de professionals minder snel de methode Estafettegezin inzetten, omdat het inzetten van deze methode hun baan kan kosten. Toch verbaast het ons dat deze gedachte onder professionals leeft. Geven de veranderingen in de samenleving, die inderdaad gepaard gaan met bezuinigingen, ook juist geen kansen om de cliënt sterker te maken? Het aansluiten bij de eigen kennis en ervaring van ouders en het benadrukken van hun eigen kracht is volgens het Nederlands Jeugd Instituut (2010) gebaseerd op de ideeën over 'empowerment'. Empowerment heeft als uitgangspunt dat iedereen beschikt over sterke kanten. Hulpverleners spreken ouders aan op hun eigen verantwoordelijkheid en stimuleren hen om zelf oplossingen te zoeken en hun afhankelijkheid van hulpverleners te beperken. Het is ons streven, als toekomstige professionals, om zo min mogelijk hulpverlening in te zetten. Een ideaalbeeld is dat mensen geen hulpverlening meer nodig hebben, omdat ze problemen vanuit hun eigen netwerk kunnen oplossen. Als professional is het dan je taak om mensen in hun kracht te zetten, en daarmee mensen zelfstandig te maken. Ze zijn dan niet meer afhankelijk van de hulpverlening. Dit kan op de lange termijn inderdaad zorgen voor minder banen. Maar is het niet positief als er minder hulpverlening nodig is, omdat burgers elkaar helpen en leren om hun eigen krachten goed te benutten? Mits het verantwoord kan, is minder hulpverlening volgens ons juist toe te juichen.

4.3.2 Professionals 'werken met de handen op de rug'?

De overheid verwacht steeds meer zelfredzaamheid van burgers en cliënten. Hierbij hoort ook een andere houding van de professional. Vanuit het literatuuronderzoek en de interviews blijkt dat de professional wat meer op de achtergrond komt, hij krijgt een coachende houding. Hierbij is volgens Broeren (2015) motiverende gespreksvoering van belang. *'Van nature wil de professional vaak zorgen, ontzorgen en snel oplossen. De zogenaamde reparatiereflex. Motiverende gespreksvoering stimuleert juist het eigen probleemoplossend vermogen van de ander. Je ontlokt en versterkt de intrinsieke motivatie. Het resultaat: een veel krachtiger individu, dat zélf kiest voor verandering.'* Deze uitspraak van Broeren past precies bij dat wat de methode Estafettegezin op het oog heeft. Het gezin moet zelf krachtiger worden, en daarbij gebruik maken van intrinsieke motivatie. Maar de vraag die naar aanleiding van de interviews naar voren komt is: zijn de professionals wel klaar voor deze veranderende rol? Verschillende respondenten gaven in de interviews aan dat zij dat nog als een moeilijk punt zagen. De professionals zijn geneigd om te zorgen, dingen voor de cliënt te regelen en op te lossen. Binnen de methode Estafettegezin is het van belang dat de professional een stapje terug doet, het gezin echt zelf naar oplossingen laten zoeken. Als er vragen zijn dan kan het gezin die aan de professional stellen, maar zijn rol is puur coachend. De professional is er niet standaard intensief bij. Volgens ons sluit de methode goed aan op de veranderingen in de maatschappij, en is het inderdaad wenselijk om uit te gaan van de kracht van de cliënt. Dit vraagt van de professional echter wel een beter beeld van die nieuwe rol, zodat die ook uitgevoerd kan worden.

Begripsafbakening

In deze paragraaf worden de begrippen uit de probleemstelling en deelvragen uitgewerkt.

- **Agathos**
Agathos Thuiszorg is de organisatie die de methode Estafettegezin heeft ontwikkeld, samen met het Centrum van Samenlevingsvraagstukken van Hogeschool Viaa. Agathos Thuiszorg is een christelijke zorgorganisatie op reformatorische grondslag en is onderdeel van de Lelie Zorggroep. Agathos is een zorginstelling gericht op ambulante hulpverlening.
- **Acht gezinsmethoden**
Een gezinsmethode is er op gericht om onderlinge relaties binnen een gezin te versterken. De methode Estafettegezin is op dit principe gebaseerd. Binnen dit onderzoek worden acht andere gezinsmethoden gezocht om te onderzoeken waarin de methode Estafettegezin zich onderscheidt van deze andere gezinsmethoden. Deze acht gezinsmethoden zijn Home-start, Family by Family, Steunouders, Gezinnen Present!, Multidimensionale familietherapie, Video Home Training, Families First, Praktisch Pedagogische Gezinsbegeleiding.
- **Centrum van Samenlevingsvraagstukken/Hogeschool Viaa**
Het Centrum van Samenlevingsvraagstukken (CvSv) is onderdeel van Hogeschool Viaa. Het CvSv doet onderzoeken naar onderwerpen die leven in de samenleving. Dit onderzoek is onderdeel van het overkoepelende onderzoek naar de methode Estafettegezin die uitgevoerd wordt door het CvSv. Het Centrum van Samenlevingsvraagstukken van Hogeschool Viaa is de opdrachtgever van dit onderzoek.
- **Literatuurstudie**
Door middel van literatuur worden de acht gezinsmethoden verder uitgewerkt, en daarnaast vergeleken met de methode Estafettegezin. Dit doen we aan de hand van een format. De onderdelen die naar voren komen in dit format zijn de volgende: doelgroep, doel, aanpak, inhoud.
- **Methode Estafettegezin**
De methode Estafettegezin is in 2014 opgezet naar aanleiding van de transitie in de zorg, en is ontwikkeld door Agathos Thuiszorg in samenwerking met het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken van Hogeschool Viaa (Hanekamp, 2014). Deze methode is gericht op eigen kracht en versterking van informele netwerken. Dit wordt gedaan door het inzetten van ervaringsdeskundigheid en wederkerigheid. De methode staat nog in zijn kinderschoenen en is dus nog in ontwikkeling.
- **Huidige samenleving**
Doordat de verzorgingsstaat te duur werd heeft de overheid een transitie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving voor ogen. Doordat we anno 2016 nog geen participatiesamenleving zijn, wordt het in dit onderzoek aangeduid als de veranderende verzorgingsstaat.
- **Onderscheid**
De methode Estafettegezin is een nieuw ontwikkelde methode naast al bestaande gezinsmethoden. In dit onderzoek zal gekeken worden waarin de methode Estafettegezin verschilt en overeenkomt met acht andere gezinsmethoden.

- Sociale professionals
Dit onderzoek richt zich op de professionals van Agathos Thuiszorg die werken met gezinnen.
- Tabel met overeenkomsten en verschillen
Naar aanleiding van de theoretische inleiding, wordt met een literatuurstudie een aantal gezinsmethoden nader onderzocht. Daarmee zal worden aangetoond waarin de methode Estafettegezin zich onderscheidt ten opzichte van acht andere gezinsmethoden. Als resultaat van deze literatuurstudie wordt een overzicht gemaakt van alle aspecten waarin deze methodes overeenkomen en verschillen.

Bibliografie

- Agathos Thuiszorg. (z.d.). *Estafettegezin*. Geraadpleegd op 12 maart 2016 van <http://www.agathos-thuiszorg.nl/estafettegezinnen.html>
- Agathos Thuiszorg. (z.d.). *Estafettegezinnen*. Gezinnen leren van elkaar. Geraadpleegd op 12 maart 2016 van http://www.agathos-thuiszorg.nl/media/540-Estafettegezinnen_productinformatie_voor_gezinnen_-_factsheet_-_def.pdf.
- Agathos Thuiszorg. (2015). *Missie en visie*. Geraadpleegd op 18 november 2015 van: <http://www.agathos-thuiszorg.nl/>
- Boevink W., Beuzekom J. van, Gaal E., Jadby A., Jong F. de, Klein Bramel M., Kole M., Loo N. te, Scholtus S. & van der Wal C. (2002). *Samen werken aan herstel. Van ervaringen delen naar kennis overdragen*. Utrecht: Trimbosinstituut/SWBU.
- Bowlby, J. (1982). *Vol. 1: Attachment. Attachment and loss*. London: Hogarth Press
- Bransford, J. D., Brown, A. L., & Cocking, R. R. (2000). *How People Learn. Brain, Mind, Experience, and School*. Washington, D.C.: National Academy Press
- Bredewold, F. (2014). *Lof der oppervlakkigheid: Contact tussen mensen met een verstandelijke of psychiatrische achtergrond en buurtbewoners*. Amsterdam: Uitgeverij van Gennep B.V.
- Broeren, Y. (2015). *Met de handen op de rug*. Zorgwelzijn. Geraadpleegd op 9 mei 2016 van <https://www.zorgwelzijn.nl/welzijnswerk/opinie/2015/2/met-de-handen-op-de-rug-1712832w/>
- Cardea Jeugdzorg. (2008). *Families First*. Geraadpleegd op 18 april 2016 van http://www.cardea.nl/CmsData/Downloadables/Brochures%20en%20folders/Leaflets/Cardea_family_first.pdf
- Community Matters Pty Ltd. (2012). *Family bij Family Evaluation Report 2011- 12*. Geraadpleegd op 10 maart 2016 van <http://www.tacsi.org.au/wp-content/uploads/2014/08/TACSI-FbyF-Evaluation-Report-2012.pdf>
- Curtis, C., Schulman, S. & Vanstone, C. (2012). *Family by Family: A co-designed & co-produced family Support model*. Geraadpleegd op 12 april 2016 van: http://familybyfamily.org.au/wp-content/uploads/2012/10/FbyF_article.pdf
- Dekker, T. en Biemans H. (1994). *Video-hometraining in gezinnen*. Houten/Zaventem, Bohn Stafleu van Loghum
- Elker. (z.d.). *Multidimensionele Familietherapie (MDFT)*. Ambulante begeleiding voor jongeren waarbij het hele gezin betrokken wordt. Geraadpleegd op 12 april 2016 van: <https://www.elker.nl/verwijzers/hulpaanbod/multidimensionele-familietherapie-mdft>
- Erp, N. van, Hendriksen-Favier, A., Hoefer, M. & Boer, M.D. (2008). *Werken met begeleiders in de GGZ met ervaringsdeskundigheid*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Hanekamp, M. (2014). *Estafettegezin*. Een onderzoek naar de ontwikkeling en uitvoering van de methode Estafettegezin volgens de principes van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Zwolle, Centrum voor Samenlevingsvraagstukken.
- Hogeschool Viaa. (2016). Geraadpleegd op 5 februari 2016 van: <http://www.viaa.nl/onderzoek/centrum%20voor%20samenlevingsvraagstukken.aspx>

- Home Start. (z.d.). *Gezinnen*. Geraadpleegd op 7 maart 2016 van <https://www.home-start.nl/pages/Home-start/Gezinnen>
- Home Start Worldwide. (z.d.). *Home-Start provides friendship and practical help for vulnerable families worldwide*. Geraadpleegd op 7 maart 2016 van: <http://homestartworldwide.org/>
- Jager- Vreugdenhil, M., Til- Teekman, van, C, & Slendebroek- Meints, J. (2012). '*Gezinnen: Present*'. Verslag van het onderzoeks- en ontwikkelproject ten behoeve van een nieuwe methodiek voor family volunteering van Stichting Present. Zwolle, Centrum voor Samenlevingsvraagstukken.
- Kennisnet Jeugd. (2016). *Steunouder, kans voor kind en ouders*. Geraadpleegd op 20 april 2016 van <https://kennisnetjeugd.nl/praktijkvoorbeelden/94-steunouder-kans-voor-kind-en-ouders>
- Koper, H., Oude Vrielink, M. & Sterrenberg, L. (2013). *Eén gezin, één plan, één regisseur: de gemeente aan zet*. Bestuurskunde. Enschede: Faculty of Behavioural, Management and Social sciences
- Lelie zorggroep. (2016). *Zorgpartners*. Geraadpleegd op 11 februari 2016: <http://www.leliezorggroep.nl/zorgpartners>
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2010). *Welzijn Nieuwe Stijl*. Geraadpleegd op 25 februari 2016 van http://www.invoeringwmo.nl/sites/default/documenten/Brochure_WNS.pdf
- Movisie. (2014). *Present*. Geraadpleegd op 19 april 2016 van: <https://www.movisie.nl/esi/present>
- Movisie. (2015). *Wijzigingen AWBZ en Wmo: een overzicht*. Geraadpleegd op 9 december 2015 van <https://www.movisie.nl/artikel/wijzigingen-awbz-wmo-overzicht>
- Nederlands Jeugd instituut. (2016). *Effectieve Jeugdinterventies, Families First*. Geraadpleegd op 19 april 2016 van <http://www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Erkende-interventies-Families-First>
- Nederlands Jeugd Instituut. (2010). *Het versterken van de eigen kracht en het sociale netwerk van jeugdigen, ouders en gezinnen; 38 interventies uit de databank Effectieve Jeugdinterventies*. Geraadpleegd op 9 mei 2016 van http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Versterken_eigen_kracht.pdf
- Nederlands Jeugd instituut. (2015). *Steunouder – diverse gemeenten*. Praktijkvoorbeeld. Geraadpleegd op 20 april 2016 van: <http://www.nji.nl/nl/Databank/Steunouder---diverse-gemeenten.html>
- Slot, N.W., & Spanjaard, H.J.M. (2012). *Competentievergroting in de residentiele jeugdzorg*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff
- Stek Jeugdhulp. (z.d.) *Families First, crisishulp thuis* geraadpleegd op 19 april 2016 van http://www.stekjeugdhulp.nl/contents/uploads/aanbod-SR/151_1.families-first.pdf
- Steunouder (z.d.). *Steunouder worden in 8 stappen* geraadpleegd op 26 april 2016 van <http://www.steunouder.nl/steunouders>
- Stichting Present Nederland. (2014). *Present*. Interventiebeschrijving. Utrecht: Databank Effectieve sociale interventies, Movisie.

- The Australian Centre for Social Innovation. (2011). *Radical Redesign, family by family*. Geraadpleegd op 10 maart 2016 van <http://www.archive.tacsi.org.au/assets/Documents/Publications/Family-Project/rssfbyfsmall2.pdf>
- Veen, van der, M. en Prinsen, B. (2010). *Handleiding video-hometraining in gezinnen met kinderen in de basisschoolleeftijd*. Voor professionals in het maatschappelijk werk. Utrecht, Nederlands Jeugdinstituut. Amsterdam, Uitgeverij SWP.
- Verdult, R. (2005). Hechting: Risico of bescherming? Geraadpleegd op 9 december 2015 van: <http://www.stroeckenverdult.be/site/upload/docs/HECHTING%20EN%20HECHTINGSSTOORNISSSEN.pdf>
- Verhoef, T. en Ehlers, S. (2007). *Praktisch Pedagogische Gezinsbegeleiding*. Methodiek voor opvoedingsondersteuning. Baarn, HBUitgevers.
- Verhoeven, N. (2010). *Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Verzaal, H. (2002). *Empowerment in de jeugdzorg: bevorderend gedrag van hulpverleners*. Geraadpleegd op 19 april 2016 van <http://dare.uva.nl/document/446476>
- Wel, M. van der. (2016). *MDFT MultiDimensionele FamilieTherapie*. Geraadpleegd op 12 april 2016 van http://www.mdft.nl/wat_is_mdft/
- Wenger, E. (1998). *Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity*. Cambridge, England: Cambridge University Press

Bijlagen

Bijlage 1: Mail naar respondenten

Geachte professionals van Agathos,

Wij zijn vier social work-studenten van de hogeschool Viaa in Zwolle. In het kader van ons afstuderen doen wij onderzoek naar de methode Estafettegezin. We richten ons vooral op 1) hoe deze methode zich onderscheidt van andere gezinsmethoden en 2) de visie van professionals op Estafettegezin.

Met betrekking tot dit laatste is onze vraag aan u: **Zou u willen meewerken door middel van een telefonisch interview van max. 15 minuten?** U zou ons er enorm mee helpen en ook voor Agathos zelf is dit interessant! U kunt zich voor dinsdag 5 april aanmelden door een mail te sturen naar a.vanderweide@viaa.nl met daarin uw naam, uw functie binnen Agathos en uw telefoonnummer. We zullen u dan bellen om een afspraak te maken voor een kort interview óf om het interview meteen op dat moment te houden. U hoeft zich niet voor te bereiden op het interview.

Aanbod van onze kant:

Door middel van een literatuurstudie hebben we de methode Estafettegezin vergeleken met andere gezinsmethoden. De resultaten van dit onderzoek willen wij graag met u delen, hierin kunt u ook lezen wat de methode Estafettegezin inhoudt, voor als u daar nog niet mee gewerkt hebt. We zullen het verslag hiervan aan u (laten) toesturen.

Alvast heel erg bedankt voor uw medewerking!

Vriendelijke groet,

Wianne van Dijk
Esther de Hoog
Jesse Wolf
Anneke van der Weide

Bijlage 2: Interviewgids

Voor het afnemen van dit interview hebben we het volgende nodig:

- Recorder (gehuurd van de mediatheek van Viaa Hogeschool);
- Telefoon (draadloze telefoon van het Centrum van Samenlevingsvraagstukken);
- Telefoonnummers professionals;
- Pen en papier voor notities;
- De interviewgids;
- Een rustige ruimte;
- Laptop om transcripties te maken.

Verloop interview

Korte inleiding

Ik ben één van de studenten van de Hogeschool Viaa, die onderzoek doet naar de methode Estafettegezin. U heeft zich opgegeven voor een interview. Heeft u daarvoor even tijd? (Zo niet, kunnen we dan een afspraak maken op een moment dat het u uitkomt?)

In het kader van mijn afstuderen doe ik samen met drie andere studenten onderzoek naar de methode Estafettegezin. Fijn dat we u mogen benaderen voor een interview. Binnen ons onderzoek richten we ons vooral op hoe deze methode zich onderscheidt van andere gezinsmethoden en de visie van professionals op Estafettegezin. In dit interview wordt uw visie op de methode bevraagd.

Bij het verwerken van de resultaten van dit interview blijft u anoniem.

1. Inleidende vragen:

Aan het begin van het interview noteren we of de respondent een man of een vrouw is.

In dit interview beginnen we met wat gegevens van u te verzamelen zodat we een compleet beeld krijgen van onze respondenten.

- Wat is uw leeftijd?
- Wat is uw opleidingsniveau?
- Wat is uw functie binnen Agathos?
- Hoe lang werkt u bij Agathos?
- Heeft u gewerkt met de methode Estafettegezin? (Zo ja, ga door naar 2. Zo nee, ga door naar de volgende vraag.)
- Wat heeft u gehoord over of gezien van de methode Estafettegezin?

Eventuele toelichting: De methode Estafettegezin is een methode die zich richt op twee gezinnen, een startgezin en een koploopgezin. Deze gezinnen ondersteunen elkaar in overeenkomende problematiek. Het koploopgezin heeft al een hulpverleningstraject doorlopen of is aan het eind van dit traject. Het startgezin staat aan het begin van het traject. De professional speelt hierin een rol op de achtergrond door onder andere de gezinnen te koppelen en door te evalueren met de gezinnen.

2. Visie op de methode

- Allereerst zou ik u willen vragen, hoe zou u de methode Estafettegezin omschrijven richting iemand die hier nog nooit van gehoord heeft?

We zullen u nu een aantal vragen stellen over uw visie op de methode. Dit doen we aan de hand van het doel, de doelgroep, de aanpak en de onderbouwing van de methode.

Doel

- Wat is volgens u het doel van de methode Estafettegezin?
- Wat heeft de methode volgens u nodig om dit doel te kunnen behalen?

Doelgroep

- Hoe ziet de doelgroep van de methode Estafettegezin volgens u eruit?

- Welke problematiek binnen een gezin zou volgens u specifiek om de methode Estafettegezin vragen?

Aanpak

- Welke aspecten binnen de methode ziet u als het meest effectief?
- Wat is volgens u kenmerkend voor de rol van de professional die met de methode Estafettegezin werkt?

Onderbouwing

In de onderbouwing gaan we in op de uitgangspunten van de methode. Begrippen als wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid vormen de basis van de methode. Daarnaast is de methode Estafettegezin ook een reactie op de ontwikkelingen in de maatschappij, zoals de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving.

- Hoe komt volgens u wederkerigheid tot uiting binnen de methode?
- Hoe ziet u ervaringsdeskundigheid terug in de methode?
- Sluit de methode Estafettegezin volgens u aan op ontwikkelingen in de huidige maatschappij?
 - Zo ja, op welke manier?
 - Zo nee, waarom niet?

3. Afsluiting

- Wat wilt u zeker nog noemen over de methode, wat we nog niet besproken hebben?
- Wat vond u van het interview? Heeft u nog aanvullingen of opmerkingen voor ons?

Bedankt dat u aan dit interview wilde meewerken, u heeft ons hiermee ontzettend geholpen. Vanuit ons literatuuronderzoek maken wij een schema om verschillende gezinsmethodes te vergelijken met de methode Estafettegezin. Bent u hierin geïnteresseerd, dan kunnen wij u deze toesturen. Ook zullen wij aan het eind van ons onderzoek onze resultaten presenteren, hiervoor zouden wij u graag willen uitnodigen. Heeft u hiervoor belangstelling? Dan kunnen wij u hierover een mail sturen.

Bijlage 3: Tabel voor vergelijking gezinsmethoden

	Doel	Doelgroep	Aanpak	Onderbouwing
Estafettegezin	Het opdoen van positieve ervaringen als gezin om daardoor weer te genieten van het samen gezin-zijn. De methode wil het zelfvertrouwen, het netwerk, het zelfinzicht en het reflectief vermogen van het gezin vergroten.	Estafettegezinnen zijn gezinnen die aan het begin of aan het einde van hun hulpverlenings-traject bij Agathos Thuiszorg staan. Dit zijn gezinnen die tegen vragen en problemen aanlopen binnen het gezin.	Een koploopgezin en een startgezin worden aan elkaar gekoppeld door een professional. Door middel van het uitwisselen van ervaringen en het doen van activiteiten leren de gezinnen van elkaar in tien ontmoetingen. De professional heeft hierbij een coachende rol.	In de uitvoering van de methode vormen de begrippen ervaringsdeskundigheid en wederkerigheid de basis. Het werken aan de hand van gedeelde ervaringen binnen de methode Estafettegezin brengt wederkerigheid met zich mee.
Families first	Het voorkomen van uithuisplaatsing van een of meerdere kinderen, en het vergroten van veiligheid binnen het gezin.	Gezinnen met kinderen van 0 – 18 jaar die in een crisissituatie terecht zijn gekomen, waarbij er sprake is van een dreigende uithuisplaatsing van een of meerdere kinderen.	Intensieve hulpverlening, waarbij de hulpverlener 24/7 bereikbaar is voor het gezin. Traject verloopt in 3 fases: 1. Problemen in kaart brengen en doelen opstellen 2. Aan doelen werken 3. Evaluatie en afronding	Deze methode is gericht op empowerment en neemt daarbij het competentiemodel als uitgangspunt, waarbij vaardigheden van de gezinsleden worden vergroot.

	Doel	Doelgroep	Aanpak	Onderbouwing
Family by Family	Een gezinssituatie ontwikkelen waarbij het gezin zelfstandig kan groeien. Het gezin durft nieuwe dingen uit te proberen, heeft doelen voor de toekomst, ziet binnen en buiten het gezin (nieuwe) mogelijkheden en ontvangt positieve reacties van haar omgeving.	Gezinnen in problematische situaties die door de moeilijkheden zelf het hoofd niet boven water konden houden. Dit zijn families die zelf niet in staat zijn verandering in de situatie te brengen.	Gezinnen die zoeken naar een verandering, 'seeking families', worden gekoppeld aan 'sharing families', die hun ervaringen willen delen. Met behulp van gezamenlijke activiteiten werken de gekoppelde families in tien tot dertig weken aan de doelen die ze aan het begin van het project gesteld hebben De rol van de professionals binnen deze methode is voornamelijk op de achtergrond.	Deze methode is gebaseerd op elementen uit evidence-based methoden. Deze richten zich met name op het ontwikkelen van de vaardigheden die nodig zijn in moeilijke situaties, het bevorderen van zelfsturing binnen de families, of het vergroten van het netwerk. De methode is samen met de betrokken gezinnen in ontwikkeling.
Gezinnen: Present!	De methode wil bereiken dat mensen het vanzelfsprekend gaan vinden om naar elkaar om te zien. Het gaat niet alleen om de hulp, maar juist ook om de ontmoeting.	Gezinnen: Present! richt zich op: 1. De gezinnen die zich als vrijwilligers inzetten, gezinnen die iets te bieden hebben 2. De cliënten van maatschappelijke organisaties die een hulpvraag hebben en die zelf niet kunnen oplossen. Het hele gezin wordt erbij betrokken.	Gezinnen die zich als vrijwilligers willen inzetten verbinden met mensen met een hulpvraag. De gezinnen gaan vrijwilligerswerk doen. Er zijn zeven stappen waarin de methode uitgevoerd wordt: 1. Kennismaking 2. Intake 3. Matching 4. Voorbereiding 5. Uitvoering 6. Terugkoppeling 7. Evaluatie en vervolg	De methode is gebaseerd op verbinding en contact tussen gezinnen die vrijwilligerswerk doen en cliënten die hulp willen ontvangen. De methode bevordert de bereidheid om anderen te helpen. Sociale omgeving van gezinnen is belangrijk. Vrijwilligerswerk doen is goed voor het samenwerken binnen gezin. Dat is de basis voor de inzet voor anderen buiten het eigen gezin.

	Doel	Doelgroep	Aanpak	Onderbouwing
Home Start	Ouders leren om zelfstandig de opvoeding op te pakken, en leren hierbij gebruik te maken van hun netwerk.	Home-Start is er voor elk gezin dat hulp nodig heeft, met tenminste één kind jonger dan vijf jaar.	Home-Start werkt met getrainde vrijwilligers die zelf ervaring hebben als ouder of als opvoeder. Deze vrijwilligers worden gekoppeld aan een gezin dat om hulp vraagt. De vrijwilliger geeft ondersteuning, praktische hulp en vriendschappelijk contact aan de ouder(s) in de thuissituatie. De duur van de ondersteuning hangt af van de hulpvraag van de ouder(s).	De methode is uitgewerkt in vaste stappen, waarbij altijd wordt gewerkt aan de groei van het zelfvertrouwen en de zelfredzaamheid van het gezin.
Multidimensionele Familietherapie	Multidimensionele Familietherapie (MDFT) heeft als doel jongeren te helpen een leven te leiden waarin probleemgedrag verdwijnt of afneemt. Dit heeft betrekking op het leven in het gezin en op sociale verbanden daarbuiten.	Nederlandse MDFT-teams worden ingezet in de jeugdzorg, verslavingszorg en geestelijke gezondheidszorg, hierbij richten de teams zich op jongeren van 12 tot 23 jaar. Deze jongeren vertonen vaak meervoudige problematiek.	MDFT kent drie fasen: 1. Motiveren, in behandeling betrekken en het maken van afspraken met de jongere en de ouder(s); 2. Uitvoeren van het behandelplan; 3. Afsluiten van de therapie en overdracht of nazorg. Binnen deze fasen werkt de therapeut met de jongere zelf, de ouders en de omgeving van de jongere. Deze behandeling vindt veelal thuis plaats en kent 2 tot 3 contactmomenten per week.	De methodiek is gericht op positieve ervaringen: competenties van betrokkenen versterken, moeilijkheden zien als kansen en kleine stapjes vooruit vieren.

	Doel	Doelgroep	Aanpak	Onderbouwing
Praktische Pedagogische Gezinsbegeleiding	Het vergroten van de opvoedkundige competenties van de opvoeders en het versterken van de ontwikkeling van de kinderen.	De volgende groepen komen in aanmerking voor PPG: • Bij opvoedings- en ontwikkelingsvragen van de ouders. • Bij een ontwikkelingsachterstand van het kind, een handicap of emotionele en gedragsproblemen. • Verstandelijke beperking bij één of beide ouders. • Als ouders een situatie willen veranderen maar dit lukt niet omdat er andere problemen in de weg staan.	De thuisbegeleider intervenueert binnen het gezin. De volgende stappen worden doorlopen: 1. Aanmelding en intake 2. Kennismakingsbezoek 3. Observatieperiode en taxatie 4. Werkplanmoment en werkplanbespreking 5. Veranderingsperiode en tussenevaluatie 6. Afronding en eindgesprek	Binnen PPG worden de ouders gezien als de verantwoordelijken voor het gezin en de opvoeding. Het is erop gericht om een evenwicht te vinden tussen draagkracht en draaglast van de opvoeders. PPG werkt vraaggericht.
Steunouders	Het doel van steunouders is dat het kind bij de eigen ouders kan blijven wonen. Professionele hulp wordt voorkomen en ouders houden de regie over de verzorging en opvoeding van hun eigen kind.	De methode Steunouders is bedoeld voor kinderen met ouders die door allerlei oorzaken de verzorging en opvoeding van hun kind (tijdelijk) moeilijk aankunnen. Het gaat om ouders die zelf niet over een netwerk beschikken waarop ze kunnen terugvallen.	Er wordt een match gemaakt tussen kind & vraagouder en steunouder. In het begin van het traject wordt veel tijd besteed aan het wennen aan elkaar. De coördinator begeleidt de match. Daarna werken de gezinnen zelfstandig aan hun hulpvragen.	De methode Steunouders is gebaseerd op een aantal basisprincipes: • De veiligheid van het kind staat voorop. • Methode heeft een preventieve insteek. • Gezinsnetwerken worden bevorderd. • Gelijkwaardigheid staat centraal tussen ouders.

	Doel	Doelgroep	Aanpak	Onderbouwing
Video Hometraining	De interactie tussen ouder en kind verbeteren, en daarmee opvoedingsvaardigheden van ouders vergroten. Zo worden sociaal-emotionele ontwikkelingsproblemen bij kinderen voorkomen.	VHT is gericht op gezinnen waarin de opvoedingsvragen en –spanningen zo zijn dat het contact met het kind niet soepel verloopt en het genieten van het kind op de achtergrond is gekomen. Het gezin moet voldoen aan bepaalde criteria, die gaan over de omstandigheden en de samenstelling van het gezin, en de hulpverlening in het gezin.	VHT verloopt in vier stappen. 1. Introductie aan ouders. 2. Filmopname en interactieanalyse. 3. Terugkijken en bespreken van de beelden. 4. Afsluiting en beklijving. In deze stappen heeft de hometrainer vooral een observerende en analyserende rol. De hometrainer helpt de ouders om terug te komen in hun eigen kracht en hun eigen intuïtie.	Het uitgangspunt van VHT is niet het probleemgedrag van het kind, maar VHT is gericht op de mogelijkheid van de ouder om zijn natuurlijk ouderschap te herstellen en met het kind in een positief interactiepatroon te raken.

Bijlage 4: Interviews

Bij de uitwerking van de interviews hebben we gekozen voor letterlijke transcripties, zodat we aarzelingen en pauzes eventueel kunnen opnemen in onze resultaten wanneer deze interessant zouden zijn voor ons onderzoek.

In de uitwerkingen staat I: voor interviewer, en R: voor respondent. Om de anonimiteit van onze respondenten te kunnen waarborgen hebben wij hun persoonlijke gegevens (naam) uit de uitwerkingen gelaten. Om die reden hebben we de respondenten genummerd van 1 t/m 17, zodat we bij de uitwerking van de resultaten kunnen terugvinden van welke respondent een gebruikt citaat was.

Respondent 1, vrouw

I: Goedenavond met Anneke van der Weide.

R: Ik was nog aan het werk zo laat.

I: Ja u had een late dienst, misschien

R: Ja precies. Ik dacht nou, als jij vanavond ook nog zin hebt, dan moet het haast lukken.

I: Ja. Nou ik had nog wel even tijd, dat is mooi, dan is er weer een interview afgehandeld.

R: Ja precies, en gaat het allemaal een beetje lukken?

I: Uh ja, we hebben nu met verschillende professionals contact, en interviews gepland. Ongeveer 20 hebben we er, dus dat zal in principe wel genoeg zijn.

R: Ja.

I: Dus daar kunnen we wel wat mee, gelukkig.

R: Nou zeker, dat is altijd wel weer fijn ja. Dat is altijd even spannend.

I: Ja. U weet al een beetje wat van ons onderzoek, bij de andere professionals licht ik het wel wat in. Het is dus ons afstudeeronderzoek. En u bedankt dat we u mogen benaderen voor dit interview. Wij richten ons dus op hoe deze methode zich onderscheidt van andere methoden en de visie van professionals. En die visie van professionals wordt dus in de interviews bevraagd.

R: Ok.

I: Uh, nou u blijft anoniem voor de verwerking van de interviews. De namen anonimiseren wij.

R: Ok.

I: Voor het interview hebben we wat inleidende vragen. En uh om wat gegevens te verzamelen, om een compleet beeld te krijgen van de respondenten.

R: Hmm.

I: De eerste vraag daarvan is wat is uw leeftijd?

R: Wat mijn leeftijd is. Tjoh. 32.

I: Wat is uw opleidingsniveau? Wat voor opleiding hebt u gedaan?

R: Ehm, ik heb HBO gedaan, maatschappelijke werk. En een post HBO, autisme deskundige.

I: Ok. Uh, wat is uw functie binnen Agathos?

R: Intensief Ambulant Hulpverlener.

I: Dat horen we inderdaad meer.

R: Haha. Dat zal wel de meest gangbare zijn.

I: Ja. En hoe lang werkt u al bij Agathos?

R: 12,5 jaar.

I: Oh kijk, reden voor een feestje.

R: Ja, niet zo heel veel he. ‘

I: Heeft u al gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: Uh, van de zijlijn.

I: Ok.

R: Zeg maar, niet vanaf het begin. Maar ik heb wel twee cliënten begeleidt die er wel mee gewerkt hebben. Daar ben ik later ingekomen.

I: Ok.

R: Dat heb ik overgenomen van een collega, maar toen was het project op zich afgerond.

I: Ok.

R: Ik heb wel op een gegeven moment, uh ja, samen met Leontien het product aan het ontwikkelen. Uh, vooral binnen de teams daar proberen we er wat meer ruchtbaarheid aan te geven, bij de gemeentes en dergelijke.

I: Ja.

R: Ik probeer het wat meer onder de aandacht te krijgen.

I: Om het wat meer bekend te maken.

R: Ja.

I: Ok, uh, wat weet u al over de methode Estafettegezin? Iemand die er nog nooit van gehoord heeft, als u het dan moest omschrijven, hoe zou u het dan vertellen?

R: Uh, nou dan zou ik vertellen dat uh de methode, of uh methodiek, ik weet niet of ik methodiek zou gebruiken, maar een methode ja, die jullie zou kunnen helpen als gezin, waarbij je een startgezin hebt, een gezin die net binnen de hulpverlening komt, die met bepaalde problematiek in aanraking komt. En een gezin die al langer met die problematiek in aanraking is geweest. En waardoor je ervaringen uit kan wisselen.

I: Ok.

R: Een stukje kennisoverdracht, uh samen dingen kan ondernemen. En in het vrijwillige kader wat aan elkaar kunnen hebben.

I: Ok. Uhm nu heb ik een aantal vragen over uw visie op de methode. Dit doen we aan de hand van het doel, de doelgroep, de aanpak, dus zeg maar hoe het werkt en de onderbouwing van de methode. Uh nou ik begin bij het doel. Wat is volgens u het doel van de methode Estafettegezin?

R: Het doel is om nou gezinnen bij elkaar te brengen, uh nou zodat ze van elkaar kunnen leren. En dat door de ervaringsdeskundigheid zeg maar die overgedragen wordt, uh uh de hulpverlening ook wat kan verminderen.

I: Ok.

R: Een stukje ervaring geeft ook een stukje erkenning en herkenning wat je als hulpverlener niet kan geven.

I: Ja. En wat heeft de methode volgens u nodig om deze doelen te behalen, om ze te bereiken?

R: Nou goede handvatten. Om een beetje uh de toolkit die we gebruiken, dat vind ik wel heel belangrijk voor gezinnen, om zich daar aan te houden zeg maar. ‘

I: Ja.

R: Omdat je anders gauw geneigd bent om het gewoon gezellig te houden.

I: Ja.

R: Ja dan is het effect van de methode een beetje weg.

I: Ok. Duidelijk. Dus vooral de toolkit is voor u echt wel een handvat waar de gezinnen zich door kunnen laten sturen.

R: Ja.

I: Ja, nou dan heb ik wat vragen over de doelgroep. Hoe ziet volgens u de doelgroep van de methode Estafettegezin eruit?

R: Dat kan heel divers zijn. Uh, dat kan eigenlijk alle soorten van problematiek zijn, dus dan denk ik aan uh autisme, ADHD, maar ook psychiatrische problematiek, zoals borderline, schizofrenie, maar ook homoseksualiteit, uh opvoedingsproblemen. En uh maar ook bijvoorbeeld, maar daar werken wij nog niet echt mee, maar ik ben ook bij de gemeente geweest om het product te verkopen, leuk he? Het is ook gewoon voor de minderheden, voor moslims, en dergelijke en vluchtelingen is dan wel een beetje lastig, maar wel mensen die bijvoorbeeld een verblijfsstatus moeten hebben, die mensen kunnen ook van elkaar leren.

I: Ja want juist die mensen hebben iemand nodig die naast hen staat, die hen begrijpt en helpt, omdat zij in de minderheid zijn.

R: Ja. Wat ook nog een hele grote doelgroep is, waarbij onze christelijke, of nou ja reformatorische organisatie, niet heel veel uh contact mee hebben. Maar waar je wel met deze producten heel veel voor kan betekenen. Voor mensen die al een tijdje in Nederland zijn en voor anderen die net komen.

I: Ja, ja. En welke problematiek binnen een gezin zou volgens u echt specifiek om de methode Estafettegezin vragen? Welke is er gewoon heel geschikt voor?

R: Nou ik denk vooral uh, bij jonge kinderen als ze de diagnose autisme, ADHD gesteld wordt, dan uh dat als de diagnose. Dat mensen als ze al verder in de hulpverlening, die weten wat er nodig is en uh wat heb je voor school nodig, die kennen al een beetje de weg.

I: Ja, dus gezinnen met jonge kinderen.

R: Nou meer vooral het startgezin denk ik, waar net de diagnose gesteld is. Die kinderen hoeven niet jong te zijn.

I: Ok.

R: Het kunnen natuurlijk ook oudere kinderen zijn, die op 12-jarige leeftijd een diagnose hebben. Ik denk vooral ja uh problematiek binnen uh ja ik denk dat die daar geschikt voor is, ik denk voor heel veel verschillende terreinen.

I: Omdat het een brede methodiek is wat dat betreft.

R: Ja, ja. Dat heeft ook wel heel vaak te maken met de motivatie van de cliënt zelf denk ik. De een heeft natuurlijk veel meer behoefte aan uh van gedachten te wisselen met mensen die hetzelfde hebben meegemaakt als de ander.

I: Ja, ja. Dat verschilt per mens.

R: Het kan natuurlijk ook een ernstige ziekte zijn, wat in een gezin gekomen is.

I: Ja. Dan heb ik wat vragen over de aanpak, zeg maar de werkwijze van de methode. Uh, welke aspecten binnen de methode ziet u als het meest effectief?

R: Nou ik denk dat je als uh professional wel vooral de vinger aan de pols houdt. Ik denk dat dat gewoon een beetje, met het gezin wat meelopen. Ik denk dat als je dat gewoon heel duidelijk houdt, je goed samen start zeg maar, en aan het eind nog een eindevaluatie. Ik denk dat het vooral heel belangrijk is dat het, nou weet je wat je vaak ziet dat het na vier, vijf keer een beetje wegzakt, dat de professional dan zegt: we gaan het even evalueren, dan blijven mensen een beetje bij de les.

I: Ja. Want omdat u net al noemde, dat de professional wat meer op de achtergrond is in deze methode, is het dus toch wel van belang dat ie aanwezig blijft.

R: Ja, ja. Vind ik wel, en ik denk ook dat als de problematieken blijven, dat je die wel met elkaar bespreekt, maar uh of niet met elkaar, maar wel in ieder geval met de professional.

I: Ja, ja.

R: Ik denk dat het ook belangrijk is, dat je dat ook heel duidelijk in het eerste gesprek aangeeft. Wij zijn er om naast je te staan en niet om uit beeld te raken. Kijk als het niet werkt moet je als professional gewoon snel kunnen ingrijpen.

I: Ja, en dan een uh andere manier van hulpverlening toepassen.

R: Ja.

I: Ja, want wat is volgens u typisch kenmerkend voor de rol van de professional in de methode?

R: Ja vooral coachen denk ik. Vooral het coachen van beide gezinnen. Maar ik denk ook vooral van het koploopgezin, dat het koploopgezin ook niet overbelast wordt, omdat die vindt dat die te veel moet doen richting het startgezin.

I: Ja.

R: Want ik bedoel, het koploopgezin moet niet gaan denken dat die de rol van de professional over gaat nemen. Nou ja goed.

I: Nee, het is wel een vorm van begeleiden en elkaar helpen maar je bent niet de hulpverlener over het startgezin.

R: nee, precies, en nouja ik denk dat onze hulpverleners ook wel heel goed in de gaten houden van het koploopgezin, kan die dat, kan die dat vol blijven houden?

I: ja.

R: Gaat die het niet teveel naar zich zelf toe trekken of aantrekken, nouja, wat ook kan gebeuren maar dat is wel denk....

I: Dus dan heeft de hulpverlener meer een faciliterende rol, die zorgt dat alles goed verloopt en houdt daarbij wel een oogje in het zeil.

R: Ja, ja.

I: Ok. Dan heb ik nog een aantal vragen over de onderbouwing van de methode. In die onderbouwing gaan we in op de uitgangspunten van de methode, begrippen als wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid vormen een beetje wel de basis van deze methode. Daarnaast is de methode Estafettegezin natuurlijk ook een reactie op de ontwikkeling in de maatschappij, de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving, zitten we volop in. Hoe komt volgens u wederkerigheid tot uiting binnen deze methode?

R: Uh, wederkerigheid binnen de gezinnen, bedoel je dat?

I: ja.

R: Uh, ja, wederkerigheid is natuurlijk een klein beetje lastig omdat je met een koploop en een startgezin te maken hebt. Ik denk als je wat verder in het traject bent dan kan het groeien. Dat is ook wel een beetje een rol van, wat voor rol gaan beide gezinnen zich aannemen? Blijft het echt koploop en startgezin, of komt als het startgezin meer ervaring krijgt, krijgt dat een gelijkwaardiger niveau en dan krijg je ook meer wederkerigheid.

I: Ok. Dus voor de wederkerigheid is het wel van belang dat gezinnen goed naar elkaar groeien, dat ze op gelijke hoogte zegmaar komen?

R: Ja, dat kan maar dan denk ik vooral gewoon aan de wederkerigheid van, hoe zeg je dat, mentaal aanpakt enzo. Maar goed aan de andere kant kan je natuurlijk ook een stukje wederkerigheid hebben doordat je gewoon iets voor iemand doet.

I: Ja.

R: je kan ook een keer zeggen, als startgezin, nou ik heb zoveel aan het koploopgezin en uh, ik bak keer een taart, nou noem maar op. Dat is natuurlijk ook een stukje wederkerigheid.

I: Ja. Dus iets terugdoen omdat je iets hebt ontvangen. Dan komt de balans van geven en ontvangen ook mooi in zicht.

R: Ja, ja.

I: Ok. Dat is de wederkerigheid en hoe ziet u de ervaringsdeskundigheid terug in deze methode?

R: Uh, dat is denk ik vooral het koploopgezin, die gaat vertellen, of nouja laten zien wat hebben wij meegemaakt, hoe hebben wij het gedaan. Als mensen wat langer met elkaar oplopen dan zal het startgezin ook ervaringen opdoen waarschijnlijk die het koploopgezin nog niet opgedaan heeft.

I: Ja, dus vooral vanuit het koploopgezin naar het startgezin worden dan ervaringen gewisseld.

R: Ja, in eerste instantie denk ik wel. Maar dat ligt ook een beetje aan de problematiek en hoe lang het soms al speelt, ik bedoel als een gezin, al is een gezin een startgezin, dan hoeft het natuurlijk niet zo te zijn dat ze pas net met de problematiek in aanraking komen.

I: Nee, dat kan al langer spelen.

R: Ja.

I: Ok. Sluit de methode Estafettegezin volgens u ook aan op de ontwikkelingen in de maatschappij?

R: Ja, dat denk ik wel. Omdat natuurlijk, ik denk toch wel door die ervaringsdeskundigheid, de mens minder hulpverlening nodig heeft.

I: Zodat de hulpverlening wat meer op de achtergrond raakt?

R: Ja, dat denk ik.

I: Ja. En hoe sluit dat dan aan op de maatschappij?

R: Nou, ze willen natuurlijk aan alle kanten bezuinigen. En mensen moeten meer voor elkaar klaar staan.

I: Ja, dus dan komt de participatie op deze manier ook weer meer op gang?

R: Ja.

I: Nou duidelijk. Uh, de vraag over die vier aspecten heb ik dan gesteld. Dan heb ik nog wat afsluitende vragen. Wat wilt u zeker nog noemen over de methode wat we nu nog niet besproken hebben?

R: Wat wil ik zeker nog noemen. Ooooh. Ik denk dat het meeste al gezegd is, uh, ik zou het wel belangrijk vinden om, uh, meer ook breder te kijken, ik bedoel dan alleen de christelijke reformatorische wereld. Dat die eigenlijk gewoon heel breed inzetbaar is, denk ik, maar dat dat heel gauw beperkt wordt tot psychiatrische ziektebeelden of diagnoses, dus dat is wel iets wat denk ik al is benoemd.

I: Ja, dat is inderdaad al wel een beetje aan bod gekomen.

R: Ja, maar dat vind ik wel heel duidelijk, dat vind ik hetgene wat ik merk bij collega's. Ik zal niet zeggen allemaal, uh, maar doordat je bij de gemeente geweest bent en bij algemene instellingen zegmaar, dan zie je ook gewoon dat het heel belangrijk is dat je gaat nadenken, van hee waar kunnen we hem nog meer voor gebruiken? Voor welke doelgroep, wat voor mensen?

I: Ja, dat het heel breed inzetbaar is.

R: Ja. Ja.

I: Ok. Zijn er nog meer dingen die u wilt noemen?

R: Nee, volgens mij zo niet. Ik vond dat je wel vrij breed was.

I: Nou dan heb ik nog een laatste vraag: uw mening over het interview. Wat vond u van het interview, heeft u nog aanvullingen of opmerkingen voor ons als groep?

R: Nou ik vind dat je hele duidelijke concrete vragen stelt.

I: Nou, dat is leuk om te horen.

R: nee, maar wel echt, uh, echt goed gekeken naar wat willen we weten en toch wel duidelijk concrete vragen en niet zo heel lang of iets. Gewoon compact interview en dat is lekker.

I: Ja, dat hebben we ook wel bewust gedaan natuurlijk voor de professionals om het aantrekkelijk te maken om gewoon even een kwartiertje mee te doen.

R: en dan is het ook leuk, want je kan vanuit je vak praten zegmaar.

I: Nou super! Uh, nou bedankt dat u mee wilde doen aan dit interview. Wij hebben er weer een interview bij, daar zijn we heel erg mee geholpen. Vanuit ons literatuuronderzoek maken we nog een schema om verschillende methodes te vergelijken. Deze zouden wij, als u daarin geïnteresseerd bent naar u op kunnen sturen, via de mail.

R: Ja, dat vind ik wel heel erg leuk.

I: Ok. Gaan we dat doen als hij klaar is. Uh, en ook doen we aan het eind van ons onderzoek nog een presentatie van het hele onderzoek. Uh, ook daarvoor, die zal om en nabij Zwolle denk ik plaats vinden, ook daarvoor kunnen wij u een uitnodiging sturen als u daarvoor belangstelling hebt.

R: Ja, dat mag wel. Ga ik even met Leontien overleggen wat zij daarmee gaat doen. Dat is wel leuk om dat binnen Agathos natuurlijk een beetje onder de aandacht te blijven brengen.

I: Ja, het is dan alsnog niet verplicht, maar dan doen we een uitnodiging over wanneer het is en hoelaat en waar.

R: Ja. Ja. Dat vind ik leuk.

I: Ok. Dan hoort u dat nog van ons en nogmaals super bedankt.

R: Jullie heel veel succes!

I: Ja, dankjewel.

R: Ik hoop dat je het allemaal goed af kan ronden, tot een goed einde kan brengen.

I: Ja, nou daar hopen we wel op.

R: Ok, prima. Succes hoor!

I: werk ze nog!

R: bedankt. Daag.

Respondent 2, vrouw

I: Goedemorgen met Anneke.

R: Hoi, goedemorgen.

I: Ik zou u nog bellen voor een interview.

R: Ja dat is gelukt.

I: Ja, contact, dat is fijn. Uh, het komt nu dus wel even uit om even een interview te doen?

R: Ja, hoor zeker. Ik zit in de auto dus als je, de verbinding verliest kan je terug bellen.

I: Prima. Nou ja, ik ben dus een van de studenten van de Hogeschool Viaa die onderzoek doet naar de methode Estafettegezin. En uh, in het kader van mijn afstuderen doe ik samen met drie andere studenten een onderzoek naar de methode. En uh, fijn dat we u ook mogen benaderen voor dit interview, dat helpt ons weer. Binnen ons onderzoek richten wij ons vooral op hoe methode zich onderscheidt van andere gezinsmethoden en daarnaast ook op de visie van de professionals op de Estafettegezinnen. En in dit interview wordt dus uw visie op de methode vooral bevraagd. Nog even belangrijk om te noemen denk ik, uw naam blijft anoniem tijdens het verwerken van de interviews.

R: Ok.

I: Nou, dat waren vooraf wat opmerkingen. Dan hebben we aan het begin wat inleidende vragen om wat gegevens van de respondenten te verzamelen zodat we een compleet beeld van de respondenten hebben.

R: Ja.

I: de eerste vraag daarvan is wat is uw leeftijd?

R: Uh, 34.

I: 34. Wat is uw opleidingsniveau?

R: Uh, post HBO.

I: En dan nog een speciale richting of, uh?

R: Ja, management.

I: Ok. Ja en uh uw functie binnen Agathos?

R: Ik ben productmanager van de ambulante hulpverleners.

I: Ok. We horen veel intensief ambulant hulpverlener, maar dat is wel leuk om een keer een andere functie te ...

R: Ja het is wel van, in die zin ben ik productmanager ambulant hulpverlener, maar het is zo'n mond vol dus ik heb het altijd over ambulante hulpverlening.

I: Hoe lang werkt u al binnen Agathos?

R: Uh, ruim 12 jaar.

I: En hebt u daarin al met de methode Estafettegezin gewerkt?

R: Zelf niet, nee.

I: Wat heeft u al wel gehoord of gezien over de methode Estafettegezin?

R: Uh ja, in die zin behoorlijk veel want als productleider volg je het onderzoek, dus qua theorie ken ik de methode heel goed. En daarnaast ben ik ook betrokken bij de inkoop van de WMO en jeugdwet uh, en dan begeleiding werven. Ook daar heb ik contacten met de gemeente en teammanagers over het product.

I: Ok. Ja. Want als u bijvoorbeeld iemand tegenkomt die nog nooit van de methode heeft gehoord, hoe zou u de methode dan omschrijven?

R: Ik zou hem omschrijven als leren van elkaar, uh, en ook als dat uh, gezinnen die hulpverlening afgerond hebben, de hulpvraag van de ander oplossen en daarmee de ander helpen en iets terug willen doen. Wat je daarin vaak ziet is, dat was in de tijd dat ik zelf hulpverlener was, dat iedereen graag wat terug wilde doen he. Je kreeg koffie of thee of een broodje.

I: Ja.

R: Dat mocht ik niet aannemen, dat was niet leuk. Maar mensen willen heel graag wat terug doen. Gewoon echt ervaringen delen. Uh, he dus op die manier echt leren van elkaar. In je sociaal netwerk en ook het normaliseren. Nja, dat je met elkaar problemen oplost, hoe doe je dat en elkaar daarbij helpen.

I: Ok. Duidelijk. Nou dat waren een beetje de inleidende vragen. Ik heb nu wat vragen over uw visie op de methode. En uh, dat heb ik aan de hand van vier aspecten van de methode. Dit zijn de aspecten: doel, doelgroep, aanpak, zeg maar hoe het werkt en de onderbouwing van de methode. Uh, nou dan begin ik met het doel. Wat is volgens u het doel van de methode Estafettegezin?

R: Nou het doel van de methode is het ondersteunen van gezinnen met een hulpvraag, uh en daarbij willen we graag gebruik maken van de krachten van de gezinnen zelf. Uh, en we zijn erg op het estafettestokje doorgeven, dus het estafettegezin heeft geleerd hoe ze met de hulpvraag om kunnen gaan, en dat geleerde willen we graag doorzetten naar het gezin dat nog hulp nodig heeft, en als dat gezin het geleerd heeft geeft die het stokje ook weer door. Zo wordt steeds het stokje doorgegeven, uh, en daarbij vind ik het lotgenoten contact ook heel belangrijk. Leren van elkaar, ervaringsdeskundigheid, uh, en dan ook wel, uh, wat ik net ook aangaf, van elkaar leren.

I: Ja.

R: Niet altijd per se ondersteuning maar wat zonder professionele ondersteuning kan, ook doen zonder professionele ondersteuning.

I: Ok. Duidelijk. Uh, wat heeft volgens u de methode dan nodig om dit doel te behalen?

R: Volgens mij heb ik al heel helder omschreven, uh, onze methodiek, wat kan met het gezin wat de hulpvraag heeft. Die zijn ook al heel duidelijk omschreven. En uh zegmaar wat verwacht wordt van professionals. Waar ik wel weer benieuwd naar ben is of dat over 2, 3 jaar, of de gezinnen dan ook nog contact hebben. Of het contact van 2 jaar geleden nog blijft, dat uh, dat ze daardoor zelf sterker zijn geworden in het zelf hulpvragen, daar ben ik heel benieuwd naar.

I: Ja, dus eigenlijk zegt u om, dat wederkerigheid en om dat samen contact gezin te hebben tussen de gezinnen is er dus echt wel gewoon goed contact nodig, dat dat niet verwatert.

R: Het is tweedelig eigenlijk he. Aan de ene kant van hee zijn de contacten er nog, met die gezinnen, de andere kant hebben die gezinnen zoveel vaardigheden extra aangeleerd zodat de hulp in hun eigen netwerk kunnen onderhouden. Met bijvoorbeeld een ander gezin. Uh, met bijvoorbeeld je hebt een hulpvraag en dan los je een deel van de hulpvraag op door het contact met het gezin. Op een gegeven moment sluit je af en uh, dan ben ik heel benieuw van hee hebben de gezinnen nog contact met elkaar, dat is één vraag en daarnaast ben ik benieuwd of het gezin ook met andere gezinnen contact gaat leggen. Uh, om vragen op te pakken.

I: Ja, blijven ze als vrienden nog steun aan elkaar hebben buiten de methode om, of gaan ze toch los van elkaar verder.

R: Ja, en daarbij het gezin wat zegmaar gelinkt is aan een Estafettegezin, heeft die ook vaardigheden ontwikkelt om aan andere mensen hulp te vragen. Het is niet alleen het Estafettegezin, maar ook bijvoorbeeld aan de buurvrouw, of aan, uh, iemand die bij school staat. Weet je, snap je?

I: Ja. Ok. Uh, dan heb ik een aantal vragen over de doelgroep van de methode. Hoe ziet volgens u de doelgroep van de methode Estafettegezin eruit?

R: Vooralsnog is het een methode voor gezinnen met een hulpvraag. Die hulpvraag kan wel betrekking hebben op het gezin, omdat je heel het gezin erbij betreft. Het kan natuurlijk dat je zegt van nou, de hulpvraag is dat één van de ouders psychiatrische klachten heeft, dat kan, maar dan moeten we vervolgens wel kijken van wat is de hulpvraag die op het gezin betrekking heeft.

I: Ja. En uh welke problematiek binnen een gezin zou er echt specifiek om de methode Estafettegezin vragen?

R: Uh, uh. Ik denk dat opvoedondersteuning echt iets is, maar ik denk ook wel, ja ik denk vooral de ondersteuning die daar onder valt. Dit is heel breed natuurlijk.

I: Alle vragen die rondom het opvoeden uh, naar boven komen, zouden hierin handvatten kunnen krijgen.

R: Ja, en dat kan zijn doordat het gezin problematiek heeft, uh, maar het zou ook kunnen dat de ouder bijvoorbeeld problematiek heeft waardoor opvoeden gewoon wat lastig is.

I: Ja.

R: Ik denk bijvoorbeeld aan vaders, moeders die depressief zijn, die zullen überhaupt de handen vol hebben om zelf uit bed te komen, en die moeten dan ook nog een paar kinderen aankleden en naar school krijgen, hoe doe je dat?

I: Ja.

R: Ik denk dat dat een goede hulpvraag is.

I: Ok, dan gaan we door naar de aanpak van de methode, hoe het werkt. Welke aspecten binnen de methode ziet u als het meest effectief?

R: Wat ik een hele sterke vind is dat de gezinnen zelf koers bepalen, want als je gezinnen zelf doelen laten bepalen, dan zijn ze ook gemotiveerd om die doelen te gaan halen. Dat vind ik wel een hele sterke. En ik vind het ook wel een hele sterke dat professionals op de achtergrond aanwezig zijn. En daardoor kan je wel makkelijker indien nodig schade voorkomen.

I: Ja, dus het is toch nog wel heel belangrijk dat de professional op de achtergrond aanwezig is.

R: Ja, ik vind dat wel een belangrijke.

I: Ja, want mijn volgende vraag over de werkwijze van deze methode is, wat is volgens u kenmerkend voor de rol van de professional die hierin werkt?

R: Ja, ja. Uh, op de achtergrond heel erg aanwezig zijn. Dus niet sturen maar ondersteunen van het gezin. In de ondersteuning stel je gezamenlijke doelen op. Hoe voeren jullie die uit? Waar loop je nu tegen aan? Voornamelijk uithoren hoe voeren jullie het uit. Ik kan me ook wel voorstellen dat ze daarin ook wel tegen dingen aanlopen. De een wil dit, de ander wil dat, de verwachtingen zijn anders. Die sturende, coördinerende rol voor de professional.

I: Ok.

R: En natuurlijk zicht houden op, hee wanneer is het doel behaald? Zo ja, waarom? Zo niet, wat maakt dat hij niet behaald word en zou je daar wat in kunnen doen?

I: Dan wordt het meer inderdaad coachen en sturen.

R: Ja. Ja.

I: Dan ga ik door naar het laatste deel van de visie op de methode, de onderbouwing. In de onderbouwing ga ik in op de uitgangspunten van de methode. Begrippen als ervaringsdeskundigheid, noemde u net al, en wederkerigheid, dat is wel een beetje de basis van de methode. En daarnaast is de methode Estafettegezin natuurlijk ook een reactie op de ontwikkelingen in de maatschappij. We gaan van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Hoe komt volgens u wederkerigheid tot uiting in deze methode?

R: Ja wat ik net benoemde, het gezin heeft hetzelfde niveau, he, want ze hebben allemaal een hulpvraag gehad of nu. Uh, en daar kunnen ze van elkaar van leren. Het is niet zo dat alleen het hulpvragende gezin wat van het estafettegezin vraagt, maar ook wat het estafettegezin nog kan leren van het andere gezin in dingen aanpakken en oplossen.

I: Ja, het gaat heen en weer, uh, het leren.

R: Ja, dat lijkt me wel mooi als dat, uh er uit voortkomt.

I: Ja. En hoe ziet u ervaringsdeskundigheid concreet terug in de methode?

R: Uh, ja juist doordat je een gezin, uh, wat al geleerd heeft, waar de hulpvraag al gedeeltelijk of volledig is opgelost, dat je die kennis en die ervaring van dat gezin inzet, om het andere gezin te helpen.

I: Ja. Ok. En sluit de methode Estafettegezin volgens u ook aan op de ontwikkelingen die ik net noemde, in de maatschappij?

R: Absoluut. Absoluut. Dan gaan we kijken, hoe kunnen de hulpvragen zo veel mogelijk opgelost worden door het netwerk? Uh, nou dan vind ik het ook wel belangrijk dat het netwerk blijft ondersteunen. Uh, en het geeft ook een hele mooie invulling omdat je ook professionals er naast laat staan.

I: Inderdaad, en we zijn natuurlijk volop aan het bezuinigen. Ziet u dat in de methode ook terug?

R: Uh, ja bezuinigingen, uh, ja is natuurlijk wel altijd aan de orde. Uh, je probeert hiermee wel de hulp van de professional te verminderen op een manier waarop we denken dat het verantwoord is.

I: Ok.

R: Dat vind ik wel een belangrijke hoor, je kunt natuurlijk bezuinigen. Soms is dat nodig maar het moet wel verantwoorde zorg blijven. Daarom vind ik die ondersteunende rol van de professional wel belangrijk, omdat de mensen dan weten dat hun vragen wel beantwoord zijn en hun doel behaald gaat worden.

I: Ja, ok. Dat waren een beetje mijn vragen over uw visie. Ik heb nog wat afsluitende vragen. Wat wilt u zeker nog noemen over de methode wat we nog niet besproken hebben?

R: Even denken hoor. Uh, nou volgens mij hebben het meeste wel besproken he, de ondersteuning van het netwerk, de rol van de professional, de mogelijkheid van op en af schalen, de wederkerigheid, het leren van elkaar, het estafettestokje doorgeven. Nee, ik ben nu wel benieuwd zegmaar of bij jullie nog dingen naar voren komen, uh, vanuit de visie van ambulante hulpverleners van hee, zijn er nog tips voor de organisatie, voor scholing of instructie voor de hulpverleners.

I: Ja, we hebben natuurlijk straks aan het eind een eindverslag van ons onderzoek, waarin ook een conclusie en een aanbeveling naar voren komt, dus wie weet komen daar inderdaad nog zulke resultaten uit.

R: Ja. Ja

I: Daar proberen wij wel naar toe te werken. Uh, ok. Wat vond u van het interview, heeft u nog aanvullingen of opmerkingen voor ons?

R: Uh, nee was heel helder. De opbouw was ook duidelijk, uh, nee was wel duidelijk. Je zou een volgende keer alvast de vragen toe kunnen sturen, zodat uh, we ons alvast kunnen voorbereiden.

I: Oke ja.

R: He, maar is gewoon een tip hoor want ik vond het, je hebt het prima uitgelegd hoe het werkt en waarom je bepaalde vragen stelt. Dus helemaal duidelijk.

I: Ok. Nou bedankt dat u aan het interview wilde meewerken. U heeft ons hier weer mee geholpen. Vanuit ons literatuuronderzoek maken wij een schema om verschillende gezinsmethodes te vergelijken met de methode Estafettegezin. Uh wanneer u hierin geïnteresseerd bent zouden we deze u kunnen toesturen. Ik weet niet of u daar belang bij hebt?

R: Ja, graag!

I: Ja, ok. Als die dan klaar is dan krijgt u die op de mail. En daarnaast zullen wij aan het eind van ons onderzoek onze resultaten nog presenteren in een presentatie en hier zouden wij u ook voor willen uitnodigen als u daar interesse in heeft.

R: Ja. Ja hoor.

I: Ja, dan zullen we u een uitnodiging sturen, ook op de mail.

R: Ja. Prima.

I: Nou, helemaal super! Die uitnodiging ontvangt u dan nog, en die tabel met de verschillen tussen de methoden. En dan nogmaals bedankt.

R: Ja, en jullie succes verder.

I: Dankjewel!

R: Oke.

I: Werk ze!

R: Dankjewel. Daag.

I: Daag.

Respondent 3, man

I: Goeiemorgen, met Anneke van der Weide.

R: Goedemorgen.

I: Ik ben één van die studenten van Hogeschool Viaa voor dat interview.

R: Ja, ik heb het begrepen.

I: Helemaal super. Nou in het kader van mijn afstuderen doe ik dus samen met drie andere studenten onderzoek naar de methode Estafettegezin. En heel fijn dat we u mogen benaderen voor dit interview.

R: Ja, graag gedaan

I: Binnen ons onderzoek richten wij ons op hoe deze methode zich onderscheidt van andere gezinsmethoden en daarnaast ook de visie van professionals op uh, Estafettegezin. En in dit interview wordt uw visie op de methode dus bevraagd. Dus dat is het tweede deel van ons onderzoek.

R: Ja, oke. Duidelijk.

I: Belangrijk nog even om te noemen, bij het verwerken van de resultaten blijft uw naam anoniem.

R: Ja.

I: Nou aan het begin van het interview heb ik wat uh, algemene vragen om wat gegevens van de respondent te verzamelen zodat wij een beetje een compleet beeld van de respondenten krijgen.

R: Is helemaal goed.

I: Nou, wat is uw leeftijd?

R: 42.

I: 42. En wat voor opleiding hebt u gedaan om op deze functie te komen?

R: SPH.

I: Ok. En wat is uw functie binnen Agathos?

R: Intensief Ambulant Hulpverlener.

I: En hoelang werkt u hier al?

R: 2 jaar.

I: Ok. Hebt u daarbinnen al gewerkt met de methode?

R: Ja, ik heb de pilot gedaan binnen ons team.

I: Ok. Want wat weet u al over de methode? Uh, als u het aan iemand moest uitleggen die er nog nooit van gehoord heeft, hoe zou u het dan omschrijven?

R: Uiteindelijk dat het een methode is waarin één gezin die ervaring heeft in het hulpverleningstraject uh, voor ons gaat lopen en een gezin meeneemt. Dat dus.

I: Ok. Dan heb ik nu een aantal vragen over uw visie op de methode, dat doe ik aan de hand van vier aspecten. We gaan langs het doel van de methode, de doelgroep, de aanpak en de onderbouwing van de methode. Dus dan begin ik bij het doel. Wat is volgens u het doel van de methode Estafettegezin?

R: Nou in mijn optiek is het doel, uh, het startgezin op gang helpen. En uh, proberen de hulpverlening te verminderen?

I: Ok. Dus dat is ook zeker een doel van de methode?

R: Ja, in mijn optiek wel.

I: En wat heeft de methode volgens u nodig om dit doel te kunnen behalen?

R: Uh, even kijken hoor. Uh, ja dat vind ik een lastige dan komen we bij de implementatie van het geheel. Wat je bij ons heel duidelijk ziet is dat uh, dat de methode dus is neergelegd, en eerst uitgelegd. Maar door dat de werkdruk hoog is wordt hij naast de collega's neergelegd omdat die zoiets hebben van wij hebben wel andere dingen te doen.

I: Ja.

R: Omdat het in eerste instantie meer tijd kost om ermee te werken.

I: Ok. Dus er is in eerste instantie meer tijd nodig om met deze methode aan de slag te gaan?

R: Ja. Dat mensen ook gewoon hun handelingsverlegenheid kunnen opheffen zeg maar, door er gewoon mee aan de slag te gaan. Ja.

I: Ok. En de doelgroep, hoe ziet de doelgroep van de methode Estafettegezin er volgens u uit?

R: Nou in mijn optiek is de doelgroep van de methode Estafettegezin, dat zijn gezinnen die, die niet al te zware problematiek hebben. Uh, niet al te complex en geen multiprobleem. Maar uh de wat kleinschaligere dingen. Ja, ik vergelijk het altijd maar een beetje zo met uh, een gezellig praatje met de buurvrouw wat net iets meer heeft, uh, waardoor een ander wordt meegenomen. Dus uh, ja. Dat het probleem kan worden aangepakt.

I: Ok. En welke problematiek binnen een gezin zou volgens u echt specifiek om de methode Estafettegezin vragen? U zegt net al uh, niet te zware problematiek, welke problematiek dan juist wel?

R: Ja, kijk, milde angstklachten bijvoorbeeld bij kinderen. Uh, een milde vorm van autisme. Uh, ADD, ADHD maar dan ook weer niet het hele heftige zeg maar.

I: Nee, het moeten dus echt problemen binnen het gezin zijn en dat ze elkaar kunnen helpen van hoe gaan we daar mee om?

R: Ja.

I: Ok. Welke aspecten binnen de methode ziet u als het meest effectief? Dus echt iets wat bij de methode Estafettegezin hoort en wat vind u daar zo effectief aan?

R: Ja, uh dat vind ik een lastige vraag. Wat ik het mooie van deze methode vind is dat uh, het niet te zwaar is. Anders is het natuurlijk al heel snel, hulpverlening is voor heel veel cliënten zwaar, het wordt heel snel negatief gelabeld. Dit is wat laagdrempeliger. En het contact tussen de mensen die hetzelfde meemaken, dat vind ik wel een kracht.

I: Dus de ervaringsdeskundigheid is dan wel iets wat mooi naar voren komt?

R: Ja. Zeker.

I: Ok. En de rol van de professional, hoe ziet die er volgens u uit in deze methode?

R: Puur coachend. Dus de lijnen van de methode aandragen en het dan overgeven aan hun. Als ze er dan vragen over hebben kunnen ze die stellen, maar het is puur coachend.

I: Ok. Dus die is er niet standaard intensief bij.

R: Nee, maar dat is direct ook een lastige, dat kunnen veel hulpverleners niet. Haha.

I: Nee, haha, handjes op de rug.

R: Ja. Haha.

I: Nou, dan heb ik nog wat vragen over de onderbouwing van de methode. Ik ga daarbij in op uitgangspunten van de methode, en net noemden we al ervaringsdeskundigheid en ook wederkerigheid is hierbij een belangrijk begrip. En daarnaast is de methode uh, ook een reactie op de ontwikkelingen in de maatschappij, de transformatie van verzorgingsmaatschappij naar participatiesamenleving. Uh, nou, uh, hoe komt volgens u wederkerigheid tot uiting binnen de methode?

R: Uh, ja, de wederkerigheid komt in mijn optiek tot uiting als uh, beide ouderparen van de gezinnen met elkaar in contact zijn. En wat ik bijvoorbeeld heb gezien, in het pilot wat ik ermee heb gedraaid, dat het startgezin dingen aandroeg aan het volggezin, uh nee sorry ik zit ze door elkaar heen te halen...

I: Het koploopgezin.

R: Ja, het koploopgezin ja, kreeg ook input vanuit het startgezin. Dus dat vond ik ook wel soort van verassend en ik zag daarin echt wederkerigheid.

I: Ja. Mooi. En hebt u nog andere dingen waarin u ervaringsdeskundigheid terugzag in de methode. Het is net al even genoemd, maar misschien uh..

R: Nou ervaringsdeskundigheid, staat uh, in de gezinnen die ik heb gehad heeft het koploopgezin het startgezin heel enthousiast gemaakt over het boek Geef-me-de-5.

I: Ok. Ja.

R: En dat boek ook gewoon deels heeft doorgenomen, op punten waarvan uh, het koploopgezin dacht van daar heb jij wat aan.

I: Oh, dat is wel mooi ja.

R: Ja dat is heel mooi. Dat is puur vanuit hun eigen kennis en wat hun hebben meegemaakt en die kennis dan overdragen.

I: Ja, dat is een mooi voorbeeld. En uh, sluit de methode volgens u ook aan op de ontwikkelingen die ik net noemde in de maatschappij? Dat we naar een participatie samenleving gaan en iedereen moet meedoen.

R: Ja, dat denk ik wel. Ja.

I: En op wat voor manier ziet u dat?

R: Uh, als ik kijk naar mijn koploopgezin, die werd in dit geval specifiek gevraagd voor de methode. Uh, je ziet het haar ook in de omgeving doen.

I: Oh.

R: Je ziet gewoon, heel laagdrempelig. Dat wat zij geleerd heeft wil ze op deze manier delen. Uiteindelijk is ze gewoon zeker van waar ze mag staan, daar kunnen mensen zich aan optrekken.

I: Ja, dus dan blijft het niet binnen de methode, dan gaat ze het ook in haar eigen netwerk voortzetten?

R: Ja.

I: Oh, dat is helemaal mooi. Dat is wat de regering wil stimuleren.

R: Ja. Dat is wat ze willen.

I: Ok. Uh nou dat waren de vragen over de vier aspecten die ik had. Dan heb ik nog wat afsluitende vragen, wat wilt u zeker nog noemen over de methode wat we nu nog niet besproken hebben?

R: Uh, dan wil ik toch terug komen op het stuk implementatie binnen de hulpverlening. Uh, ja, als ik kijk naar hoe het bij ons gaat is dat het gewoon, dat de werkdruk heel hoog is, en dat vind ik ook prima, dat is ook heel goed denk ik. Maar dat maakt dat een methode als deze, een methodiek als deze, uh, niet zo van de grond lijkt te komen.

I: Ja, die heeft meer ruimte nodig om er echt tussen te komen?

R: Ja, maar uiteindelijk zijn dat natuurlijk wel, is dat met alle methodieken wel zo. Oplossingsgericht of uh, geweldloos verzet, allemaal van die dingen, dat heeft tijd nodig en ook tijd nodig om te oefenen. Ja desnoods met z'n tweeën zo'n traject op pakken om op die manier te kijken van hoe werkt het, maar ik snap dat dat niet kan want de bezuinigingen zijn ook fors. Iedereen heeft zoiets van, laat maar even.

I: Nu even niet..

R: Ik ga liever op dat waar ik zeker in ben, dus dat is wel wat ik zie.

I: Ok. Nog meer dingen die nog achterblijven over de methode?

R: Uh, waar ik tegenaan gelopen ben is dat ik, de methodiek zich heel erg richt op het hele gezin, en in mijn geval gingen de kinderen niet mee, het was puur tussen ouders.

I: Ok. Terwijl het eigenlijk wel een methode is die het hele gezin hoort mee te nemen.

R: Ja. Dat klopt, dat klopt. Maar ik heb ook gezien, dat in dit geval het leeftijdsverschil te groot was, en uh, de oudste jongen van het koploopgezin, een puber, die had zoiets van dat gezeik dat hoeft van mij allemaal niet.

I: Ja, haha.

R: Dus die jongen is afgehaakt, die heeft niet meegedaan. Maar ik zie toch ook dat dit ook zijn kracht heeft, en uiteindelijk gebaseerd op Estafette.

I: Ja, dan komt er toch weer iets moois uit.

R: Maar dat vraagt dus wel, het is een variant op denk ik. En dat maakt dat het voor mij als coach wel weer lastig, want je bied specifiek een map aan, je geeft ze de papieren, de tools in handen en dan lopen hun iedere keer tegen van oh ja dit is voor een gezin, dus ze moesten gaan selecteren van wat pakken we er uit. Maar je hebt, het zou handig zijn als er een variant wordt geschreven die alleen is voor ouders. Dus dat we daar dan in kunnen kiezen zegmaar.

I: Ok. Neem ik mee in ons onderzoek. Wie weet komt er nog wat uit.

R: Ja. Ik heb begrepen dat er al wel eerder over is gesproken, ik heb ervaren dat dat wel handig zou zijn.

I: Ja. Ok. nou dan heb ik nog een laatste vraag, wat vond u van het interview? Hebt u nog aan uh, aanvullingen of opmerkingen voor ons als afstudeergroep?

R: Nee, ik vond het heel helder en goed opgezet. En wat ik met name goed vond is dat je het in punten verdeelde en dat weer onderverdeelde in punten dat ik wist wat er kwam. Dus ik vond het prettig.

I: Ok. Nou super, dank u wel.

R: Ja.

I: Vanuit ons literatuuronderzoek maken wij een schema om de verschillende gezinsmethoden te vergelijken met Estafettegezin. Wanneer u hierin geïnteresseerd bent kunnen we u deze nog toe mailen. Dus ik weet niet of u dit leuk vindt?

R: Ja, dat vind ik leuk.

I: Dan krijgt u die. En ook hebben we aan het eind van ons onderzoek nog een presentatie waarin we de resultaten gaan presenteren, hiervoor kunnen wij u ook uitnodigen. Deze zal rond Zwolle plaatsvinden, ik weet niet of u hier ook belangstelling voor hebt.

R: Uh, dan zit ik weer met het aspect tijd en afstand. Dat is uh, nou weet je ik vind het eigenlijk gewoon ook wel leuk dus als je, kun je me vrijblijvend uitnodigen?

I: Ja hoor. Ok. Dus dan stuur ik u nog het schema over de verschillende gezinsmethodieken en de uitnodiging voor onze presentatie. Nogmaals bedankt dat u mee wilde werken, heel erg fijn.

R: Graag gedaan, en succes ermee he!

I: Ja dankjewel.

R: Ok. Daag

I: Daag.

Respondent 4, vrouw

I: Goedemorgen met Esther de Hoog. Ik had u vanochtend gebeld voor het interview over de methode Estafettegezin. Ik zou u hiervoor nog terugbellen (R: Ja,). U zit in de auto hoor ik. (R: Ja precies). Oké mooi. Uh, nou fijn dat we u mogen benaderen voor een interview. Binnen ons onderzoek richten wij ons vooral op hoe de gezinsmethode zich onderscheidt van andere gezinsmethoden, en de visie van de professionals op de methode Estafettegezin. En in dit interview wordt uw visie op de methode bevraagd (R: Ja.) En bij het verwerken van dit interview blijven uw gegevens anoniem. (R: Oke). Mag ik u allereerst wat vragen stellen over wat gegevens die we nodig hebben om een compleet beeld te krijgen van onze respondenten?

R: Ja natuurlijk.

I: Zoals, uh, wat is uw leeftijd?

R: Mijn leeftijd? Ik ben 39.

I: Oké. Wat is uw opleidingsniveau?

R: Hbo

I: Wat is uw functie binnen Agathos?

R: Uh, intensief ambulante hulpverlener.

I: Oké, en hoe lang werkt u al bij Agathos?

R: Twaalf en een half jaar.

I: Zo dat is al een aardige periode.

R: Ja net vorige week mijn jubileum gehad.

I: Ja, o leuk, gefeliciteerd.

R: Ja 1 april. Dank je wel

I: Heeft u gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: Nee.

I: Bent u bekend met de methode?

R: Ja. Hij is wel gepresenteerd bij ons op de vergadering en ik heb me er een beetje op ingelezen. En ik probeer het een beetje aan de man te brengen bij cliënten, maar, uh zover is het nog niet gekomen.

I: Oké. Uh, hoe zou u de methode Estafettegezin omschrijven richting iemand die er nog nooit van gehoord heeft?

R: Ja ik probeer dat meestal een beetje uit te leggen als een methode waar, uh, ja gezinnen met vergelijkbare problematiek elkaar bij gaan staan waarbij ze van elkaar kunnen leren. En dat er dan twee soorten gezinnen zijn, een gezin met wat meer ervaring, wat meer vordering in de hulpverlening, en een gezin met wat minder vorderingen. En, uh, dat twee gezinnen dan een periode, uh, samen wat dingen gaan ondernemen, samen wat op gaan trekken, met de bedoeling dat ze van elkaar wat op gaan steken. Dat is ongeveer wat het zou zijn.

I: Ja, oké. Nou u heeft het mooi helder voor zich. Wat is volgens u het doel van de methode Estafettegezin?

R: Ja wat ik er van denk, dat is, uh, ja wat ik eigenlijk net al zeg, dat mensen van elkaar gaan leren, dus niet meer van een professional alleen maar dus ook van, uh, ja zeg maar niet opgeleide mensen, van elkaar ervaringen gaan leren. En daarmee, uh, de zelfredzaamheid binnen de samenleving te vergroten en de kosten van alle hulpverlening een beetje te drukken.

I: Ja, Ja duidelijk. En wat heeft de methode volgens u nodig om dit doel te kunnen behalen?

R: Uh, nou opzich een heel duidelijke opzet maar ook een structuur. Dat in het begin dat het ook echt iets is wat, zeg maar, uh, een soort bewaakt wordt. Dat het niet zomaar heel makkelijk zo kan zijn dat twee gezinnen aan elkaar gekoppeld worden en dat het zo maar een soort, ja, lotgenoten contact wordt, dat het niet alleen maar eindeloos gepraat wordt. Of dat het ook helemaal heel snel weer stopt, dat het een beetje verzakt. Dus een stukje dat vooraf goed duidelijk is en dat er echt een

stappenplan is waar je echt doorheen gaat zeg maar. En een stukje bewaking en dat iemand daar in mee kijkt. Maar wat vooral mag zijn, en wat er tot nog toe nog niet is, dat is gewoon de tijd hebben en de energie hebben om zoiets extra's aan te gaan halen.

I: Oké, en waar ligt dat dan aan dat dat er nu nog niet is?

R: Uh, de mensen die ik erover gesproken heb, dat, uh, zijn er een paar. Maar, uh, die hebben dat gewoon niet, die zijn heel druk met zichzelf. Mensen met problematiek hebben over het algemeen de handen vol om alles een beetje te overleven. En mensen zonder echt een omschreven probleem hebben dat tegenwoordig vaak ook. Het leven is gewoon heel bezet van heel veel mensen. En dan zitten mensen vaak niet te wachten op extra contacten. Hebben ze de eigen contacten wel en zien ze er meer in om daar in te investeren en dat op te bouwen en uit te breiden dan dat er echt iets bij komt. Omdat je ook wel, het is niet zo maar een keertje koffie drinken met iemand. Je moet gewoon een aantal keren elkaar ontmoeten en echt iets ondernemen met elkaar. Om dat echt te investeren, dat ziet men niet, ja, niet zitten.

I: Het is dus vrij intensief begrijp ik

R: Ja precies.

I: Hoe ziet de doelgroep van de methode er volgens u uit?

R: De doelgroep. Ja, uh, ik denk dat dat heel gevarieerd kan zijn. Maar ik denk vooral aan gezinnen eigenlijk. En dan dus, uh, ja. Als twee gezinnen op elkaar zou lijken zou je dat kunnen matchen denk ik. En ik denk ja, doelgroep. Gezinnen met, uh, bepaalde problematiek waarin, waar mensen ook kunnen komen zeg maar. Ik denk, dat, uh, wat niet tot de doelgroep zou behoren, mensen die echt heel destructief zijn, of die heel erg onder de medicijnen zitten, of, of ja zoiets. Als het te complex wordt zeg maar om, om, uh. Ze moeten elkaar wel kunnen steunen, ze moeten elkaar wel wat te bieden hebben. Als iemand alleen maar bezig is met zichzelf.. Ja, uh, dan kan je niet veel samen doen denk ik.

I: Nee. Wat zou volgens u dan de problematiek kunnen zijn waar de, uh, methode goed op ingezet zou kunnen worden?

R: Ja het beeld dat ik er een beetje bij heb, dan past het wel bij ouders met opgroeiende kinderen, met gedragsproblemen of met, ja uh, eigenlijk vooral gedragsproblemen want dat is natuurlijk erg breed. En op zich merk je wel in de hulpverlening dat ouders zelf heel veel in huis hebben om, om het in goede banen te leiden maar dan gewoon net even iets extra's nodig hebben. En dat kan vanuit de hulpverlener zijn, maar ik denk dat ouders ook elkaar op dat terrein heel veel zouden kunnen bieden, een stukje steun, een stukje erkenning een stukje herkenning. Iemand anders bezig zijn, ervan af kijken van oh zo kan het ook. Van een beetje een frisse kijk. Ik denk eigenlijk vooral aan een, uh, ouders met een opgroeiend gezin, met een probleem, ik denk dat, dat is het meest wat ik voor me heb. Maar ik weet niet of dat zo smal moet zijn.

I: Nou ja, dit is het antwoord dat we inderdaad wel regelmatig hebben terug gehoord van uw collega's ook. Ik denk wel dat u daar een aardig goed beeld van heeft. Uh, welke aspecten binnen de methode ziet u als het meest effectief?

R: Uh, nou het samen iets doen, ik vind dat de kracht, als je het afzet tegen lotgenotencontact? (I: Ja) Dat ook veel dingen vorm hebben met elkaar, uh, steun, elkaars verhalen aanhoren, erkenning, herkenning vinden bij elkaar. Maar samen iets ondernemen, en van elkaar zien hoe je met dingen om kan gaan, en dan denk ik dus weer vooral aan hoe ouders en gezinsleden met elkaar omgaan. Ja een beetje van elkaar afkijken. Een beetje van elkaar doende leren.

I: En wat is volgens u kenmerkend voor de rol van de professional hierin?

R: Ja ik denk dat dat een, uh, bewakende rol moet zijn. En dat je, uh, veel meer dan bij een eigen hulpverleningstraject, veel meer aan de zijlijn staat. Dat je wel helpt, de mensen het traject in te laten gaan, maar dat je er inhoudelijk veel minder op in gaat.

I: Ja. Oké. Uh, bij deze methode zijn begrippen als wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid ook wel belangrijk, het is eigenlijk een beetje de basis van de methode. Daarnaast is de methode ook een reactie op de ontwikkelingen in de maatschappij, zoals de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving (R: Ja precies ja, dat kan ik me voorstellen) Hoe komt volgens u wederkerigheid tot uiting in de methode?

R: Uh, wederkerigheid, uh, ja ik denk vooral omdat je allebei, uh, eigenlijk hetzelfde bent. Als je een hulpverlener over de vloer krijgt heb je een cliënt en een hulpverlener, dus eigenlijk iemand met een probleem en iemand met een oplossing. Als je je zegje wilt overbrengen Bij deze methode denk ik dat de wederkerigheid er is om dat je allebei, uh, allebei een beetje hebt. Je hebt allebei een probleem maar je hebt ook allebei elkaar iets te bieden in de oplossing. Je herkent elkaar denk ik in de problematiek, maar als het goed is heb je ook allebei iets te bieden in de oplossende sfeer.

I: Ja...en uh, hoe ziet ervaringsdeskundigheid terug?

R: Ja, Bijna net zo. Dat, uh, als hulpverlener kun je natuurlijk allerlei verstand hebben van materie, en ervaring hebben met problemen van een ander, maar dat heb je zelf niet ervaren. En bij...tenminste, de meeste dingen niet. Bij Estafettegezinnen worden de gezinnen denk ik gematcht juist op basis van dezelfde ervaringen (I: Ja. Ja.) Dus, ja. Ervaringsdeskundigheid lijkt mij een hele mooie maar ook een hele belangrijke.

I: Zit daar dan ook nog verschil in voor het koploopgezin en het startgezin?

R: Ja wat mij betreft denk ik meer in de fase waarin mensen zitten, dat ze gewoon net iets, uh, dat het koploopgezin, verwacht ik, iets steviger is. Iets meer gevorderd in de hulpverlening, toch iets meer richting, uh, meer het gevoel hebben dat ze het een beetje kunnen handelen. En dat het, uh, andere gezin dat iets minder mag hebben. Maar ik denk zelf niet dat dat verschil heel erg groot zal zijn.

I: Oké. Uh, sluit de methode Estafettegezin volgens u aan op de ontwikkelingen in de huidige maatschappij?

R: Ja enerzijds wel. Het past in ieder geval qua idee theoretisch prachtig natuurlijk. Dat je zegt, de mensen moeten meer naar elkaar gaan toezien en het moet ook minder gaan kosten, de professionals moeten gewoon minder ingeschakeld worden. Aan de andere kant vind ik het ook, uh, heel idealistisch en wordt er in de maatschappij op dit moment teveel gevraagd van de mensen. Weet ik niet hoe haalbaar dat is.

I: en waar zit dat 'em vooral in volgens u?

R: Ja wat ik straks in het begin ook al even zei, dat mensen gewoon heel druk zijn met gewoon, met wat er allemaal al is. En dan toch, dit is geen vrijblijvend contact. Met vrienden ga je misschien ook het bos in, maar als je met zo'n ander gezin het bos in gaat heeft dat ook een doel. Je hebt voorbereiding. Je bent veel intensiever bezig. En je hebt er natuurlijk ook meer aan, maar of je dat op kan brengen.. Ja. Dat vraag ik me dus een beetje af.

I: Ja. Uh, dit was eigenlijk alweer de laatste vraag van het interview. Wilt u zelf nog iets benoemen over de methode dat we nog niet besproken hebben?

R: Uh..nou nee. Ik denk dat er aardig aan bod geweest is wat ik een beetje voor ideeën er bij heb. En wat ik dan vooral jammer vind...Ik vind 'em dus heel..het plan vind ik prachtig, maar ik snap ook héél goed dat mensen er gewoon niet aan beginnen als ik het voorstel. Dat ze het echt niet zien zitten. Dat vind ik wel een beetje het jammere ervan. Dat het, uh, in die zin een beetje theoretisch blijft.

I: Ja, maar ziet u daar nog andere mogelijkheden voor dan?

R: Uh, nee. Nou nee. Ik vind, uh...nee eigenlijk niet. Dan zou je gewoon, uh, breder moeten gaan. Maar ja, ik weet ook niet precies hoe hoor, hoe je dat aan moet boren weet ik niet. Maar gewoon cliënten, zoals nu gaat het natuurlijk gewoon zo dat wij cliënten, en cliënten die je af gaat sluiten bijvoorbeeld die vraag je van hey zou jij, uh, het wat vinden. Probeer je ze een beetje warm voor te krijgen. Dat zijn natuurlijk ook cliënten, mensen die heel druk zijn en die het niet gaan redden. Als je

gewoon een gezin zou hebben.. Er zijn natuurlijk ook ouders met een kind die een diagnose hebben die niet in de hulpverlening zitten, die het wel redden. Dus als zo'n gezin gekoppeld zou worden aan een ander gezin, of als zulke gezinnen aan elkaar gekoppeld zouden worden, zou dat denk ik heel mooi zijn, alleen weet ik dan niet wat wij daar dan weer mee zouden kunnen doen, want dat valt een beetje buiten ons gezinsveld, buiten ons werkterrein in dit geval.

I: Ja, zou dat op te lossen zijn dan door een samenwerking ook met andere organisaties?

R: Nou daar misschien wel iets meer ja. Dat je meer met wijkteams of dat soort, uh, ja. Daar zou wel winst te behalen zijn denk ik, om daar mee samen te werken.

I: Oké. Ja. Uh, nou eigenlijk was dat 'm eigenlijk wel. Wat vond u van de interviewvragen?

R: Nou mooi moment ook, ik rijd net de dam op bij mij thuis. Dat kan niet beter (lacht). De interviewvragen vond ik heel goed, wel leuk. Ik, uh, kon ze beantwoorden, dus dat is heel mooi (lacht) Ja het zijn wel gewoon relevante vragen denk ik.

I: Nou, fijn om te horen. Heeft u nog aanvullingen of opmerkingen voor ons?

R: Nee dat zou ik zo niet weten.

I: Nou, heel erg bedankt dan dat u mee wilde werken aan dit interview. Bent u misschien nog geïnteresseerd in de resultaten van dit interview?

R: Vind ik best leuk, ja.

I: Ja? Deze kunnen we natuurlijk naar u opsturen, maar we gaan ze ook presenteren. Daarvoor willen we u ook van harte uitnodigen. Heeft u daarvoor belangstelling?

R: Ik weet niet waar het gaat gebeuren en wanneer het gaat gebeuren?

I: In Zwolle, en het zal waarschijnlijk ergens in mei, of begin juni zijn.

R: Ja dat is voor mij wel een beetje ver weg.

I: Dat kan ik me helemaal voorstellen, jullie zitten natuurlijk over het hele land verspreidt (lacht)

R: Ja precies (lacht). Dus dan, uh, zou ik ze liever even over de mail zien of zo.

I: Helemaal goed, dan zorgen wij daarvoor. Heel erg bedankt.

R: Graag gedaan

I: En een fijne avond verder.

R: Jij succes verder met je onderzoek.

I: Dank u wel. Dag.

R: Doei.

Respondent 5, vrouw

I: Goedemorgen met Wianne

R: Ik hoor je bijna niet. Ik hoor eigenlijk.. Hoor je mij wel?

I: Ja, ik hoor je nu wel.

R: Oh ja. Nu hoor ik je in de verte. Ik ben net in de metro gestapt, maar zou dat uitmaken, of is het nu goed uh.. ?

I: Nee ik kan jou goed verstaan, als je mij ook kan verstaan.

R: Ja, ik jou niet ook. Ja.

I: Ja? Super. Nou ik ben dus één van de studenten die onderzoek doet naar de methode Estafettegezin.

R: Ja.

I: Nou wij onderzoeken dan het onderscheid van de methode. Dus we vergelijken het met andere gezinsmethoden. En we zoeken dan naar de visie van de professionals, en daarvoor vragen we voor een interview. Wat voor u nog belangrijk is om te weten: uw gegevens zijn anoniem, dus uw naam komt nergens te staan.

R: Ja.

I: Eerst willen we wat basisgegevens verzamelen, zodat we een compleet beeld krijgen van onze respondenten. Dat zijn gewoon wat basisvragen en dan gaan we over naar uw visie.

R: Ja, prima.

I: Uh wat is uw leeftijd?

R: 39.

I: En uw opleidingsniveau?

R: HBO.

I: HBO. En wat heeft u voor opleiding gedaan.

R: Uh, MWD onder andere.

I: En wat is uw functie nu binnen Agathos?

R: IAH.

I: En wat is dat?

R: Intensief Ambulant Hulpverlener.

I: Oh ja. Ja dat horen we vaker.

R: Ja.

I: En hoe lang werkt u al bij Agathos?

R: Ik geloof 19 jaar ongeveer.

I: En heeft u al gewerkt, in die periode, met de methode Estafettegezin?

R: Nou, ik heb het aangeboden aan een cliënt.

I: Ja.

R: En uh, toen heb ik informatie opgestuurd, toen heeft ze al die dingen doorgekeken. Die zei: Wat een boel dingen. Toen heb ik wel uitgelegd, van uh, dit zijn opties, voor als je ideeën wilt. Maar het gaat om het contact dat je zeg maar steunend voor elkaar bent en dat kun je zelf invullen zoals je wilt.

I: Ja.

R: Maar zij vond het uh, ze vond het een extra belasting. Ze was al heel druk, en dit zou dan een extra contact zijn, en voor haar zag ze niet zo heel gauw dat er meer energie uitkwam dan dat er in ging.

I: Oh ja, precies, ja. Dus u bent er wel een keer mee in aanraking gekomen, maar toen is het niet echt van de grond gekomen?

R: Ja.

I: En wat heeft u verder al gehoord of gezien van de methode Estafettegezin?

R: Uh, nou ja, op een vergadering is wat door collega's gesproken, maar niet zo dat collega's persoonlijk er mee werkten.

I: Nee, nee.

R: Ik heb nu in een rapportage gelezen bij een andere cliënt van mij, dat de informatie aangeboden is, en mogelijk is het iets. Maar ik heb nog geen mensen die ik ken die er mee werken.

I: Nee, puur informatie dus, maar geen ervaringen.

R: Nee.

I: Ok. Nou dan ben ik wel benieuwd hoe u de methode Estafettegezin zou omschrijven richting iemand die er nog nooit van gehoord heeft.

R: Oh ja. Uh. Ik zou het omschrijven als de mogelijkheid om met een gezin in contact te komen, wat eventueel steunend zou kunnen zijn. Die soortgelijke ervaringen heeft, of uh soortgelijke leeftijden in het gezin, of hoe dan ook. En uh in het gezin waar ik kwam was het bedoeld als steunend, dus dat ze niet direct koploopgezin zouden zijn.

I: Oh ja.

R: Maar meer voor haar bedoeld om juist iemand die al verder in de ervaringen is ofzo, om daar eens wat steun van te ontvangen.

I: Ja. Ja. Nou dan ga ik nu, dit waren een beetje de introductievragen, dan gaan we nu verder op uw visie op de methode. Dit doen we dan aan de hand van het doel van de methode, de doelgroep, de aanpak en de onderbouwing. Daar stel ik gewoon wat vragen over, dus daar komt u vanzelf achter. Uh, wat is volgens u het doel van de methode Estafettegezin?

R: Uh, ja het doel. Ja een beetje cru gezegd, dat er een stukje werk uit de hulpverlening gaat en bij mensen zelf uh de steun in hun omgeving komt te liggen. Maar ik denk wel dat het ook wel meerwaarde heeft als mensen inderdaad gewoon eens op een ontspannen manier met mensen in een soortgelijke situatie spreken, dus dat het ook wel een meerwaarde heeft ten opzichte van de hulpverlening.

I: Ja.

R: Uh, dat ze gewoon uh, ja gewoon een vrije keuze maken in uh wat ga ik proberen of niet. Ja ik denk dus dat het meerwaarde kan hebben.

I: Ja. Mooi. En wat heeft de methode volgens u nodig om dan dat doel te kunnen behalen?

R: Uh ja, dat weet ik niet zo goed. Want elk begin is natuurlijk lastig.

I: Ja.

R: Het zou toch mooi zijn als je al een aantal gezinnen Dus dat we zouden kunnen zeggen: er zijn 5 gezinnen bij ons, die koploopgezin zouden willen zijn. En uh dat is ongeveer dit gezin.

I: Ja, dat er meer een basis al is, waar je op kan terugvallen voor een startgezin.

R: Ja, maar ik snap dat alle begin natuurlijk moeilijk is, dat heb je niet opeens in voorraad.

I: Nee, nee. Dus iets in de voorbereiding, dat dat al meer op gang komt misschien.

R: Ja. En misschien, zat ik te denken, uh heb ik het misschien iets te, ja hoe moet ik het zeggen, ik zat ook te denken van misschien had ik het veel uh meer aan haar moeten uitvragen, wat ze ervan verwacht uh wat haar behoefte is. Had ik meer tijd in de voorbereidingsgesprek moeten steken ofzo. Ik heb haar nu wel zelf aan het informatie lezen gezet, maar ook dat ze in eerste instantie wel meteen al de mening had van uh dat gaat denk ik wel een extra belasting zijn. Dus ik dacht nou laat ik eerst die informatie sturen. Zo is het ook gegaan.

I: Ja.

R: Maar ik denk dat het voorbereidingsgesprek ook wel heel belangrijk is.

I: Ja. Dus dat vraagt dan ook wel wat van de professional, in het begin.

R: Ja, dat denk ik ook wel.

I: Ja. Ok. En hoe ziet dan volgens u de doelgroep van de methode Estafettegezin eruit?

R: De doelgroep. Uh. Ja ik heb geen vaste doelgroep voor ogen, ik denk uh dat het van alles kan zijn. Ja, alle gezinnen die wij als cliënt hebben.

I: Ja, ja. En moeten de gezinnen er volgens u nog op een bepaalde manier uitzien, of aan bepaalde voorwaarden voldoen?

R: Uh ja, ik heb daar geen beeld bij. Volgens mij zou het met gelijkwaardige gezinnen altijd wel kunnen.

I: Ja, en waarin moeten ze dan gelijkwaardig zijn?

R: Uh, nou niet in de ervaring, maar in de soort ervaring.

I: Ja, de problematiek dus?

R: Ja ik denk het wel. Of in de gezinssamenstelling, maar dan hangt het natuurlijk samen met de dezelfde problemen vaak.

I: Ja precies. Duidelijk. Ja de volgende vraag welke problematiek binnen het gezin zou volgens u specifiek om de methode Estafettegezin vragen. Heeft u daar een beeld bij?

R: Nou, ik heb daar niet heel goed over nagedacht. Maar ik denk inderdaad dat kinderen met PDD-NOS, of ADHD of Autisme of hoe dan ook dat dat uh, of bijvoorbeeld pubers en ervaren problematieken. Ik denk dat dat hele duidelijke dingen zijn.

I: Ja.

R: En uh, of financiële problematiek dat denk ik ook wel. Daar kun je natuurlijk elkaar en steunend zijn en tips geven, hart onder de riem steken, weet ik het ja.

I: Ja, ja. Dus het is heel breed

R: Ja, het kan heel veel problematiek zijn ja. Of bijvoorbeeld Onder Toezicht Stelling, wat op zich een ding is. Dat kan natuurlijk ook weer negativiteit uitgewisseld worden. Maar dat zou bij die andere dingen minder gauw zijn.

I: Ja. Ok. Duidelijk. Dan ga ik nu naar de aanpak. Dus hoe de methode zeg maar werkt.

R: Ja.

I: Uh welk aspect binnen de methode ziet u als het meest effectief? Dus wat werkt volgens u echt?

R: Uh ... Ja. Ik denk, ja ik weet niet wat werkt, maar ik vermoed dat het steunende, dat dat zal werken. De herkenning.

I: Ja. De herkenning. Ja.

R: Ja de herkenning zal steunend zijn, zo bedoel ik het ja.

I: Ja, nou dat is heel mooi.

R: Ja, je ziet dat een ander uit dezelfde situatie beter is uitgekomen, dus dat geeft zeg maar hoop. Dat de ander in dezelfde sores heeft gezeten en dat die al weer iets verder is.

I: Ja, ja. Dat geeft dan een soort toekomstbeeld.

R: Ja dat vermoed ik.

I: Ja. En wat ik volgens u dan kenmerkend voor de rol van de professional die met de methode werkt?

R: Ik denk dat die, als ze het gaan doen, en de professional is nog aanwezig, dat die moet bewaken of de ander er nog energie aan opdoet. Als het energie kost of die dat dan kan geven. Want het kan best zijn dat het koploopgezin energie genoeg heeft om daar wat van weg te geven, dus dat er wel regelmatig geïnformeerd moet worden hoe het loopt. Dat denk ik wel.

I: Ja, dus dan houdt de professional wel echt contact met de beide gezinnen?

R: Uh, misschien ook wel. Ja misschien is dat nog wel het mooiste, als hij, één keer per zo veel tijd zou voldoende zijn natuurlijk, hoeft niet heel vaak denk ik. Maar dat het vooral belangrijk is dat het gezin tussentijds in de gaten gehouden wordt en wat ie heeft.

I: Ja, dus daarvan ligt het initiatief wel bij de professional of moeten de gezinnen bij de professional komen als zij tegen problemen aanlopen?

R: Nou, nee ik zou het initiatief bij de professional laten.

I: Ja. Ok.

R: Daar zou ik het in eerste instantie neerleggen. Omdat het wel goed is om dat in de gaten te houden. Want meestal is het dan al te ver. Iemand ervaart het vaak niet als zwaar, maar gaat het kapot of stuk lopen als het al te zwaar is geworden.

I: Ja precies. Ok. Nou dan gaan we naar de laatste categorie. Dat gaat over de onderbouwing. Uh dan gaan we in op de uitgangspunten, dus waar is het op gebaseerd, de methode.

R: Ja.

I: Nou wij zijn er in ons onderzoek achter gekomen dat het vooral gaat om wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid. En dat het daarnaast, dat de methode is ontwikkeld als reactie op de

veranderingen in de samenleving van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Dus daar gaat deze categorie een beetje over.

R: Ja.

I: Uh. Hoe komt volgens u wederkerigheid terug in de methode?

R: Nou ik denk dat het automatisch is. Stel als je koploopgezin bent, dan heb je het op een bepaalde manier gedaan, dat je door het contact met de ander ook wel weer dingen terugkrijgt. Of eventueel gewoon de ervaring dat je de ander tot steun kan zijn. Dat die heel goed doet aan een gezin wat zelf altijd alleen hulpverlening heeft ontvangen. En die kan nu als het ware iets voor een ander terugdoen.

I: Ja.

R: Dus ik denk dat het er in theorie wel uit zou komen. Of in theorie denk ik dat het er in de praktijk zou uitkomen.

I: Ja precies. Mooi. En hoe ziet u dan ervaringsdeskundigheid daarin terug?

R: Uh ja, dat vind ik dan de pré boven de hulpverlening dat mensen gewoon dag aan dag zo'n kind, of zo'n situatie ervaren. En dat zij daar dus mee weten te leven en dat de ander daar weer wat aan kan opdoen.

I: Ja, doordat ze gelijke problemen hebben kunnen ze dat delen.

R: Ja.

I: Ja, en wat ik net zei over de ontwikkelingen in de maatschappij, sluit de methode Estafettegezin daarop, volgens u, aan?

R: Ja, ja. Dit is natuurlijk een stuk, als het loopt, met gewoon gezinnen onderling. Dat gaat een stuk bij de hulpverlening weg. Ja dat denk ik wel als het ideaal loopt. Ik denk dat je het wel een beetje in de gaten houdt als hulpverlener, maar natuurlijk lang niet de uren die je er anders had ingestoken.

I: Nee. Dus in de kosten gaat het dan ook uh die verminderen dan ook?

R: Ja, op de duur moet het wel ja.

I: Ja, mooi. Nou dat waren eigenlijk mijn vragen over uw visie.

R: Oh ja.

I: Uh, wat wilt u nog noemen over de methode wat we nog niet besproken hebben. Is er nog iets wat u uh graag wilt vertellen erover?

R: Nee. Heel goed dat die geëvalueerd wordt. Dat vind ik wel. Er gaan natuurlijk een hoop verwachtingen en geld heen en dan is het wel leuk om te weten wat werkt en wat niet werkt.

I: Ja, ja. Nou hartstikke mooi. Uh. Nou wat vond u van het interview. Heeft u nog aanvullingen of opmerkingen voor ons.

R: Nee prima. Goede vragen. Ik denk dat het compleet ligt.

I: Nou super, helemaal goed. Dan wil ik u heel erg bedanken dat u wilde meewerken, heeft u ons heel erg mee geholpen. Uh en ik vertelde aan het begin al dat wij ook een literatuuronderzoek doen naar verschillende gezinsmethoden en wij vergelijken dat dan in de literatuur met elkaar en daaruit komt een soort tabel waarin een overzicht komt van de methode Estafettegezin en andere gezinsmethodes. Ik zou die naar u kunnen mailen als u daar interesse in heeft.

R: Ja, leuk!

I: Nou dan doe ik dat. Dan ziet u die nog een keer verschijnen. En uh aan het eind geven wij ook nog een presentatie van de resultaten, daarvoor zou ik u ook nog kunnen uitnodigen.

R: Ja, een uitnodiging is natuurlijk altijd goed, als het in de buurt is dan zou ik het overwegen.

I: Ja, onze Hogeschool is in Zwolle, dus ik weet niet of dat bij u uh...?

R: Oh nee. In Zwolle zou ik niet zou gauw komen.

I: Ok. Nee dat is helemaal goed. Nee dan stuur ik u nog een mail met de tabel met de vergelijking en dat was het dan.

R: Ja bedankt.

I: Ja u ook heel erg bedankt!

R: Ok. Daag.

I: Daag.

Respondent 6, vrouw

I: Hallo, met Jesse Wolf van Viaa Hogeschool in Zwolle.

R: Goedemorgen.

I: Goedemorgen. Als het goed is heeft u zich opgegeven voor een interview over uh, de Estafettegezinmethode.

R: Ja, dat klopt ja.

I: En heeft u daar nu tijd voor?

R: Uh, ja, ik heb daar nu wel gelegenheid voor ja.

I: Mooi. Uh, nou zoals weet doen wij onderzoek naar de methode Estafettegezin, in het kader van ons afstuderen.

R: Ja

I: Uh, en met dit onderzoek richten wij ons vooral op hoe de methode zich onderscheid van andere methoden en op de visie van professionals op de methode.

R: ja.

I: En in dit interview wordt u dan bevraagd op uw visie op de methode.

R: Ja, en ik had ook nog een ander vraagje, ik heb onlangs ook nog een interview gehad met studenten van de Hogeschool, uh maar dat betrof dan een ander onderzoek misschien.

I: Ja, dat denk ik. Er zijn twee groepen die onderzoek doen naar de methode.

R: Ja. Ok, ok.

I: Ja? Ok. Nou u blijft in dit onderzoek natuurlijk anoniem.

R: Ja.

I: Eerst zal ik een aantal algemene vragen stellen zodat wij een compleet beeld krijgen van onze respondenten.

R: Ja, prima.

I: Uh, wat is uw leeftijd?

R: 34

I: Ok. En uw opleidingsniveau?

R: WO Pedagogiek, ja.

I: Pedagogiek zei u?

R: Ja.

I: En wat is uw functie binnen Agathos?

R: Ik werk als coach of als ja gedragswetenschapper, dus dat betekend dat ik inhoudelijk met begeleidingen meekijk en uh, ook adviezen meegeef aan bepaalde begeleidingen en ook een stukje betrokken ben op beleid, op het gebied van ja, hoe we onze producten zo goed mogelijk verder kunnen ontwikkelen.

I: Ok. Nou dat zijn we nog niet eerder tegengekomen dus. En hoe lang werkt u al bij Agathos?

R: Uh, ruim 5 jaar, vijf en half.

I: En heeft u zelf ook al gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: Nou ik heb meegedacht in de ontwikkeling van de methode, ben zelf alleen indirect betrokken geweest. Heb wel gehoord van medewerkers die met de methode bezig waren maar omdat ik niet zelf met cliënten werk, heb ik niet zelf met de methode gewerkt.

I: Ok. En wat heeft u er al over gehoord bij uw collega's ?

R: Uh, ja ik ben toen een keer bij een focusgroep geweest die de methode hebben ingezet en uh, die hadden daarin positieve ervaringen en ook een aantal aandachtspunten die we hebben meegenomen in de verdere ontwikkeling van de methodiek. Bijvoorbeeld de aanbeveling om te gaan werken met een werkboek en op sommige punten wat meer structuur aan te brengen. Om echt te zoeken dat mensen bij elkaar in de buurt wonen. Is even wat ik me zo kan bedenken, is al weer even geleden. Ja.

I: Ok. uh dan gaan we nu een aantal vragen stellen over uw visie op de methode. En als u naar iemand de methode zou omschrijven die er nog nooit van gehoord heeft, hoe zou u dat dan doen?

R: Uh dan zou ik, ja, dat als volgt doen: dat estafettegezinnen erop gericht is om uh, gezinnen van elkaar te laten leren. Dat het er ook op gericht is kwetsbare gezinnen sterker te maken en de positie waarin ze verkeren en dat de kracht van de methode ook ligt in het overdragen van ervaringen met gezinnen die hetzelfde hebben meegemaakt, soortgelijke situatie heeft gezeten,

I: Ok.

R: Ja, dat zijn de dingen die ik zou benoemen, en dat het onder begeleiding van een professional is, dus dat uh, ze het wel echt met elkaar doen, en dat de begeleiding op de achtergrond aanwezig is.

I: Ok. En uh, wat is volgens u het doel van de methode?

R: Ja. Doel van de methode is uh, dat niet gezien wordt dat alleen de hulpverlening kan helpen, maar juist dat gezinnen ook van elkaar kunnen leren, dat gezinnen gaan ervaren dat ze meer in hun mars hebben dan ze zelf dachten. Wat ik zo mooi vind aan de methode is dat gezinnen die zelf kwetsbaar zijn gaan leren om ervaringen die bijvoorbeeld de hulpverlening heeft opgedaan, door te geven aan een ander gezin zodat die zichzelf gaat zien als slachtoffer of iemand die zelf niets kans, maar dat die zichzelf gaat zien als iemand die ook zelf hulp kan geven aan anderen.

I: Ok.

R: Denk dat dat ook een belangrijke verschuiving is in hun eigen denken. Jezelf niet langer zien als iemand die afhankelijk is maar juist ook iemand die echt wel dingen heeft geleerd en die ook kan overdragen.

I: Ja precies, ok. En wat heeft de methode nodig volgens u om dit doel te kunnen bereiken?

R: Ja wat in ieder geval nodig was, was een duidelijke omschrijving, zodat gezinnen duidelijk wisten van hoe kunnen we het aanpakken en de professional ook en dat is er inmiddels. Maar wat in onze organisatie lastig is, is om de juiste matches te vinden, dat het gaat om dat gezinnen met elkaar gematcht worden die ook soortgelijke problematiek hebben en uh, die ook bij elkaar in de buurt wonen. In de praktijk is dat binnen onze organisatie best wel lastig voor elkaar te krijgen omdat we landelijk werken en dus niet heel veel cliënten hebben in een specifieke plaats, dus dan is het lastig om een goed passende match te vinden. Dus wat nodig is om de methode te laten slagen, is uh, onder andere samenwerking met andere samenwerking met andere partijen.

I: Ok. Uh, zoals?

R: Uh ja, bijvoorbeeld het Leger des Heils zou een partij kunnen zijn, uh misschien de SGJ, uh, de WMO ook, of nou ja het sociaal team. Die werken ook heel plaatselijk dus die kennen ook veel gezinnen in een bepaalde plaats. Als dan een WMO consulent bij een gezin komt en weet wat een estafettegezin is kan die dat onder de aandacht brengen en kan Agathos kijken voor een geschikte match.

I: Ok. En gebeurt dat ook al, dat u samenwerkt met andere organisaties?

R: Nou, in rayon Westland wel, ja dat was vooral in Westland. Uh, daar uh, dat is een beetje buiten mijn blikveld maar daar zijn als het goed is WMO consulenten ingelicht over de methode zodat zij deze ook mee kunnen nemen in de keukentafelgesprekken die zij voeren.

I: Ok. dat is mooi. En hoe ziet volgens u de doelgroep van de methode er precies uit?

R: Ja voor estafettegezinnen zegt eigenlijk al, dat is gericht op gezinnen. En ze kunnen allerlei problematiek hebben, kan op financieel vlak zijn of bijvoorbeeld een kind met bepaalde beperking, uh een stukje overbelasting of moeite met regie voeren, dat ouders daar veel moeite mee hebben. Kan echt heel breed zijn. Uh, maar de methode kan ook breder ingezet worden, bijvoorbeeld bij mensen die alleen zijn en die ook soortgelijke problematiek hebben.

I: Ok. Dus niet alleen bij gezinnen maar ook bij mensen individueel zeg maar?

R: Ja, ja de kern van de methodiek is om iemand die al wat verder is en wat ervaring met de methodiek heeft, dit ook bespreekt met iemand die aan het begin van zo'n traject staat, uh dat kan in gezinnen maar ook individueel bijvoorbeeld.

I: Ok. En uh is de methode inzetbaar voor elke problematiek of is er nog specifiek een soort problematiek welke het beste aangepakt kan worden met deze methode?

R: In principe is het wel voor iedere problematiek geschikt, uh, denk ik omdat mensen van eigenlijk alle soorten problematieken die je kunt bedenken behoefte hebben aan andere mensen die

hetzelfde hebben meegemaakt of die kunnen weten wat het is om in deze situatie te zitten. Het is wel afhankelijk als de problematiek die zwaarder is, veiligheidsredenen of kinderbescherming, dan is het wel belangrijk dat de professional misschien naast het traject van Estafettegezin ook nog persoonlijke begeleiding biedt aan het gezin. De mate van hoe de professional ook naast het Estafettegezintraject bij het gezin betrokken is, is wel afhankelijk van de zwaarte van de problematiek. Of het gaat om lichtere problematiek of als het in het kader is van preventie dan kan het traject mogelijk op zichzelf staan, zonder dat daarnaast nog een hulpverleningstraject loopt.

I: Ja, dus dan is uh, ik heb namelijk ook een vraag over de rol van de professional, die hangt dus een beetje af van de zwaarte van de problematiek?

R: Nou binnen, uh, laat ik het zo zeggen, het traject estafettegezin kan mijn inziens altijd ingezet worden hoe zwaar de problematiek ook is, alleen kan ik me voorstellen dat daarnaast ook altijd nog een andere hulpverleningstraject lopen. Dus stel dat er een gezin wordt aangemeld met zware problematiek, dan kunnen wij zeggen van nou, we kunnen het product Estafettegezin bieden. Maar gezien de problematiek doen we dan daarnaast ook, uh, zeg maar een individueel begeleidingsstraject.

I: Ok. Dat kan tegelijk opgaan dus?

R: Ja, dat kan tegelijk opgaan. Ja. Maar dat is dan niet onderdeel van het traject van Estafettegezin.

I: Nee, dat snap ik.

R: Ja.

I: En welke aspecten binnen de methode ziet u als het meest effectief?

R: Nou dat is echt, uh, mijns inziens dus dat je de ervaringsdeskundigheid, dat je daar gebruik van maakt.

I: Ok, en hoe ziet u die ervaringsdeskundigheid dan terug in de methode?

R: Omdat je dus mensen aan elkaar koppelt met soortgelijke problematiek, de een heeft daar al meer ervaring mee, heeft er al meer vaardigheden in opgedaan onder begeleiding van een hulpverlener. Die kan dat dan overdragen aan iemand die aan het begin van het traject staat. Dat zie ik wel als een heel effectief iets. Je ziet bij andere methodieken die ontwikkeld zijn, bijvoorbeeld buurtgezinnen, dat dat uh, dat dat anders is. Daarmee koppel je een sterk gezin aan een zwak gezin, maar daarmee verhoog je de drempel want als je zelf een probleem hebt dan bespreek je dat liever met iemand die weet wat het is dan met iemand die altijd alles op een rijtje heeft.

I: Klopt.

R: Die het probleem helemaal niet ervaart, en toch is dat wat er in de hulpverlening vaak gebeurt. Uh, de sterke worden zeg maar aan de zwakke gekoppeld waardoor de zwakke zich, he, alleen nog maar zwakker gaat voelen.

I: Precies, ok. En hoe kan dan het startgezin ook iets betekenen voor het koploopgezin?

R: Wat je vaak ziet is dat iemand op een bepaald gebied problemen kan ervaren en daarin meer kan leren van de ander, uh, maar je ziet vaak wel dat een ander gezin, het startgezin, op andere gebieden weer meer te bieden heeft. Het is haast nooit zo dat een gezin op alle fronten verder is dan een ander gezin. En dat geeft wederkerigheid, uh bijvoorbeeld op het moment dat een koploopgezin met het startgezin in gesprek is, en het startgezin geeft dingen aan, dan kan het koploopgezin denken van oh ja, dat heb ik geleerd maar ik ben het weer een beetje vergeten, het is een stukje opfrissing. Ook een stukje borging van wat je in de hulpverlening hebt opgestoken eigenlijk.

I: Ok. Dus zo komt eigenlijk de wederkerigheid ook tot uiting?

R: Ja.

I: Ok. En uh, wij hebben ook uh, onderzocht dat de methode eigenlijk een soort reactie is op de ontwikkelingen in de maatschappij, dus de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Hoe sluit die methode volgens u aan op die ontwikkelingen in de maatschappij?

R: Ja omdat je gezinnen, bijvoorbeeld koploopgezinnen die eerder in de hulpverlening hebben gezeten en die zichzelf mogelijk nog steeds zien als kwetsbaar gezin dat niet zoveel te bieden heeft, en wat mogelijk later nog wel meer hulp nodig heeft, dat je die meer in de rol zet van, uh een gezin met vaardigheden, met waardevolle kennis, met kwaliteiten. Om die over te dragen. Je daagt hen uit

te participeren, om te coachen van een ander gezin terwijl ze dat uit zichzelf waarschijnlijk niet zo snel zouden doen.

I: Nee. Dus zeg maar door ze te laten participeren sluit het aan op die ontwikkelingen?

R: Ja in die zin inderdaad, het gaat natuurlijk allemaal over om te participeren moet je in je eigen kracht kunnen staan, of je eigen kracht kunnen gebruiken en deze methode probeert heel erg deze gezinnen in eigen kracht te zetten. En zowel het ene gezin, bijvoorbeeld het startgezin breng je in contact met een ander gezin, wat ook een belangrijk onderdeel is van het participeren. Het onderling netwerken vergroten en mensen met elkaar in contact brengen. En uh, het sluit ook aan omdat als het goed is, de gezinnen na verloop van tijd minder snel een beroep zullen doen op de hulpverlening. Omdat ze ook gaan zien van, we kunnen ook veel leren van een ander gezin en daarin dus minder een beroep zullen doen op de hulpverlening.

I: Ja. Ok. Nou, we zijn eigenlijk door de vragen heen, wat wilt u zelf nog noemen over de methode wat we nog niet hebben besproken?

R: Poeh, nou volgens mij zijn alle belangrijke dingen wel aan de orde geweest denk ik.

I: Ok. Ik merk wel inderdaad, u zegt dat u mee hebt geholpen met de ontwikkeling van de methode, dat is wel een verschil met de andere interviews die we gehad hebben. U weet precies hoe alles in elkaar steekt, dat is wel leuk om op te merken.

R: Oh, nou dat is goed om te horen. En hopelijk zijn jullie er ook echt mee geholpen. Dat is voor mij een aandachtspunt dat blijkbaar de anderen die jullie gesproken hebben blijkbaar nog niet helemaal voldoende geïnformeerd zijn over de principes en de gedachtes erachter.

I: Het verschilt inderdaad wel per professional. Dat komt uiteindelijk ook in ons eindresultaat. En als u geïnteresseerd bent kunnen we u ook uitnodigen voor de presentatie van ons onderzoek.

R: Ja, dat zou ik wel heel leuk vinden inderdaad.

I: Dat zal dan waarschijnlijk bij ons op school zijn in Zwolle.

R: Ok.

I: Uh, zullen we u daarover een mail sturen wanneer wij weten wanneer dat is?

R: Ja. Leuk. Ik weet niet of het mogelijk is om het onderzoek ook te lezen, uh, of het op een mail toegestuurd te krijgen.

I: Ja hoor, dat is ook mogelijk.

R: Oh dat zou heel fijn zijn. Ik ga, ik weet niet zeker of Zwolle dan gaat lukken, maar ik zou het ook heel fijn vinden om de conclusies te lezen en dan kunnen wij daar ook weer verder mee en kunnen wij ook zien waar het mogelijk op vastloopt.

I: Ok. Doen we dat. Uh, heeft u verder nog aanvullingen of opmerkingen voor ons?

R: Nee, ja heel veel succes!

I: Ok. Bedankt dat u mee wilde werken aan het interview.

R: Graag gedaan. Dag hoor.

I: Daag.

Respondent 7, vrouw

I: Hallo, met Wianne van Dijk.

R: Hallo .

I: Ik ben één van de studenten van de Hogeschool Viaa, die onderzoek doet naar de methode Estafettegezin.

R: Ja, ja ja. Methode Estafettegezin

I: Maar u heeft nu even tijd ervoor?

R: Ja, ja hoor. Ja zeker.

I: Nou, ik doe dus samen met drie andere studenten onderzoek naar de methode Estafettegezin. Eén deel gaat over, we onderzoeken het onderscheid van de methode, dus waarin verschilt het en waarin komt het overeen met andere gezinsmethoden? En we onderzoeken dus de visie van de professional en daarvoor bellen we dus u.

R: Ja. Ja.

I: Voor u nog even om te weten dat uw gegevens en uw naam blijft allemaal anoniem, dus u komt nergens in te staan ofzo.

R: Nee, ok.

I: Aan het begin van het interview gaan we wat basisgegevens verzamelen, zodat we een beetje een beeld hebben van onze respondenten. Dus begin ik met de vraag, wat is uw leeftijd?

R: Uh, 47.

I: Ok, 47. En wat is uw opleidingsniveau?

R: Ik heb orthopedagogiek gestudeerd aan de universiteit van Leiden.

I: Mooi. En wat is uw functie binnen Agathos?

R: Uh, intensief ambulant hulpverlener.

I: En hoe lang werkt u al bij Agathos?

R: 2 jaar.

I: 2 jaar. En heeft u in die tijd al gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: Nee, nee.

I: En, wat heeft u al wel gehoord of gezien over de methode?

R: Bij de introductie, uh al twee keer hebben we een uitleg erover gehad. Nou wat het inhoudt, hoe het werkt, wat de bedoeling is.

I: Ja Ok. Dus alleen wat informatie erover gehoord.

R: Ja ik had het ook aangegeven in mijn mail, ik weet niet of het dan zin heeft, ik werk er zelf niet mee of heb er nog niet mee gewerkt.

I: Nee.

R: Nou toen dacht ik ook, ze bellen toch.

I: Ja, we weten eigenlijk ook dat er maar heel weinig professionals echt mee gewerkt hebben, dus het gaat echt om de visie erop, van hoe werkt het?

R: Ja.

I: Hoe zou u de methode omschrijven richting iemand die er nog nooit van gehoord heeft?

R: Ja ik zou, bedoel je dan aan een eventueel gezin wat erbij betrokken kan worden?

I: Ja dat kan.

R: Nou ik zou, uh, vertellen dat er gezinnen zijn waar hetzelfde soort problemen spelen als bij dit gezin, waar ze tegen aan lopen. En dat het dus heel fijn kan zijn om ervaringen te delen met elkaar, en van elkaar te leren, en kan praten over dingen waar je tegenaan loopt. Uh, ja van elkaar kunt leren. Die trant zou ik er een beetje van maken.

I: Ja, heel mooi. Nou, dat waren een beetje de introductievragen. De rest van het interview hebben we een opgedeeld in verschillende, uh, categorieën. Aan de hand van doel, doelgroep, uh, aanpak, dus hoe werkt het en de onderbouwing, dus waar is het op gebaseerd? Aan de hand van die dingen stel ik wat vragen.

R: Ja, prima.

I: Wat is volgens u het doel van de methode Estafettegezin?

R: Uh, nou kijk voor uiteraard het leren van elkaar, ook een stukje invulling van de Wmo, minder werk voor de professional en dan meer in het systeem van de cliënt het neerleggen.

I: Oke, ja. En wat heeft volgens u de methode nodig om dat te kunnen bereiken, dat doel?

R: Uh, ja ik denk dat uh, er zeker in het begin best veel begeleiding nodig is van de professional.

I: Ok, dus dat de professional wel actief betrokken is. En wat doet de professional dan volgens u?

R: Nou ik denk dat de uh, hoe heet dat, koploopgezin die het andere gezin op sleeptouw neemt, dat die, dat dat nog best wel, ik denk dat dat vrij lastig is voor ouders, om met andere gezinnen te laten delen in je eigen ervaringen. Ik denk dat dat nog wel de nodige begeleiding nog zal vragen.

I: Dus dan, voor het koploopgezin, of voor..?

R: Ja, zeker voor het koploopgezin.

I: In wat voor dingen denkt u dan dat ze tegen aan kunnen lopen?

R: Nou ik denk dat het uh, toch lastig is dat ieders situatie toch iets weer andere problemen hebben. Elke gezinssituatie is natuurlijk weer verschillend. Mensen zijn heel verschillend naar mijn inzicht is dat nog wel een lastige klus om het goed te matchen en dat ze er echt uit kunnen leren.

I: Ja, ok. Duidelijk. En uh, de doelgroep. Hoe ziet volgens u de doelgroep van de methode eruit?

R: Ja wat ik ervan meegekregen heb is dat eigenlijk dat het met name ook wel, dat het vooral ook met kinderen kan zijn. Uh, dus elk gezin dat hulp nodig heeft zou ik zeggen.

I: Ja, dus niet per se specifiek problemen?

R: Nee, dat heb ik niet het idee dat dat zo is, heb ik niet zo meegekregen.

I: Nee, ok.

R: En is er problematiek die volgens u wel specifiek kan vragen om de methode, waarbij u denk het zou wel eens heel goed kunnen werken bij deze problematiek?

I: Nee, dat zou ik niet direct, nee. Ik vind het zelf heel erg afhankelijk van de situatie, van de mensen. Meer dan van de aard van de problematiek.

I: En bij wat voor gezin, zou u denken, misschien is het wel wat voor jullie, deze methode?

R: Uh, ja daar heb ik niet echt een plaatje bij, ik denk dat ouders best wel in staat moeten zijn tot reflectie en zo, om dat te kunnen doen.

I: Ohja, dus vooral bij de ouders om te controleren of ze het zelfstandig aankunnen?

R: Ja, ja. Die moeten toch wel bepaalde bagage hebben om het andere gezin op sleeptouw te kunnen nemen. Ik denk niet dat dat voor iedereen zomaar kan.

I: Nee, ok duidelijk. Uh, dan ga ik door naar de aanpak, dus hoe het werkt. Welke aspecten in deze methode ziet u als het meest effectief, dus wat werkt volgens u?

R: Ja, ja ik moet eerlijk zeggen dat ik zelf nog wel wat terughoudend ben hoor met deze methode en dat ik me echt afvraag of dat in de praktijk... Ik denk dat dat vrij nog wel lastig kan zijn. Maar wat zal helpen is denk ik vooral het delen van ervaringen, van ik loop hier tegenaan, hoe pak jij dat op, nou zus en zo. Dat praktische niveau denk ik, zou het effect kunnen hebben, als je een goede match hebt.

I: Ja, ok. Wat is daarin dan volgens u kenmerkend voor de rol van professional, die met de methode werkt?

R: Ik denk dat de, uh, de lijnen uitzet. We delen dit en hebben het hierover, uh, om dat zeg maar te sturen, dat je niet snel verzand in een heel breed scala aan dingen.

I: Nee, dus die heeft nog wel een duidelijke sturing nog in het hele traject?

R: Ja, zeker ook bij nieuwe gezinnen is de vraag, matcht dat goed? Worden het, laat ik zeggen bijna informeel vrienden in gezinnen, dan gaat dat natuurlijk meer wegvallen. Dan wordt het informeel maar in eerste instantie denk ik dat dat nog best wel ingekaderd moet worden.

I: Ja. Ok. Uh dan ga ik naar het laatste deel, de onderbouwing. Dan gaan we in op de uitgangspunten van de methode. En uh, begrippen als ervaringsdeskundigheid en wederkerigheid vormen een beetje de basis dan van de methode. En daarnaast is het ook een reactie op de ontwikkelingen in de maatschappij, van uh we gaan van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving.

R: Ja, precies.

I: Uh, hoe komt volgens u wederkerigheid tot uiting binnen de methode?

R: Uh, ja wederkerigheid zit dan vooral natuurlijk, maar dat zou pas in een later stadium zijn als het ene gezin wat verder is met hoe ga je met dingen om, dan is het denk ik minder wederkerig als ze geven natuurlijk een stukje misschien van die mensen lopen tegen hetzelfde aan als wij. Een stukje herkenning op een gezin, wat wel iets van wederkerigheid kan geven.

I: Dus u zegt eigenlijk dat volgens u het er niet echt inzit, de wederkerigheid?

R: Niet direct vanaf het begin.

I: Nee, en wat maakt dat het niet vanaf het begin is volgens u?

R: Omdat het toch de bedoeling is dat het ene gezin al wat verder is in het hele, in de oplossing zegmaar dan het andere gezin, dus die zal in eerste instantie misschien wat meer bieden dan het gezin wat ze op sleeptouw nemen. Maar dat kan natuurlijk als je goede match hebt en het klikt goed dan kan er zeker wederkerigheid ontstaan.

I: Maar dat is dan op den duur, niet gelijk vanaf het begin?

R: Nee.

I: Ok. En hoe ziet u ervaringsdeskundigheid terug in de methode?

R: Ik denk dat dat toch vooral te maken heeft, dat je vooral tegen of gezien de aard van de problematiek of de gezinnen onderling, dat je uh, tegen dezelfde dingen aanloopt.

I: Ja.

R: Dus weet waar je het over hebt en hoe dat kan werken in de praktijk in een gezin. En waar je dan tegenaan loopt.

I: Dus dat is dus wel een groot onderdeel in ..

R: Ja ik zou denken dat dat uh, zeg maar wel een groot deel is van de opzet van dit gezin.

I: Ja. Mooi. En wat ik net zei over de ontwikkeling in de maatschappij, ziet u dat ook terug in de methode, of sluit dat volgens u daar op aan?

R: Ik denk dat je dat heel erg terugziet in de methode waarbij ik dan inderdaad niet alleen bij de methode Estafettegezin maar ook bij individuele begeleiding, wel een beetje mijn vraagtekens heb of het altijd zomaar te realiseren is.

I: Ja.

R: Dat het systeem, de mantelzorger, de omgeving uh, een deel op zich neemt.

I: Ja, ja. Dus u heeft de twijfels erbij of het werkt?

R: Ja, het klinkt heel mooi en ik vind het echt heel goed aansluiten bij de nieuwe ontwikkelingen maar ik denk, ik heb zelf zoiets van, hmm, gaat het in de praktijk uh, echt werken? En af en toe heus wel, maar breed. Daar heb ik een beetje nog mijn twijfels over. Ik heb zoiets dat moet zich nog wel bewijzen wat mij betreft.

I: Dus zou u, uh, op dit moment als u een gezin zou begeleiden, zou u dan kiezen voor de methode Estafettegezin?

R: Dan zou ik eigenlijk zelf, met alle twee de gezinnen die erbij betrokken zijn, willen kennen. En dan zelf echt goed kunnen bepalen van matcht dit en levert dit inderdaad wat op in deze situatie?

I: Ja, dus dat moet je als professional...

R: Ja, geeft het alleen maar verwarring of geeft het heel veel spanningen of geeft het juist onduidelijkheid omdat je met heel verschillende mensen te maken hebt. Die ander op de dingen reageren, weet ik veel. Heel veel variabelen wat mij betreft.

I: Duidelijk, uh, nou dat waren een beetje de vragen over de verschillende categorieën. Wilt u nog iets delen, nog iets anders wat we nog niet besproken hebben over de methode?

R: Nee, eigenlijk niet direct. Wat ik tussendoor al aangegeven heb is nog een beetje zo van ja gaat dit werken? Ik denk dat je een soort van als gezin, van goeie huize moet komen om dit gestalte te kunnen geven, maar ik werk er natuurlijk zelf niet mee. Ik heb ook niet heel veel gezinnen in mijn caseload, waarbij ik heb van hier zou het werken ofzo. Ik uh, nu heb ik een beperkte caseload natuurlijk, mensen met een heel andere caseload hebben misschien iets van, dit zou echt super zijn voor dit gezin. Dat kan natuurlijk ook, maar mijn ervaring tot nu toe denk ik van nou, ik zou het echt niet weten.

I: Nee, ok. Nou dat waren mijn vragen. Uh, wat vond u van het interview, dat is mijn laatste vraag. Heeft u nog aanvullingen of opmerkingen voor ons?

R: Nee, is prima. Prima, het is helder en handig dat het zo snel kan.

I: Nou, hartstikke fijn.

R: Prima van opzet.

I: Ja. Mooi. Nou wil ik u heel erg bedanken dat u wilde meewerken. Daar heeft u ons heel erg mee geholpen.

R: Ja, nou, geen dank en succes ermee, ik ben benieuwd naar de uitkomsten.

I: Ja, daar zijn wij ook benieuwd naar, en wij doen dus wat ik aan het begin zei, naast de interviews doen wij ook nog literatuuronderzoek. En dan vergelijken we dus met andere gezinsmethoden.

Hieruit maken uh, wij een soort tabel met overeenkomsten en verschillen.

R: Ja.

I: Die kunnen we dan nog naar u mailen als u daarin geïnteresseerd bent.

R: Ja, vind ik heel erg leuk. Super!

I: Ja, doen we dat. En aan het eind geven wij ook nog een presentatie van ons hele onderzoek. Uh, daar kunnen wij u ook nog voor uitnodigen als u daarin geïnteresseerd bent.

R: Ja, lijkt me zeker leuk als het allemaal past in de agenda, uh, maar ik zou het wel heel leuk vinden.

I: Ja, dan sturen we u daar ook nog een mailtje over, datum en waar en hoe. Nou, nogmaals heel erg bedankt dan.

R: Geen dank, en succes verder! Dag.

I: dag hoor.

Respondent 8, vrouw

I: Hallo met Wianne van Dijk. Uh, ik ben één van de studenten van de Hogeschool Viaa die onderzoek doet naar de methode Estafettegezin.

R: Oh. Ohja oké.

I: U heeft zich opgegeven voor een interview. Heeft u daarvoor nu even tijd?

R: Uh, ja dat kan wel. Ik vroeg me alleen af in hoeverre er ervaring mee moest zijn?

I: Nee, we weten dat er eigenlijk heel weinig ervaring mee hebben dus het is puur uw visie op de methode.

R: Prima. Ja hoor, ik heb wel m'n dochttertjes, dus als je af en toe wat hoort..

I: Prima, helemaal goed. Nou wij doen dus onderzoek naar de methode Estafettegezin. Heel fijn dat u daar aan mee wilt werken. We richten ons op het onderscheid met andere gezinsmethoden en de visie dus dan van professionals. En daarvoor bellen we u dus.

R: ja oke.

I: En even voor u om te weten dat uw resultaten anoniem blijven dus uw naam wordt niet genoemd.

R: Oke.

I: We willen graag vooraf wat gegevens verzamelen zodat we weten wie onze respondenten zijn, dat we dat kunnen weergeven.

R: Ja.

I: Dus eerste even gewoon wat basisvragen. Wat is uw leeftijd?

R: 32

I: 32. En wat is uw opleidingsniveau?

R: Uh ja, ik heb post-HBO, dat is het laatste geweest. Ja.

I: Oke, HBO dus. Wat is uw functie binnen Agathos?

R: Ik ben zegmaar Intensief Ambulant Hulpverlener en zorgmakelaar, ik weet niet of jou dat wat zegt.

I: Nee, het zegt mij niets maar...

R: Nou het is zegmaar, uh, vanaf dat een cliënt hulp wil dat er beschikking is en dat ik cliënten verdeel onder collega's.

I: Ohja, oke. En hoelang werkt u al bij Agathos?

R: Uh, 12,5 jaar. Heb ik pas gevierd dus ja, om en nabij 12,5 jaar.

I: U heeft dus nog niet gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: ja ik heb wel een aantal keer een soort van beginnetje gemaakt, maar dan kwam ik niet tot een match.

I: Oh ja. Ja. En wat heeft u al gehoord of gezien van de methode Estafettegezin?

R: Onze coach is er vrij enthousiast over dus die noemt het best vaak en die noemt het ook, zeg maar, in de vergaderingen. Ze heeft wel eens een filmpje laten zien, waarin ze die prijs moesten presenteren.

I: Oh ja, ja.

R: Ze heeft aantal keren bij een bepaald gezin, ogenblikje hoor.

I: Ja.

R: Bij een gezin, uh, heeft ze dan gezegd van joh, zou dit niks zijn om een match met een gezin te maken. En volgens mij hebben we, we proberen ze zelf ook wel aandacht aan te geven. We hebben ook een intern lijstje op de harde schijf om te kijken of we een match kunnen maken.

I: Ja. Dus vooral in de beginfase heeft u er mee te maken gehad?

R: Ja.

I: Hoe zou u de methode omschrijven richting iemand die er nog nooit van gehoord heeft?

R: Uh, ik denk dat ik dan zou zeggen dat een gezin die ook problemen heeft gekend of nog heeft, maar die al wat verder, die al wat sterker is of wat meer zorgachtergrond heeft, dat we die inzetten om een ander gezin wat nog niet zover is te steunen. Om over en weer uit te wisselen.

I: Ja, ohja mooi. Nou dat waren een beetje de introductievragen, we gaan nu verder naar uw visie op de methode. Dit doen we aan de hand van het doel van de methode en de doelgroep, en hoe dat vorm krijgt, dus de aanpak en de onderbouwing. Dus daar stel ik wat vragen over.

R: prima

I: Daar lopen we dus doorheen. Wat is volgens u het doel van de methode Estafettegezin?

R: Uh ja, doel, het kan meerdere doelen lenen zegmaar. Uhm, aan de ene kant merkte ik bij cliënten die al zeg maar wat verder waren dan de koploper, in het begin zegmaar dat het voor hun een stukje kon betekenen van nou, ik heb iets naars meegemaakt, maar ik kan de ander nog helpen. En voor het, uhm, het gezin wat nog meer steun krijgt, dat het ook wat, hoe moet je dat zeggen, dat het , uh, wat meer draagvlak heeft en dat het het blikveld wat kan verbreden, zegmaar. Ook gewoon een stukje steunen, wat praktische tips. Ja misschien ook wel het gevoel dat je niet de enigste bent. Misschien ook een beetje het normaliseren van, uh, wat er achter de voordeur speelt, dat je het eigenlijk wat meer in de maatschappij zet. Ik zie daar wel veel van, ook voor kinderen dat ze een soort rolmodel kunnen zien in het andere gezin. Dus het heeft eigenlijk heel veel kleinere doelen dan.

I: Ja, hmm. Wat heeft volgens u de methode nodig om dat allemaal te kunnen bereiken, die doelen die u nu opnoemt?

R: Uh, ik denk dat als je eenmaal een match hebt, dan loopt het wel. Daar zie ik niet zoveel problemen. Het is wel lastig om een goede match te maken.

I: Uh ohja.

R: En wat ik, we hadden op een gegeven moment, Marjon en ik, dat we dachten van dat is echt de match zegmaar.

I: Ja.

R: Toen belde ik die, dat was een jonge vrouw nog, die al uit de zorg was op, en die was op dat moment net in verwachting. Die had daarvoor een postnatale depressie gehad, en die dacht dadelijk gaat het bij mij weer mis. Ben ik daar wel sterk genoeg voor en kan ik dit er nu bij hebben? Dus eerst wilde ze wel maar toen merkte ik koud-water-vrees. Ik kan me ook voorstellen dat privacy een grote rol speelt, zo van, hee kennen die mensen mij dan of waar gaat dat heen of wie weet er allemaal van? Is dit goed ingebed zegmaar. Als je daarin als hulpverlener of als bemiddelaar, uh, heel duidelijk lijnen in kan trekken zodat jullie met elkaar kunnen afspreken dat dat een stukje veiligheid misschien geeft.

I: Ja, ja.

R: En, ja soms is de visvijver niet zo groot, om het zomaar te zeggen.

I: Ja, hmm precies.

R: Ja, soms zie je een stukje niveauverschil, of je maakt je ook wat zorgen van, als het gezin al wat verder gaat, wat roept dat weer bij hen op? Zou het de stabiliteit ook kunnen verbreken of zou dat als gezin A een hele sterke moeder heeft die al best wel ver is, zich niet te verantwoordelijk voelen, dat zijn dan wat dingetjes die door m'n hoofd gaan.

I: Ja, ja. Uh, u zegt dus vooral als in het begin de koppeling goed gaat, dan loopt het wel, maar daar is het vooral waar het een beetje vastloopt.

R: Ja, dat denk ik wel. Ik heb natuurlijk nog geen ervaring met de uitvoering, maar ik kan me dan gewoon voorstellen dat je op een gegeven moment als hulpverlener, dat je echt een soort de eerste aanzet doet en als dat op gegeven moment met elkaar.. Dat zie ik toch wel veel in een kerkelijke gemeente, als je een gezin hebt die een ander gezin heeft gevonden, wat een beetje loopt. Dan gaat dat vanzelf wel met elkaar.

I: Ja, precies. Uh, u had het al over de visvijver. Maar hoe ziet die doelgroep voor de methode Estafettegezin er volgens u uit?

R: Het kan heel breed zijn, maar de mensen waaraan ik, waar ik aan dacht, uh, nouja, het kan eigenlijk van allerlei problemen zijn. Uh, maar ik merk dat je al wel gauw merkt, dat je toch denkt aan gezinnen met normale intelligentie en normale inkomsten. Maar dat kan ook, dat kan ook een inschatting van mij zijn. Ik merk wel dat ik daartoe zelf snel geneigd ben. Uh, dat je niet een soort

gezin wil, als je merkt dat het daar echt wat meer zegmaar buiten de marge gezinnen zijn, dan wil ik daar voorzichtige mee zijn omdat ik bang ben dat ik een ander gezin er te veel mee belast

I: Ja, oke ja. En ziet het gezin er volgens u nog op een bepaalde manier uit?

R: Nee, dat niet per se, als ik terugdenk aan de gezinnen waar ik aan dacht, dan is het toch overspannenheid, of depressie of opvoedingsproblemen, die doelgroep.

I: Ja.

R: Maar op zich als ik er nu zo over nadenk, zouden er bijvoorbeeld, helpen met de administratie, zou ook prima kunnen. Of uh, als één van de gezinnen de vader autisme heeft, en het in het andere gezin de zoon, dan zou uh, daar zijn opzich ook hele mooie matches te maken.

I: ja, precies. Is er volgens u een specifieke problematiek die erom vraagt, de methode Estafettegezin, waar u dat echt bij zou inzetten?

R: Uh, nee. Ik zit wel een beetje te denken aan de moeders, die er aan de buitenkant prima uitziet. Dus waar een gemeentelid, vanuit de kerkelijke gemeente of vanuit het dorp of zo, de mensen niet zo snel zullen zien, daar is iets mee. Ik merk ook dat ik het die doelgroep ook gun, dat dat genormaliseerd wordt zegmaar. Uh je hebt natuurlijk ook wel van die gezinnen waarvan iedereen eigenlijk wel weet, daar speelt dan vaak ook wel heel veel maar ik gun het denk ik ook die gezinnen waarbij ik denk, oh je hebt echt geen weet wat er achter de voordeur speelt.

I: Hmm, hmm. Ja, die een beetje buiten de boot vallen omdat ze zo normaal eigenlijk zijn?

R: Ja, die zo normaal zijn.

I: Ja, ja precies ik snap het. Dus vooral de gezinnen die uh, de normale gezinnen maar die wel met alledaagse problemen te maken hebben.

R: Ja, het kan opzicht ook wel wat groter zijn, want ik heb net bijvoorbeeld een gezin, daar liggen ook vragen rond seksualiteit. Dan kan ik me voorstellen als dat groeit, het vertrouwen, dat zo'n thema dan later pas aan de orde komt. Maar het eerste gezicht denk ik, zou het voor mensen soort veilig zijn om eventjes te beginnen over opvoeding of over een beperking van een kind.

I: Ja, ja.

R: Ik denk dat dat veiliger is.

I: Ja, oké. Dan ga ik nu door naar de aanpak, dus hoe krijgt de methode vorm? Welke aspecten binnen de methode ziet u als het meest effectief? Dus wat werkt volgens u?

R: Nou eigenlijk net als ik in het verleden wel eens moedergroepen heb begeleid, dan zit je er bij en als dat eenmaal in gesprek gaat dan hoef je eigenlijk niets meer te doen. Dus ik denk als er eenmaal een goede klik is dan verwacht ik, ik noem maar wat dat twee moeders elkaars telefoonnummer hebben, dat het dan vanzelf wel gaat rollen.

I: Ja. Ja

R: Dus dat lijkt me heel effectief, en ook een soort mee leren, hoe moet je dat zeggen, dat de ene al een cursus heeft gehad of een psycholoog heeft gesproken, dat die vaak dat dan met elkaar gaan delen. In het contact, dan denk ik dat is toch super, dan hoeft een hulpverlener maar één keer iets te vertellen of te doen en dan gaat het balletje zo verder rollen.

I: Ja, dat is heel mooi.

R: Die dingen denk ik, en misschien ook wel een stukje, hoe moet je dat zeggen, ook weer dat normaliseren, maar dat ze ook gewoon, aan de ene kant heb je dan natuurlijk steun, omdat je allebei een soort hulpvrager bent geweest. En aan de andere kant ook weer een soort normaal zijn. Dat het ook soort vrienden kunnen zijn.

I: Ja, mooi. En wat is volgens u dan kenmerkend voor de rol van de professional hierin?

R: Uh in het begin misschien als een soort katalysator, ja hoe moet je dat bijna zeggen. Dat je zorg dat de lijnen duidelijk zijn. En dat je wat helpt met opstarten. En dan zou ik denk ik, kan ik me voorstellen op den duur, een terugtrekkende beweging van de hulpverlener voorstellen, dat die op den duur alleen nog gebeld kan worden bij problemen ofzo. Of als het zoveel maanden is, dat je belt, hoe loopt het.

I: Ja.

R: Maar misschien, ik kan me ook voorstellen dat als je zo'n conceptgesprek hebt, ik heb het ooit eens gelezen, ik weet het niet helemaal precies, dat in dat eerste gesprek wel even wat meer, uh, een stukje voorlichting of iets.

I: Ja, precies.

R: Dat we een rondje doen met kennismaking en dan later wat meer een evaluerende rol en aan het eind alleen indien nodig, dat ze dan kunnen bellen.

I: Ja. Dus vooral in het begin, in de opstartfase en om advies te vragen als het bezig is. Als het nodig is.

R: Ja, als het nodig is.

I: Ja, oké. Dan gaan we in op het laatste punt van de methode, de onderbouwing. In de onderbouwing gaan we in op de uitgangspunten van de methode, dus waar is het op gebaseerd? En dan kwamen wij vooral uit bij begrippen als wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid. En daarnaast ook dat de methode Estafettegezin is gekomen als reactie op de ontwikkeling van de maatschappij. In de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving.

R: Ja.

I: Hoe komt volgens u de wederkerigheid tot uiting binnen de methode?

R: Uh, nou iemand is natuurlijk ervaringsdeskundig, dus is hulpvragend maar kan dan ook weer echt iets geven zegmaar.

I: Hmm hmm.

R: En andersom, voor het gezin wat nog meer in de problemen zit dat die ook, uh, zo van naast dat ik heel veel lijdt, vaak kan ik ook een ander weer wat bieden.

I: Ja.

R: Maar ook, één van mijn cliënten zei van nou, als ik nou nog één iets goeds met deze hele periode kan doen dan heeft het voor mijn gevoel nog zin gehad. Ik vind dat wel mooi dat ze dat zei.

I: Ja.

R: Beetje op haar manier dan natuurlijk, dus dat eigenlijk. Het is niet alleen maar hulpvragen maar dat ik denk...

I: ja, dat ze dus allebei kunnen geven en kunnen ontvangen van elkaar.

R: Ja.

I: En hoe ziet u dan de ervaringsdeskundigheid, uh, terug in de methode?

R: Uh, ik zit even te denken hoor. Uh, ja, uh, wel dat het tweede gezin in de aanvraag een moeilijke periode doormaakt. En met behulp van het koploopergezin, het is het gevoel dat je een ander hebt die weet hoe het is. Het is dus niet een, uh, iemand die met schoolwijsheid voor je zit maar iemand die het doorleeft heeft en ik kan ook voorstellen dat dat voor een moeder ook heel fijn kan zijn. Je weet niet wat voor hulpverlener je voor je hebt, maar een moeder kan het inleven.

I: Ja.

R: Dus hoe het voelt als jouw kind een diagnose krijgt, ik noem maar wat.

I: Ja, dus de herkenning vooral bij elkaar, uh, vinden.

R: Ja en het idee van, ja ik kan me ook wel voorstellen dat bijvoorbeeld schaamte of onzekerheid een rol speelt, en op het moment dat je gewoon ziet, een ander gezin heeft het ook. Ik denk dat dat heel veel kan helpen.

I: Ja. Mooi. En, wat ik net noemde, de ontwikkeling van de huidige maatschappij, ziet u dat de methode daarop aansluit?

R: Ja, heel erg denk ik he. Ook vanuit het bezuinigingsoogpunt, en de eigen kracht, hoe noem je het ook al weer, versterken. Zelfredzaamheid, ja ik denk dat de methode wat dat betreft er heel goed bij past.

I: En welk, uh, welk deel van de methode vindt u daar dan heel goed op aansluiten?

R: Ja eigenlijk dat je soort als hulpverlener, eigenlijk, heel weinig uren aan geld erin hebt, en dat je inderdaad, de cliënt wordt sterker, dat die dan zelf kan bellen en niet meer de crisisdienst, dat zal dan toch verminderen denk ik.

I: Ja, ja. Mooi. Nou, dat waren eigenlijk de vragen over de verschillende, uh, doelgroep enzo. Uhm, wat zou u nog willen noemen over de methode wat we nog niet besproken hebben?

R: Uh, pfoe we hebben heel veel wel hebben gehad. Het is in ons team ook wel uhm, eigenlijk zo'n puntje van dat moet eigenlijk wel meer op de agenda. Terwijl het hartstikke belangrijk is maar dan zijn er gewoon meer urgentere dingen voor. Ik heb ook heel vaak wat in m'n mailbox staan, van, dat ik denk dat moet ik als voorzitter op de agenda zetten.

I: Ja. Ja.

R: we hebben ook van die documentjes dat we die lezen, maar niet echt zegmaar. Dus ik ben nog wel steeds nog een beetje opzoek naar een manier waarop.. Je hebt wel eens dat je al pratend, dat je denk dat zou toch mooi zijn als daar een gezin aan gekoppeld gaat worden.

I: Ja, ja.

R: dan denk ik dat het voor de toekomst mooi zou zijn dat je als het ware sneller die koppeling zou kunnen leggen. Dat je sneller tot actie kan komen. Dat is het wel een beetje. Heel veel van ons werk heeft zegmaar gewoon urgentie. En dit is soort wat minder, wat er zit natuurlijk niet echt spoed aan zegmaar.

I: Nee, precies.

R: maar misschien om het maar misschien een minder ondergeschoven kindje te laten zijn.

I: Ja, dus wat meer bekendheid zodat het ook makkelijker op te pakken is.

R: Ja, je merkt gewoon, sommige collega's zijn er enthousiast over en sommige wat minder, of daar leeft het niet zo bij. Je moet eigenlijk met elkaar als team dat dragen en om het als het ware op de agenda terug te laten komen.

I: Ja precies, oké.

R: Ja en verder, verder hebben we het wel gehad, de privacy. Wij zitten natuurlijk ook wel in een zorg dat je denkt, de één woont in Barendrecht en de ander in Sliedrecht.

I: Oh ja.

R: Dan hoeft niet altijd een barrière te zijn maar het zou mooi zijn, je zou de visvijver wat vergroten, dat je de linken wat korter kan maken op die manier.

I: ja, dus dat er meer mensen bij elkaar in de buurt elkaar kunnen helpen?

R: Ja, dat de visvijver wat groter wordt inderdaad en dat je een koppeling zou kunnen maken met soortgelijke organisaties.

I: Ja, dat zijn mooie ideeën. Nou, dit zijn eigenlijk de vragen. Ik heb alleen nog de vraag, wat vond u van het interview? Heeft u nog aanvullingen of opmerkingen voor ons?

R: Nee, prima, ook wel weer goed om weer even, om er weer even goed over na te denken. Ik geloof er wel in zegmaar. Maar door het ook te verwoorden word je weer wat sterker om het weer naar een gezin te verwoorden. Ik noem het nu wel altijd in een eindevaluatie, dat is wel een hele goeie. Soms heeft een cliënt er dan nog niet zoveel oren naar, maar 3 maanden later zijn ze al weer verder.

I: Oh, ja dat is wel mooi ja.

R: Ja prima. Heel goed.

I: Nou mooi. Ik wil u heel erg bedanken dat u heeft meegewerkt, hier heeft u ons heel erg mee geholpen. Uh, naast deze interviews, uh, doen we ook nog een literatuuronderzoek, en daar vergelijken wij verschillende gezinsmethodes met de methode Estafettegezin. Dit komt dan uiteindelijk in een soort tabel. Nou is mijn vraag, heeft u daar nog interesse in dan kunnen we die u nog toemailen?

R: Ja, dat vind ik wel leuk ja.

I: Dan doen we dat. En aan het eind geven we nog een presentatie van ons onderzoek. Uh, daar kunnen we u ook voor uitnodigen, ik weet niet of u daar nog interesse in heeft.

R: Nou, ligt dat een beetje, ik weet niet in welke regio dat moet zijn?

I: Ja, wij zijn, in Zwolle is onze Hogeschool.

R: Ja, nee dat zal hem niet worden.

I: nee, dat is helemaal goed. Prima

R: Nou, jullie heel veel succes!

I: Dankuwel. Dan krijgt u nog een mailtje van ons met verschillende methoden.

R: Ja, ja.

I: Oke, bedankt!

R: Ja, daag

I: Daag.

Respondent 9, vrouw

I: Goedemiddag, met Anneke van der Weide

R: Hallo

I: Hallo. Ik bel voor dat korte interviewtje.

R: Ja.

I: Het kwam nu wel even uit toch?

R: Ja.

I: Nou, helemaal super! Nou ik ben dus één van die studenten van Hogeschool Viaa die onderzoek doet naar de methode Estafettegezin. Dat is in het kader van ons afstuderen, ons onderzoeksproject. Dit doe ik samen met drie andere studenten.

R: Ja.

I: En binnen ons onderzoek richten wij ons op, uh, aan de ene kant hoe deze methode zich onderscheid van andere gezinsmethoden, en aan de uh, andere kant de visie van professionals op de Estafette, uh, op de methode. En daarvoor zijn deze interviews dus.

R: Ok

I: Dus alvast heel erg bedankt dat u mee wilt werken, dat is erg fijn.

R: Ja, graag gedaan.

I: Bij het verwerken van de resultaten van dit interview blijft u anoniem. Dat is misschien nog wel even goed om te noemen.

R: Ja. Ok.

I: Nou, aan het begin heb ik wat inleidende vragen om een beetje een compleet beeld te krijgen van onze respondenten uh, te krijgen.

R: Ja.

I: Nou dat zijn even korte vragen. Wat is uw leeftijd?

R: 29.

I: Ja. En wat is uw opleidingsniveau?

R: Uh, Hbo en ik heb een aanvullende opleiding nog gedaan. Dus Hbo plus als dat uh, kan.

I: En wat voor aanvullende opleiding hebt u gedaan?

R: Uh, intensieve ambulante begeleiding. IAG heet het volgens mij, intensieve ambulante gezinsbegeleiding.

I: Ok. En wat is uw functie binnen Agathos?

R: Intensief Ambulant Hulpverlener.

I: En hoelang werkt u daar al?

R: Uh, even denken, uh, bijna 8 jaar.

I: Ja. Ok. En hebt u daarbinnen al gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: Nee, er is wel al over gesproken zeg maar. Andere teams werken er geloof ik al wel mee en wij hebben wel de opdracht gekregen om uit te kijken naar uh, koploopgezinnen en uh, uh, ja hoe heten die andere gezinnen?

I: startgezinnen.

R: Ja, die ja. Startgezinnen. Maar uh, ik heb er nog niet mee gewerkt.

I: Ok. En wat hebt u al wel gehoord of gezien over de methode Estafettegezin?

R: Nou, we hebben wat informatie gekregen van onze coach. Die had zeg maar opdracht uh, om het aan ons uit te leggen zodat wij er ook mee konden gaan werken.

I: Ja.

R: Dus wat weet ik ervan? Ja, inhoudelijk wat ik ervan weet?

I: Ja, roep maar gewoon wat je ervan weet.

R: Uh, nou het idee zeg maar dat twee gezinnen aan elkaar gekoppeld worden. Een gezin wat al wat verder is met ongeveer dezelfde problematiek, en een gezin wat vergelijkbare problematiek heeft maar nog aan het begin staat. Uh, nou dat ze regelmatig contact hebben met elkaar. Een eerste moment en wat tussenmomenten en dan uh, evaluatie en dan nog wat momenten en dan uh, een

eindbezoek ofzo. En dan uh, even denken hoor, je hebt wel.. ik begreep dat het vooral over gezinnen ging. Dus niet voor alleenstaanden. Uh, dat was het.

I: Ok. Nou dan heb je denk ik al een redelijk compleet beeld.

R: Ok.

I: Uh, en als iemand nou aan u vraagt wat is de methode Estafettegezin die daar nog nooit van gehoord heeft, hoe zou u het dan gemakkelijk omschrijven?

R: Uh, twee gezinnen die uh, hulpverlening krijgen, uh of die misschien gehad heeft en de ander misschien nog krijgt. Die aan elkaar gekoppeld worden en die van elkaar kunnen leren.

I: Ok, duidelijk. Ik heb nu een aantal vragen dus over uw visie op de methode, dat doe ik aan de hand van vier aspecten. Allereerst het doel van de methode, de doelgroep, de aanpak, dus hoe werkt het, en de onderbouwing van de methode. En dan begin ik bij het doel. Wat is volgens u het doel van de methode Estafettegezin?

R: Uh, dat uh, even denken hoor, uh, dat cliënten iets aan elkaar kunnen hebben zeg maar, dus dat niet alle hulpverlening van hulpverle.. van professionals hoeft te komen maar dat mensen juist van elkaars ervaringsdeskundigheid kunnen leren.

I: Ok. En wat heeft de methode volgens u nodig om dit doel te kunnen behalen?

R: Uh, even denken hoor, uh, wel begeleiding denk ik van professionals die de gezinnen begeleiden bij het ja, het hebben over de problematiek, uh eventuele hindernissen wegnemen, meedenken en het proces in de gaten houden.

I: Dus toch op de achtergrond nog steeds begeleiding wel van de professional?

R: Ja. Echt niet ieder bezoek, maar uh, wel regelmatig. Aan het begin en aan het eind en beschikbaar tussendoor, dat denk ik wel dat dat nodig is om het doel te kunnen bereiken.

I: Ok. Uh, dan heb ik uh, een vraag over de doelgroep. Hoe ziet de doelgroep van de methode Estafettegezin er volgens u uit? Uh zei net al gezinnen, misschien nog wat specifiek? Wat kan er nog meer bij de methode ingezet worden?

R: Uh, even denken hoor. Uh, ja gezinnen en wat voor problematiek bijvoorbeeld?

I: Uh, ja. Wat voor problematiek bijvoorbeeld binnen een gezin vraagt om de methode inderdaad?

R: Nou, bijvoorbeeld ouders met een autistisch kind, en uhm waarbij de gezinsleden daar nog mee om moeten leren gaan. Zowel ouders als broertjes en zusjes. Als er dan twee gezinnen met allebei een autistisch kind aan elkaar gekoppeld zouden kunnen worden dan kunnen zowel ouders als broers en zussen van elkaar leren daarin.

I: Ja.

R: Uh, maar dat kan allerlei dingen denk ik zijn. Ook bijvoorbeeld met regels en grenzen stellen. Moeders met kleine kinderen en dan van elkaar de opvoedvaardigheden, van hoe ben ik consequent, hoe geef ik leiding aan de kinderen, hoe houd ik de regie in eigen hand?

I: Ja, dus eigenlijk heel breed als het maar problemen binnen het gezin zijn?

R: Ja, dat is mijn idee erbij. Maar bedoel jij wat ik denk dat het zou moeten zijn of wat ik denk dat effect gaat hebben?

I: Uh, nou beiden eigenlijk een beetje. Meer van, nouja je werkt zelf ook in de ambulante hulpverlening. Wanneer zou je het inzetten, welke problematiek, als jij een gezin bijvoorbeeld hebt en dan denk je hee hier kan de methode Estafettegezin mooi bij aansluiten.

R: Ja ik denk wel dat ouders, uh, ik werk veel met gezinnen uh, met ouders die vrij verstandelijk beperkt zijn en uh, ook soms de taal niet goed spreken. Ik denk dat dat wel zeg maar een contra indicatie kan zijn.

I: Ja.

R: Bijvoorbeeld een gezin zou best wel een koploopgezin kunnen gebruiken maar daarbij denk ik dat de taal best een barrière is en uh, het IQ van moeders.

I: Ja, dus dan zou het weer niet opgaan, het gezin moet dus wel aan bepaalde voorwaarden voldoen.

R: Ja, en om wie het gaat, vaak gaat het dan denk ik om moeder die bepaalde opvoedvaardigheden wil leren maar ook gewoon van een stukje erkenning en herkenning. Maar als het dan opvoedvaardigheden zijn, ik noem maar wat, een autistisch kind en daar moet moeder beter mee

om leren gaan uh, dan moet er wel een bepaalde leerbaarheid zijn, omdat het anders denk ik niet gaat werken.

I: Ok. Duidelijk. Dan heb ik wat vragen over de aanpak van de methode. Welke aspecten binnen de methode ziet u als het meest effectief?

R: Uh, en wat bedoel je daar precies mee, waar denk je aan?

I: Uh, ja de methode is natuurlijk gebaseerd op ervaringskennis uitwisselen, wederkerigheid. Uh, zijn er dingen waarvan je zegt, dat hoor echt bij de methode Estafettegezin en dat werkt echt heel goed?

R: Nou ik wel dat ervaringsdeskundigheid heel goed werkt. Uh, omdat die, ik merk wel bij cliënten dat die meer geneigd zijn, als iemand bij hen komt die niet als hulpverlener komt, maar hetzelfde mee heeft gemaakt, dat dat vaak meer aanspreekt dan ik als hulpverlener die dat zelf niet heeft meegemaakt, aan hen zit te vertellen.

I: Ja.

R: En daarbij heb je, denk ik dat je wat meer gelijkwaardigheid hebt. Dat je allebei gewoon een gezin bent, en niet de een professional, uh en de ander het gezin of de cliënt. Dus dat vind ik wel echt een uh, een goede uh, aspect aan de methode.

I: Ja, dus vooral de gelijkwaardigheid. Dat je niet zeg maar de hulpverlener boven het gezin staat, maar je staat op gelijk niveau en zo help je elkaar.

R: Ja. Ja.

I: Ok. En wat is volgens u kenmerkend voor de rol van de professional in deze methode?

R: Uh, het echt op de achtergrond aanwezig te zijn. En een beetje het koppelen van de gesprekken zeg maar. Want in het eerste gesprek uh, zie ik voor me dat je dan best wel een beetje het voortouw neemt, uh, uitlegt wat er precies de bedoeling is en wat concrete afspraken met het gezin maakt. En ze verder gewoon helemaal vrij laat om te kennismaken enzo. Uh, maar verder denk ik uh, gedurende het proces denkt ik dat de hulpverlener vooral op de achtergrond beschikbaar is.

I: Vooral dus beschikbaar, en wanneer er wat is, dan is hij beschikbaar dus.

R: Ja.

I: Ok. Nou de onderbouwing van de methode. In de onderbouwing van de methode ga ik in op de uitgangspunten van de methode. Ik heb net al genoemd, wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid, dat is wel een beetje de basis. En daarnaast is de methode ook een reactie op de ontwikkeling in de maatschappij, we gaan van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving.

R: Ja.

I: Hoe komt volgens u de wederkerigheid tot uiting binnen de methode? Hoe geeft zich dat vorm?

R: Uh, doordat er uh, regelmatig contact is tussen de gezinnen en beide gezinnen van elkaar kunnen leren. Niet per se alleen het koplopergezin aan het startgezin, maar ik denk uh ook dat er andersom dingen van elkaar te leren zijn. Uh en daarbij denk ik dat er, als er een klik is tussen beide gezinnen en gezinsleden dat er ook gewoon een waardevol contact uit voort kan komen, wat blijvend kan zijn.

I: Ok. En hoe ziet u ervaringsdeskundigheid terug in de methode?

R: Uh, nou doordat een koplopergezin in principe, heeft globaal, in hoofdlijnen meegemaakt wat, waar een startgezin tegenaan loopt. Dan kan een koplopergezin in principe het startgezin bepaalde dingen leren.

I: Ja, vanuit hun eigen ervaringen.

R: Ja, uit de eigen ervaringen ja.

I: Ok. En sluit de methode uh, volgens u ook aan op de ontwikkelingen in de uh, maatschappij die ik net noemde?

R: Ja. Zeker, ja. Dat helemaal. Omdat natuurlijk de professionele zorg wordt zo, uh, zo minimaal mogelijk ingezet en dan is dit wel een mooi hulpmiddel wat in principe geen tot weinig geld kost. Dat kan meerdere doelen dienen.

I: Ja het is inderdaad zo dat de professional wat meer op de achtergrond raakt en in het kader van de bezuinigingen is dat een mooie aansluiting.

R: Ja.

I: Uh, nou dat waren mijn vragen over de visie, dan heb ik nog wat afsluitende vragen. Wat wilt u nog noemen over de methode, wat we nu nog niet besproken hebben? Zijn er nog dingen die achterblijven?

R: Nou ik maakt best wel, ik werk zelf zeg maar in Rotterdam Zuid, en uh daar heb je best wel probleemwijken zo gezegd. Echt een beetje achterstandswijken kun je ze wel noemen. En uh, en als ik naar mijn caseload kijk dan kan ik ongeveer mijn hele caseload wel opgeven als startgezin. Maar koploopgezinnen kan ik niet bedenken.

I: Oh, dat is dan het lastige in de methode?

R: Ja, dat vind ik wel echt.. ergens dacht ik in het begin, misschien is dat op de Veluwe heel anders waar er genoeg gezinnen zijn die ook hoog opgeleid zijn en verder komen. Wij hebben best wel veel gezinnen die heel langdurig bij ons in de begeleiding zijn.

I: Ja.

R: Omdat bijvoorbeeld ouders licht verstandelijk beperkt zijn en daardoor niet heel veel kunnen groeien en dat je bijna niet kan zeggen, van nu gaat alles zo goed en nu is de opvoeding zo goed, nu kunnen we de hulpverlening afsluiten. Waardoor zij eigenlijk altijd een beetje als startgezin daarvoor in aanmerking zijn gekomen en niet naar drie jaar als koploopgezin zouden kunnen functioneren.

I: Ja, dus dan blijft er altijd een tekort aan koploopgezinnen?

R: Ja, nou in ieder geval wat ik zie in onze regio wel. En dat hoor ik wel van meerdere collega's. Uh, maar goed ik kan me voorstellen dat dat in andere gebieden minder is. maar de kans is natuurlijk ook juist, het mooie is dat gezinnen bij elkaar in de buurt wonen.

I: Ja.

R: En in die gezin mis ik dan wel koploopgezinnen. Daar hebben we met elkaar als collega's ook wel over gehad van joh, is er iets te verzinnen, zeg maar kunnen we, koploopgezinnen hoeven niet per se bij ons in het cliëntenbestand te staan. Het kunnen ook gezinnen zijn die al afgesloten zijn van de hulpverlening of die we op een andere manier kennen, maar uh dat is wel lastig hoe we daar dan aan moeten komen. Daar zou zeg maar wel over nagedacht moeten worden, van hoe komen we dan aan zulke gezinnen?

I: Hoe werf je die?

R: Hoe werven we die ja.

I: Ok. Nou een mooie aanvulling! Ik weet niet zeker waar alle andere hulpverleners die ik gesproken heb vandaan komen maar misschien wel wat meer de Veluwe kant af, want dit had ik nog niet eerder gehoord. Dus een waardevolle aanvulling.

R: Nou mooi.

I: Uh, nou een laatste vraag, wat vond u van het interview? Hebt u nog aanvullingen of opmerkingen voor ons als groepje?

R: Uh, nee nou mijn kanttekening dus, in bepaalde gebieden zullen er dus meer probleemgezinnen zijn en zullen de koploopgezinnen moeilijk te vinden zijn. En hoe zouden die gevonden kunnen worden? Nee en dat was het eigenlijk wel.

I: Ok, nou super. Bedankt dat u mee wilde werken, daar zijn wij weer mee geholpen. Vanuit ons literatuuronderzoek maken wij een schema om verschillende gezinsmethoden te vergelijken met deze methode. Als u hierin geïnteresseerd bent, dan kunnen wij u deze nog toe mailen. Ik weet niet of u dat leuk vindt?

R: Ja, dat is altijd leuk.

I: Ok. Dan krijgt u die binnenkort en ook doen we aan het eind van ons onderzoek onze resultaten nog presenteren. Hiervoor kunnen wij u ook uitnodigen. Dit zal wel in de buurt van Zwolle zijn, ik weet niet waar u woont?

R: Ja haha, in de buurt van Rotterdam.

I: Dat is misschien wel ver, maar als u wilt dan mag u altijd komen. Maar wilt u daarvoor een uitnodiging ontvangen of zegt u van dat wordt hem niet?

R: Uh, nou ja je mag een uitnodiging sturen, ik kan even kijken. Misschien zegt mijn collega van joh, dat vind ik interessant en ik ben nog een keer in de buurt daar, dan, ik kan hem altijd even

doormailen of even vragen. Ja, uh, stuur hem maar, ik denk niet dat er van komt, maar je weet maar nooit.

I: Ok. Dan krijgt u het schema en de uitnodiging nog. Bedankt!

R: Heel veel succes verder.

I: Dank u wel! Werk ze nog!

R: Dank je. Daag.

Respondent 10, vrouw

I: Goedemorgen, u spreekt met Esther de Hoog, ik ben een van de studenten van de Hogeschool Viaa, eh, die onderzoek doet naar de methode Estafettegezin.

R: Ja.

I: U heeft zich opgegeven via de mail om, eh, mee te werken aan ons interview en aan ons onderzoek.

R: Ja.

I: Eerst wil ik u daar heel hartelijk voor bedanken. Heeft u, eh, op het moment tijd voor het interview?

R: Eh, ja hoor. Dat kan wel eventjes. Eh, het is een minuut of tien of zo?

I: Eh, ik denk eerder een kwartiertje.

R: Oh een kwartiertje. Maak ik een kwartiertje vrij. Is prima.

I: Oké, nou heel fijn! Ons onderzoek gaat onder andere over de, eh, visie van de professionals op het Estafettegezin en in dit, eh, interview wordt daarom op uw visie op de methode gevraagd. En, eh, uw anonimiteit wordt in het onderzoek natuurlijk, eh, gewaarborgd.

R: Ja, dat is prima.

I: Eh, in het interview beginnen we met wat gegevens van u te verzamelen zodat we een compleet beeld krijgen van onze respondenten. Eh, mag ik u vragen naar uw leeftijd?

R: Ja dat mag. Dat is eh, 52.

I: 52, oké. En wat is uw opleidingsniveau?

R: Eh, ik heb, eh, wetenschappelijk onderwijs gedaan en HBO. Ik, eh, ben maatschappelijk werker op dit moment. Ik heb ook rechten gestudeerd.

I: Oké. Komt dat dan ook nog voor in het werk dat u doet, uw rechtenstudie?

R: Eh, nou niet specifiek. Eh, het is natuurlijk wel een basis die je eigenlijk altijd wel meeneemt in je manier van denken, en eh, ja misschien dat ik ook in het zoeken naar regelgeving misschien iets handiger ben dan iemand die de studie niet gedaan heeft. (I: Oh ja, ja.) Maar het is niet zo dat ik hem echt als basis heb voor, eh, voor het werk wat ik nu doe.

I: Nee, maar het is mooi meegenomen.

R: Het is zeker mooi meegenomen. Ja, ja.

I: Eh, uw functie binnen Agathos is dat dus maatschappelijk werk, zei u dat?

R: Eh, nou, intensief ambulante hulpverlener.

I: Oké. Ja. En hoe lang werkt u al bij Agathos?

R: Eh, 5 jaar.

I: Oké. Heeft u zelf gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: Eh, nee. Ik heb er niet zelf mee gewerkt.

I: Oké. Bent u er wel bekend mee?

R: Ja.

I: Eh. Wat heeft u..

R: We hebben een uitleg gehad ook een keertje voor het eh, workshopje gehad waarin het uitgelegd werd.

I: Oké. Hoe zou u de methode zelf omschrijven richting iemand die hier nog nooit van gehoord heeft?

R: Eh.. als ik het aan iemand zou uitleggen wat het is bedoel je? (I: ja.) Eh, ik zou omschrijven van, eh, nou je kunt op verschillende manieren eh, leren, eh, onder andere door wat ik als ambulante hulpverlener doe. (I: hm hm) Maar je kunt ook heel veel leren van mensen die eigenlijk hetzelfde hebben meegemaakt als jij, want dat staat dan ook eigenlijk heel dicht bij jou. En, eh, wij hebben binnen onze organisatie een project dat wij, eh, gezinnen die door ons begeleid zijn en, eh, daarin een stukje gegroeid zijn, dat we die koppelen aan gezinnen zoals jij die nog een beetje zoekend bent

van, eh, hey, hoe ga ik nu met problemen om? En, eh, dat, eh, ja, haha. Ik moet me even in de rol inleven hoor!

I: Haha, snap ik! Maar ik vind het al een heldere uitleg hoor!

R: Ja? En, eh, nou, eh, voel je er iets voor als we jou aan een gezin koppelen dat al gewoon een stukje verder is en dat jullie wat ervaringen kunt uitwisselen, en dat je ook wat kunt leren van de ervaring van de ander.

I: Oké. Nou ik zeg al, ik vind het een duidelijke uitleg.

R: Mooi zo, goed om te horen.

I: Ja. Eh, ik wil u nu een aantal vragen stellen over uw visie op de methode en, eh, dit doen we aan de hand van een klein format, dat eh, gebruiken we ook in de rest van ons onderzoek, en, eh, daar gaan we de volgende onderdelen bij langs; doel, de doelgroep, de aanpak en de onderbouwing van de methode. (R: Ja.) Wat is volgens u het doel van de methode Estafettegezin?

R: Het doel is om... mensen verder te helpen met gebruikmaking van, ja, eigenlijk ervaringsdeskundigen.

I: Ja. En, eh, wat heeft de methode volgens u nodig om dit doel te kunnen behalen?

R: Eh...ja ik weet niet hoe ik dat moet formuleren. Wat voor mij de, de aarzeling is bij deze methode is, eh, het is toch wel heel moeilijk om een, eh, een geschikt gezin aan het andere gezin te koppelen. Eh, dus wat het doel om het te behalen is dat je, eh, geschikte gezinnen vindt.

I: Wat maakt zo'n gezin geschikt dan?

R: Eh, ik denk, ten eerste moet er toch een behoorlijke succeservaring zijn met waarmee ze, nou ja, nu even vanuit de ambulante hulpverlening gesproken (I: hm hm) eh, geholpen zijn, eh, he? Ik zal maar zeggen, je hebt een opvoedingsprobleem en dat was, eh, dat was een 3 en het is nu een 7 geworden. (I: Ja.) Eh, dus dat heb je denk ik nodig en vervolgens heb je ook, eh, daarin een stuk stabiliteit nodig. Ook van de, eh, van de ouders dan, dat ze ook nog in staat zijn om dan ook nog weer zo'n contact aan te gaan. Want aan de ene kant is het leuk om informatie door te geven. Maar aan de andere kant vraagt dat ook energie en een bepaalde manier van communicatie, eh. Daarin spreek ik ook gelijk mijn aarzeling uit dat, dat de gezinnen die ik ken waarvan ik denk hey die mensen hebben best wel stappen vooruit gemaakt, eh, maar om dan ook dit er bij te doen denk ik van, tjonge. Ze zijn blij dat ze zelf overeind blijven, geeft dit niet meer stress, eh, dan dat het voor hun prettig is. En je zit dan natuurlijk altijd nog met, eh, ja, eh, afstanden. Ja, dat het precies in dezelfde plaats is, die kans is klein. Ga je over reizen spreken, er zijn ook veel gezinnen waarin bijvoorbeeld ik in ben, die hebben ook geen vervoer omdat ze maar een laag inkomen hebben enzo. (I: Ja, precies). Dus dat zijn dan ook nog praktische punten.

I: Ja, ja. En, eh, gelden deze dingen, nou ja, de praktische punten gelden natuurlijk voor beide gezinnen, maar de, eh, andere punten die u noemde, bijvoorbeeld stabiliteit en die succeservaring, gelden die dan voor beide gezinnen of alleen bijvoorbeeld het koploopgezin?

R: Eh, ja ik denk eigenlijk wel voor beide. In eerste instantie zou ik zeggen het koploopgezin, maar aan de andere kant, ja het andere gezin is ook gewoon heel druk bezig en dan komt er nog iets bij. Ik bedoel, je bent natuurlijk als hulpverlener als heel druk bezig, eh, dus ik zou me kunnen voorstellen dat het in veel gevallen ook eerder belastend is dan dat het heel veel winst oplevert. Maar dat ja, dat vraag ik me.. dat, dat weet ik niet zo goed.

I: Oké, ja. Deze aarzelingen even terzijde leggend om verder te gaan naar de volgende vraag. Wat zou u zien als een geschikte doelgroep voor deze methode? Als al uw genoemde punten zegmaar wel goed zouden gaan?

R: Eh...Ik denk dat dat dan ook te maken heeft met het cognitieve niveau van de gezinnen die je aan elkaar zou koppelen.

I: En, hoe bedoelt u dit?

R: Dat wil je uitgelegd hebben, dat snap ik (lacht). Komt ook omdat ik het... het is mij gewoon niet gelukt om een koppel te maken, dus ik heb er ook geen ervaring mee. Eh, maar dan is dit wel wat ik denk. Ik denk dat je, eh, om je ervaringen en je kennis over te dragen moet je ook een bepaald denkniveau hebben, moet je in ieder geval niet laag, eh, hoe noem je dat. Ja, niet laag begaafd zijn. Eh, een gemiddelde begaafdheid zal ik zeggen, minimaal.

I: Komt u dat in de praktijk vaak tegen of is dat juist lastig te vinden binnen de eh, mensen waarmee u werkt, de cliënten?

R: Eh, ik, ja ik heb tenminste vaak met cliënten te maken die, eh, ja die eenvoudig zijn in hun denken. Eh, ja een laag opleidingsniveau hangt daar natuurlijk aan vast, dat eh, als je een beetje begrijpt wat ik, ja, wat ik bedoel?

I: Ja, snap ik. En, eh, als we kijken naar de problematiek binnen een gezin, waar zou deze methode wel op kunnen aansluiten?

R: Eh, ik denk bij eh eh hoe noem je dat. Het tegenovergestelde van een multi-probleemgezin is een enkelvoudige problematiek ofzo? Eh, van, nou, je hebt alleen een kind met autisme en verder is de gezinsstructuur en zo, eh, nou ja ik zal maar zeggen stabiel. Dan denk ik dat het, eh, wel helpend kan zijn. Bij enkelvoudige problematiek, moet ik het zo formuleren?

I: Zo heb ik het ook opgeschreven inderdaad (lacht). (R: ja, ja.) En als u nu kijkt naar de methode zelf, welke aspecten van de methode ziet u als het meest effectief?

R: Eh, ik denk vooral herkenning, wat bemoedigend kan werken.

I: En nog andere aspecten?

R: Eh.. nou, misschien het uitwisselen wel van tips, van eh, dit hielp bij mij.

I: Oké. En wat is volgens u kenmerken voor de rol van de professional die met deze methode werkt?

R: Nou eh. Nou ja hij moet in ieder geval gemotiveerd zijn. Dat hij zelf in de methode gelooft. Eh, nou even kijken hoor. Ik denk dat het verder ook wel belangrijk is dat hij ondersteunend aanwezig blijft. Hij hoeft natuurlijk niet bij elke ontmoeting te zijn maar wel toch een beetje dat hij het proces een beetje matcht.

I: Oké, ja. Vooral op de achtergrond of wel ook door regelmatig contact op te nemen?

R: Eh....er tussenin (lacht)

I: Er tussen in, oké (lacht)

R: Tenminste ik denk dat, als ik de methode een beetje goed begrijp, het moet wel een ding zijn van beide gezinnen. Is het juist ook de kracht dat je daar als professional niet teveel mee bemoeit, maar ik denk wel dat je goed moet monitoren van eh, gaat het op de manier zoals we bedoeld hebben.

I: Ja nou, duidelijk. En dan nog het laatste onderdeel. De onderbouwing. Bij onderbouwing gaan we in op de uitgangspunten van de methode. Daarbij komen begrippen als wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid terug, deze vormen de basis van de methode (R: Ja, dat begrijp ik.)

Daarnaast is de methode Estafettegezin natuurlijk ook een reactie op de ontwikkelingen in de maatschappij, zoals de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving.

Hoe komt volgens u wederkerigheid tot uiting binnen deze methode?

R: Eh, ja ik denk dat het wel duidelijk de basis een beetje is van deze methode. Van, eh, ja, je geeft, oorspronkelijk geeft natuurlijk het, hoe noem je dat, het koploopgezin, geeft aan het andere gezin, maar ik denk dat het wel een heen en weer is. Want het koploopgezin kan daar ook weer plezier uit halen, van hey ik kan ook iets voor een ander betekenen.

I: Dat werkt dan ook motiverend.

R: Ja voor allebei bedoel je? Ja dat denk ik wel.

I: En hoe ziet u ervaringsdeskundigheid terug in de methode?

R: Eh, ja dat het koploopgezin zijn ervaringen deelt met het andere gezin.

I: Heeft dat dan ook nog weer te maken met die wederkerigheid? Kan dat andere gezin, het startgezin, delen met het koploopgezin?

R: Eh, ja dat kan er ook nog wel inzitten.

I: Oké. Hoe sluit de methode volgens u aan op de ontwikkelingen in de maatschappij?

R: Eh. Theoretisch zou ik zeggen, het sluit helemaal aan. En praktisch gezien denk ik van ja, eh, ik vind het ook een beetje van ja het moet zo nodig passen in wat de overheid van ons vraagt, en daarom hebben wij deze methode. Maar dat ik een beetje zelf iets heb van ja ik vraag me af of het echt zo vaak praktisch zinnig is, en ga je er dan niet heel veel tijd in steken terwijl het niet zoveel oplevert? Eh, ja hoe moet ik dat samenvatten wat ik dat zeg. Nou ja, dit klinkt een beetje vervelend maar ik vind het meer een speeltje van zo hoort het in onze maatschappij, zo moeten wij werken. Dan dat ik denk jongens dat is echt realistisch om dit als een heel belangrijk middel in je pakket te hebben.

I: Oké. U werkt dan zelf liever met andere gezinsmethoden?

R: Eh ja, ook om wat ik schets. ja maar dat is ook van wat ik zelf tegen kom. Dat is natuurlijk boeiend voor jullie onderzoek. Misschien zijn er collega's die gewoon in heel veel gezinnen werken waar het heel anders is, maar in de gezinnen waar ik werk denk ik, eh, ook al toon ik echt mijn goede wil om het te gebruiken dat ik denk ja hier is het eigenlijk niet realistisch om het in te zetten. (I: nee) En dan heb ik inderdaad genoeg aan een andere methode om een gezin verder te helpen.

I: Oké. Helder. Eh, dan nog als afsluiting, eh, wilt u nog iets noemen over de methode wat we nog niet besproken hebben?

R: Eh.. nee die laatste opmerking over de methode vind ik dus wel, ja, wel belangrijk.

I: Ja dat nemen we ook zeker mee.

R: Ja, dat, dat, eh, ook de tijd en de investering van Agathos dan nu eventjes concreet, eh....Ik weet niet, hoe breed is dit onderzoek eigenlijk? Is dit ook ten behoeve van Agathos of...

I: Ja, het is een onderzoek binnen de sociale professionals van Agathos.

R: Ja precies dus, eh, dan denk ik inderdaad van, eh, is dit wel echt realistisch om in ons pakket te hebben.

I: Ja.

R: Dat, eh, dat. Ja.

I: Oké. Wat vond u van het interview? Heeft u nog aanvullingen of opmerkingen?

R: Eh, nee prima zo. Prettig dat het open is, dan eh, tenminste dat heb ik zelf, dan kan je veel beter je ei kwijt. Bij van die info vragen, dat vind ik zelf veel minder bevredigend omdat ze niet genuanceerd zijn, dus dit vind ik een prettige manier van interview.

I: Nou fijn!

R: Dus..

I: Heel erg bedankt dat u mee wilde werken, want daar helpt u ons ontzettend mee.

R: Nou ja, dat is goed om te horen.

I: Wij doen ook een literatuuronderzoek om verschillende gezinsmethoden te onderscheiden en daarin maken wij een schema om dat overzicht duidelijk te maken, (R: Ja.) bent u hierin geïnteresseerd, want dan zouden wij u dat kunnen toesturen.

R: Eh, oh dat is wel aardig. Ja dat is goed.

I: Oké. Daarnaast presenteren wij onze resultaten ook aan het eind van ons onderzoek. Hiervoor zouden wij u graag willen uitnodigen. Lijkt u dit wat? Heeft u hiervoor belangstelling? Want dan kunnen wij u de datum via de mail toesturen.

R: Eh, nee doe dat maar niet. Bedankt voor de uitnodiging maar dat kost dan ook weer tijd dus dat eh, maar bedankt voor de uitnodiging in ieder geval.

I: Prima, in ieder geval heel erg bedankt voor de medewerking!

R: Graag gedaan, en jullie heel veel succes.

I: Dank u wel. Dag.

R: Dag.

Respondent 11, vrouw

R: Hallo.

I: Hallo met Jesse Wolf van Hogeschool Viaa.

R: Ja, hallo.

I: Uh, bel ik nu gelegen?

R: Ja hoor, ik zit in m'n auto maar ik kan bellen.

I: Ok. Helemaal goed. Als het goed is heeft u laatst een mail gekregen van ons, over dat we interviews wilden afnemen, en daar heeft u zich voor opgegeven.

R: Ja. Over uh Estafettegezin.

I: Ja, klopt.

R: Ja inderdaad. Ja.

I: Want wij doen uh voor ons afstuderen een onderzoek naar de methode Estafettegezin en dan kijken we vooral hoe die methode zich onderscheidt van andere gezinsmethoden en wat de visie is van de professionals op de methode Estafettegezin.

R: Ja. Ja.

I: En in dit interview wordt uw visie op de methode bevraagd.

R: Ja, ok.

I: En uh, uiteraard blijft u anoniem in het onderzoek.

R: Ja dat begrijp ik. Ja.

I: Dan eerst een aantal vragen, uh gegevens over u, zodat we een compleet beeld krijgen van de respondenten. Uh, als ik vragen mag: wat is uw leeftijd?

R: Uh ik ben 36.

I: Ok, en uw opleidingsniveau?

R: Uh HBO.

I: Ok. En wat is uw functie binnen Agathos?

R: Uh, onze functie heet tegenwoordig Intensief Ambulant Hulpverlener.

I: Ok. En hoe lang werkt u al bij Agathos?

R: Uh ... dit is het vierde jaar.

I: Ja vier jaar, ok. En heeft u zelf ook gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: Uh, ik heb er nog niet mee gewerkt. Ik heb wel pogingen ondernomen om het in werking te zetten tussen twee gezinnen.

I: Ja.

R: Maar dat is eigenlijk tot nu toe niet gelukt.

I: Ok. Maar u weet wel het één en ander over de methode?

R: Ja, ja. Want wij hebben daar ook een uitleg over gekregen. En uh ja we hebben er ook subsidie voor dus het is voor ons best belangrijk om het concept in werking te zetten, maar ja de praktijk is nog wat lastig.

I: Oh ja ok. Dan ga ik nu eerst wat vragen stellen over uw visie op de methode.

R: Ja.

I: Uh als u uh de methode zou moeten omschrijven voor iemand die er nog nooit van gehoord heeft, hoe zou u dat dan doen?

R: Uh... nou ja dan stel ik het me zo voor dat ik ben bij een gezin dat ik heb, dat ik het concept aan hen wil voorleggen.

I: Ja.

R: Poeh, hoe zeg je dat. Uh, dan zou ik denk ik zeggen: Het idee van het Estafettegezin is dat een gezin wat begeleiding gehad heeft van ons of van een andere organisatie, en die een vergelijkbare situatie heeft, om die te koppelen aan het gezin van nu. Uh zodat ze elkaar nou ja kunnen ondersteunen en ook tips kunnen geven. Uh, wat ze allebei, ja ervaringsdeskundigen vaak. Ja. Dat is een beetje wat ik nu denk.

I: Ok. Nou is prima. En wat is volgens u het doel van de methode?

R: Uh. Ja het doel is denk ik dat de expertise van ouders in dit geval, want we hebben het er ook wel eens over gehad van kunnen we het niet ander soortige cliënten ook koppelen, maar goed in dit geval is het gewoon het gezin. Uh om de expertise en ervaring van ouders op een bepaald gebied, nou ja autisme, wat wij veel tegenkomen, uh dat dat op een positieve manier gebruikt kan worden bij een ander gezin. Uh... en uh... Ja ik denk vooral inderdaad het stukje ervaring, wat hulpverleners op een hele andere manier hebben, maar niet altijd zelf aan de lijve hebben ondervonden.

I: Hmm.

R: En dat hebben ouders wel, om dat stukje ervaring te delen.

I: Ok.

R: Ja.

I: Ja. En wat heeft de methode dan nodig om dat doel te kunnen behalen?

R: Wat die methode nodig heeft?

I: Ja, om het doel te kunnen behalen.

R: Uh... ja. Bekendheid in ieder geval. En uh... Ik weet niet of je dat bedoelt met de vraag. Maar dat het echt belangrijk is dat er ruimte is vooraf om het goed te kunnen introduceren of implementeren zoals je dat noemt.

I: Ja.

R: Als dat is, wat ik merk waar wij tegenaan lopen, dat je wel wilt, maar er wordt aan ons zo veel gevraagd, dat we Estafettegezin voor ons gevoel er een beetje bij moeten doen.

I: Ja.

R: En het komt daardoor ook gewoon moeilijk van de grond.

I: Ja.

R: Dus daar moet echt ruimte zijn, ja misschien ook wel geld, om dat echt goed van de grond te krijgen.

I: Ja, ok. Duidelijk.

R: Ja.

I: Uh en hoe ziet volgens u de doelgroep van de methode er precies uit?

R: Uh. Ja de doelgroep zijn gezinnen met opvoedingsproblemen, vraagstukken. Het hoeft niet eens per se een beperking te zijn, maar dat is het in de praktijk wel, zeg maar. Dat een van de kinderen, of meerdere kinderen een beperking hebben.

I: Ok. Dat komt wel vaak voor.

R: Ja, ik zit even te denken aan de gezinnen die ik begeleid, of die ik begeleid heb en uh het is eigenlijk of er is bijvoorbeeld verstandelijke beperking uh bij kinderen en bij ouders ook wel. Of autisme. Ik heb nu nog geen gezinnen begeleidt waar dat niet speelde.

I: Ok.

R: Nee. Dus.

I: Dus vooral gezinnen waar een aantal leden, of één daarvan een beperking heeft?

R: Ja.

I: Ja ok. En op welke problematiek binnen gezinnen zou de methode zich specifiek op richten volgens u?

R: Uh... Ik denk dat je het niet heel smal moet maken, want ik denk vooral, je ziet dat ouders van kinderen met een beperking uh het vaak een hele tijd goed lukt, uh maar dat bijvoorbeeld en dat ik wat ik veel tegenkom, dat bijvoorbeeld kinderen met autisme in de pubertijd komen. Dat is een specifiek veel voorkomend iets, en dat ze dan gaat vastlopen. He tot die tijd hebben ze aardig met het autisme van het kind om kunnen gaan. Maar dan wordt het opeens zo complex. Want dat gaat het kind opeens puberen, en heeft het ook nog autisme dan uh dan gaan ze vastlopen.

I: Ok. En hoe ziet u dat de methode dat aanpakt zeg maar?

R: Uh. Nou ja dit soort ouders hebben vaak heel veel behoefte aan handige tips. Uh he van dit gebeurt er, hoe kan ik dat aanpakken, hoe kan ik dat nou doen? Ik denk dat dat uh dat daar de methode heel erg in kan voorzien. Dat een ouder die dan één of twee jaar terug gehad heeft en die daar uh begeleiding in gehad heeft, en die weer zelfstandig verder gaat, dat die kan zeggen: hé bij

mijn kind werkte dit of dat best wel goed. Uh, joh zou je dat niet eens kunnen proberen. Uh. Vooral het uitwisselen van ervaringen en tips over wat lukt.

I: Ja. Ok, dus dat het ene gezin het andere gezin verder helpt.

R: Ja. En ook dat uh ze weten een beetje wat de ander meemaakt en dat weet je als hulpverlener uh weet je dat uit je hulpverlenerspraktijk, maar niet altijd in je eigen gezin of privé zou ik maar zeggen. Ik denk dat dat wel voor ouders ook zo iets is van jij kan daar over meepraten.

I: Ja precies, dat sluit wel aan dan.

R: Ja.

I: Ja. U zegt het eigenlijk al wel een beetje, maar welke aspecten ziet u als het meest effectief?

R: Uh...

I: Aspecten van de methode dan zeg maar.

R: Ja... nou inderdaad een stukje uitwisselen van ervaringen en tips. En uh in dit geval ook wel het naast elkaar staan. He een hulpverlener en een cliënt is toch een andere relatie als ouders en ouders.

I: Ja, want hoe is de rol van de professional die met deze methode werkt?

R: Uh die is vooral ondersteunend. Dus je gaat het wel introduceren met de ouders. Uh. Dat je even goed uitlegt hoe het zit, hoe de werkwijze is. Daarna laat je het eigenlijk even los, en blijf je vooral op de achtergrond aanwezig voor uh vragen of even een evaluatiemoment, maar je bent er niet voortdurend bij.

I: Nee. Ok dus vooral op de achtergrond dan.

R: Ja.

I: Ok. Dan zijn er twee vragen die gaan over wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid, maar eigenlijk heeft u daar al het één en ander over gezegd. Uh. Even kijken hoor. Want wij hebben ook onderzocht dat de methode een reactie is op de ontwikkelingen in de maatschappij. Dus zoals de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving.

R: Ja.

I: En hoe sluit volgens u de methode op die ontwikkelingen aan?

R: Uh. Ja economisch vooral dat het minder geld kost. Dat wilde ik net nog niet zeggen, maar het is wel zo. Dat hoeven wij niet, wij hoeven daar minder naar toe. En ja uh wij gaan vooral goed kijken of de ouders het zelf kunnen redden met elkaar, wij zijn op de achtergrond aanwezig. Dan werken wij minder, en kosten we minder. Zo praktisch, zo is het gewoon.

I: Ja en is het ook nog meer aansluitingen dan alleen het economische gebeuren? Zijn er nog andere redenen waarom de methode goed bij de huidige ontwikkelingen aansluit?

R: Uh... Ja. Er wordt natuurlijk wel veel meer gekeken naar het aanboren van netwerk. Dat is natuurlijk ook iets... Maar goed in dit geval zou ik het geen netwerk noemen, dan zou je natuurlijk als ouders iets met bekenden doen, maar dat gebeurt meestal niet. Uh, misschien toch een stukje uh zelf nadenken, en dan wel natuurlijk met het andere ouderpaar en minder uh dat de hulpverlener tips geeft en dat de cliënt die uitvoert. Er wordt wel meer een beroep gedaan op je zelfstandigheid en zelfredzaamheid.

I: Ja, precies.

R: In dit geval ja.

I: Ok. Dan zijn we eigenlijk een beetje door de vragen heen. Uh wat wilt u zelf nog zeker noemen over de methode wat we nu nog niet hebben besproken.

R: Uh... ja over de methode op zich niet. Maar wel wat ik net zei, dat de praktijk gewoon heel weerbarstig is, omdat ja er op dit moment van jou als hulpverlener behoorlijk wat gevraagd wordt, met de bezuinigen, je moet op heel veel dingen tegelijk letten.

I: Hmm, ja.

R: Uh... Dus wij missen soms een stukje de rust, de tijd om dit goed in te gaan zetten.

I: Ja, dus er is eigenlijk geen tijd om de gezinnen te koppelen en dan te laten opstarten met de methode?

R: Uh... ja geen tijd vind ik dan ook weer een groot woord. Want uiteindelijk gaat het je ook weer tijd schelen. Uh... Het is vooral dat er te veel tegelijk op je af komt. Er wordt bijvoorbeeld van je verwacht Estafettegezin, nou daar zijn we echt wel naar op zoek iedere keer.

I: Hm.

R: Maar daar worden daarbij nog zeker tien andere dingen verwacht waar je op moet letten, en dat maakt dat je in je hoofd ook gewoon minder ruimte hebt. Dus uh is het alleen geen tijd? Nee het is niet alleen geen tijd, maar het is ook vanwege de hectiek van het werk en alles wat daarbij komt kijken. Dan ervaar je soms zelf niet de rust om je er eens even goed in te verdiepen, wat is het nou? Wat wordt er verwacht? En dan kan ik het even goed gaan toepassen.

I: Ja.

R: Ik vind dit niet iets wat je dan zeg maar even tussen door doet.

I: Vindt u het ook jammer dat het nu niet goed uit de verf komt zeg maar?

R: Uh... aan de ene kant wel. Want ik denk echt dat het een goed concept is. ... dus daarom zou ik zeggen het zou echt iets heel moois kunnen uitwerken, iets goeds. Uh... Ja. Dus daarvoor vind ik het jammer. Aan de andere kant vind ik het jammer? Het moet even iets rustiger worden. Geef ons nog een jaar of twee jaar en uh dan hopen we dat het een en ander wat gezakt is. Als ik het heb over de overgang naar de gemeente en al die dingen.

I: Hm.

R: en dan komt de vaart vanuit ons meer. De gelegenheid en de rust om dat ook goed te kunnen invoeren.

I: Ja precies.

R: Ik weet niet of dat economisch handig is, maar dat is hoe ik het zou willen hebben ja.

I: Ja. Ok goed. Uh. Nou wat vond u van dit interview en de vragen?

R: Uh ja wel goed. Het laat je even goed nadenken van uh ja waarom doe je dingen zoals je ze doet?

I: Ja.

R: Uh. Ik ben benieuwd wat er uit gaat komen. Ja of dit uh door meer hulpverleners gezegd gaat worden, of dat die weer een hele andere inval hebben

I: Ja.

R: Ja of hoe moet ik het zeggen: een andere invalshoek hebben.

I: Ja. Nou we gaan sowieso onze resultaten presenteren als het onderzoek klaar is. En als u het leuk vindt, kunnen we u daarvoor een uitnodiging sturen?

R: Ja.

I: Dat u bij de presentatie aanwezig bent. Dat is wel waarschijnlijk bij ons op school.

R: Ede?

I: Uh Zwolle.

R: Ok.

I: Maar we kunnen u in ieder geval een mail sturen, dan kunt u kijken of u aanwezig kunt zijn, en dat leuk vindt.

R: Ja dat is goed.

I: En daarnaast gaan we ook een literatuuronderzoek doen, waarin we gaan kijken de methode Estafettegezin zich onderscheidt van andere gezinsmethoden. En we kunnen u daar eventueel ook een soort tabel van toesturen, wat we daaruit hebben opgemaakt zeg maar.

R: Ja dat lijkt me wel interessant inderdaad.

I: Ok. Nou dan sturen we in ieder geval die e-mail toe. Heeft u verder nog aanvullingen of opmerkingen voor ons?

R: Nee, succes! En ik denk dat het uh een actueel onderwerp is waar je mee bezig bent.

I: Ja, dat denken wij ook. Dank u wel.

R: Ja.

I: Bedankt dat u wilde meewerken aan dit interview!

R: Ja, en ik zie wel de resultaten verschijnen dan.

I: Ja, dat is helemaal prima. Goed dank u wel.

R: Ja graag gedaan.

I: Doeg.

R: Ja daag hoor.

Respondent 12, vrouw

I: Hallo, met Jesse Wolf van Viaa Hogeschool in Zwolle.

R: Hallo.

I: Uh, ik had u gisteren gebeld voor het interview over de methode Estafettegezin

R: Ja, klopt.

I: Uh heeft u daar nu tijd voor?

R: Ja hoor, dat kan nu wel, ja.

I: Ok, prima.

R: Ja, hoelang duurt dat ongeveer?

I: Uh, kwartier.

R: Oja, ja is goed.

I: Ja? Ok.

R: Ja prima.

I: Uh, nou zoals u weet doen wij onderzoek naar de methode Estafettegezin. (R: Ja.) En uh, wij richten, uh, in dit onderzoek op waarin de methode zich onderscheidt van andere gezinsmethoden en de visie van professionals op de methode. (R: Ja.) en in dit interview dan wordt u bevraagd op uw visie op de methode. (R: Ja.) En uh, u blijft uiteraard anoniem. (R: Hmhm). Uh eerst een aantal algemene vragen, wat is uw leeftijd?

R: 35.

I: Ok. En uh, uw opleidingsniveau?

R: Uh, hbo.

I: Hbo?

R: Hbo ja.

I: Ok. En wat is uw functie binnen Agathos?

R: Uh ambulant hulpverlener. Uh intensief ambulant hulpverlener.

I: Ok. En hoelang werkt u al bij Agathos?

R: Uh 10 jaar.

I: 10?

R: Uh ja, eind 2005, ruim 10 jaar.

I: Ok, ja. En heeft u zelf ook gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: Uh, nee nog niet, dus uh, ik weet er niet heel veel verder van af ofzo.

I: Ok en wat heeft u al wel gehoord of gezien van uh de methode?

R: Uh, nou er is in een vergadering uh één, of misschien wel paar keer uitleg over gegeven en ze hebben er volgens mij ook wat filmpjes van laten zien uh, in de vergadering. En uh, ja er is al wel gewoon echt wel aandacht aan besteed en er wordt ook erg uh gepromoot om ermee te gaan werken om gezinnen aan te melden, dus ik heb wel onlangs iemand aangemeld uh een cliënt, om daaraan mee te doen, die wilde dat wel, die wilde als koplopersgezin uh, gaan meedoen. (I: Ok) Uh maar verder heb ik het idee dat het, ja ik zie er wel heel veel meerwaarde van in maar ik heb niet het idee dat het heel erg leeft of wordt gebruikt uh, binnen uh op de afdeling.

I: Ok. Nou uh, ik stel voor dat we gewoon beginnen met uh, de vragen. En dan zien we wel hoe ver we komen.

R: Ja is goed.

I: Ok. Uh, hoe zou u de methode omschrijven uh, naar iemand die er nog nooit van gehoord heeft?

R: Uh, even nadenken hoor... ja laat ik het doen, pas ook gedaan bij die cliënt die ik afgesloten heb en die in de eindevaluatie controle de vraag heb gesteld of ze dat willen. (I: Hmhm.) Uh toen heb ik het volgens mij zo gebracht van dat uh het gezin wat uh, verder gevorderd is, dus wat al uh wat hulpvragen had en daar heel veel in heeft geleerd, dat eigenlijk een beetje in de eindstadium van de hulpverlening zit, dat die dus uh, uh, ja gekoppeld worden aan een ander gezin (I: Hmhm.) dat nog in de beginfase van hun hulpverleningstraject zit en uh, ja dus dat zij elkaar tot steun kunnen zijn waarbij dat gezin dat al bijna klaar is uh, eigenlijk de dingen die ze geleerd hebben weer leren aan

dat uh gezin wat nog moet starten met de hulpverlening. Zo heb ik het toen uitgelegd ongeveer en zo zou ik dat ook doen aan iemand die er nog nooit heeft, van heeft gehoord zeg maar.

I: Ok, nou prima. En uh, wat is volgens u het doel van de methode?

R: Uh, ja dat is een, uh, nou volgens mij is het uiteindelijke doel dat uh, de gemeente hier heel blij mee is, gemeentes, omdat uh, daardoor minder hoge kosten hoeven te maken voor uh voor hulpverlening denk ik (I: Hmhm.). Uh, en het doel van het estafettegezin, het project is dus dat uh ja het gezin wat al heel veel heeft geleerd dat die dus een uh ja gezin in de startfase van de hulpverlening uh helpen, stellen bepaalde doelen met elkaar op en waar ze dan aan gaan werken waardoor een deel van hulpvraag, of een deel van de problematiek uh, hopelijk verdwijnt zeg maar.

I: Ok. Ja en uh, wat heeft de methode nodig om uh, om zeg maar te kunnen slagen, om het doel te kunnen behalen.

R: Uh, ja ik denk meer bekendheid ofzo. Ik uh, het zou er niet aan liggen dat het niet bekend genoeg is, dat ze er niet genoeg aandacht aan geven, ik denk dat dat wel uh, gebeurt. Alleen op een of andere manier landt het niet helemaal. Ik merk dat ook bij collega's, pas hadden we iemand, in het team hadden we het er even over, en heel veel mensen kijken dan echt zo, heel vragende blik van uh ja hoe zit het ook al weer? (I: Oja.) Dus volgens mij gewoon nog niet helemaal helder hoe 't in de praktijk kan gaan werken ofzo, en ook dat je, uh wat denk ook nodig is dat je, ja gezinnen moet je ook hebben zeg maar en het is heel lastig om gezinnen ook te uh, te vinden die ook mee willen werken, merk ik wel. (I: Ok.) Heb het al vaker wel gevraagd aan mensen, maar heel vaak zijn ze daar huiverig voor.

I: En waar ligt dat aan denkt u?

R: Ja, uh vaak gezinnen die al wel heel veel uh, dat ze dat zouden overbrengen op een ander heb ik het idee. Ik heb pas een gezin aangemeld en die wou eerst eigenlijk ook niet, die had gewoon een heel traject doorgemaakt zelf, dus uiteindelijk nou leek het hen dan toch wel wat maar ik moest er best wel voor praten zeg maar. (I: Ok.) Dus uh ja mensen denken vaak van ja iemand zelf begeleiden nee dat uh, tenminste het voelt alsof ze moeten begeleiden zelf (I: Ja, precies.) En ook, wat ook een bezwaar was wat ik hoorde is in dit geval, in mijn geval ging het om een uh een vrouw met autisme, een moeder (I: Ja.) die zag het zelf wel zitten maar ze dacht dat haar man en kinderen daar gewoon niet aan mee wilden werken en ik denk dat dat vaak ook wel een bezwaar is.

I: Ok. Dat niet iedereen het wil van het gezin.

R: Nee, nee.

I: Ok. En uh, hoe ziet volgens u de doelgroep van de methode er precies uit?

R: Hoe dat nu is bedoel je, of hoe het zou moeten zijn?

I: Wat zegt u?

R: Hoe dat nu uh, is of hoe het zou moeten zijn, met ideaal gesproken bedoel je?

I: Uh, nou ja wat u ziet als de doelgroep voor de methode, wat u geschikt vindt.

R: Ja. Ja ik weet dat het ingezet is alleen voor gezinnen toen het geïntroduceerd werd. Uh volgens mij heb ik dat nu al een beetje genuanceerd dat ook voor twee personen met een zelfde soort uh problematiek of diagnose kan zijn. (I: Hmhm.) Uh terwijl ik wel, want ik had het pas ook met mijn coach over, die dus inhoudelijk de hulpverlening, uh mij daarin coacht zeg maar, en die had toch ook wel best wel over de gezinnen, dat het echt wel ja liefst wel een gezin moest zijn terwijl ik denk ja gezinnen krijg je daar vaak niet in mee denk ik, zeker niet als het van een uh moeder een project is geweest, vooral van haarzelf, dan ja, dan hebben de rest van het gezin daar helemaal geen trek in om met een wildvreemd gezin op te gaan trekken en dingen te gaan doen en uh.

I: Nee precies. Dus eigenlijk als het zeg maar een heel gezin al een traject heeft gehad die zouden dan beter in aanmerking komen dan alleen..

R: Sorry uh, sorry wat zei je?

I: Als een gezin in z'n geheel al een hulpverleningstraject heeft gehad, die zou dan beter in aanmerking komen?

R: Ja misschien wel, ik heb die ervaring zelf niet maar uh, (I: Ok.) het zou kunnen dat het wel zo werkt alleen ja, ik voorzie wel een beetje dat mensen, we hebben het al over gehad, dat mensen er

niet zoveel zin in hebben. Je hebt gewoon je eigen uh sociale netwerk als het goed is en dingen om bij te houden dus ja ik denk zelf dat het haast meer kans van slagen heeft bij uh, bij meer uh, ja één op één contacten ofzo ja (I: Ja.). Ik heb namelijk ook wel eens gevraagd, maar dat kon toen dus niet, het ging over uh, toen begeleidde ik ook een vrouw met autisme en een andere vrouw met autisme en allebei de partners hadden eigenlijk behoefte aan lotgenotencontact (I: Ok.) en toen had ik voorgesteld of dat dan niet kon, dat ze met elkaar uh een soortgelijk iets konden gaan doen, maar dat kon niet want dat was niet, ze hadden geen indicatie dus dat kon toen niet, maar ja ik denk uh, ja zoiets lijkt me wel heel waardevol alleen echt een gezin lijkt me gewoon niet zo, vaak niet haalbaar ofzo, meer gewoon twee personen die dat willen, dan misschien wel.

I: Ja.

R: Ja. Maar een heel gezin vind ik uh, ja heb ik het idee dat het vaak niet, het kan wel heel veel mooie kans van slagen hebben, ja als ze allemaal erachter staan zeg maar.

I: Ja precies.

R: Ja.

I: Ok. En uh, als we het wel over gezinnen hebben, uh, welke problematiek is dan specifiek uh, kan dan specifiek met deze methode worden aangepakt?

R: Uh, even nadenken hoor, ik kan me zo voorstellen, maar ik weet het niet echt uit ervaring, maar ik kan me voorstellen, uh, het een gezin in de opvoeding kan helpen zeg maar, dat ze, waar ik zelf ook vaak een beetje mee zit is dat ouders opvoedingsvaardigheden uh, hebben geleerd, dat ze die dan weer door kunnen geven aan uh, andere ouders. Dat zou kunnen werken. Nou misschien ook op financieel gebied he. (I: Ja.) Dat zou natuurlijk ook, he, dat ze zeggen van wij hebben daar hulp gekregen of he, dat ze elkaar daar zo wat advies over kunnen geven. (I: Ja.) Ja, misschien ook wel een stukje psycho-educatie he, als het gaat om echte psychische, psychiatrische problemen. Als echt de ene persoon daar heel veel van weet, en de ander niet, dan zouden ze daar ook wat in kunnen betekenen denk ik.

I: Ja. Ok.

R: Ja het is wel breed denk ik.

I: Ok. En uh, welke aspecten van de methode ziet u als het meest effectief?

R: Uh, wat zijn de aspecten precies, kan je dat even kort samenvatten?

I: Ja, dat ligt er ook een beetje aan hoe u het voor u ziet, maar als de methode zeg maar werkt tussen twee gezinnen, wat zou dan volgens u het meest effectief zijn daarin?

R: Uh, ja ik denk de herkenning zeg maar, dat ze het kunnen delen. Dat ze hetzelfde probleem hebben, of nou ja hetzelfde probleem, in ieder geval een stukje overlap in de problematiek en hulpvraag. (I: Ja.) Dat ze elkaar daar een stukje in kunnen ondersteunen, want ik denk dat het anders voelt als iemand met je praat die hetzelfde heeft meegemaakt als dat er een hulpverlener, dat die je komt helpen. Ik denk in die zin dat het wel echt van meerwaarde kan zijn. (I: Ok.) Een stukje herkenning, en lotgenotencontact of zo.

I: En uh, hoe ziet de rol van de professional er uit die met deze methode werkt?

R: Uh, ik denk iets meer, dat die iets meer naar de achtergrond zal verdwijnen. Dat die iets meer van de zorgende rol verandert, dat die meer de coachende rol heeft, om dat hele traject met die gezinnen te begeleiden en zelf een stukje terug, een stapje terug doet.

I: Ok. Wat meer op de achtergrond?

R: Iets minder intensief aanwezig.

I: Ok. Uh, dan hebben wij onderzocht dat de methode een soort van gebaseerd is op de begrippen wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid, en daarnaast dat de methode is ontwikkeld als reactie op de ontwikkeling in de maatschappij, zoals uh, de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. En hoe ziet u die wederkerigheid terug in de methode?

R: Tussen de gezinnen. Uh ja tussen de gezinnen is er dus wederkerigheid op het moment dat ze samen dingen doen. Ja over de doelen spreken zeg maar, dat stukje lotgenotencontact, het stukje herkenning van de problematiek. Dat zie ik wel terug komen ja.

I: Ok. En is het ook zo, het gezin dat start zeg maar, kan die ook iets bieden aan het koploopergezin?

R: Uh, ja ik denk het wel. Ik denk dat het koploopgezin, ik merkte dat die mevrouw dat een keer zei: oh dat kan ik, dus ik ben zo goed dat je de vragen aan mij stelt. Dat geeft ook een stukje zelfvertrouwen denk ik.

I: Ok. En hoe ziet u uh, ervaringsdeskundigheid precies terug in de methode?

R: Ja, doordat ze allebei dezelfde ervaringen hebben he, dat ze daardoor elkaar tot steun kunnen zijn. En dat ze ook van daaruit, startgezinnen kunnen veel leren van koploopgezinnen en kunnen van daaruit ook wel dingen doorgeven, adviezen of tips geven. Meer dat gebied.

I: Ok. en sluit de methode ook aan op die ontwikkelingen in de maatschappij?

R: Ja, zeker wel. Ik snap ook wel dat ze dit wel toejuichen ja. Ja, het sluit zeker aan en daarom snap ik ook niet helemaal goed waarom het niet van de grond komt. Andere dingen gaan soms wel goed maar dit is echt een ding waarvan je zegt van ja, dat het nog niet heel veel om je heen gehoord word. Dat snap ik niet zo goed. Maar het lijkt me zeker een methode die de gemeente ook wel toejuicht ja.

I: Ja, en op welke manier sluit het precies aan denkt u?

R: Ja minder duur vooral, ja.

I: Ok. En ook nog andere uh, aspecten?

R: Ja, uh, dat er meer naar de, hoe zeg je dat, netwerken, en dat je minder afhankelijk bent van de hulpverlening en van de overheid zeg maar. Dat stukje, dat ze willen dat mensen ook meer voor elkaar gaan zorgdragen ja.

I: Ok. Nou, nu zijn we er eigenlijk al bijna doorheen. Wilt u zelf nog iets noemen over de methode wat we nog niet hebben besproken?

R: Nee, want ik heb er helaas zelf nog niet zoveel ervaring mee. Maar ik las de oproep, en ik denk daar wil ik best wat over zeggen want ik heb er wel een mening over. Het lijkt me best leuk, maar ik heb er zelf nog niet meer gewerkt zeg maar. Dus ik heb er zelf niet veel aan toe te voegen.

I: Ok. Hopelijk krijgt u nog echt een keer de kans om met de methode te werken.

R: Ja, lijkt me leuk.

I: Uh, wat vond u van deze interviewvragen?

R: Ja, prima. Ja hoor.

I: Heeft u nog aanvullingen of opmerkingen?

R: Nee, niet echt nee.

I: Nou, we gaan deze, de resultaten van dit onderzoek ook presenteren, en als u geïnteresseerd bent kunnen we u daarvoor een uitnodiging sturen. Maar dat is dan wel bij ons op school in Zwolle. Ik weet niet of dat haalbaar is voor u.

R: Ja, je mag hem altijd sturen want ik heb familie wonen in Zwolle dus ik kan het misschien combineren. Op welke termijn is dat ongeveer?

I: Het zal waarschijnlijk eind mei ongeveer zijn.

R: Oh ja, je mag hem best sturen maar dan moet ik gewoon dan kijken of ik kan.

I: Ok, nou we kunnen ook altijd nog een uh, korte samenvatting of weergave van het onderzoek opsturen, want dat hebben meer mensen gevraagd. Dus.

R: Oh ok. dat is goed, prima.

I: Dan wil ik u bedanken voor uw tijd en dat u mee wilde werken.

R: Ja, is goed.

I: Ok. Fijn.

R: Succes ermee.

I: Dank u, daag.

R: Daag.

Respondent 13, vrouw

I: Goedemorgen u spreekt met Esther de Hoog (R: Hallo) ik ben een van de studenten van de Hogeschool Viaa die onderzoek doet naar de methode Estafettegezin.

R: Hallo, ja!

I: Hallo, heeft u misschien even tijd voor het onderzoek, voor het interview?

R: Ja hoor, ja hoor!

I: Nou heel fijn. Heel erg bedankt dat u zich heeft opgegeven om mee te werken

R: Ja, ja. Nee ik kan me voorstellen dat als je dan onderzoek hebt je dan ook wel mensen nodig hebt, dus ik denk nou weetje, ik zit toch thuis, waarom niet.

I: Nou heel fijn, dank u wel! Eh, wij richten ons in dit onderzoek vooral op hoe deze methode zich onderscheidt van andere gezinsmethoden en op de visie van professionals op deze methode. In dit interview wordt uw visie op de methode vooral bevraagd.

R: Oké, daarbij moet ik wel zeggen dat ik er nog niet heb ingezet he. Ik heb er wel ideeën over maar ik heb er nog geen ervaring mee.

I: Nee maar dat is helemaal prima, het gaat inderdaad vooral om uw visie over de methode. Wat wij hebben begrepen is dat jullie wel voorlichting over gehad hebben, dus de professionals.

R: Klopt, klopt. En ik heb al een gezin gestrikt dus, eh, (lacht)

I: Oh, nou, heel mooi!

R: (lacht) Nee, ben niet helemaal blanco.

I: Ja precies, nou fantastisch! Eh, om het interview te beginnen heb ik eerst wat gegevens van u nodig zodat we een compleet beeld kunnen krijgen van onze respondenten. Mag ik u vragen naar uw leeftijd?

R: 34

I: 34. Oké, en wat is uw opleidingsniveau?

R: Eh, ik heb post HBO

I: Oké, wat is, eh, uw functie binnen Agathos?

R: Eh, Intensief ambulant hulpverlener.

I: Hoelang werk je al bij Agathos?

R: Eh, 11 jaar.

I: Dat is alweer enige tijd!

R: Jawel he! Wordt van de zomer alweer zelfs 12! (lacht) Ja, ja.

I: Nou, een mooie tijd. Eh, u geeft al aan, ja u heeft al een gezin gestrikt, dus dan ben je al wel enigszins bekend (R: Ja, klopt!) Eh, hoe zou je de methode Estafettegezin omschrijven richting iemand die er nog nooit van gehoord heeft?

R: Eh...hm, even denken...die er nog...en moet ik dan denken aan een cliënt of aan een medeprofessional? Of maakt dat niet uit?

I: Nee dat maakt niet zoveel uit.

R: Nee, nou ik zou het eigenlijk als een, eh, eh, manier van werken omschrijven, even denken hoor.. eh, waarin ja, gezinnen van en met elkaar leren. Dus, eh, je koppelt dus zegmaar een koplopergezin aan een startgezin. Het koplopergezin wordt dan al langer in zorg en heeft ook al dingen geleerd en het ook mooi vind, leuk vind, om dat ook door te geven. Eh, waarbij een win – win situatie ontstaat tussen beide partijen. Het gezin, zegmaar het koplopergezin, kan daar ook een stukje zelfvertrouwen, eh, een stukje delen van wat ze geleerd hebben, en mijn ervaring is dat mensen dat ook heel graag willen, eh, en ook een stukje vertrouwen vaak van, kijk eens waar we vandaan kwamen en kijk eens wat we geleerd hebben. En, eh, het startgezin heeft als winst dan ook van nou, een stukje begrip van nou ik ben niet de enige, want ik merk van, nou ja ik ben al wat langer in de hulpverlening en dat er nog best wel wat schaamte, wat verlegenheid van oh we lopen vast. En, eh, het mooie van deze methode vind ik dat, ik wijd trouwens wel een beetje uit, maar is dat dat stukje

erkenning, stukje begrip, en dat is voor mensen heel, heel, dat geeft heel veel houvast. Van, wij zijn niet de enige. En het biedt hoop. Dat vind ik ook mooi.

I: Nou heldere uitleg. Het zit er goed in in elk geval.

R: Nou. Kijk! Maar ik doe ook aardig wat PR werk dus ik probeer het ook te verkopen aan externen (lacht)

I: Oh zo (lacht). Eh, ik wil nou een aantal vragen stellen over je visie op de methode. (R: Ja) Dit doen we aan de hand van een aantal begrippen zoals doel, doelgroep, aanpak en de onderbouwing van de methode. (R: Ja) Wat is volgens jou het doel van de methode Estafettegezin?

R: Eh, nou eigenlijk van en met elkaar. Het, het, zegmaar het verdubbelen van de winst.

I: Oké, en wat heeft de methode nodig om dit doel te kunnen behalen?

R: Eh...ja heel praktisch natuurlijk, gezinnen. Ik denk ook, eh, kennis en ook het geloof van collega's daarin.

I: En wat bedoel je daarmee?

R: Eh, als je iets nieuws moet gaan, of als je iets nieuws wilt gaan doen, mijn overtuiging is het dat je ook zelf in iets moet geloven wil je het overbrengen, zegmaar. Eh, als ik zeg 'ja misschien – oh pardon, even mijn andere telefoon wegdrücken- als je zegt, ja, stukje zelf vertrouwen ergens in hebben ik ben er van overtuigd dat als je ergens in gelooft, als je ergens in vertrouwt dat je ook de power hebt om het over te brengen, dus dat is er denk ik nodig en, eh, er ligt al een hele mooie toolkit dus in die zin qua, qua, eh, ja het heeft al gewoon een hele mooi basis, het moet gewoon, of nou ja, moet. Ik zou een voorstander zijn om het goed uit te rollen. Ik denk ook dat het mooi zou zijn, maar goed dat is mijn eigen idee, als het ook, dat we het ook een soort van gaan verkopen. In die zin, dat we gaan samenwerken met een CJG, dat we het breder proberen te dragen en eh, weetje het is ook een methode waarin je datgene wat je al geïnvesteerd hebt in een gezin, wat zij dan ook verder kunnen uitrollen. En, dus, ja je gaat dan een soort van je winst verdubbelen. Dus dat is mijn idee.

I: Ja. Nou, duidelijk. Eh, hoe ziet de doelgroep van de methode er volgens jou uit?

R: Eh...Nou ik denk dat dat net zo lang en breed, ja, ik denk, ja. Mensen moeten wel in staat zijn tot enige reflectie zegmaar. Van, nou, ik doe dit zo en zo omdat, zegmaar. (I: ja) Maar, ja, ik, eh..Ik heb daar verder niet heel erg concrete ideeën bij zegmaar.

I: Het is eigenlijk wel breed inzetbaar, zeg je.

R: Dat dat denk ik wel. En kijk, ik denk dat als mensen het ook zelf niet zien zitten, zegmaar, dat ze zich daar ook niet voor opgeven.

I: Ja, nou, ja. Logisch inderdaad. (R: Ja.) En welke problematiek binnen een gezin zou specifiek binnen deze methode passen?

R: Ik denk dat dat ook heel, heel breed is. Ik denk dat valt of staat met een goeie match zegmaar. Ik denk dat je aan allerlei dingen kan denken. Aan opvoedproblematiek, maar ook van, eh, he hoe ga je om met je kind met ADHD of autisme of nou ja, wat al niet. Bij Agathos hebben we natuurlijk heel veel soorten problematiek en ik denk dat er heel veel te doen is, ik zou zelf haast een voorstander zijn om het niet alleen op gezinnen maar ook op eh, individuen het concept uit te rollen zegmaar.

I: Oké. Zoiets bestaat natuurlijk ook al, zoals bijvoorbeeld de methode Steunouders.

R: Oké die ken ik niet (lacht).

I: Lijkt enigszins op de methode Estafettegezin maar dan zijn het echt vooral de ouders die steun aan elkaar ondervinden.

R: Oké.

I: Eh, nou volgende vraag. Welke aspecten van de methode zie jij als het meest effectief?

R: Eh...even denken hoor. Het meest effectief, ja daar heb ik natuurlijk nog geen ervaring mee maar ik denk dat een aantal componenten wel zijn zoals hoop, he, hoop van nou dit is iets dat dus blijikbaar te takelen is zegmaar. Eh, ik denk het onderlinge, eh, nou de herkenning en de erkenning

die mensen die in het zelfde schuitje zitten, die, die, eh, ja, dat kan je als geen ander. Dat kan je niet als buitenstaander aan elkaar geven zegmaar. (I: nee) En daarbij ook het professionele stukje. Dus dat het en zowel, eh, nou ja, lotgenoten om het zo maar te, dat dat aspect er in zit. Maar wel ook daarbij de professionele ondersteuning.

I: En wat is dan de rol van de professional daarin?

R: Nou, eh, dat, van wat ik begrepen heb, is dat het ligt niet helemaal op de schouders van een koplopergezin, ze kunnen terugvallen op een stukje coaching, ze hebben de toolkit he, die is ook.. zij, ze zijn niet dat stukje eindverantwoording zegmaar. Van, stel dat het vastloopt, ze hoeven niet het probleem op te gaan lossen, zegmaar.

I: Nee, ze hebben nog altijd de professional achter de hand, zegmaar, om op terug te vallen.

R: Ja, ja. En je kan ook samen opwerken. Eh, kijk, stel dat het gezin, eh, bepaalde dingen, eh, aangereikt krijgt, dat kan je natuurlijk ook weer in de hulpverlening daarnaast - tenminste, als die situatie tenminste zo is – ook weer doorpakken van he hoe zag je dat bij dat andere gezin, en hoe zou jij dat, hoe zou dat bij jouw situatie passen. Ja, op die manier denk ik.

I: Ja, oké, mooi duidelijk. Eh, het laatste onderdeel is de onderbouwing. Bij de onderbouwing gaan we in op de uitgangspunten van de methode Estafettegezin. Daarbij komen begrippen als wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid terug, want deze vormen de basis van de methode (R: ja..) Daarnaast is de methode Estafettegezin ook een reactie op de ontwikkelingen in de maatschappij (R: Ja.), zoals de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Hoe komt volgens jou de wederkerigheid tot uiting in de methode?

R: Eh, nou ja je helpt elkaar zegmaar. Ik bedoel, het is niet dat één partij ineens een winst heeft. Ik denk dat beide partijen een winst behalen. Dus dat, ja de wederkerigheid, de begrip, de herkenning, de erkenning. Het, je staat naast, of in die zin, naast elkaar. Ik bedoel, ze hebben hetzelfde, ongeveer, maken ze mee, hebben ze meegemaakt. De ene is misschien wat verder dan de ander maar, ik denk in dat vooraf.

I: Oké. Hoe ziet u de ervaringsdeskundigheid terug?

R: Nou, in het delen, mensen of ,eh, het gezin heeft al een bepaald traject doorlopen en als ik dan zelf denk aan het gezin, dat staat op de lijst als koplopergezin, die vindt het ook ontzettend leuk om door te geven, om datgene wat ze geleerd heeft ook met andere te delen zodat die niet in die, nou ja, moeilijke situatie hoeven te blijven hangen. Dus daarin zie ik dan ook weer een stukje ervaringsdeskundigheid terug.

I: Oké. En sluit de methode volgens jou aan op de ontwikkelingen in de maatschappij?

R: Ja, absoluut. Kijk, ja, eh, even denken hoor. Je gaat inderdaad mee met het participeren, eh, eigenlijk doe je meer voor minder. Je gaat een keer investeren, een soort, en je probeert dat eigenlijk al te vermeerderen door dat door te laten geven zegmaar. En we moeten meer doen met minder geld, we gaan naar actief burgerschap, nou dat vind ik hier ook heel erg in passen. Eh, ja, en plus dat je, en dat is dan weer mijn eigen visie, mensen ook niet helemaal laat zwemmen. Dat vind ik het mooie hieraan.

I: Ja, oké. Nou dat het jouw visie is is juist heel goed voor ons onderzoek (lacht.)

R: Ja, (lacht). Want weetje, dat vind ik dus belangrijk. Ik ben er een warm voorstander van dat mensen meer vanuit hun netwerk, meer vanuit hun eigen kracht, prima. Maar ook daarin zit ook het gevaar van doorslaan. Dus ik vind het ook belangrijk dat het goede van wat we hadden te behouden zegmaar. Kijk, je kan niet alles alleen maar, ja hoe zeg je dat, door een netwerk op te laten lossen. Tenminste, dat is mijn ervaring dat lukt gewoon niet omdat bepaalde problematieken gewoon te ingewikkeld zijn.

I: Hoe zie je dit voor je binnen de gezinnen, dat je dan ook nog, eh, niet alleen het koplopergezin ondersteunt maar dan ook het startgezin daarnaast nog?

R: Nou ik weet niet hoe dat er precies uit ziet. Kijk, wat ik me van de voorlichting herinner, maar nu ga ik even een beetje kijken hoe ik het onthouden heb, is, eh, kijk ik kan me voorstellen dat je zo'n startgezin eerst met zo'n koploopgezin mee laat lopen en dat je dan gaat kijken van wat is er nog over? Is er überhaupt iets over of wat lukt nog niet? Zegmaar, en wat is daar nog voor nodig? Kijk, het hoeft niet per sé professionele hulp te zijn, maar misschien ook wel. Zegmaar. Kijk, ik zou daar zelf vrij, eh, vooral vraaggericht naar kijken. Van he, wat is de vraag. Iets wat bij ons past of kan dat al naar een lichtere vorm van zorg. Eh, wat is passend, wat is nodig. Wat is verantwoord.

I: Oké, ja. Ik vind echt dat je heel duidelijk weet te weergeven hoe jouw visie hierin is.

R: Nou, mooi! (lacht).

I: Heel mooi! (lacht). En dan gaan we naar de afsluiting. Is er nog iets wat je niet genoemd hebt over de methode maar wat je wel nog graag even wilt benoemen?

R: Eh, ik weet niet of het er helemaal bij past, maar ik vind het wel heel, ik kom best wel veel op PR bijeenkomsten zegmaar, en het is echt wel een heel uniek, mooi concept waar echt wel veel interesse voor is. Ook voor, eh, bij andere instellingen zegmaar, dus ja laten we ook daarin de winst delen zou ik zeggen. Natuurlijk moet je het niet weggeven maar wel kijken van he waarin, hoe kunnen we de samenwerking met hen bevorderen zodat we dit breder kunnen inzetten?

I: Ja. Mooi beeld inderdaad om ook samen te werken met andere organisaties. (R: Ja.) Wat vond je van het interview?

R: Eh, ik vond het leuk. Ja.

I: Heb je nog aanvullingen of opmerkingen voor ons?

R: Nee hoor, super, prima!

I: Nou, heel fijn, Eh, heel erg bedankt dat je mee wilde werken aans ons interview, je hebt ons hiermee heel erg geholpen.

R: Kijk, zet ik ik die weer op mijn lijstje voor vandaag (lacht)

I: (lacht). Ja. Wij doen ook nog een literatuuronderzoek om de verschillende gezinsmethoden te vergelijken met de methode Estafettegezin, ben je geïnteresseerd om de resultaten hiervan te ontvangen?

R: Ja vind ik leuk.

I: Nou dan sturen we dat op. En, daarnaast hebben wij aan het eind van ons onderzoek een presentatie om onze resultaten te presenteren zegmaar. Hiervoor zouden we je willen uitnodigen. Als je hiervoor belangstelling hebt kunnen we je hierover een mailtje sturen.

R: Is prima, alleen beloof ik niet dat het lukt, maar ik vind het in ieder geval leuk om te weten!

I: Nee dat snap ik. Zullen we doen. Oké, nou heel erg bedankt voor de medewerking!

R: Graag gedaan. Heel veel succes!

I: Dankjewel, en beterschap verder, ik begreep dat je in de ziektewet zat.

R: Ja, ja ja. Ik ben van de week, nee, twee weken terug weer een beetje begonnen.

I: Oh mooi.

R: Wat kantoorwerk enzo. Dus ik denk, oh dan kan ik dit ook wel doen (lacht).

I: Nou heel fijn dat dat kon!

R: Helemaal goed! Succes he!

I: Bedankt! Doeg!

R: Joehoe, doeg.

Respondent 14, vrouw

I: Hallo met Jesse Wolf van VIAA hogeschool in Zwolle.

R: Goiedag

I: Hallo. Uh, ik ben één van de studenten die onderzoek doen naar de methode Estafettegezin.

R: Ja, ja dat uh, ja er gaat me gelijk weer een lichtje branden, dat klopt.

I: Als het goed is heeft u daar een mail over gehad voor een interview.

R: Ja en toen heb ik geschreven dat je mij op woensdag kon bellen omdat ik dan kantoor werkzaamheden deed.

I: klopt.

R: Ja hè?

I: Ja dat klopt. En heeft u daarvoor even tijd, voor het interview?

R: Ja, is goed.

I: Oké en het zal ongeveer een kwartier duren.

R: Ja.

I: Uh, ik zal eerst even wat vertellen over wat wij aan het onderzoeken zijn.

R: Hmhm

I: Wij doen namelijk dit onderzoek in het kader van ons afstuderen van de opleiding MWD, SPH (R: uh ja) en in dit onderzoek richten wij ons vooral op de methode Estafettegezin, hoe die zich onderscheidt van andere gezinsmethoden en op de visie van professionals op de methode.

R: Ja

I: Dus in dit interview wordt u op uh uw visie op de methode bevraagd.

R: Ja, ja, hé je hebt trouwens wel een verbinding met je telefoon dat je af en toe wat onduidelijk ben, maar ik roep wel als ik het niet versta.

I: Oké, is goed, ik zal proberen duidelijk te praten. (R: lacht) Uh, nou voor het uh, bij het verwerken van de resultaten blijven uw gegevens anoniem.

R: Ja.

I: Dus uh, ja dat horen we er even bij te zeggen.

R: Ja, ja.

I: Goed uh, allereerst moet ik een aantal gegevens van u vragen zodat we een goed beeld krijgen van onze respondenten. De eerste vraag is uh, als ik dat mag vragen, wat is uw leeftijd?

R: Ik ben 47.

I: Oke, en wat is uw opleidingsniveau?

R: Uh, HBO.

I: Oké en wat is uw functie binnen Agathos?

R: Ik ben Intensief ambulante hulpverlener.

I: Oké, en hoelang werkt u al bij Agathos?

R: Uh volgens mij 4 jaar, 4 en een half.

I: Oké. En heeft u ook zelf gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: Uh, nou wij zijn er nog niet zo lang mee bezig, wel om mensen te vragen of ze dat willen wezen uh, willen zijn zeg maar als we zaken willen afsluiten. In mijn caseload zijn er twee gezinnen die uiteindelijk mee willen doen

I: Oké. En uh, die hebben al met de methode gewerkt, of moet dat nog gebeuren?

R: Dat moet nog gebeuren, want die, die hebben zeg maar uh, dus toen aangegeven dat ze willen beginnen en om ze uh de coaches zijn er begin van het jaar mee gestart.

I: Oké. Dus dat staat in de startblokken zeg maar.

R: Ja.

I: Oke. Uh, even kijken uh, nou dan kan ik u wel even vragen wat heeft u al gehoord of gezien van de methode Estafettegezin?

R: Uh nou wij hebben wel een uitleg gekregen wat het inhield zeg maar, wat het inhield dat gezinnen aan elkaar gekoppeld worden en dan het gezin dat zeg maar al afgesloten heeft, dat die zeg maar

een voorbeeld functie ongeveer kan zijn voor het gezin wat dan nog hulp nodig heeft. En dat dat eigenlijk meer op uh, ja basis van gelijkheid is als van uh een professional ten opzichte van een gezin. I: Ja dus dat gezinnen met elkaar uh, (R: Ja.) Ja. Oké. Nou uh, dat hebben wij inderdaad hier ook staan, dus dat is mooi.

R: Oh dat klopt dus (lacht)

I: Ja (lacht). Uh dan ga ik nu wat vragen stellen over uw visie op de methode.

R: Ja.

I: en allereerst zou ik u willen vragen, hoe zou u de methode Estafettegezin omschrijven richting iemand die daar nog nooit van gehoord heeft.

R: Uh nou ja wat ik nu zeg is, als ik mijn gezinnen afsluit en ik heb een heel leerbaar gezin gehad, dat ik ze vraag of zij er voor open staan een ander gezin dezelfde dingen bij te leren of in ieder geval dingen die ik als prettig en goed ervaren heb in hun gezinnen of ze dat over willen brengen. (I: Hmhm) En uh, Wat ik gezien heb is dat sommige mensen een beetje huiverig zijn omdat uh, ja je toch ook weer een stukje van je privé laat zien (I: Ja.) en uh die estafettegezinnen dat is vaak wel in het zelfde rayon, mensen komen elkaar vaker tegen en dat vinden ze best lastig.

I: Oké, ja dat snap ik. Uh, dus als u zeg maar iemand tegenkomt die de methode verder niet kent, hoe zou u, zou u dat dan aanraden of uh

R: Nou dat wij een traject gestart zijn om laagdrempelige hulp op deze manier op te starten en of hun daar een uh karttrekker in willen zijn.

I: Oké, ja. Goed uh, de volgende vraag. Wat is volgens u het doel van de methode?

R: Het voelt een beetje alsof ik wegbezuinigd wordt (lacht).

I: Oh, dat is niet zo mooi.

R: Nee, nou weet je ik denk dat het inderdaad wel iets te maken heeft met een stukje financieel aspect, maar het is ook wel iets, ja net wat ik daarnet al zei dat het wel laagdrempeliger is. Dus dat het misschien voor mensen ook makkelijker is om het aan te nemen van de buurvrouw als van iemand die ervoor geleerd heeft zou ik maar zeggen. Maar ja of ik het daar helemaal mee eens ben, ik heb wel eens het idee dat we heel makkelijk denken dat we over de casussen die we dan hebben en waar vaak veel meer problematiek in zit als dat ene probleem wat wij dan voorbij zien komen.

I: Hm

R: Dus als je bijvoorbeeld opvoed vragen krijgt, ik kom daar dan binnen en nouja pietje of keesje die wil niet luisteren maar als je dan verder gaat kijken blijken er ook financiële problemen te zijn en dan blijken er ook relatieproblemen te zijn en dan is die opvoedvraag niet meer uh, het meest urgente.

I: Hm. Dus u zegt eigenlijk dat de methode zich te veel richt op één aspect.

R: Ja, nou ja, dat is wel iets dat wij uitdragen, dat het uh, dat je dus wel bij het simpele probleem blijft.

I: Oké. En uh, vind u dan dat de methode zich moet uitbreiden naar andere dingen, de andere aspecten?

R: Nee want dan zou ik geen werk meer hebben. (lacht) Ik denk dat sommige stukjes ook niet haalbaar zijn voor een estafettegezin.

I: Nee, zoals?

R: Ik bedoel, ik zie dus overal bijvoorbeeld ook maatjesprojecten en dat soort dingen opstarten. Nou een boekhouder die kan inderdaad heel goed zijn in het boekhouden, in het financiële stuk. Maar als ik een boekhouder, omdat ie een zoontje heeft wat niet luistert en opvoedvragen heeft en die heb ik geholpen en vervolgens inzet op een volgende gezin dan ben ik bang dat die opvoedvragen naar nummer twee gaan en dat de financiële plaatje naar boven gaat.

I: Oh zo, ja. Oké dus u denkt dat het dan niet uh dat het niet

R: Dan denk ik dat het z'n doel voorbij gaat.

I: Ja, oké. Nou dat is interessant om te horen. Uh, even kijken, hoe ziet volgens u de doelgroep van de methode er precies uit?

R: Hmm ... ja. In principe kijken wij of elk mens zeg maar die wij helpen of die wat kan bijdragen aan de maatschappij in de vorm van bijvoorbeeld inderdaad een estafettegezin. Dus niet direct dat het

jonge mensen of oude mensen of van gemiddelde leeftijd moeten zijn, uh wel iemand die draagkracht moet hebben.

I: Ja en het zijn dan in ieder geval gezinnen dus, uh, het moet volgens u wel rendabel zijn dat het gezin dat wel aankan zeg maar.

R: Ja, ik denk dat draagkracht het meest belangrijke is maar of het nu echt een gezin hoeft is, nee. Ik heb bijvoorbeeld ook een mevrouw met psychiatrische problemen en die kan daar zelf nu heel goed mee dealen en die heeft daar een heel mooi systeem voor ontwikkeld hoe zij dingen doet. En ik zeg wel eens tegen haar van ja ik zou je zo mee willen nemen naar enkele van m'n cliënten om te laten zien dat het kan.

I: Oké.

R: Dus voor mij is het niet expliciet een gezin of een leeftijd, maar wel of iemand uh, ja draagkrachtig is en het ook uit kan dragen, want dat is natuurlijk ook soms nog wel lastig.

I: Ja, klopt. Dus het hoeft niet per se een gezin te zijn, als één iemand een ander gezin zou

R: Ja als dat zou kunnen helpen, waarom niet.

I: Ja oké. En uh voor welke problematiek is de methode Estafettegezin specifiek geschikt volgens u?

R: Nou dan zou ik het bij het meest simpele opvoedvragen houden.

I: Oké, en uh, verder, ja dat is natuurlijk wat veel voorkomt in gezinnen. Zijn er nog andere uh, problemen waarvan u zegt nou dat zou ook kunnen?

R: Eh, nou ik denk, nee dat zou ik niet direct kunnen zeggen. Geweldloos verzet bijvoorbeeld maar dat is echt een methode. Als mensen daarmee gewerkt hebben is dat misschien ook iets om over te dragen.

I: Ja, dus als ze eigen kennis hebben dan zouden ze dat kunnen toepassen zeg maar.

R: Ja, ja. Ik vind het ook wel mooi als moeders nu aan de telefoon tegen een ander zeggen hey je moet dit doen en je moet dat doen. Dan denk ik oh je staat er nu echt achter met waar we ooit mee begonnen zijn zeg maar.

I: Ja dus dat ziet u dan wel terug.

R: Ja.

I: Oké nou dat is mooi. Uh, even kijken, de volgende vraag is welke aspecten van de methode ziet u als het meest effectief?

R: ... Nee, zou ik niet kunnen zeggen.

I: Oké, prima. Dan gaan we verder. Wat is volgens u kenmerkend voor de rol van de professional die met de methode Estafettegezin werkt?

R: Vooral begeleiden.

I: Oké, en uh is die professional heel intensief aanwezig bij het traject, of juist minder?

R: Uh, ik zou niet voor, misschien in eerste instantie wat meer maar daarna juist meer op de achtergrond.

I: Oké, dat de gezinnen het zelf oppakken.

R: Ja.

I: Ja. Uh de volgende vragen gaan over de onderbouwing van de methode, dus de zeg maar de uitgangspunten waar de methode op gebaseerd is. En wij hebben onderzocht dat de begrippen wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid, die vormen zo'n beetje de basis van de methode. (R: Hmhm) En daarnaast is de methode ook een reactie op ontwikkelingen in de maatschappij, zoals de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving (R: Hmhm). En dan, hoe komt volgens u de wederkerigheid tot uiting binnen de methode?

R: Uh. Wat ik denk ik uh, vooral zie als mensen ja, een stukje erkenning en herkenning misschien wel.

I: Ja dat ze herkennen van de één, dat het andere gezin dat ook heeft.

R: Ja en daardoor ook zoiets heeft van hé uh, ik ben niet alleen die dit heb, zeg maar.

I: Ja. Oké en hoe ziet u de ervaringsdeskundigheid terug?

R: Nou ja ik zou het gezin pas doorverwijzen als ik genoeg ziet van wat ze in de praktijk brengen, of dat genoeg is zeg maar wat gemiddeld is. Voor mij hoeft iemand geen 10 te halen, als hij een 6 haalt en hij kan daarmee leven vind ik dat prima. Uh, maar hij moet het wel uit kunnen brengen.

I: Ja dus ervaringsdeskundigheid ziet u dan vooral in dat ze het kunnen overbrengen naar de andere gezinnen

R: Ja.

I: Oké. Uh, en sluit de methode volgens u ook aan op de ontwikkelingen in de maatschappij?

R: Uh, ja dat wel, maar ik zie wel, dat nou ja wat ik zei, dat wij vaak voor 1 problematiek binnen geroepen worden als professional en dan blijken er heel veel problemen te zijn. Ik ben wel bang dat we heel snel het estafettegezin in gaan zetten zo van nou uh, Pietje heeft een opvoedvraag en dat gaat vooral over het luisteren van de kinders, nou gezin a die heeft uh daar hele goede resultaten mee geboekt en wist heel goed daarmee om te gaan, dus die zetten we in bij b, en dan blijkt dat uh, nou ja vader bijvoorbeeld uh geweld gebruikt en dan denk ik dan schiet het dus wel zijn doel voorbij, want dan hebben we dus bepaalde problemen niet gezien of onder de aandacht kunnen brengen.

I: Ja, dus eigenlijk dat de methode aansluit op de participatiesamenleving is op zich heel mooi zegt u, maar het kan niet altijd.

R: Nee precies.

I: Oké. Nou dat is duidelijk. Uh, dan zijn we eigenlijk door de inhoudelijke vragen heen. Wilt u nog iets noemen over de methode wat we nog niet hebben besproken?

R: Uh, nee, nee ik geloof niet dat ik daar echt vragen over heb.

I: Oké. Nou das mooi. En wat vond u van de interviewvragen?

R: Ja, goed om weer even over na te denken, haha.

I: Oké nou das mooi. Heeft u nog aanvullingen of opmerkingen?

R: Nee maar ik ben wel benieuwd zeg maar uh, wat uiteindelijk de uitkomst is van de mensen die er mee werken en die daar al langer mee werken. (I: Oké) Ik zie zeg maar bij ons mensen die heel erg voor zijn en mensen die uh, nou ja het dus niet in de praktijk brengen.

I: Ja. Dus wel grote verschillen zeg maar.

R: Ja, ja.

I: Oké, nou wij gaan sowieso de uitkomsten van ons onderzoek presenteren. En als u uh, daarin geïnteresseerd bent, kunnen we u een uitnodiging toesturen zodat u ook aanwezig kunt zijn bij de presentatie.

R: Ja, ja.

I: Dat zal dan hier op school zijn waarschijnlijk. En wij gaan ook nog een uh, wij doen een literatuuronderzoek waarin we de methode vergelijken met andere methoden, dat is dan misschien niet helemaal dat u kunt zien hoe andere professionals erover denken, maar dan ziet u wel het een en ander over de methode en waarin die zich onderscheidt. Dat kunnen we u ook nog toesturen.

R: Ja.

I: Zou u daar belangstelling voor hebben?

R: Ja, ja zou ik zeker leuk vinden.

I: Oké. Nou uh, kunnen we u een uitnodiging sturen voor de presentatie?

R: Dat kan, ik uh, we zullen zien of ik tegen die tijd die kant op kan maar uh, dat wachten we dan af.

I: Ja, dat is prima. Anders kunnen we misschien in het kort in een mailtje wel het een en ander nog weergeven.

R: Ja.

I: dan bent u in ieder geval op de hoogte.

R: Prima.

I: Goed nou bedankt dat u aan dit interview wilde meewerken (R: Is goed). U heeft ons ontzettend mee geholpen.

R: Dank u, daag.

I: Bedankt, doeg.

Respondent 15, vrouw

I: Goedemiddag, u spreekt met Esther de Hoog. Ik had vanochtend even gebeld over het interview over de methode Estafettegezin. (R: Ja, dat klopt!) Ik zou nog even terugbellen. Komt het nu uit?

R: Nu komt het wel even gelegen ja.

I: Nou, helemaal mooi.

R: Ik ben heel benieuwd. (lacht)

I: Ja. Nou, eh, wij richten ons onderzoek vooral op hoe de methode zich onderscheidt van andere gezinsmethodieken en op de visie van de professionals op de methode Estafettegezin. (R: Ja) en in dit interview wordt uw visie op de methode bevraagd.

R: Oké, ja maar ik had ook al aangegeven in de mail dat ik, eh, nog eigenlijk helemaal niet mee hebt gewerkt en er eigenlijk niet heel veel van af weet.

I: Nou, ik ben dan wel benieuwd wat u er van af weet.

R: Ja, eh, we hebben een, eh, presentatie gehad hier, eh, op kantoor over, eh, ja over de estafettegezin, eh, hoe dat gaat, ja, maar voor de rest heb ik er niet zelf mee, eh gewerkt.

I: Oké. Nou dat is helemaal prima hoor, (R: Oké, haha)het gaat echt puur over wat u er over gehoord heeft en wat uw visie daarop is.

R: Oké, ja.

I: Om te beginnen, eh, ja, heb ik nog wat gegevens nodig zodat we een compleet beeld krijgen van onze respondenten. (R: Ja.) Eh, wat is uw leeftijd?

R: Ik ben 37.

I: 37. En wat is uw opleidingsniveau?

R: Hbo

I: Wat is uw functie binnen Agathos?

R: Ambulant hulpverlener

I: Hoe lang werkt u al bij Agathos?

R: Eh, sinds, eh, even kijken, oktober 2011.

I: Oké. Eh, de eerste vraag die ik u dan wil stellen, de eerste echter vraag over de visie. Hoe zou u, voor zover u de methode heeft begrepen, de methode omschrijven richting iemand die nog nooit van de methode Estafettegezin gehoord heeft?

R: Eh, moet ik even nadenken.

I: Dat mag (lacht)

R: Ja, eh, dat je, eh, dat je iemand zeg maar die, eh, die, eh, al heel ver is in het hulpverleningstraject, of, eh, of de hulpverlening al heeft afgesloten, dat je die dan koppelt aan iemand, eh, ja, die, eh, een beetje de soortgelijke problematiek, eh, heeft en dat je die van elkaar laat leren.

I: Ja, nou dat vind ik toch al een duidelijke weergave. (R: Oké!) en het gaat dan vooral om de gezinnen, dat er gezinnen aan elkaar gekoppeld worden (R: Ja.) Eh, ik zal u nu een aantal vragen stellen over uw visie op de methode, en dit doe ik dan aan de hand van een aantal aspecten, zoals het doel, de doelgroep, de aanpak en de onderbouwing van de methode (R: Ja.) Eh, wat is volgens u het doel van de methode Estafettegezin?

R: Uh, ja vooral uh, ja het doel, uh.. ja dat je echt, ja dat leereffect zeg maar, dat je, uh, dat je dat inzet. Uh, zeg maar dat, uh, dat, uh, het koploopgezin heet dat geloof ik, wat dat heeft geleerd in de hulpverlening dat die dat dan, uh... zo goed mogelijk probeert over te brengen aan het startgezin.

I: Oké, wat heeft de methode volgens u nodig om dit doel te kunnen behalen?

R: Uh, Ja vooral dat, uh, dat de gezinnen niet te ver bij elkaar vandaan wonen. (I: Oké.) En ja, dat, uh, het inderdaad wel soortgelijke problematiek is.

I: Ja. En hoe ziet de doelgroep van de methode er volgens u uit?

R: Uh.. hoe bedoelt u dat precies?

I: Eh, nou ja, wat voor gezinnen zouden hiermee in aanraking kunnen komen?

R: Uh, ja ik denk dat dat heel divers is maar vooral misschien gericht op gezinnen met, uh, kinderen met probleemgedrag, of, uh, autisme, of, ja, kinderen met een verstandelijke beperking misschien. En hoe ze daar dan mee omgaan.

I: Ja, uh, dat is eigenlijk ook al meteen antwoord op de volgende vraag, welke problematiek binnen gezin zou het specifiek kunnen helpen. Maar dan vooral deze problemen benoemd u (R: (lacht) ja) . Uh, welke aspecten binnen de methode ziet u als het meest effectief?

R: Ja daarvan heb ik denk ik te weinig kennis om die vraag te kunnen beantwoorden.

I: Maar als u kijkt naar de, uh, de koppeling van het gezin, ziet u daar iets in dat, uh, ja effectief zou kunnen zijn? Of juist niet werkend in uw ogen, dat kan ook natuurlijk?

R: Ja, uh, Wat ik net eigenlijk al zei het is, het is, uh, het gaat eigenlijk echt natuurlijk om gezinnen en dan met name om de kinderen binnen de gezinnen. Of, uh, ja wat ik net eigenlijk al zei dat het, uh, wel belangrijk is dat het soortgelijke, uh, problematiek is, dat je niet iemand van autisme vergelijkt aan een kind met een verstandelijke beperking. Al zijn daar natuurlijk ook raakvlakken dan weer, maar ja, dat is toch eigenlijk wel heel anders.

I: Ja, dat de gezinnen toch echt beide aan een soort gelijke doelen kunnen werken.

R: Ja.

I: Wat is volgens u kenmerkend voor de rol van de professional die met deze methode werkt?

R: Ik denk vooral, uh, ondersteunend, uh... dat je ondersteunend bezig bent. En het vooral ook de gezinnen zoveel mogelijk zelf laat doen.

I: Ja, oké. Uh, het laatste stukje uit de vragenlijst gaat over de onderbouwing. Uh, in de onderbouwing gaan we in op de uitgangspunten van de methode, en daarbij komen begrippen als wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid terug, en deze vormen de basis van de methode. Daarnaast is de methode Estafettegezin ook een reactie op de ontwikkelingen in de maatschappij, zoals de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. (R: ja.) Hoe komt volgens u wederkerigheid terug in de methode?

R: Uh ik denk wel heel duidelijk omdat die gezinnen echt met elkaar, uh, ja fysiek in contact komen, dat die gezinnen elkaar echt ontmoeten en ja dat er, uh, wel een stukje wederkerigheid is.

I: En waar zit die wederkerigheid vooral in volgens u?

R: Ik denk in de ontmoeting.

I: De ontmoeting, oké. En hoe ziet u ervaringsdeskundigheid terug in de methode?

R: Uh nou je, je hebt als hulpverlener toch wel een bepaald idee over problematiek en ja, uh, dan kun je daar ook in, uh sturen.

I: Dus dan ziet u vooral de ervaringsdeskundigheid van de professional?

R: Ja

I: Oké, en in de gezinnen onderling?

R: Uh, in de gezinnen onderling, even nadenken. Hoe bedoelt u dat precies?

I: Ja, omdat, het koploopgezin heeft al wat ervaring met de hulpverlening en heeft zelf aan eigen doelen kunnen werken, en wordt gekoppeld aan een gezin, -

R: Ja precies. Ja ik denk ook zeker dat dat wel heel, uh, heel belangrijk is en dat het ook tot uiting komt door dat die, uh, gezinnen met elkaar omgaan en ook tips aan elkaar door kunnen geven.

I: En u geeft natuurlijk al aan, u heeft zelf nog niet met de methode gewerkt, maar wel een voorlichting over gehad. Heeft u zelf ook al geprobeerd om gezinnen te vinden die misschien gekoppeld kunnen worden aan andere gezinnen?

R: Ja ik, uh, ik werk zelf eigenlijk nauwelijks met gezinnen. Dat wordt een beetje lastig. (lacht)

I: Dat kan ik me voorstellen inderdaad. (lacht) Nou de laatste vraag van het interview is: sluit de methode Estafettegezin aan, volgens u, op de ontwikkeling in de maatschappij?

R: Ja dat denk ik zeker, ook gezien zeg maar het feit dat uh, dat mensen steeds meer van elkaar willen ook leren en ook zeg, uh, ja, maar uh, die methode wel zien zitten zeg maar.

I: Nou mooi, duidelijk. Is er nog iets dat u wilt noemen over de methode wat we nog niet besproken hebben?

R: Nee

I: Oké. Wat vond u verder van de interview vragen?

R: Ja ik vond ze wel duidelijk.

I: Fijn. Heeft u nog aanvullingen of opmerkingen voor ons?

R: Nee hoor.

I: Nou, helemaal goed. Heel erg bedankt dat u mee wilde werken aan ons onderzoek.

R: Ja, graag gedaan.

I: De resultaten zullen wij aan het eind van ons onderzoek presenteren, en hiervoor willen wij u ook uitnodigen. Bent u daarin geïnteresseerd?

R: Uh, ja misschien wel. Ik weet niet precies wanneer dat is.

I: Nee, dat zullen we u dan ook toesturen. Dan kunt u altijd nog zien of u er bij kunt zijn. Verder doen we ook een vergelijkend onderzoek met de methode Estafettegezin tegenover andere gezinsmethoden. Vindt u het interessant om deze resultaten ook te ontvangen?

R: O ja dat is prima!

I: Oké, dan sturen wij deze ook op. Heel erg bedankt voor de medewerking, daar heeft u ons heel erg mee geholpen.

R: Graag gedaan, en veel succes verder!

I: Bedankt. Doeg.

R: Ja hoor. Dag.

Respondent 16, vrouw

I: Hallo, met Jesse Wolf van Viaa Hogeschool in Zwolle

R: Ja, goedemorgen! Sorry hoor, ik was net te laat bij de telefoon

I: Oh, is prima hoor. Uh, heeft u tijd nu voor het interview?

R: Ja, jajaja

I: Oké, helemaal goed. Uh, zoals u weet doen wij onderzoek naar de methode Estafettegezin (R: Ja) en dat doen wij voor ons afstuderen voor de opleiding MWD/ SPH. (R: Ja) En, uh, met dit onderzoek richten wij ons vooral op hoe de methode zich onderscheidt van andere gezinsmethoden en op de visie van professionals op de methode. En in dit interview gaan we dan, uh, wordt uw visie op de methode bevraagd (R: Ja, oké.) En u blijft natuurlijk, uh, anoniem in ons onderzoek. (R: Prima). Goed. Eerst een aantal algemene vragen zodat we een beeld krijgen van onze respondenten. En dan begin ik met een gevoelige vraag: wat is uw leeftijd?

R: Ik ben 57

I: Oké. En wat is uw opleidingsniveau?

R: Eh ja het is, uh, ik ben, uh, mijn opleidingsniveau is HBO maar geen maatschappelijk werk zeg maar, ook geen SPH. (lacht)

I: (lacht) Maar Hbo is voldoende (R: Ja), en wat is functie binnen Agathos?

R: Intensief ambulant hulpverlener

I: Oké. En hoelang werkt u al bij Agathos?

R: 7 jaar, en een half

I: Oké. En heeft u al gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: Nee

I: Oké. Uh, wat heeft u zelf al gehoord of gezien van de methode?

R: Uh, Ik heb die, eh, dat boek gelezen daarvan, eh, hoe heet...zo'n werkboek is dat dan (I: Oké). Maar eerst gelezen uit zo'n werkboek, zo'n dik, uh, hoe noem je dat, zo'n dikke reader waar al die stappen genoemd worden enzo.

I: Oké, is goed. Uh, dan gaan we gewoon verder met het interview, en als u, uh, iets niet weet of zo dan is dat gewoon prima. De vragen die ik nu ga stellen gaan over uw visie op de methode. (R: Ja). Als u de methode zou moeten omschrijven naar iemand die er nog nooit van gehoord heeft. Hoe zou u dat doen?

R: Eh, dan zou ik het hebben over, uh... dat is waar heb ik gisteravond nog zitten doen, dan zeg ik gewoon er zijn twee gezinnen, een is klaar met de hulpverlening of bijna klaar met de hulpverlening of al een heel eind opgeschoten met de hulpverlening, en dat heeft ook goed resultaat gehad. En een ander gezin heeft herkenbare, uh, problemen. Overeenkomstige problemen. En die zouden wat voor elkaar kunnen betekenen. Door, uh, samen dingen te gaan ondernemen.

I: Oké, helemaal goed. En wat is volgens u het doel van de methode?

R: Ik vind het voornaamste doel dat mensen of, uh, hoe heet dat, cliënten met herkenbare of overeenkomstige problemen elkaar kunnen helpen. (I: Oké.) Dus de een kan iets betekenen voor de ander.

I: En wat heeft de methode daarvoor nodig, om het doel te kunnen bereiken?

R: Oei, dat weet ik niet, Leg het eens nader uit zo'n vraag. Wat heeft de methode nodig? Ja, hoe bedoel je dat?

I: Nou, hoe, uh, welke dingen zijn er voor nodig om het doel te kunnen bereiken. Wat moet de methode hebben om het doel wat de methode heeft te kunnen, ja, te kunnen bereiken zeg maar. Behalen.

R: Ja, kijk dat is het em. Er zit een heleboel, een heel groot stappenplan er zitten activiteiten in, er zitten dingen in die de twee gezinnen dus samen moeten ondernemen. Dat lijkt me behoorlijk pittig eigenlijk voor een gezin. En dan kan je zeggen van, oké, dat heeft de methode nodig om het te gaan

bereiken, ze moeten samen iets doen. Anders kunnen ze niets voor elkaar betekenen. Alleen mijn dilemma is eigenlijk een beetje...moet het zoveel zijn. Want, nou ja goed. Mijn voorbeeld is eigenlijk dat ik wel twee gezinnen heb die elkaar zouden kunnen helpen maar doordat het zoveel stappen omvat en doordat het zo intensief is eigenlijk om samen op te trekken zie ik gewoon dat het beide gezinnen, dat het qua energie, uh, ja niet aankunnen. Dat vind ik wel een super nadeel eigenlijk van de methode.

I: Ja. Het is te intensief, zeg maar.

R: Ja. Dus ik vraag me af, zou het minder intensief ook het doe kunnen bereiken. Maar goed.

I: Nou, wat denkt u?

R: Nou ik heb dus bijvoorbeeld een gezin, daarin heeft moeder, uh, een flinke burn-out gehad, daardoor is duidelijk geworden dat ze PDD-Nos heeft, ik vind het eigenlijk dat ze meer klassiek autisme trekken heeft. Ze is behoorlijk aan het opkrabbelen. Uh, ze hebben vier kinderen en die hebben allemaal toch iets van autisme of toch iets van ADHD. De een heeft wel een diagnose, de ander niet. Maar ze hebben allemaal eigenlijk wel wat. Dus het is een behoorlijk belast gezin. En, uh, zij doen het.. Ze hebben nu een jaar of vijf denk ik, of zes, hulpverlening gehad en ze doen het nu gewoon heel goed. Ze zouden een prima koplopergezin zijn. Maar moeder moet nog enorm uitkijken met haar energie. En daar.. vooral ook haar geestelijke energie. Zij heeft.. Ze zegt altijd tegen mij; ik heb een informatie verwerkingsstoornis. Ze kan gewoon maar bepaalde informatie en, bepaalde onderwerpen aan per dag waar ze over na moet denken. En daarna is gewoon het denkvermogen, is gewoon op. Maar zij heeft zoveel creatieve ideeën in haar gezin. Dat ik nu met haar bezig ben om al die creatieve ideeën te gaan verzamelen. En ik heb het er met mijn coach over gehad en ze zegt van, kunnen wij op de een of andere manier een soort van zelf hulp boek maken of zo, waardoor zij toch die ideeën kan doorgeven. En dat vind ze ook heel erg leuk idee om dat te kunnen doen. Van ach wat leuk dat ik dan op die manier iets voor anderen kan betekenen. (I: Ja precies.) Maar samen optrekken met een gezin, dat gaat ze niet trekken (I: Nee). Terwijl ik denk van, er zit zo veel waardevols in dit gezin. Zij laten zoveel kracht en ideeën ook zien. Ook in de opvoeding en hoe ze het aanpakt met de kinderen. Nou ik vind het echt top, helemaal, gewoon heel leuk. En ik zou het ook heel graag.. soms dan geef ik het ook wel eens door aan anderen, daar niet van. Maar, in de praktijk. Maar daar. Ik zou gewoon daar graag wat mee willen doen. En in de huidige methode kan ik dat niet. (I: Nee, dus daarvoor is -) Ik zit te denken over een alternatief (lacht).

I: Dus daarvoor is de methode dus niet geschikt zeg maar?

R: Nee, als je die methode, als je dat wilt doen dan moeten de gezinnen echt een aantal activiteiten laten doen en samen laten optrekken. Ze moeten 10 keer, geloof ik, bij elkaar komen toch? Dat een beetje. En nou ja, er zitten wat gezinsactiviteiten in en zo. Dus dan zegt die moeder helemaal van nee, dat ga ik echt niet doen. Verschrikkelijk, dat kunnen onze kinderen ook niet aan. Dat ziet ze waarschijnlijk een beetje te zwaar in, maar sowieso gaan ze gewoon... dat weerhoud hun. Terwijl ze wel heel veel in huis heeft om door te kunnen geven.

I: Ja dat is inderdaad –

R: Ja dus op die manier. Ik had het er met mijn coach over en die zei ook van nou joh, misschien kan dat ook nog wel binnen het hele traject van de Estafette. Nou, weet ik nog niet. Maar we gaan voorlopig in ieder geval even goed verzamelen wat zij allemaal doet en laat zien. In haar huis en in haar, in haar opvoeding. En in, ja, in heel veel dingen. Ja en, uh, we gaan wel even kijken of we daar iets mee kunnen doen.

I: Ja dat zou wel heel mooi zijn natuurlijk.

R: Ja, en dat je dan ook wel bij anderen terecht kunt komen en dat anderen dan ineens kunnen denken van oh hee misschien is dat ook wel iets voor mij of zo.

I: Dan is het toch een beetje een Estafette effect.

R: Ja!

I: Ja klopt.

R: En daar zitten wat gezinsactiviteiten in. En dan hebben ze helemaal zoiets van dat ga ik echt niet doen. Dat kunnen de kinderen helemaal niet aan. Ik zet het waarschijnlijk een beetje te zwaar in maar sowieso dat weerhoudt hun, terwijl ze wel heel veel in huis heeft om door te geven.

I: Ja.

R: Ja op die manier. Toen had ik het er met mijn coach over en die zei van joh misschien kan het ook nog wel in het hele project van Estafette. (Lacht) Dat weet ik ook niet precies. Maar laten we voorlopig maar eens goed verzamelen wat zij allemaal doet en laat zien in haar huis en in haar opvoeden en in heel veel dingen. Nou dan gaan we kijken of we daar iets mee kunnen doen.

I: Ja, dat zou wel heel mooi zijn natuurlijk.

R: Ja. En dat ze dan toch ook bij anderen terecht kan komen en dat anderen ineens kunnen denken: oh hee, misschien is dat ook wel wat voor mij ofzo.

I: Ja en dan is het toch een beetje een estafette-effect.

R: Ja. Ja he. En kijk dan is het een stuk minder belastend voor gezinnen

I: Ja klopt. Ok. Interessant.

R: Ja he. Daarom dacht ik ook het is misschien toch wel leuk om mee te doen, dan kan ik dit idee ook eens bij jullie lanceren.

I: Ja precies. Nou het komt sowieso straks in onze resultaten terecht. Dus uh. Ok. En hoe ziet volgens u de doelgroep van de methode Estafettegezin er precies uit?

R: Ja ik denk met name gezinnen waarin meerdere mensen, ja ouders of kinderen beperkingen ervaringen in hun leven. Ik heb wel het idee gehad dat het zich daar op richt maar om eerlijk te zeggen heb ik nooit zo gelezen of over nagedacht of dat ook zou kunnen op een of een situatie, een mevrouw met depressieve klachten die een andere mevrouw zou kunnen helpen of zo.

I: Nou volgens mij zijn er wel zulk soort methoden, maar Estafettegezin is daar natuurlijk niet voor bedoeld, omdat het voor het hele gezin is, maar.. Volgens mij bestaat dat wel.

R: Ja, ja.

I: En welke problematiek zou de methode zich specifiek op richten denkt u?

R: Dat weet ik niet, vind ik gewoon heel lastig om te zeggen. Ik heb zelf eerlijk gezegd het meeste ervaring met gezinnen waarin in mijn geval ook één van de ouders en meerdere kinderen beperkingen hebben en op het gebied van autisme en adhd enzo. En daar zou dus het principe kunnen werken, maar ik merk dus dat voor die doelgroep het programma eigenlijk te zwaar is, te intensief. En dus is het misschien wel beter geschikt voor andere gezinnen. Maar ik heb er niet zo veel ervaring mee dus ik vind het moeilijk dat te zeggen.

I: Ok. Prima. En uh welke aspecten binnen de methode ziet u als het meest effectief?

R: Oei dat heb ik zo even niet voor me. Eigenlijk denk ik dus het meest dingen die ouders inzetten in de opvoeding van de kinderen.

I: Ok. Prima. Even kijken. En hoe ziet de rol van de professional eruit die met deze methode werkt?

R: Eerst sturend en daarna terugtrekken.

I: Ok. En moeten de gezinnen het dan zelf doen of is die nog wel een beetje ergens aanwezig.

R: Nou zeker voor eh zeker voor het nou ik vind sowieso voor allebei gezinnen maar zeker voor het gezin dat hulp krijgt, het koploopergezin zou minder hulp nodig hebben. Zou ook minder sturing nodig hebben. Aan de andere kant zie ik ook heel graag dat het effect heeft voor het volgende gezin, en dat moet je wel in de gaten houden en op de een of andere manier ook een beetje kunnen meten.

I: Ja. Ok. Uh bij de methode komen begrippen als wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid naar voren. Wat dus eigenlijk de basis is van de methode. En daarnaast is de methode ook een reactie op de ontwikkelingen in de maatschappij. Dus de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. En hoe komt volgens u de wederkerigheid tot uiting binnen deze methode?

R: Doordat je elkaar waardeert. Die erkenning naar gezinnen toe van wij snappen jullie probleem en aan de andere kant is het ook voor het koploopgezin de erkenning en waardering van jongens wij kunnen wat betekenen voor een ander. Dat moet hun enorm omhoog brengen in hun gevoel van eigenwaarde (I: Ja.) En voor het volgende gezin is het toch van gelukkig wij komen hier wel weer doorheen, en er is verandering en verbetering van situatie mogelijk. Dat geeft veel meer hoop en ook een iets realistische hoop. Als professional heb je toch, heb je soms wel je eigen persoonlijke ervaring, maar toch hebben wij niet die, niet zulke problemen of gezinnen in ons eigen leven gehad dan dat zij hebben. En dat maakt dat je toch afhankelijker bent. En de wederkerigheid denk ik dat tussen twee gezinnen die overeenkomstige problemen hebben dat dat een enorm gevoel moet geven van wij zijn niet de enige en we komen hier doorheen. Of uh wow, we zijn zo ver gekomen dat we anderen kunnen helpen.

I: Ja. Precies.

R: En dat is het mooie ervan.

I: Ja. En u zei al een beetje over ervaringsdeskundigheid, maar hoe ziet u dat uh terug?

R: Ja door door eh door met name het koploopgezin kan doorgeven waarmee hun goede ervaringen hebben ja.

I: Ja ok. Prima. En uh hoe sluit de methode volgens u aan op de ontwikkelingen in de maatschappij?

R: Ja dat lijkt allemaal heel mooi maar ik merk dus nu wij merken dus ook nu in het team he het is gewoon heel moeilijk om gezinnen te vinden. Dat gezinnen er aan mee willen doen. Dan denk ik van ja het sluit aan bij de ontwikkelingen in de maatschappij maar de maatschappij heeft volgens mij niet helemaal in de gaten hoe het nou werkelijk zit met gezinnen die problemen hebben.

I: Ok.

R: Dus ik denk wel eens van participatiemaatschappij dat is allemaal prachtig en mooi en het zou heel leuk zijn. En misschien dat het 100 jaar geleden wel beter ging dan nu, met alle buurthulp en dat soort dingen die er toen waren. (I: hmm.) Maar het uh daar gaat nog wel 10 of 20 jaar overheen voordat, misschien gebeurt het wel nooit, voordat mensen in de gaten hebben wij voelen ons verantwoordelijk voor onze burens, voor onze medemensen, voor onze ... We zien juist in de maatschappij dat mensen, en dat is al heel lang bezig, misschien al wel 30 jaar, dat mensen veel individualistischer worden. Zich niet meer verantwoordelijk voelen voor een ander. (I: Ja.) En dus wel weer verantwoordelijkheid voelen voor een ander, dat kan de maatschappij of de regering heel mooi bedenken en uh leuk brengen, maar voordat werkelijk een geïmplementeerd is, nou, naar mijn idee ben je dan zeker 10 jaar verder.

I: Ok, dus de methode sluit aan...

R: Ik vind het echt uh, ik zie dat echt niet zo positief in.

I: Ok. Nou dat is prima. Dus de methode sluit wel aan op wat de overheid voor ogen heeft, maar in de praktijk is het nog niet uh zoals het moet.

R: Ja. Ja en ik vind dat dat, ik zie het nog niet zitten dat dat voorlopig gebeurt. Dat gaat denk ik een heleboel energie kosten en een heleboel gewenning. En nog meer reclame, ik weet niet precies hoe je dat ooit voor elkaar krijgt. Het zou leuk zijn als mensen weer meer gaan geloven want daar kijken mensen wel naar elkaar.

I: Ja? Merkt u daar verschil tussen?

R: Ja.

I: Nou dat is toch weer een mooie ontdekking.

R: Jazeker. De uitdaging ligt voor een groot deel bij de kerken.

I: Ja inderdaad. Ok. Wat wilt u zelf nog noemen over de methode wat we nog niet hebben besproken.

R: Nou, zo tussendoor heb ik eigenlijk alles gezegd wat ik graag had willen zeggen. Vooral dat wij er in de praktijk tegenaan lopen dat de methode te intensief is. Daardoor laten we gezinnen afschrikken. Nou en dat het leuk zou zijn om minder intensieve varianten te kunnen bedenken.

I: Nou prima. Dan zullen we dat meenemen in ons eindresultaat. Wat vond u van ons uh deze interview vragen.

R: Ja prima. Ging goed toch?!

I: Ok. Dank u wel.

R: Heel veel succes jullie met afstuderen.

I: Ja komt helemaal goed. Wilt u nog, kunnen we u nog uitnodigen voor onze presentatie van het onderzoek.

R: Oh ja moet je altijd doen. Je hebt mijn mailadres. Ik woon vlak bij Zwolle, dus wie weet.

I: Oh nou dat komt mooi uit. Nou dank u wel voor uw tijd en dat u mee wilde werken.

R: Helemaal goed.

I: Ok. Dank u wel. Doeg.

R: Doeg.

Respondent 17, vrouw

I: Goede...middag is het alweer, met Esther de Hoog. Komt het nu uit voor het interview?

R: Ja hoor. Ik zat net met een cliënt in de auto, en dat praat een beetje vervelend dan.

I: Dat kan ik me voorstellen. Fijn dat we u mogen benaderen voor het interview. Binnen ons onderzoek richten wij ons vooral op hoe de methode Estafettegezin zich onderscheidt van andere gezinsmethoden, en op de visie van de professionals op Estafettegezin. In dit interview vraag ik u naar uw visie op deze methode. (R: Ja) en daarbij blijft u natuurlijk anoniem.

R: O dat is prima.

I: Allereerst wil ik u wat gegevens vragen zodat wij een compleet beeld kunnen krijgen van onze respondenten. Wat is uw leeftijd?

R: 41

I: Welk opleidingsniveau heeft u?

R: HBO plus. Post Hbo heet zo iets, (lacht) hbo plus.

I: Wat is uw functie binnen Agathos?

R: Functie.. ik ben coach

I: Oké, hoe lang werkt u bij Agathos?

R: 10 jaar. Maar niet 10 jaar als coach, 6 jaar als coach

I: Wat heeft u daarvoor gedaan dan?

R: Gewoon, Ambulant hulpverlener

I: Heeft u zelf gewerkt met de methode Estafettegezin?

R: Uh, nee ik heb hem zelf niet in praktijk toegepast

I: Bent u er wel een beetje bekend mee?

R: Ja ik ben bekend met de methode ja, ik heb 'm ook uitgelegd in ons team

I: O oké! Dat is ook mijn volgende vraag, hoe zou u de methode Estafettegezin omschrijven richting iemand die er nog nooit van gehoord heeft?

R: Uh, hoe zou ik 'm omschrijven uh, ja, goeie, uh, het viel even stil. Ik zoek even een woord, vooral een ervaringsmethode zeg maar. Ik zou 'm omschrijving dat de cliënt vooral door de herkenning en erkenning er veel profijt aan kunnen hebben. Dat ze zichzelf kunnen versterken. Ieder in de kracht zetten zeg maar. (I: Ja) Vooral de gelijkwaardigheid en de gelijkheid aan problematiek dat is de kracht ervan.

I: Oké. En wat is volgens u het doel van de methode?

R: Uh, ja om de cliënten, uh, dat de cliënten elkaar dus, uh, het doel van de methode, ja dat ze elkaar dus kunnen versterken dus dat de hulpverlener een stapje terug kan doen, dat hij meer vanaf de zijlijn betrokken is. Dat cliënten vooral zelfstandig aan de slag kunnen, en dus van elkaar kunnen leren. En juist door het zien, het startgezin dat die ziet van de koploopergezin van joh dit werkt. Dat ze daardoor verder komen. Dat is volgens mij het doel ervan.

I: Nou, mooi beschreven. Wat heeft de methode volgens u nodig om dit te kunnen behalen?

R: De methode zelf bedoel je of hier dat het zich uitbreidt, dat mensen het gaan gebruiken.

I: Ik denk wel dat dat met elkaar te maken heeft ook.

R: Uh, bekendheid vooral. Ik denk dat er veel meer, ook bij professionals hoor, dat er veel meer professionals eigenlijk moeten weten van: waar hebben we het over. Dat merk ik vaak, het is zo'n kreet, Estafettegezin, uh, nou ja, nu heb ik die Toolkit allemaal, die heb ik allemaal uitgelegd in het team zelf. Dus op zich, ik weet nu, nou ja in 3 zinnen is het lastig samen te vatten, maar ik weet nu wat de methode inhoud zeg maar. Het gemis is, ook bij professionals, de kennis van wat is het nu eigenlijk, wat voegt het toe. Dat is wel wezenlijk echt nodig wil je het vaker inzetten. Het zit nog niet echt bij mensen in hun rugzak.

I: Nee, daar noemt u volgens mij ook een heel belangrijk punt. Want anders is het voor de professionals ook heel lastig dat uit te werken.

R: Nou en dat merk ik dat dat een lastige is. Kijk oplossingsgericht dat weet inmiddels iedere professional exact wat dat is, maar estafettegezin is nog een beetje een kreet, oké, het zijn twee gezinnen die elkaar kunnen versterken, maar hoe en wat precies, ja dat mist een beetje bij de professional.

I: Heeft u daar dan ook ideeën voor om die kennis toch meer bij de professional terecht te laten komen?

R: Ja, toch, simpel training, gewoon heel basis. Ik heb het een keer uitgelegd in teamoverleg zeg maar en zou ik nog een keer en nog een keer, dat het wat terugkomt. Het moet wat meer bekendheid krijgen. En het moet ook gewoon, uh, kijk de vijver van Agathos is niet heel erg groot, dat vind ik nu echt een handicap. Kijk, we hebben wel gezinnen, ik heb ook wel een gezin die wel graag zou willen maar dan heb ik geen match met elkaar. Kijk, Agathos die is landelijk, dus, nou ik woon zelf in Rijssen zeg maar. Nou ik heb in Rijssen een cliënt en dan heb ik in Apeldoorn een cliënt. Dat is qua afstand eigenlijk al vaak te groot, dus dan heb je al geen match. Dat is een beetje het gebrek, dus we zullen nu heel erg de boer op moeten gaan bij gemeentes, WMO, CJG, noem maar op, dat we op die manier – als die ook gezinnen aanleveren- dat we dan die matches kunnen krijgen. En dan gaat het vanzelf rollen. En dan zie je dus van he, dit is een mooi product. Het blijft een beetje theorie nu zeg maar. Dat is ook een beetje, dus en kennis nodig en we hebben ook gewoon de ervaring nodig, dat je ook ziet van he, dit werkt.

I: Nou dat heeft u wel helder voor zich, wat daar voor nodig is dan.

R: Ja, maar dat vind ik ook echt dan, dat dat nodig is.

I: Ja, nou dat nemen we ook zeker mee in ons onderzoek. En, om weer verder te gaan naar de vraag: hoe ziet u de doelgroep van de methode, hoe ziet de doelgroep van de methode er volgens u uit?

R: Uh, ja wel breed. Kijk ik heb ook wel discussies met collega's van ja je moet toch wel een bepaalde vorm van intelligentie hebben zeg maar. Wil je het snappen. Ene kant denk ik van ja je vraagt inderdaad een stukje zelfstandigheid van mensen want zo van wij als professionals staan aan de zijlijn. Dus we zullen met elkaar moeten invullen van wat gaan we dan doen en hoe gaan we dat doen. Daar zal niet ieder gezin goed handen en voeten aan kunnen gaan geven. Uh.. Nou om een voorbeeld te noemen, die cliënt waar ik net vandaan kwam heeft heel erg last van dwang. Uh, dus praktisch dingen regelen, haar hoofd zit heel vol. Ze overziet dingen echt niet. En als ik met haar drie afspraken moet, want dat doe je dan als Estafettegezin, ga je dus de komende vijf afspraken plannen, als het hele gezin. Dat gaat deze cliënt nooit niet voor elkaar krijgen. Die ziet dat echt niet. Die handelt dat gewoon echt niet. Die verdrinkt daar in. Zo van help, help, help, zeg maar. Uh...dus je moet wel een beetje laten van, dat je dat kunt. Aan de andere kant heb ik ook wel zoiets van joh, juist door de kracht van de methode is ook dat jij als startgezin van koploopergezin kan zien van, zo doe je dat. Dus je hebt daar niet heel veel woorden voor nodig. Dus in die zin ben ik het niet mee eens dat je een bepaalde mate van intelligentie moet hebben. Denk ik juist van dat is voor hoog en laagbegaafd goed aanslaat.

I: Want dat is dan meer dat door het te doen, gewoon een voorbeeld geven.

R: Precies, je hebt genoeg gezinnen die zijn wel wat minder begaafd, en dan hou ik niet zo van die termen maar even hier voor nu om het helder te krijgen: als ik het voordoe, 'oh' zeg maar. Ga ik een heel verhaal ophangen, dan kijken ze je glazig aan. Dan land het niet. Snap je wat ik bedoel? Dus daarin vind ik wel de kracht van Estafettegezin. Dan zeg ik, het is voor iedereen. Anderzijds vind ik wel, gelijkwaardig problematiek is gewoon een vereiste, en wel een stukje zelfstandigheid zeg maar, dat ze het kunnen plannen. Dat ze het kunnen regelen. Dat, dat, uh. En dat ze afstand hebben van de problematiek. Ze moeten het vooral niet gaan in zetten om er zelf nog wat te van gaan leren. Weetje, je hebt ook wel eens hulpverleners die willen hulpverlenen om hun eigen problemen te verhelpen, even heel kort door de bocht. Zo moet het niet. Dat vind ik dan een taak van de professional, om op te letten, wie ga ik dan selecteren als koploopergezin.

I: En wat voor problematiek denkt u dat de methode antwoord aan zou kunnen geven?

R: Nou, wel heel breed, maar ik denk ook vooral, uh, een beetje gezinsproblematiek in de zin van hoe houd je het gezellig met elkaar. Zeker als je van kinderen met een beperking, bijvoorbeeld ADHD, als je autismeproblematiek zeg maar, uh, ik denk dat je daarin heel veel ouders van elkaar kunnen leren. Ik denk dat daar de kracht in zit, kijk je kunt ook wel kijken van hoe doe je dat als een van de ouders depressief is, maar dat vind ik al weer een beetje een problematiek van, hm, ik weet niet of ik daar de methode Estafettegezin voor zou adviseren. Ik zou vooral van joh, dat is een gezin met twee kinderen met autisme, daar heb ik ook een gezin met een kind met autisme, nou ga maar eens van elkaar kijken en van elkaar leren. ADHD, of, vul het maar in. Maar ook, van joh, dit gezin had vroeger ook, uh, moeite met gezag en had altijd ruzie, en het was nooit gezellig, en dat hebben ze overwonnen. Dat kunnen ze prima dan ook weer voordoen aan het andere gezin.

I: En dat heeft dan vooral te maken met opvoedingsproblematiek?

R: Ja, of opvoedsproblematiek maar ook aan de hand van beperkingen of stoornissen, hoe ga je daar dan op een goede manier in het gezin mee om. En hoe doe je een kind zonder problemen niet tekort, dat het altijd om het kind met de diagnose draait zeg maar. Dat zou ik, als je mij, dat is het allereerste wat ik aan Estafettegezin denk. Ik denk vast dat je het kunt uitbreiden. Maar dat is bij mij nog niet helemaal helder.

I: Oké. Nou duidelijk. Welke aspecten binnen de methode ziet u al het meest effectief?

R: Uh...en aspecten bedoel je welke stappen? Bedoel je dan de kennismaking of activiteiten samen, of wat?

I: Nou, meer, uh, ja welke onderdelen, wat is heel erg belangrijk om deze methode te laten werken?

R: ..Uh, gewoon echt dingen daadwerkelijk met elkaar te gaan doen. Dus ook niet als gezinnen met elkaar gaan praten, niet een soort lotgenotencontact moet het niet worden. Maar je moet gewoon dingen gaan doen, ga wat ondernemen. En, ga wat doen voor ieder wat wils. Dus, uh, als je met een gezin met pubers, en met kinderen van twee, drie hebt. Spits je daar dan op toe. Hou rekening met uh, verschillende leeftijden, verschillende interesses. Maar ga vooral wat doen. Ga er geen lotgenotencontact van maken.

I: Oké. En wat zou volgens u de rol van de professional zijn die met zo'n methode werkt?

R: Uh, vooral kijken voor het koploopgezin, dat ze niet terugzakken of dat het hen overruled zeg maar. Of dat ze zich te verantwoordelijk gaan voelen, ik denk dat daar een goede coaching wel belangrijk is. Dat het koploopgezin er niet in verdrinkt, zeg maar. Uh, ik denk dat daar een goede rol van de professional is, en een beetje op een afstand kijken van joh, zijn jullie, is het nog effectief of wordt het inderdaad een soort oeverloos gepraat met elkaar en, uh, verval je met elkaar in een soort slachtofferrol bijvoorbeeld. Zoals startgezin, nou ja, uh, kan het startgezin er echt wat mee of is het een beetje een ver van hun bed show. Ik denk vooral de rol van de effectiviteit, is het inderdaad, heeft het inderdaad, heeft dit product meerwaarde. En voor het koploopgezin inderdaad een stukje coaching, dat ze wel voldoende afstand blijven houden.

I: Ja. Duidelijk. Uh, bij deze methode zijn begrippen als wederkerigheid en ervaringsdeskundigheid eigenlijk een beetje de basis (R: Ja) uh, maar daarnaast is de methode ook een reactie op de ontwikkeling in de maatschappij, zoals de transformatie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Hoe komt volgens u de wederkerigheid tot uiting binnen de methode?

R: Uh.. Doordat je gezinnen met gelijkwaardige problematiek, en dat koploopgezin staat echt niet boven het startgezin, je bent gewoon gelijk aan elkaar, je hebt gelijke problematiek en je kunt ook beide van elkaar leren.

I: Maar hoe ziet u dat voor zich? Het koploopgezin krijgt natuurlijk wel wat coaching, en is al wat verder zelf. Kan het startgezin daarin ook nog wat betekenen voor het koploopgezin?

R: Zeker. Ieder gezin heeft zijn krachten en kwaliteiten, en ik geloof niet dat het koploopgezin superieur is aan het startgezin. Ze hebben op dit onderdeel, waarvoor je elkaar matcht dan een

voorstand, maar het kan best zijn dat een startgezin op een ander vlak weer dingen heeft waar een koploopergezin van kan leren.

I: Ja, Mooi gezegd. Hoe ziet u ervaringsdeskundigheid terug?

R: Nou ja, als ik een hele strubbeling heb meegemaakt met mijn kind met autisme en ik weet nu uh, zeg maar hoe ik er op een goede manier handen en voeten aan kan geven, dan kan ik die ervaring doorgeven aan een startgezin, en dat kan heel basic zijn hoe help je ze met huiswerk op school, hoe help je ze plannen, hoe help je ze bij het vinden van een baantje. Ja, of, uh hoe coach ik ze door een stage bijvoorbeeld, of vriendschappen, relaties, ik noem ze eens even allemaal maar op. Kijk als ik daar een slag in gemaakt heb en ik denk van zo zet je die ankiebril op – ik noem maar even wat – en zo werkt dat in een gezin, kan ik dat doorgeven aan een ander gezin.

I: Oké. En sluit de methode volgens u aan op de ontwikkelingen in de maatschappij?

R: Ja op zich wel, maar ik heb...ja absoluut, zeker als je als professional staat druk te doen, maar ik vind, en dat vind ik met alles, moet, niet alleen voor dit product.. uh, we moeten niet de rol van professional helemaal wegschrijven. Hoe moet ik dat zeggen, uh. Netwerken, eigen kracht en mantelzorgers, allemaal geweldig, uh, maar ik moet het nog wel een klein beetje gaan zien om heel eerlijk te zijn. Uh...ik geloof zeker dat er een meerwaarde is, maar ik geloof niet dat het een vervanging kan zijn van de professional, dat geloof ik echt niet. En ik denk dat als je de professional helemaal weghoudt...en niet omdat ik zelf nou werk wil houden, dat natuurlijk ook, maar uh, in theorie is het allemaal prachtig maar in de praktijk moet ik het wel nog een beetje gaan zien, laat ik het zo zeggen. Ik denk dat we soms nog wel eens te veel van eigen kracht en netwerk, uh, verlangen. Verwachten. Soms heb je gewoon wel even een professional nodig. En soms is je netwerk ook even verzadigd zeg maar. Heel simpel he, ik heb net mijn ellenboog gebroken, ik ben net in het gips. Dus ik ben enorm afhankelijk van, poeh, ik ben echt ontzettend mijn netwerk aan het gebruiken op dit moment. En dan heb ik gelukkig een gezond netwerk, en dan ben ik zelf gelukkig, nou ja, gezond tussen aanhalingstekens, ik bedoel, je snapt wat ik bedoel. Maar ik ben op een gegeven moment een soort, uh, moet je wéér iemand vragen. Mensen willen genoeg maar je belast wel heel erg je netwerk. En nu is dit maar heel simpel een gebroken ellenboog, maar ik merk daarin dus al een soort...ja een soort grens of zo iets, of nou ja, een soort, uh. He dat je alweer iemand moet vragen, dat je alweer iemand moet belasten. Ja hoe moet ik dat zeggen. Je netwerk wil heel veel maar op een gegeven moment is het wel een keertje klaar zeg maar.

I: Ja... daar zit dan weer dat stukje wederkerigheid in, denk ik. Je wilt zelf ook iets voor de ander kunnen doen.

R: Nou ja, precies. Je wilt ook iets voor de ander kunnen doen. En dat, als je dat op een gegeven moment al niet meer kan dan, dan. Ja hoe moet ik dat zeggen. Soms is het gewoon geweldig fijn dat je dan gewoon even een taxi kunt bellen. Snap je wat ik bedoel? En het zou geweldig zijn als je dan een professional zou kunnen inschakelen. Soms heb je dat gewoon even nodig. En soms is dat netwerk dan toch even verzadigd of uitgeput of even niet genoeg. Dus ik geloof zeker dat dit een mooie plek kan innemen in...dat dit past binnen de omwenteling, en uh eigen kracht en netwerk en alles. Dat geloof ik zeker. Maar alleen... ja, ik vind het niet vervangbaar. Ik vind het een goede toevoeging. Ik geloof niet dat ik heel duidelijk ben maar –

I: Nou, ik vind u wel heel duidelijk. Ik snap wel wat u bedoelt inderdaad.

R: Ja.

I: Ja eigenlijk zijn we aan het eind gekomen van dit interview –

R: Ah joh, kwam nou net goed op dreef.

I: Ja, nou ik wilde al vragen. Wilt u zelf nog iets noemen dat we nog niet besproken hebben?

R: Uh...ja de bekendheid van het product zelf, weetje wat ik ook wel merk is dat. Uh...dat is nu niet zo specifiek benoemd. Kijk dat het bij de professionals bekendheid moet krijgen.. maar je merkt ook bij de cliënten. Het valt ook nog wel tegen om de cliënt te motiveren om daaraan mee te doen.

I: Waar zit dat 'em in dan, volgens u?

R: Nou bijvoorbeeld, ik heb een gezin op 't oog, waarvan ik denk nou die hebben zulke mooie stappen gemaakt. Dat is een gezin, moeder heeft autisme, paar kinderen hebben autisme. Eentje heeft ADHD, maar daar heb ik nu echt diep respect voor hoe moeder en dat gezin, hoe ze dat allemaal overwonnen hebben. Bij uitstek het ervaringsgezin zeg maar. Maar als je dat met ze bespreekt, ze zien dat gewoon echt niet zitten. Ze hebben zoiets van, pff, ze zijn, ze hebben nu net een rustig gezin zeg maar. Ze zijn nu net een beetje een stapje terug. Omdat dat er dan nog weer even naast te leggen hebben ze zo iets van, nu even niet. Nu past dat er niet bij.

I: en zit dat dan in de tijd die ze er in moeten steken, of in andere dingen?

R: Ja in de tijd, maar het zit 'm er ook wel in, in de, uh, stukje belasting. Je vraagt nogal wat van gezinnen.

I: Ja.

R: En er zijn ook wel gezinnen, dat moet ik er ook bij zeggen, die zeggen van als ik wat voor een ander kan doen, nee natuurlijk, dat doe ik graag. Maar ook wel veel gezinnen, die vinden het een mooi product, maar die hebben zoiets van nu even niet of zoiets. Die vinden het misschien nog te onbekend. Maar ja, dat moet natuurlijk meer gaan rollen.

I: Ja hoe zou u die bekendheid willen vergroten?

R: Uh, door gewoon succesverhalen eens wat meer in de maatschappij bekend te maken. Dus schrijf gewoon eens een stuk over in de krant of weet ik veel bijvoorbeeld. Laat het in de wachtkamer van Elios of zo iets, waar in een krantje een verhaaltje staat, een succesverhaal. Uh, het moet meer gaan leven bij mensen. Het moet gewoon meer gaan rollen. Ik denk dat ze meer succesverhalen moeten krijgen.

I: Ja, nou dat gaan we meenemen in ons onderzoek. Ik vind het een mooie toevoeging.

R: En misschien is het ook wel.. Kijk, die maatschappij, we zitten nu net in die omwenteling dat veel meer netwerk, eigen kracht en mantelzorg. De maatschappij is nu net een beetje aan het omdraaien, het is nu net meer van oh kijk daar belt weer een hulpverlener. Kijk die recht op zorg, dat is al een beetje verdwenen. Je ziet nu ook al bij mensen dat ze meer beseffen van, het is geen recht, dat het niet meer vanzelfsprekend is dat we kloppen aan bij hulpverleners en ze trekken een zak geld los. Dat is niet meer vanzelfsprekend. Dat je meer in netwerk moet komen. Maar ik denk dat we ook nog wel, als we een jaartje verder zijn dan is dat nog meer doordrongen in de maatschappij, en dan zou je dit product ook veel beter kunnen inpassen.

I: Ja dat zou heel goed kunnen inderdaad.

R: Ik denk dat het nu ook gewoon een beetje vroeg is. Dat mensen nog veel meer de omslag, het moet nog veel meer bij mensen tussen de oren gaan zitten. Ik krijg nu ook nog een beetje zo van, uh, nou ja wanneer krijg ik nou huishoudelijke hulp mopperdemoppermopper, weet je wel, van die verhalen van het is schandalig en ze pakken alles af. Uh, dat wordt geleidelijk aan wat minder maar daar zitten we ook nog wel een beetje in.

I: Ja dat herken ik inderdaad ook wel.

R: Dus dat we ook nog, dat het voorliggend is dat je in je eigen netwerk, in je eigen omgeving, dat je buiten hulpverlening, dat je met minimaal hulpverlening zelf zo veel mogelijk probeert op te lossen. Ik denk dat dat gewoon nog een kwestie van tijd is, dat dat gewoon nog meer, uh, ja zo is het gewoon eenmaal moet gaan worden. En dan past dit er gewoon beter in.

I: Dat kan ik me ook voorstellen inderdaad. Dan nog als afsluitende vraag. Wat vond u van de interview vragen?

R: Ja, ik vond het wel interessante vragen.

I: Nou, fijn om te horen. Heeft u verder nog aanvullingen of opmerkingen voor ons?

R: Nee op dit moment schiet me even niets te binnen.

I: Dan wil ik u heel erg bedanken voor het meewerken aan ons onderzoek.

R: Graag gedaan.

I: Bent u misschien nog geïnteresseerd om de resultaten te ontvangen?

R: Ja, dat vind ik wel leuk. Doe dat maar.

I: Ja? Wij gaan deze resultaten ook presenteren. Daarvoor willen wij u graag uitnodigen. Heeft u hiervoor belangstelling?

R: Uh, ligt er aan waar ik heen moet.

I: Zwolle.

R: Oh, Zwolle is wel prima, dat is wel te doe.

I: Oké. Dan kunt u ter zijner tijd een mailtje van ons verwachten met de resultaten van ons onderzoek en de datum.

I: Oké. Dan kunt u terzijner tijd een mailtje

R: Prima!

I: Heel erg bedankt!

R: Ja graag gedaan, ik wens jullie heel veel succes.

I: Dank u wel. Een goede dag verder.

R: Insgelijks hoor, doe.

I: Doeg.